T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
YAYINCILIK YÖNETİMİ BİLİM DALI

1945'TEN GÜNÜMÜZE HABER BAŞLIKLARI VE HABER DİLİNİN DEĞİŞİMİ

Yüksek Lisans Tezi

SİNEM MERCAN

İstanbul, 2020

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
YAYINCILIK YÖNETİMİ BİLİM DALI

1945'TEN GÜNÜMÜZE HABER BAŞLIKLARI VE HABER DİLİNİN DEĞİŞİMİ

Yüksek Lisans Tezi

SİNEM MERCAN

Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ ESİN KARTOPU

İstanbul, 2020

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı : Sinem Mercan

Anabilim Dalı : Gazetecilik

Programı : Yayıncılık Yönetimi

Tez Danışmanı : Dr. Öğretim Üyesi Esin Kartopu

Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Eylül 2020

Anahtar Kelimeler : Haber, Haber Başlıkları, Haber Dili, Haber Başlıklarının Değişimi, Haber Dilinin Değişimi

ÖZET

1945'TEN GÜNÜMÜZE HABER BAŞLIKLARI VE HABER DİLİNİN DEĞİŞİMİ

Dil, zamanla değişebilen bir özelliğe sahiptir. 1945 yılından günümüze kadar geçen 75 yıllık süre boyunca Türk dilinde de birtakım değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişim haber başlıkları ve haber diline yansımakla birlikte siyasi, ekonomik, teknolojik, kültürel, toplumsal olmak üzere birçok alanda meydana gelen olaylar, son şeklini vermiştir. Bu çalışmada, 1945'ten günümüze haber başlıkları ve haber dilinde değişim yaşanıp yaşanmadığını ortaya koymak ve bu değişimin içeriği ile birlikte nedenlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu sebeple 1945 yılından günümüze Türkiye'deki ulusal gazeteler arasından tirajlarıyla ve farklı türde olmalarıyla öne çıkan Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Son Havadis olmak üzere toplam 4 gazetenin birinci sayfalarındaki haber başlıkları ve haber dili incelenmiştir. Çalışmada van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca çalışma kapsamında içerik analizi ve mülakat yönteminden de faydalanılmıştır. Çalışma sonucunda 1945 yılından günümüze Türkiye'de haber başlıkları ve haber dilinde değişim yaşandığı gözlenmiştir. Bu değişim,

1970'li yıllarda başlasa da asıl etkisini 1980'li yıllarda göstermeye başlamıştır. Günümüzde gazetelerde yer alan haber başlıkları; kısa, eleştirel ve yargılayıcı, reklam dilinin unsurlarını barındıran özellikler göstermiştir. Dolayısıyla artık haber verme yerine haberi sattırmak amaç haline gelmiştir.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: Sinem Mercan
Field	: Journalism
Programme	: Publishing Management
Supervisor	: Dr. Lecturer Esin Kartopu
Degree Awarded and Date	: Master – September 2020

Keywords : News, News Headlines, News Language, News Headlines Change, News Language Change

ABSTRACT

NEWS HEADLINES AND CHANGING RHETORIC OF NEWS FORM 1945 TO PRESENT

A language has a feature that can change over time. Also, Turkish language changed in different aspects between 1945 and 1975. This change stems from the events in politics, economy, technology and cultural fields and their effects on daily life. Therefore, news headlines and news language serve as a tool to observe this change.

In this study, it is aimed to reveal whether there has been a change in news headlines and news language in Turkey since 1945 and to determine the content of this change, if any, and why. Thus, in this study, four national newspapers, "Cumhuriyet", "Hürriyet", "Milliyet" and "Son Havadis", were chosen to examine in terms of news headlines and language features. Their high newspaper circulation and different political view are the features that make it noticeable among the similar. In the study, the Critical Discourse Analysis method of van Dijk was used. In addition, content analysis and interview methods were also used within the scope of the study. As a result of the study, it was observed that the news headlines and news language of Turkish newspapers have

changed from year to year, and they took their present-day form. In today's newspaper news headlines, it is seen that there are short, critical, judgmental features, that can be considered as advertising elements. Therefore, it has become a goal to sell the news instead of informing it.

ÖNSÖZ

Eski gazetelerde yer alan haber başlıkları ve haber dili ile günümüz gazetelerinde yer alan haber başlıkları ve haber dili arasında birtakım farklılıklar söz konusudur. Bu farklılıkların nelerin etkisiyle, ne şekilde oluştuğu bu çalışmayla irdelenmeye çalışılmıştır. Bu zorlu bir o kadar da güzel çalışmayı başarıyla tamamlamamda yardımcı olan tez danışmanım, Sevgili Hocam Dr. Öğretim Üyesi Esin KARTOPU'na değerli görüşleri için çok teşekkür ederim. Ayrıca bu çalışmayı ortaya çıkarmamda desteğini esirgemeyen Türkiye Gazeteciler Cemiyeti üyelerine, bende emeği olan tüm hocalarıma, arkadaşlarıma ve hayatta desteklerini her an hissettiğim anneme, babama, kardeşlerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 2020 Sinem MERCAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

TABLO LİSTESİ…….....x
GRAFİK LİSTESİ……..xi
ŞEKİL LİSTESİ……....xii
KISALTMALAR……...xx
SİMGELER……...xxi

GİRİŞ 1

1. BİRİNCİ BÖLÜM: HABER, HABER BAŞLIKLARI, HABER DİLİ……3

1.1. Haberin Tanımı……..3
1.2. Haberin Nitelikleri……..……..3
1.3. Haberde Üslup 4
1.4. Haberde Başlık 5
1.4.1. Haber Başlığı Türleri 5
1.4.1.1. Üst Başlık 6
1.4.1.2. Ana Başlık 6
1.4.1.2.1. Manşet 6
1.4.1.2.2. Sürmanşet 7
1.4.1.3. Alt Başlık 7
1.4.1.4. Spot 7
1.4.1.5. Ara Başlık 8
1.4.2. Haber Başlığının Özellikleri 8
1.5. Dil Kavramı 9
1.6. Dil Türleri 10
1.6.1. Sokak Dili (Argo) 10
1.6.2. Konuşma Dili 11
1.6.3. Yazı Dili 11
1.6.4. Reklam Dili 11
1.6.4.1. Reklam Dilinde Kullanılan Söz Sanatları 13
1.6.4.1.1. Benzetme (Teşbih) 14
1.6.4.1.2. İstiare (Eğretileme/Metafor/Deyim Aktarması)….. 14
1.6.4.1.3. Teşhis (Kişileştirme) 14
1.6.4.1.4. Mecaz-ı Mürsel 15
1.6.4.1.5. Kinaye 15
1.6.4.1.6. Cinas 15
1.6.4.1.7. Düzdeğişmece 15

1.6.4.1.8. Harflerle Yapılan Oyunlar 15
1.6.5. Haber Dili..... 16
1.6.5.1. Haber Dilinin Temel Unsurları..... 16
1.6.5.1.1. Açıklık..... 17
1.6.5.1.2. Sadelik..... 17
1.6.5.1.3. Kesinlik 17

2. İKİNCİ BÖLÜM: GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE'DE GAZETELERİN VE GAZETECİLİĞİN DURUMU 18

2.1. Gazete Kavramı..... 18
2.2. Gazetenin Dünyadaki ve Türkiye'deki Tarihi Gelişimi 18
2.2.1. Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Son Havadis Gazetelerinin Tarihi.....20
2.2.1.1. Cumhuriyet Gazetesi 20
2.2.1.2. Hürriyet Gazetesi..... 20
2.2.1.3. Milliyet Gazetesi 21
2.2.1.4. Son Havadis Gazetesi 22
2.3. Türkiye'de Gazetecilik 22
2.4. 1945'ten Günümüze Türkiye'deki Gazeteleri Etkileyen Faktörler..... 25
2.4.1. Kültürel Faktörler..... 25
2.4.1.1. Dilde Yapılan Sadeleştirme Çalışmaları ve Değişiklikler..... 25
2.4.1.2. Popüler Kültür 33
2.4.2. Siyasi Faktörler 33
2.4.3. Ekonomik Faktörler 35
2.4.3.1. Basın Dışı Sermayenin Girmesi 35
2.4.3.2. Tiraj Kaygısı..... 37
2.4.4. Ulaşım ve Dağıtım Olanaklarının Artması 39
2.4.5. Baskı ve İletişim Teknolojilerinin Gelişmesi 39
2.4.6. Toplumsal Faktörler..... 41

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: 1945'TEN GÜNÜMÜZE HABER BAŞLIKLARI ve HABER DİLİNİN DEĞİŞİMİNE İLİŞKİN ANALİZ 43

3.1. Amaç 43
3.2. Varsayımlar 43
3.3. Yöntem ve Kapsam 44
3.4. Elde Edilen Bulgular 45
3.4.1. 1945'ten Günümüze Haber Başlıklarının Mikro Açıdan Analizi..... 45
3.4.1.1. Haber Başlıklarının Sentaktik Analizi 45
3.4.1.1.1. 1945-1950 Dönemi 49
3.4.1.1.2. 1950-1955 Dönemi 56
3.4.1.1.3. 1955-1960 Dönemi 61
3.4.1.1.4. 1960-1965 Dönemi 67
3.4.1.1.5. 1965-1970 Dönemi 75
3.4.1.1.6. 1970-1975 Dönemi 83
3.4.1.1.7. 1975-1980 Dönemi 90
3.4.1.1.8. 1980-1985 Dönemi 95

3.4.1.1.9. 1985-1990 Dönemi 99
3.4.1.1.10. 1990-1995 Dönemi 102
3.4.1.1.11. 1995-2000 Dönemi 106
3.4.1.1.12. 2000-2005 Dönemi 110
3.4.1.1.13. 2005-2010 Dönemi 114
3.4.1.1.14. 2010-2015 Dönemi 120
3.4.1.1.15. 2015-2020 Dönemi 124
3.4.1.2. Haber Başlıklarının Retorik Analizi 128
3.4.1.2.1. 1945-1950 Dönemi 130
3.4.1.2.2. 1950-1955 Dönemi 134
3.4.1.2.3. 1955-1960 Dönemi 138
3.4.1.2.4. 1960-1965 Dönemi 141
3.4.1.2.5. 1965-1970 Dönemi 143
3.4.1.2.6. 1970-1975 Dönemi 144
3.4.1.2.7. 1975-1980 Dönemi 148
3.4.1.2.8. 1980-1985 Dönemi 150
3.4.1.2.9. 1985-1990 Dönemi 151
3.4.1.2.10. 1990-1995 Dönemi 153
3.4.1.2.11. 1995-2000 Dönemi 155
3.4.1.2.12. 2000-2005 Dönemi 158
3.4.1.2.13. 2005-2010 Dönemi 162
3.4.1.2.14. 2010-2015 Dönemi 164
3.4.1.2.15. 2015-2020 Dönemi 168
3.4.1.3. Haber Başlıklarındaki Kelime Seçimleri 169
3.4.1.3.1. 1945-1950 Dönemi 171
3.4.1.3.2. 1950-1955 Dönemi 179
3.4.1.3.3. 1955-1960 Dönemi 184
3.4.1.3.4. 1960-1965 Dönemi 191
3.4.1.3.5. 1965-1970 Dönemi 193
3.4.1.3.6. 1970-1975 Dönemi 193
3.4.1.3.7. 1975-1980 Dönemi 195
3.4.1.3.8. 1980-1985 Dönemi 196
3.4.1.3.9. 1985-1990 Dönemi 202
3.4.1.3.10. 1990-1995 Dönemi 207
3.4.1.3.11. 1995-2000 Dönemi 210
3.4.1.3.12. 2000-2005 Dönemi 217
3.4.1.3.13. 2005-2010 Dönemi 222
3.4.1.3.14. 2010-2015 Dönemi 227
3.4.1.3.15. 2015-2020 Dönemi 232
3.5. 1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişmesi İle İlgili Görüşler 236
3.5.1. Seracettin Zıddıoğlu 236
3.5.2. Zafer Atay 237
3.5.3. Niyazi Dalyancı 239
3.5.4. Ahmet Özdemir 242
3.5.5. Tümer Argın 244
3.5.6. Caner Gören 247

3.5.7. Ahmet Çitoğlu..... 249
3.5.8. Süleyman Boyoğlu..... 251
3.5.9. Orhan Erinç..... 255
3.5.10. Mehmet Şevket Uygun 259
3.5.11. Hasan Fehmi Ketenci..... 261
3.5.12. Prof. Dr. Baki Asiltürk..... 265
3.6. Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi…….....265

SONUÇ 270

EKLER 274

KAYNAKÇA..... 335

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1: 1945 Yılında Anayasa Dilinin Sadeleştirilmesi Sonrası Dile Giren Yeni Kelimeler…….28
Tablo 2: Türk Dil Devrimi İle Birlikte Değişen Bazı Kelimeler……....32
Tablo 3: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Etken/Edilgen Olma Durumu……....46
Tablo 4: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Uzunluğu Kısalığı…….47
Tablo 5: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Basit/Birleşik Olma Durumu……48
Tablo 6: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Retorik Analizi……...129
Tablo 7: 1945'ten 2020 Yılına Kadar Haber Başlıklarındaki Kelime Seçimleri……170
Tablo 8: 1945-1950 Yılları Arasında Haber Başlıklarındaki Eski Türkçe Kelimeler İle Günümüzde Bu Kelimelerin Yerini Alan Kelimeler…….....178
Tablo 9: 1950-1955 Yılları Arasında Haber Başlıklarındaki Eski Türkçe Kelimeler İle Günümüzde Bu Kelimelerin Yerini Alan Kelimeler……...183
Tablo 10: 1955-1960 Yılları Arasında Haber Başlıklarındaki Eski Türkçe Kelimeler İle Günümüzde Bu Kelimelerin Yerini Alan Kelimeler……...190
Tablo 11: 1960-1965 Yılları Arasında Haber Başlıklarındaki Eski Türkçe Kelimeler İle Günümüzde Bu Kelimelerin Yerini Alan Kelimeler……...193

GRAFİK LİSTESİ

Sayfa No.

Grafik 1: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Etken/Edilgen Olma Durumu…….....46
Grafik 2: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Uzunluğu-Kısalığı.....48
Grafik 3: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Basit/Birleşik Olma Durumu……49
Grafik 4: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Retorik Analizi…….130
Grafik 5: 1945'ten 2020 Yılına Kadar Haber Başlıklarındaki Kelime Seçimleri……171

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1: 1 Mart 2019-Milliyet gazetesi……....7

Şekil 2: 25 Haziran 1998-Milliyet gazetesi……38

Şekil 3: 9 Mart 1945- Cumhuriyet gazetesi …….. 51

Şekil 4: 22 Mart 1945-Cumhuriyet gazetesi……..52

Şekil 5: 7 Temmuz 1948-Cumhuriyet gazetesi……..54

Şekil 6: 6 Ocak 1953-Son Havadis gazetesi……...57

Şekil 7: 12 Ocak 1953- Son Havadis gazetesi……58

Şekil 8: 30 Nisan 1953- Son Havadis gazetesi……...59

Şekil 9: 9 Eylül 1955- Hürriyet gazetesi……61

Şekil 10: 28 Ekim 1957-Hürriyet gazetesi……62

Şekil 11: 31 Ekim 1957-Hürriyet gazetesi……63

Şekil 12: 10 Kasım 1958-Hürriyet gazetesi……...64

Şekil 13: 29 Nisan 1960-Hürriyet gazetesi……...….65

Şekil 14: 27 Mayıs 1960-Hürriyet gazetesi……66

Şekil 15: 26 Ağustos 1960-Son Havadis gazetesi……..68

Şekil 16: 29 Ağustos 1960- Son Havadis gazetesi……69

Şekil 17: 17 Eylül 1960-Son Havadis gazetesi……..70

Şekil 18: 11 Ağustos 1964-Miliyet gazetesi……..71

Şekil 19: 15 Ağustos 1964-Milliyet gazetesi……72

Şekil 20: 4 Eylül 1964-Hürriyet gazetesi……...73

Şekil 21: 12 Ocak 1965- Son Havadis gazetesi……..74

Şekil 22: 10 Mart 1965-Son Havadis gazetesi……...75

Şekil 23: 9 Temmuz 1966-Hürriyet gazetesi…….76

Şekil 24: 2 Kasım 1967-Hürriyet gazetesi…….77

Şekil 25: 17 Kasım 1967-Hürriyet gazetesi……...78

Şekil 26: 20 Ocak 1970-Son Havadis gazetesi……..80

Şekil 27: 25 Ocak 1970-Son Havadis gazetesi……..81

Şekil 28: 13 Şubat 1970-Son Havadis gazetesi…….……82

Şekil 29: 4 Mart 1971-Hürriyet gazetesi……83

Şekil 30: 24 Mart 1971-Hürriyet gazetesi…….84

Şekil 31: 9 Mart 1972- Hürriyet gazetesi……..86

Şekil 32: 5 Kasım 1972-Milliyet gazetesi…….87

Şekil 33: 26 Aralık 1973-Hürriyet gazetesi……...87

Şekil 34: 21 Temmuz 1974-Hürriyet gazetesi……89

Şekil 35: 6 Ağustos 1974-Hürriyet gazetesi……..89

Şekil 36: 13 Temmuz 1975-Hürriyet gazetesi……90

Şekil 37: 18 Ocak 1978-Hürriyet gazetesi…….93

Şekil 38: 7 Şubat 1980-Milliyet gazetesi……...94

Şekil 39: 12 Eylül 1980 tarihli Milliyet gazetesi……95

Şekil 40: 18 Ağustos 1984 - Hürriyet gazetesi……..98

Şekil 41: 1 Şubat 1990-Milliyet gazetesi…….101

Şekil 42: 12 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi……..102

Şekil 43: 25 Ocak 1993-Cumhuriyet gazetesi…….104

Şekil 44: 29 Temmuz 1994-Cumhuriyet gazetesi……105

Şekil 45: 27 Haziran 1998-Milliyet gazetesi……108

Şekil 46: 18 Şubat 2001- Milliyet gazetesi……..111

Şekil 47: 24 Şubat 2001- Milliyet gazetesi……..111

Şekil 48: 28 Şubat 2001-Milliyet gazetesi……...112

Şekil 49: 1 Temmuz 2002-Hürriyet gazetesi……....113

Şekil 50: 20 Mayıs 2006-Milliyet gazetesi……..115

Şekil 51: 16 Nisan 2007-Hürriyet gazetesi……..116

Şekil 52: 28 Nisan 2007-Hürriyet gazetesi……..117

Şekil 53: 8 Ekim 2008- Cumhuriyet gazetesi……..118

Şekil 54: 19 Mayıs 2010-Milliyet gazetesi……..119

Şekil 55: 22 Eylül 2014-Hürriyet gazetesi……...120

Şekil 56: 21 Mayıs 2015-Cumhuriyet gazetesi……123

Şekil 57: 16 Temmuz 2016-Hürriyet gazetesi…….125

Şekil 58: 3 Nisan 2020-Hürriyet gazetesi……128

Şekil 59: 26 Şubat 1945- Cumhuriyet gazetesi……131

Şekil 60: 9 Haziran 1948- Hürriyet gazetesi……132

Şekil 61: 22 Temmuz 1948-Hürriyet gazetesi…….133

Şekil 62: 23 Mayıs 1950-Hürriyet gazetesi…….134

Şekil 63: 4 Temmuz 1950-Milliyet gazetesi……135

Şekil 64: 3 Ocak 1953- Son Havadis gazetesi……..136

Şekil 65: 8 Ocak 1953-Son Havadis gazetesi……..137

Şekil 66: 10 Haziran 1953-Son Havadis gazetesi……138

Şekil 67: 7 Aralık 1959-Hürriyet gazetesi……139

Şekil 68: 27 Mayıs 1960-Cumhuriyet gazetesi……140

Şekil 69: 5 Ağustos 1960-Son Havadis gazetesi……..141

Şekil 70: 29 Ağustos 1960-Son Havadis gazetesi……142

Şekil 71: 5 Mart 1971-Hürriyet gazetesi……..145

Şekil 72: 23 Mayıs 1971-Cumhuriyet gazetesi……146

Şekil 73: 29 Mart 1972-Hürriyet gazetesi……..…….146

Şekil 74: 17 Ağustos 1974-Milliyet gazetesi……...147

Şekil 75: 27 Nisan 1977-Milliyet gazetesi……...148

Şekil 76: 1 Ocak 1978-Hürriyet gazetesi…….149

Şekil 77: 28 Ağustos 1982- Hürriyet gazetesi…….151

Şekil 78: 5 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi……152

Şekil 79: 21 Ekim 1991-Hürriyet gazetesi……...153

Şekil 80: 30 Aralık 1994-Cumhuriyet gazetesi……154

Şekil 81: 7 Mayıs 1995-Hürriyet gazetesi……155

Şekil 82: 2 Haziran 1997- Son Havadis gazetesi…….156

Şekil 83: 28 Haziran 1998-Milliyet gazetesi……156

Şekil 84: 30 Haziran 1998-Milliyet gazetesi……157

Şekil 85: 6 Mayıs 2000- Hürriyet gazetesi……...158

Şekil 86: 25 Temmuz 2000-Cumhuriyet gazetesi……159

Şekil 87: 26 Şubat 2001- Milliyet gazetesi……...159

Şekil 88: 16 Temmuz 2002-Hürriyet gazetesi……..160

Şekil 89: 25 Mayıs 2003- Milliyet gazetesi…….161

Şekil 90: 17 Mayıs 2010-Milliyet gazetesi……..163

Şekil 91: 18 Mayıs 2010- Milliyet gazetesi……..163

Şekil 92: 20 Şubat 2013-Hürriyet gazetesi……...164

Şekil 93: 25 Şubat 2015- Milliyet gazetesi……...165

Şekil 94: 16 Mayıs 2015- Cumhuriyet gazetesi……...166

Şekil 95: 19 Mayıs 2015- Cumhuriyet gazetesi……...166

Şekil 96: 22 Mayıs 2015- Cumhuriyet gazetesi……...167

Şekil 97: 3 Mayıs 2020-Hürriyet gazetesi……169

Şekil 98: 8 Ocak 1945-Cumhuriyet gazetesi……172

Şekil 99: 11 Ocak 1945- Cumhuriyet gazetesi……..173

Şekil 100: 14 Nisan 1945-Cumhuriyet gazetesi……...174

Şekil 101: 10 Haziran 1948-Hürriyet gazetesi……..175

Şekil 102: 16 Ocak 1949-Cumhuriyet gazetesi……177

Şekil 103: 15 Ekim 1950- Milliyet gazetesi……180

Şekil 104: 11 Mayıs 1953- Son Havadis gazetesi……181

Şekil 105: 22 Mayıs 1955-Cumhuriyet gazetesi……..182

Şekil 106: 1 Haziran 1955- Cumhuriyet gazetesi……183

Şekil 107: 18 Kasım 1957-Hürriyet gazetesi……...185

Şekil 108: 7 Eylül 1958-Hürriyet gazetesi……...…186

Şekil 109: 12 Kasım 1958- Hürriyet gazetesi……..187

Şekil 110: 9 Haziran 1960-Milliyet gazetesi……189

Şekil 111: 28 Haziran 1960-Milliyet gazetesi……189

Şekil 112: 19 Ağustos 1960- Son Havadis gazetesi……191

Şekil 113: 2 Mart 1965-Son Havadis gazetesi……192

Şekil 114: 16 Şubat 1971-Hürriyet gazetesi……194

Şekil 115: 3 Haziran 1978- Hürriyet gazetesi……195

Şekil 116: 15 Ağustos 1975- Milliyet gazetesi……196

Şekil 117: 16 Temmuz 1980-Hürriyet gazetesi……197

Şekil 118: 25 Eylül 1981- Hürriyet gazetesi ……197

Şekil 119: 9 Nisan 1982- Hürriyet gazetesi……..198

Şekil 120: 8 Ağustos 1982-Hürriyet gazetesi……..…199

Şekil 121: 10 Mart 1983-Hürriyet gazetesi……..200

Şekil 122: 16 Temmuz 1983- Hürriyet gazetesi……...201

Şekil 123: 29 Mart 1984-Hürriyet gazetesi……..202

Şekil 124: 15 Şubat 1986-Hürriyet gazetesi……203

Şekil 125: 15 Şubat 1986-Hürriyet gazetesi……203

Şekil 126: 2 Haziran 1987-Hürriyet gazetesi……...…204

Şekil 127: 10 Kasım 1989-Milliyet gazetesi……....205

Şekil 128: 8 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi…….……206

Şekil 129: 9 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi…….206

Şekil 130: 15 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi……207

Şekil 131: 6 Mart 1992-Hürriyet gazetesi……208

Şekil 132: 3 Ekim 1992-Milliyet gazetesi……208

Şekil 133: 30 Nisan 1993-Milliyet gazetesi…….209

Şekil 134: 10 Ekim 1994- Milliyet gazetesi……210

Şekil 135: 23 Eylül 1996- Milliyet gazetesi…….211

Şekil 136: 3 Haziran 1997-Son Havadis gazetesi……211

Şekil 137: 7 Haziran 1997-Son Havadis gazetesi…….....212

Şekil 138: 24 Haziran 1997- Son Havadis gazetesi…….213

Şekil 139: 18 Şubat 1999-Hürriyet gazetesi……214

Şekil 140: 2 Mayıs 1999-Milliyet gazetesi……..215

Şekil 141: 26 Kasım 1999-Hürriyet gazetesi……...215

Şekil 142: 30 Haziran 1999-Hürriyet gazetesi…….216

Şekil 143: 18 Mayıs 2000-Milliyet gazetesi……217

Şekil 144: 14 Temmuz 2000-Cumhuriyet gazetesi……...…218

Şekil 145: 23 Haziran 2001-Hürriyet gazetesi……..…219

Şekil 146: 15 Aralık 2002-Milliyet gazetesi……220

Şekil 147: 3 Temmuz 2003-Cumhuriyet gazetesi……221

Şekil 148: 2 Temmuz 2004-Milliyet gazetesi……..222

Şekil 149: 20 Ocak 2006- Hürriyet gazetesi……222

Şekil 150: 6 Kasım 2006-Hürriyet gazetesi…….……223

Şekil 151: 26 Nisan 2007- Hürriyet gazetesi……224

Şekil 152: 6 Ekim 2008- Cumhuriyet gazetesi…….225

Şekil 153: 27 Temmuz 2009- Cumhuriyet gazetesi……..…226

Şekil 154: 18 Mayıs 2010-Milliyet gazetesi…….……...….226

Şekil 155: 18 Aralık 2013-Cumhuriyet gazetesi……...…227

Şekil 156: 23 Şubat 2015-Cumhuriyet gazetesi……...228

Şekil 157: 17 Mayıs 2015-Cumhuriyet gazetesi……..229

Şekil 158: 20 Mayıs 2015- Cumhuriyet gazetesi…….230

Şekil 159: 23 Mayıs 2015- Hürriyet gazetesi……..231

Şekil 160: 26 Mayıs 2015-Cumhuriyet gazetesi……..231

Şekil 161: 3 Haziran 2016-Hürriyet gazetesi……...232

Şekil 162: 7 Ağustos 2016- Milliyet gazetesi……...…233

Şekil 163: 11 Aralık 2016-Hürriyet gazetesi……233

Şekil 164: 3 Ağustos 2018-Milliyet gazetesi……...234

Şekil 165: 16 Aralık 2018- Hürriyet gazetesi……..234

Şekil 166: 25 Mayıs 2019- Cumhuriyet gazetesi…….235

Şekil 167: 15 Şubat 2020- Cumhuriyet gazetesi……..235

Şekil 168: 15 Temmuz 1966- Hürriyet gazetesi……...……241

KISALTMALAR

s.	Sayfa
bk.	Bakınız
DP	Demokrat Parti
TDK	Türk Dil Kurumu
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
T.B.M.M.	Türkiye Büyük Millet Meclisi
Orgl.	Orgeneral
Korgnl.	Korgeneral
AP	Adalet Partisi
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
MC	Milliyetçi Cephe
MSP	Milli Selamet Partisi
IMF	Uluslararası Para Fonu
ASALA	Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu
ESAK	Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları
THY	Türk Hava Yolları
DYP	Doğru Yol Partisi
ANAP	Anavatan Partisi
SHP	Sosyal Demokrat Halk Partisi
K.Irak	Kuzey Irak
RP	Refah Partisi
FP	Fazilet Partisi
DSP	Demokratik Sol Parti
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
DNA	Deoksiribo Nükleik Asit
DTP	Demokratik Toplum Partisi
İŞİD	Irak ve Şam İslam Devleti

PYD	Demokratik Birlik Partisi
TSYD	Türkiye Spor Yazarları Derneği
HDP	Halkların Demokratik Partisi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
GİM	Güvenlik İstihbarat Müsteşarlığı
YSK	Yüksek Seçim Kurulu
Prof. Dr.	Profesör Doktor
Alb.	Albay
BM	Birleşmiş Milletler
AB	Avrupa Birliği
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
HBB	Has Bilgi Birikim
BRT	Bayrak Radyo Televizyon Kurumu
THA	Türk Haberler Ajansı
UPI	United Press International
UBA	Ulusal Basın Ajansı
TGC	Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
AA	Anadolu Ajansı
DGSA	Devlet Güzel Sanatlar Akademisi
PKK	Kürdistan İşçi Partisi
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
BİK	Basın İlan Kurumu

SİMGELER

$: Dolar

#: Hashtag

GİRİŞ

İnsanların bilme ve merak duygusu sonucunda ortaya çıkan haber, ilk olarak 14. yüzyılda haber mektuplarıyla sunulmaya başlanmıştır. 17. Yüzyılda haber mektuplarının yerini gazeteler alırken, içinde bulunduğumuz 21.yüzyılda ise insanların bilme ihtiyacı ve merak duygusu; gazete, radyo, televizyon ve internet gibi birçok kitle iletişim aracı sayesinde karşılanabilmektedir. Bu kitle iletişim araçları aracılığıyla hızlı ve kolay bir şekilde habere ulaşılabilmektedir. Bilme ihtiyacı ve merak duygusunu ise okuyucular, bir gazeteyi ele aldığında en kısa sürede başlık sayesinde giderebilmektedir. Başlık, haberin okunmasını sağlayan en önemli unsurdur. Özellikle gazetelerin birinci sayfalarında en büyük punto ile yazılan başlıklar, yani manşetler, gazetelerin satışlarında büyük rol oynamaktadır. Bu satış gayesi sebebiyle gazete haber başlıklarında görülen haber verme amaçlı, ağır başlı başlıklar yerini, 1970'li yıllardan sonra eleştirel ve yargılayıcı ifadelerin olduğu, kısa, çarpıcı, ilgi çekici, popüler kültüre gönderme yapan, reklam dili unsurları içeren başlıklara bırakmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında 1945'ten günümüze geçen süreçte Türkiye'de meydana gelen siyasi, ekonomik, toplumsal, kültürel, teknolojik değişimler rol oynamıştır. Gazetecilik tüm bu değişimlerden nasibini almış, haber başlıkları ve haber dili zaman içinde değişime uğramıştır. Yaşanan bu değişim de bu çalışmanın ana konusu olmaktadır.

Çalışmada, 1945 yılından günümüze (2020) haber başlıkları ve haber dilinde yaşanan değişim ile bu değişimin nedenlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. 1945-2020 yılları ve Türkiye'deki dört ulusal gazeteyle sınırlandırılan çalışma kapsamında örneklem olarak ulusal basını temsil ettiği düşünülen Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet ve Son Havadis gazetelerinin birinci sayfalarındaki başlıklar, van Dijk'ın gazete haberlerini analiz etmek üzere geliştirdiği "Eleştirel Söylem Analizi" yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmada ayrıca, grafik ve tabloların oluşturulması amacıyla içerik analizine başvurulurken aynı zamanda mülakat, kütüphane, internet ve gazete arşiv taramasından da faydalanılmıştır.

Çalışma, dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde haber, haber başlıkları ve haber diline değinilecektir. İkinci bölümde gazetelerin tarihi gelişimi, Türkiye'de gazetecilik ve 1945'ten günümüze haber başlıkları ve haber dilini etkileyen faktörler ele

alınacaktır. Üçüncü bölümde 1945'ten günümüze araştırmaya dahil olan gazetelerin birinci sayfalarında yer alan haber başlıkları ve haber dilinde yaşanan değişime ilişkin analizlerin bulgularına yer verilecektir. Son bölümde ise bu bulgulara dayanarak haber dilinde yaşanan bu değişimin nedenleri ve sonuçları tartışılacaktır.

1. BİRİNCİ BÖLÜM: HABER, HABER BAŞLIKLARI, HABER DİLİ

1.1. HABERİN TANIMI

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde *"Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık"*[1] şeklinde genel bir tanımı olan haber kavramı üzerine birçok tanım yapılmıştır.

"Herhangi bir zamanda geçen olay, fikir ya da sorunun özetidir."[2] şeklinde Oya Tokgöz haberi tanımlamaktadır.

"Haber, sadece tarafsızmış, nesnelmiş, dolayısıyla gerçeği anlatıyormuş gibi yapan, aslında ise bize kurgusal bir öykü anlatan bir şey."[3] şeklinde Sevda Alankuş bir tanım yapmıştır. Bir başka tanıma göre de haber*, "dün bilinmeyen bir şeydir ya da çok sayıda insanı ilgilendiren önemli ve güncel olayların doğru, tarafsız, çabuk bir biçimde aktarılmasıdır."*[4]

Olcay Uçak'a göre ise haber*, "Haber ölçütlerine göre hazırlanmış, okur ya da izleyici için önemli olan, toplumun büyük bir kesiminin ilgi, çıkar ve yaşam alanı içinde var olan, en kısa sürede verilen olaylardır."*[5]

Haberin en kısa sürede verilmesi gazetecilikte büyük önem taşımaktadır. Eskiden aylar hatta yıllar sonra bize ulaşabilen haber, artık günümüzde çok kısa bir sürede bize ulaşmaktadır. Bu durum hız açısından avantaj sağlarken, haberin önemini yitirmesi açısından dezavantaja neden olmaktadır.[6]

1.2. HABERİN NİTELİKLERİ

Kesinlik, inanılırlık, nesnellik, tutarlılık, hızlılık, anlamlılık, doğruluk ve gerçeklik gibi niteliklerin haberde yer alması gerekmektedir. Haberdeki olaylar, durumlar

[1] *Güncel Türkçe Sözlük,* https://sozluk.gov.tr/ (28 Nisan 2020).
[2] Oya Tokgöz, **Temel Gazetecilik**, 9. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 2012, s.235.
[3] Sevda Alankuş, **Gazetecilik ve Habercilik, Habercinin El Kitabı Dizisi:4,** 1. Baskı, İstanbul, Türkiye: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 2003, s.30.
[4] Seyide Parsa, **Televizyon Haberciliği ve Kuramları,** İzmir: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 1993, s.31.
[5] Olcay Uçak, **Değişen Gazetecilik ve Yeni Yasal Düzenlemeler**, 1.Basım, İstanbul: Derin Yayınları, 2011, s.41.
[6] Tokgöz, s.245.

gerçek ve kesin olmalıdır. Herhangi bir şüphe içermemelidir. Haberde yer alan bilgiler doğru olmalı, dedikodu içeren bilgiler haberde yer almamalıdır ve haber, en az iki kaynaktan doğrulatılmalıdır. Haberin inanılır olması için ise bir kaynağa sahip olması önemlidir. Bunun yanında haberi yazan kişi nesnel olmalı, kendi kişisel duygularını habere yansıtmamalıdır. Haberde anlamlılık için de açıklık, sadelik ve anlaşılırlığın sağlanması gerekmektedir. Ayrıca haberde hızlılık önemlidir. İnternet gazeteciliği ve diğer teknolojik gelişmeler sonucunda haberin hızlılığı oldukça önem kazanmıştır. Son olarak ise haber metnindeki cümlelerin birbiriyle çelişmemesi, anlam bütünlüğüne sahip olması ve dil bilgisi kurallarına uygun olması önem teşkil etmektedir.[7] Bunun yanında haberde olayları, durumları ve açıklamaları bir araya getirirken sorulan sorular 5N+1K olarak açıklanmalıdır.[8] Ne-Nerede-Ne Zaman-Neden-Nasıl-Kim? şeklindeki 6 sorunun yanıtı haber girişinde bulunmalıdır.[9]

1.3. HABERDE ÜSLUP

Haberde üslup, habercilikte kullanılan temel ilkeler ve gereklerin birlikte kullanılması demektir. Haberin üslubunda sadelik, kesinlik, canlılık, doğrudan doğruya oluş, konu üzerinde durma, özgünlük, açıklık, özü verme ve doğruluk bulunmaktadır.[10]

Haberin üslubu, dilbilgisi kurallarına riayet edilir şekilde haberin yazılmasıdır. Fiilin etken ya da edilgen olarak kullanılması haberin üslubuna etki etmektedir.[11] Haberde edilgen başlığın kullanılmaması gerekmektedir.[12] Çünkü edilgen başlığın kullanıldığı cümleler haberde tarafsızlığı yok eder.[13] Bunun yanında başlıkta fiilin kullanılması gerekmektedir. Yani eksiltili başlıklara yer verilmemelidir. Böylece başlık; ilgi çekici, anlaşılır ve etkili olabilmektedir.[14] Ayrıca haber cümlesinin öznesinin belli olması gerekmektedir.

---

[7] *Haberin Nitelikleri*, https://ders.im/dokuman/haberin-nitelikleri (14 Haziran 2020), s.6-9.
[8] *Haber nedir?*, https://m.bianet.org/bianet/medya/1466-haber-ve-habercilik (11 Nisan 2020).
[9] Tokgöz, s.290.
[10] Tokgöz, s.286.
[11] Tokgöz, s.288.
[12] Ekrem Dumanlı, **Haber Kılavuzu**, İstanbul: Zaman Yayınları, 2003, s.32.
[13] Göktürk Yıldız**, Dünyada ve Türkiye'de Barış Gazeteciliği: Olanaklar ve Eleştiriler**, 1.Baskı, İstanbul: Sosyal Yayınları, 2012, s.267.
[14] Nancy M. Somerick, "Practical Strategies For Avoiding Problems İn Graphic Communication", **Public Relations Quarterly**. Cilt:45. Sayı:3, Eylül 2000, s. 32. Aktaran: Ahmet Bıyık, "Yazılı Basında Görsel Unsurların Haber Dizaynındaki Önemi", (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Selçuk Üniversitesi SBE, 2007), s.63.

1982 yılının bitimine kadar kitap Türkçesinden esinlenme söz konusu olmuş ve bu sebeple gazetelerde –miş'li geçmiş zaman kullanılmıştır. Bu tarihten sonra –di'li geçmiş zaman ve şimdiki zaman hikayesi kullanılmaya başlanmıştır. Türkçenin iyi ve doğru olarak kullanılması da haberin üslubunda önemlidir. Dolayısıyla adlar, fiiller, tümleçler yerli yerinde olmalı, zarflar ve sıfatlar iyi seçilmelidir.[15]

1.4. HABERDE BAŞLIK

Başlık; *"Bir haber veya yazının özeti, teması, en kısa bir cümle ile ifadesidir."*[16] Bir gazetede en önemli öğe başlıktır. İçerikle uyumlu olması gereken başlığın çarpıcı olması gerekmektedir. Böylelikle haber okunabilmektedir.[17] Başlıkta bir diğer önemli nokta ise, olayın özünü vermesi ve kısa olmasıdır.[18]

Haberin geri kalan kısımlarını nasıl okumamız gerektiği hakkında bize çerçeve çizen[19] haber başlıklarında fiilsiz ve bitmemiş cümleler ile deyimler, sapmalar, belirteçler, sıfatlar bulunabilmektedir.[20] Kimi zaman nesne ve özne gizlenmesinin de söz konusu olduğu haber başlıklarında yorum da görülebilmektedir.[21]

Yazılı basında en ilgi çeken unsur olan başlığı muhabir oluştursa da son şeklini gazete yöneticileri ve sayfa tasarımcısı vermektedir.[22]

1.4.1. Haber Başlığı Türleri

Haber başlığının puntolarını; başlığın sayfada nerede olduğu, önem derecesi, sayfa içindeki sıralanışı belirlemektedir. Punto, harflerin boyutudur. En büyük puntoya

---

[15] Tokgöz, s.288.

[16] Cahit Özbay, **Haberden Yayına Gazetecilik**, 1.Baskı, İstanbul: Der Yayınları, 2007, s.42.

[17] S. Hakan Yılmaz, **Her Yönüyle Gazetecilik**, 1. Baskı, Konya: Literatürk Academia, 2009, s.260.

[18] Mete Kazaz, "Geleneksel Habercilikten İnternet Haberciliğine Geçiş Sürecinde Spor Basını" *Selçuk İletişim*, 2007, Cilt.4, Sayı.4, https://dergipark.org.tr/download/article-file/177954 (13 Mayıs 2019), s.225-226.

[19] Emel Baştürk Akca, "İdeoloji - Dil - Söylem ve Anlam İlişkisi: Medyada Anlamın Toplumsal İnşası", İsmet Parlak (Ed.), **Medyada Gerçekliğin İnşası: Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış** içinde **(**77-106), İstanbul: Çizgi Yayınları, 2009, s.97-99.

[20] Şükran Dilidüzgün, "Türkçe Öğretiminde Haber Metinleri - Metin Yapısı Bağlamında Etkinlik Oluşturma*", Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2014, Cilt.2, Sayı.3, http://www.anadiliegitimi.com/issue/1360/16036 (9 Mayıs 2019), s.93.

[21] Burak Özyal, "Tık Odaklı Habercilik: Tık Odaklı Haberciliğin Türk Dijital Gazetelerindeki Kullanım Biçimleri", *Global Media Journal TR Edition*, 2016, Cilt.6. Sayı.12, http://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/Burak%20%C3%96ZYAL.pdf (20 Nisan 2019), s.294.

[22] Erkan Yüksel ve Halil İbrahim Gürcan, **Haber Toplama ve Yazma**, 1. Basım, Konya: Tablet Kitabevi, 2005, s.30-31.

sahip başlığın, önemli bir habere ait olduğu anlaşılmaktadır. Haberin önem derecesi düştüğünde puntosu da küçülmektedir.[23]

1.4.1.1. Üst Başlık

Ana başlığın üstünde ya da yanında bulunan başlığa üst başlık denilmektedir. Bu başlığın amacı, ana başlığı tanımlamak ve açıklamaktır. 5-10 kelimelik cümlelerden oluşturulabilmektedir.[24] Başlığa göre küçük puntoya sahiptir."[25]

1.4.1.2. Ana Başlık

"Ana başlık, tam bir cümle yapısında olmayıp 3-5 sözcükten oluşan bir tümcedir. Ana başlık sayfa düzenine göre normalde bir, bazı haberlerde ise iki ya da üç satır olabilir."[26]

1.4.1.2.1. Manşet

"Gazetelerde, büyük puntolu harflerle yazılmış haber başlığına manşet denmektedir."[27] Bir gazetenin en önemli haberi olan manşet haber, gazete satışında büyük rol oynamaktadır."[28]

Manşetlerde çarpıcı bir dil kullanılmaktadır. Özellikle bulvar gazetelerinin ilk sayfası reklam sayfasına benzemektedir. Amaç okuyucuyu gazeteyi satın almaya yönlendirmektir.[29]

Basında sözcüklerin yardımıyla düşünceler topluma iletilmektedir. Bu iletim ise atasözleri, sloganlaşmış söylemler ve bağdaştırmalar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. İlgi çekici, anlamlı ve az sözcüklü cümlelerle oluşturulan manşetlerin mümkün olduğunca akılda kalıcı olması amaçlanmaktadır.[30]

---

[23] Yılmaz, s.307.
[24] Yüksel ve Gürcan, s.22.
[25] Yılmaz, s.308.
[26] Yüksel ve Gürcan, s.23.
[27] Sedat Cereci, **Haber ve Röportaj Tekniği**, 1. Baskı, Ankara: Kitabevi Yayınları, 2005, s.19.
[28] Yüksel ve Gürcan, s.20.
[29] Ali Can, "Basın Dili", *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2003, Cilt.3, Sayı.5, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/289657 (22 Mayıs 2019), s.35.
[30] Can, s.38.

1.4.1.2.2. Sürmanşet

Logonun üzerinde yer alan başlığa sürmanşet adı verilmektedir.[31] Genellikle çok önemli haberler sürmanşetten verilmektedir.[32] Bu nedenle muhabirler için sürmanşette haberinin yayınlanması büyük bir gurur kaynağı olmaktadır. Sürmanşetin sağ köşesinde genellikle dikkat çekici fotoğraf kullanılmaktadır. Bu, kimi zaman ünlü ve güzel bir kadın fotoğrafı olmaktadır. (bk. Şekil 1, s.7).

Şekil 1: 1 Mart 2019-Milliyet Gazetesi

1.4.1.3. Alt Başlık

Ana başlığın hemen altında yer alan başlıklara alt başlık denilmektedir. Alt başlık; ana başlığı açıklar, tam cümle yapısındadır. Punto olarak ise ana ve üst başlıklara göre daha küçüktür.[33]

1.4.1.4. Spot

"Haberin ana başlığının hemen altında yer alan alt başlığa spot denir."[34] Başlıktan sonra bir haberde okunan ikinci öğe spottur. Haberle ilgili önemli noktaları

[31] *Medya Okuryazarlığı İçerikleri,* http://medyatiki.blogspot.com/2013/06/gazete-ve-dergilere-iliskin-temel.html (11 Nisan 2020).

[32] Cereci, s.20.

[33] Şebnem Çağlar, "Haber Toplama ve Yazma", İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/gazetecilik_ue/habertoplamaveyazma.pdf (1 Mayıs 2020), s.67.

[34] Cereci, s.20.

okuyucuya veren spotta, amaçlanan haberin okuyucu tarafından sonuna kadar okunmasıdır.[35] Bu nedenle haberin okunması için spotta habere dair en çarpıcı kısımlar verilmelidir.

1.4.1.5. Ara Başlık

Haberin kolay okunmasını sağlamak ve önemli konulara dikkat çekmek için konu geçişleri arasına koyulan başlıklara ara başlık denilmektedir. Bazen yazıyla aynı renkte bazen de farklı renkte ya da bold olabilmektedir.[36]

1.4.2. Haber Başlığının Özellikleri

Haber başlığı ilgi çekici olmalı, bunun yanı sıra içeriğe uyum sağlamalı ve açık olmalıdır. Ancak başlığın ilgi çekiliği, açıklığından önce gelmemelidir.[37]

Haber başlıklarında dikkat edilmesi gereken noktaları ise Wolf Schneider ve Paul-Josef Raue şöyle açıklamaktadır:

- Başlıklar haberin özetini içermelidir.
- Haberin unsurlarını yansıtmalıdır.
- Kısa ve anlaşılır olmalıdır.
- Okurun dikkatini çekmelidir.
- Haber metni ile çelişmemelidir.
- Abartılı olmamalıdır.
- Çoklu okumaya yol açmamalıdır.
- İmalı anlamlar içermemelidir.
- Yorum içermemelidir.[38]

[35] Yılmaz, s.308.
[36] Yılmaz, s.308.
[37] Wolf Schneider ve Paul-Josef Raue, **Gazetecinin El Kitabı**, Işık Aygün (çev.) 1.Baskı, Ankara: Konrad Adenauer Vakfı Yayınları, 2000, s.146-147.
[38] Yüksel ve Gürcan, s. 26-27.

1.5. DİL KAVRAMI

"Dil, bir toplumda insanlar arası iletişimi sağlayan, ses ve anlamca ortak öğelere sahip çok yönlü bir dizgedir."[39]

Bir başka tanıma göre de dil, **"***Başlangıçta aile içerisinde edinilen, yakın çevre ve gelişen teknolojiler sayesinde kitle iletişim araçlarına maruz kalınmasıyla şekillenen bir dizgedir."*[40]

Dilin bir diğer tanımı da *"Dil, istemli olarak üretilen bir simgeler düzeni aracılığıyla düşünce, duygu ve isteklerin bildirişiminde kullanılan içgüdüsel olmayan, yalnızca insana özgü bir yöntemdir."*[41] şeklindedir.

Dilin hayatımızdaki rolü oldukça önemlidir. Dil, insanlarla anlaşmamızı sağlayan en önemli araçtır. İnsanların çevresi ve öteki insanlarla gerçekleştirdiği ilişkilerden ve ihtiyaçlarından doğan dil,[42] hayatımızda önemli bir yere sahiptir. Dil ile iletişim kurarız, derdimizi anlatırız. Aile ve yakın çevre dili şekillendirmede etkisi olsa da kitle iletişim araçları da en az onlar kadar etkili bir unsurdur.

"Dil değişen, değişebilen sosyal bir canlı varlıktır. Sosyal bir canlı varlık olduğu için de her milletin sosyal yapısına bağlı olarak değişme ve gelişebilme gücüne sahiptir."[43]

Dilbilimci Ferdinand de Saussure'e göre dilin düşünce ile birbirinden ayırt edilmesi mümkün değildir. *"Sözcüksel anlatımdan soyutlanarak ele alındığında düşünce, ruhbilimsel açıdan biçimlenmemiş, ayrımsız bir yığındır."*[44]

---

[39] Atilla Özkırımlı, **Türk Dili Dil ve Anlatım**, 1. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2001, s.17.

[40] Emine Arduç Kara ve Hayrullah Yanık, "İnternet Haberciliğinde Dil Sorunu-Argo Kullanımı Üzerine Bir İçerik Analizi", *Sosyal Bilimler Dergisi The Journal of Social Science*, 2017, Yıl.4, Sayı.11, https://www.academia.edu/33757412/%C4%B0NTERNET_HABERC%C4%B0L%C4%B0%C4%9E%C4%B0NDE_D%C4%B0L_SORUNUARGO_KULLANIMI_%C3%9CZER%C4%B0NE_B%C4%B0R_%C4%B0%C3%87ER%C4%B0K_ANAL%C4%B0Z%C4%B0_LANGUAGE_ISSUE_ON_INTERNET_JOURNALISM-A_CONTENT_ANALYSIS_ON_THE_SLANG_USE (3 Mayıs 2019), s.834.

[41] Edward Sapir, **XX.Yüzyıl Dilbilimi**, 1.Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu, 1983, s.13.

[42] Özkırımlı, s.15.

[43] Zeynep Korkmaz, "Dilde 'Doğal Gelişme' ve 'Devrim' Açısından Türk Dil Devrimi", *Türkoloji Dergisi*, 1970, Cilt.4, Sayı.1, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/650274, (4 Nisan 2020), s.97.

[44] Hilal Çelik ve Halil Ekşi, "Söylem Analizi", *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2008, Cilt 27, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2114 (25 Mayıs 2019), s.101.

Saussure, ayrıca dilin bir işaret sistemi olduğunu ifade etmektedir. Dilde bulunan anlamların belirgin ve açık olmadığını ifade etmektedir.[45]

"Dil iletişim sürecindeki tarafların birbirini anlamalarını, aktardıkları mesajın anlaşılır olmasını sağlar. Dil bir simgeleştirme sürecidir ve simgeler sembollerimize dayanak oluşturmaktadır."[46]

"Dil sözün tersine gerçek bir nesne değildir; potansiyel, gizil imkânlar bütünüdür."[47]

1.6. DİL TÜRLERİ

Dil; bilim dili, sanat dili, teknik dil, edebiyat-şiir dili, müzik dili, mekanik dil, kitlesel haberleşme dili olmak üzere yediye ayrılmaktadır. Kitle haberleşme dili de kendi için de basın dili ve radyo-televizyon dili olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.[48] Bunun yanında sokak dili (argo), konuşma dili ve reklam dili de bulunmaktadır.

1.6.1. Sokak Dili (Argo)

"Argo, toplum içinde bir kesimin ya da öbeklerin, farklı bir biçimde anlaşmayı sağlamak amacıyla oluşturduğu bir özel dildir."[49]

"Toplumda belirli bir gruba ya da sosyal sınıfa mahsus olan ve genel dilin koynunda asalak bir kelime haznesi bulunan konuşma sistemlerine argo adı verilir: hırsız argosu, talebe argosu, asker argosu, umumhane argosu gibi(...)"[50]

Habere açıklık kazandırmak için argo sözcüklerden faydalanılmaktadır.[51]

---

[45] Murat Özüdoğru, **Eleştirel Söylemden Eleştirel Okumaya**, 1.Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık, 2016, s.27.
[46] Yılmaz, s.33.
[47] Saffet Murat Tura**, Freud'dan Lacan'a Psikanaliz**, 3. Baskı, İstanbul: Kanat Kitap, 2005.
[48] M. Tuğba Yıldız-Ekin**,** "Spor Basınında Futbol Anlatım Dili: Manşet ve Başlıklar", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2005, Cilt.18, Sayı.1, http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/tugba_yildiz_ekin_futbol_mansetler_dil.pdf (22 Şubat 2019), s.94.
[49] Feyza Hepçilingirler, **Dedim: Ah!,** 3.Baskı**,** İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000, s.184 Aktaran: Atilla Girgin, **Haber Yazmak,** 2. Baskı, İstanbul: Der Yayınevi, 2002, s.25.
[50] Ferit Develioğlu, **Türk Argosu**, 6.Baskı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1980, s. 9-10.
[51] Tokgöz, s.145.

1.6.2. Konuşma Dili

Konuşma dili, günlük yaşantımızda konuşurken kullandığımız dildir ve bir kültür diline dönüşmemiştir.[52] Ayrıca bu dil, kişiden kişiye veya toplumun farklı kesimlerine göre ses ve söyleyiş açısından değişiklikler barındırmaktadır.[53]

1.6.3. Yazı Dili

"Yazı, sesler ortamının işaretlerle oluşturulmuş, dizgelere dönüştürülmüş halidir."[54] Yazı dili, yazışmalarda, bilim-sanat eserlerinde kullanılmaktadır. Önce konuşma dili ardından yazı dili meydana gelmiştir.[55]

1.6.4. Reklam Dili

"Reklam, temelde satış amacıyla işlevsel olarak gerçekleştirilen yaygın ve evrensel bir iletişim biçimidir."[56] Popüler kültür ürünleri olan reklamlarda[57] günlük hayata ve popüler kültüre ilişkin birçok unsur yer almaktadır. İnsan duyguları, hayattan küçük kesitler, benzetmeler, klişeler gibi…[58] Günümüzde kafamızı çevirdiğimiz her yerde reklamın etkisi altındayız. Dolayısıyla reklamla iç içe geçen bir hayat yaşamaktayız.

Günlük yaşamımızda reklamlarla iç içe olmamız dilimizi de etkilemektedir. Özellikle yabancı kelimeler dilimize reklamlar aracılığıyla hızla bir şekilde girmektedir. Süper, diyet, krem gibi sözcükler, yabancı kökenli sözcüklerdir ve dilimize reklamlar aracılığıyla yerleşmişlerdir.[59]

---

[52] M. Tuğba Yıldız-Ekin, s.94.
[53] Özkırımlı, s.36.
[54] Tevfik Fikret Uçar, **Görsel İletişim ve Grafik Tasarım**, 1.Baskı, İstanbul: İnkilap Yayınevi, 2004, s.16.
[55] Özkırımlı, s.36.
[56] Uğur Batı, **Reklamın Dili**, 4. Baskı, İstanbul: Alfa Yayınları, 2016, s.15.
[57] M.Murat Mengü, "Reklam Sloganları ve Tüketici Zihni", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2006, Cilt.0, Sayı.25, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/212246 (12 Nisan 2020), s.114.
[58] Batı, s.32.
[59] Işıl İnce, "Reklam Diline Dilbilimsel Bir Bakış", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1993, Cilt.10, Sayı.1, https://arastirmax.com/en/publication/hacettepe-universitesi-edebiyat-fakultesi-dergisi/10/1/reklam-diline-dilbilimsel-bir-bakis/arid/bfed55d4-7407-4ede-877d-215f69491312, (12 Nisan 2020), s.240.

Reklam, zamanla kendine özel bir dil oluşturmuştur. *"Reklam dili, soyutlamanın ve gelişmenin, dilbilimsel biçim ve simgeleri kullanarak indirgemenin; kavramlar yerine imgeleri ikame etmenin kullanıldığı bir biçimdir."*[60]

Reklam dili, parasal amaca yönelik bir dildir. Amacı ürünü sattırmaktır. Bu sebeple reklam metinlerinde dikkat çekme ve ikna yöntemleri kullanılmaktadır.[61] Ürünün satışını sağlamak adına ise genellikle "*Şimdi, kolay, bedava, son fırsat, acele edin"* kelimeleri reklam başlıklarında kullanılmaktadır.[62]

Reklam dilinde soru, emir ve ünlem cümleleri sıklıkla tercih edilmektedir.[63] Reklamlarda kullanılan örnek emir cümleleri şunlardır:

- *'Vitamin deposu.'*
- *'Sıfır kolesterollü bezelye.'*
- *'Midenizi yormaz.'*
- *'Sağlıklı besler / Yarın Tat bezelyeli yemek yapın...'*[64]

Reklamlarda kullanılan örnek ünlem cümleleri ise şunlardır:

- *'Magnumsa eğer, her şeye değer!',*
- *'Serin yolculuğun keyfine varın!' ,*
- *'Uf uf bey Piliç!' Beypiliç…"*[65]

Reklamlarda sıklıkla emir ve bildirme cümleleri yer almaktadır. Ancak koşullu, devrik, olumsuz ve soru cümleleri de tercih edilmektedir. [66]

[60] Batı, s.13.
[61] İnce, s. 233.
[62] Batı, s.58.
[63] Greg Myers**, Words In Ads**. New York. Oxford University Press Inc, 1994, s.59 Aktaran: Batı, s.88.
[64] İnce, s.236.
[65] Mengü, s.112
[66] İnce, s.236.

Reklamlarda törensel, sıradan, karmaşık, yalın ve ağdalı bir dil kullanılmaktadır.[67] Kimi zaman ise fark edilmek amacıyla slogansı bir dil reklam metinlerinde kullanılmaktadır.[68]

> *"Sloganlar, ait olduğu markanın konumunu belirleyen, çoğunlukla net olarak bir vaat ortaya koyan, reklamın konseptini özetleyen yapılardır. Temelde üç ana görevi yerine getirirler. Bunların ilkinde Cif markasının 'Zor kirleri Cif'le Cifleyin' sloganında olduğu gibi markanın konseptini özetler. Bu sloganın ikinci görevi, Colgate markasının 'Dünyanın 1 numaralı diş macunu' sloganında olduğu gibi ürünü belli bir konumda göstermektir. Sloganın bir üçüncü görevi ise, çeşitli söz oyunları, çeşitli mizahi kullanımlar aracılığıyla markayı daha dikkat çekici kılmasıdır. Vasıta kiralama servisi Avis'in baş harflerinden oluşan slogan, bu üçüncüsüne örnektir: Avis: Arayın, vasıta isteyin servisi."*[69]

Uğur Batı'nın da ifade ettiği gibi, *"Başarılı bir slogan, kısa, öz ve kesin ifadelerden oluşturulmalıdır. Slogan ayrıca, basit ve keyif verici olmalıdır."*[70] Dolayısıyla sloganlar, kısa cümlelerden oluşturulmaktadır.[71] Ayrıca sloganlarda söz oyunları, uyak ve yenileme gibi şiirsel öğelerden ya da doğru ve ilginç kelimelerden faydalanılmaktadır.[72] Hedef kitlenin dikkatini çekmek için tercih edilen sloganlarda gelişmiş kelime dağarcıkları da kullanılmaktadır. [73]

1.6.4.1. Reklam Dilinde Kullanılan Söz Sanatları

Reklam dilinde, dolayısıyla reklam başlıklarında amaçlanan okurun metni okumasını sağlamak ve reklamın içeriğini doğru bir biçimde yansıtmaktadır. Bu sebeple reklam başlıklarında söz sanatları kullanılmaktadır.[74] Söz sanatlarından en çok ise eğretilemeler, düzdeğişmeceler, cinaslar, kişileştirmeler tercih edilmektedir.[75]

---

[67] Batı, s.73.
[68] Batı, s.16.
[69] Batı, s.49.
[70] Batı, s.50.
[71] Mehmet Demirel, "Reklamda Slogan Etkeni Üzerine Bir Alan Araştırması: Gsm Operatörlerinde Numara Taşıma Örneği", **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Fırat Üniversitesi SBE, 2012), s.18.
[72] Batı, s.51.
[73] Batı, s.41.
[74] Batı, s.56.
[75] Batı, s.108.

1.6.4.1.1. Benzetme (Teşbih)

"Benzetme bir şeyi, aralarında ortak özellik bulunabilen daha güçlü bir şeye aktararak anlatma yoludur."[76] Örneğin; Arko Nem Krem'in 'En değerli giysiniz, cildiniz' sloganında cilt giysiye benzetilmiştir. Benzeyen cilt, benzetilen ise giysidir.[77]

1.6.4.1.2. İstiare (Eğretileme/Metafor/Deyim Aktarması)

"Varlıklar arasındaki benzerlik ilişkisinden faydalanarak bir sözcüğü başka bir sözcüğün yerine kullanmaya istiare ya da eğretileme adı verilmektedir."[78]

İstiarenin bir diğer adı da metafordur. O, tilkiye benzer örneğinde olduğu gibi benzetme ilgeci yer almaz istiarede. Benzetilen ve benzeyen varlıkların belirli özellikleri birleştirilir, onlarla özdeş yeni bir varlık ortaya çıkarılır 'ırmağın ağzı', 'iğnenin gözü', 'heyecan fırtınası' şeklinde.[79]

İstiare, benzetmenin temel iki öğesi olan benzetilen ve benzetmeliğin birinden birinin söylenmesiyle yapılmaktadır. İstiarede üç temel nitelik bulunmaktadır. Bunlar; sözcüğün kendi anlamı dışında herhangi bir kavrama ya da nesneye ad olması, sözcüğün kendi anlamında kullanılmasının mümkün olmaması ve benzetme amacının bulunmasıdır. [80]

1.6.4.1.3. Teşhis (Kişileştirme)

Cem Dilçin, teşhisi şöyle açıklamaktadır:

> *"Teşhis, insan dışındaki canlı ve cansız varlıkları, düşünen, duyan ve hareket eden bir insan kişiliğinde göstermek, kişileştirmektir. Bu sanat yapılırken, teşbih, istiare gibi öteki mecaz sanatlarından da yararlanılır. İnsan kişiliğinde canlandırılan bu varlıkları konuşturmaya da intak denir.*

---

[76] *Söz Oyunları Nedir?*, https://www.nkfu.com/soz-oyunlar-nedir/ (14 Temmuz 2019).

[77] Bekir Çınar ve Leman Karahan, "Reklam Dilinde Kullanılan Edebî Sanatlar", *Electronic Turkish Studies*, Cilt 4, Sayı.8, http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20%20EDEBIYATI/bekir_cinar_leman_karahan_reklam_dili_edebi_sanatlar.pdf (12 Nisan 2020), s.895.

[78] *İstiare (Eğretileme) Söz Sanatı*, https://www.edebiyatciyim.com/istiare-egretileme-soz-sanati/ (14 Temmuz 2019).

[79] *Eğretileme Metafor Nedir Örnekleri,* https://www.derszamani.net/egretileme-metafor-nedir-ornekleri.html (14 Temmuz 2019).

[80] Cem Dilçin, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, 12.Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2019, s.412.

İntakta kesinlikle teşhis, kişileştirme vardır. Çünkü konuşan tek canlı varlık insandır. Fakat teşhiste her zaman intak olmayabilir."[81]

1.6.4.1.4. Mecaz-ı Mürsel

Mecaz-ı Mürsel, bir sözü gerçek anlamı dışında benzetme amacı olmadan kullanmaktır. Örneğin 'göze girmek' deyiminde mecaz-ı mürsel bulunmaktadır.[82]

1.6.4.1.5. Kinaye

Kinayede sözcük ya da söz gerçek anlamının dışında benzetme amacı ve engelleyici ipucu olmadan mecazlı anlatımla kullanılmaktadır. Sözün gerçek anlamı da kinayede kastedilebilmektedir. Ancak geçerli olan sözün mecazi anlamıdır. Deyimler, mecazi anlamları sebebiyle kinayeli sözlerdir.[83]

1.6.4.1.6. Cinas

Cinasta söylenişleri ve yazılışları aynı, anlamları farklı iki sözcüğün bir arada kullanılması söz konusu olmaktadır.[84]

1.6.4.1.7. Düzdeğişmece

Düzdeğişmecede benzetme amacı yoktur, söz başka bir söz yerine kullanılmaktadır. İstiareden farklı olarak kastedilen ile benzerlik durumu bulunmamaktadır.[85]

1.6.4.1.8. Harflerle Yapılan Oyunlar

"Bu oyunlar, türlü yönlerden bir şeye benzeyen harfleri birleştirerek, anlamı, o durumla ilgili bir sözcük meydana getirme biçiminde yapılır."[86]

---

[81] Dilçin, s.419.
[82] Dilçin, s.415.
[83] Dilçin, s.416.
[84] Dilçin, s.467.
[85] *Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması Düz Değişmece),* https://www.edebiyatfakultesi.com/edebi-sanatlar/mecaz-i-mursel (14 Temmuz 2019).
[86] Dilçin, s.491.

1.6.5. Haber Dili

"Haber dili, belli bir eğitim sonucu kazanılan, dil bilgisi kurallarına daha çok uyulması gereken, sözcük seçimin daha dikkatli yapıldığı, okurda soru işaretleri bırakmayacak ölçüde açık, net ve kesin bir dildir."[87] Haberin görselliği haber dili ile desteklenmektedir.[88] Haber dilinde genellikle di'li geçmiş zaman kullanılmaktadır. Bunun yanında şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zamanda da haberler yazılmaktadır.[89]

Şengül Özerkan, haber dilini şöyle açıklamaktadır:

> *"Medya organizasyonları için haberin stili olarak ifade edilebilen haber dili, haberlere birtakım özellikler kazandırmakla birlikte bazı sınırlandırmalar da getirmektedir. Haber yazım sürecinde zamana karşı bir yarış içine girildiğinden genellikle hata yapma olasılığını en aza indirgeyecek şekilde kısa ve anlaşılır cümleler seçilmektedir. Dilbilgisi kurallarını bilmenin büyük önem taşıdığı bu noktada cümlelerin bir anlam karmaşasına yol açmaması için devrik olmayan yapılar kurulmakta, anlaşılırlık en üst seviyede tutulmaktadır. Haberde hitap edilen kesim dikkate alınarak kelime seçimi yapılmakta ve özellikle de kelimeler Türkçe olarak seçilmektedir. Bu bağlamda modern haber tekniği olarak ifade edilen "5N 1K" (ne, nerede, ne zaman, neden, nasıl ve kim) kuralı dikkate alınarak haber dili kurulmaktadır."*[90]

Haber dilinin bir ilköğretim mezunun anlayacağı düzeyde, basit bir dil olması gerekmektedir.[91]

1.6.5.1. Haber Dilinin Temel Unsurları

Haber dilinde açıklık, sadelik ve kesinlik olmak üzere üç temel unsur bulunmaktadır.

---

[87] A. Yalçın Kaya, "Spor Basınında Dil Kullanımı", *Selçuk İletişim Dergisi*, 2002, Cilt.2, Sayı.2, http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/12898 (11 Nisan 2020), s.143.

[88] Seda Sünbül Olgundeniz ve Ayşe Çatalcalı, "Dergi Kapaklarında Kullanılan Haber Başlıklarının Dili ve Söylemi: Diyet ve Moda Haberleri Aracılığıyla Oluşturulan Kadın Kimlikleri", *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi,* 2011, Cilt.7, Sayı.1, http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/12119/Seda%20S%c3%bcnb%c3%bcl%20OLGUNDEN%c4%b0Z%2c-Ay%c5%9fe%20%c3%87ATALCALI.pdf?sequence=1&isAllowed=y (15 Mayıs 2019), s.175.

[89] *Haber Yazma Üzerine Derleme*, https://docplayer.biz.tr/483814-Haber-yazma-uzerine-derleme.html (10 Nisan 2020), s.14.

[90] Şengül Özerkan, **Medya, Dil ve İletişim**, 1.Baskı, İstanbul: Martı Yayınları, 2001, s.129.

[91] Girgin, s.24.

1.6.5.1.1. Açıklık

Haberde açıklık, cümleler ve paragrafların kısa olması, karmaşık sözcüklerden, terimlerden, çok tercih edilmeyen ve anlamı bilinmeyen deyimlerden, argo ve yabancı sözcüklerden uzak durulmasıyla sağlanmaktadır.[92]

Haber dilinin nasıl olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Bir kesim haber dilinin düzgün ve sade olması gerektiğini savunurken bir kesim ise sokakta kullanılan dili kullanmasını yani argoya başvurmasını savunmaktadır.[93]

1.6.5.1.2. Sadelik

Haberin bir diğer unsuru sadeliktir. Sadelikle anlatılmak istenen anlaşılır cümlelerden haberin oluşturulmasıdır. Haberde sadeliği sağlamak için gereksiz sözcükler, kelime oyunlarından, süslü sözlerden ve çoklu çağrışımlardan kaçınmak gerekmektedir. [94] Ayrıca klişeleşmiş, mecazi ve eş anlamlı sözcükler ile anlamı bilinmeyen kelimelerin kullanılmamalıdır.[95]

1.6.5.1.3. Kesinlik

Haber dilinde haberi oluşturan bilgilerin doğrulunun araştırılması ve haber metninde bunların kesin dille ifade edilmesi neticesinde kesinlik sağlanmaktadır. [96]

[92] Mili Eğitim Bakanlığı, Gazetecilik, https://tmpf.org.tr/wp-content/uploads/2018/01/haber_yazma1.pdf (10 Nisan 2020), s.3.
[93] Ekin, s.96.
[94] Milli Eğitim Bakanlığı, s.4
[95] Tokgöz, s.145.
[96] Milli Eğitim Bakanlığı, s.4.

2. İKİNCİ BÖLÜM: GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE'DE GAZETELERİN VE GAZETECİLİĞİN DURUMU

2.1. GAZETE KAVRAMI

"Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu ya da yorumsuz olarak, her gün ya da haftanın belirli günlerinde düzenli olarak çıkarılan basılı yayına gazete denilmektedir."[97]

Tokgöz'e göre gazete; kamuya haber verirken, aynı zamanda toplumu bilinçlendirip, kamusal çıkarların korunmasına da aracılık yapmaktadır.[98] Gazetenin en temel işlevi ise haber vermektir. [99]

2.2. GAZETENİN DÜNYADAKİ VE TÜRKİYE'DEKİ TARİHİ GELİŞİMİ

Gazete, ilk kez 17. Yüzyılda Avrupa'da yayımlanmaya başlamıştır.[100]

> *"Bazı kaynaklara göre, ilk gazete 1609'da Bremen yakınlarında Augusburg'da yayımlanmıştır. Augusburg'da çıkan ilk gazetenim adı Avis Relation Oder Zeitung'dur. Aynı yıl, Strasburg'da Relation adlı bir başka gazetenin yayımlanmaya başlandığı bilinmektedir. Başka bir kaynak ise, Hollanda'da 1605'te ticari bültenden doğduğu sayılan Niuewe Tijdingen adlı yayının ilk gazete olduğu üzerinde durmaktadır."*[101]

Modern anlamda (günlük süreli yayın) ilk gazete ise 1631 yılında Paris'te Dr. Theophraste Renaudot tarafından yayımlanan La Gazette'dir.[102]

18. yüzyıla girildiğinde dünyada gazete sayısı artış göstermiştir. Ancak 19. yüzyılla birlikte gazeteciliğin gelişmesinde ve kurumsallaşmasında köklü değişiklikler

---

[97] Yüksel ve Gürcan, s.13.
[98] M. Nuri İnuğur, **Basın Yayın Tarihi**, İstanbul: Çağlayan Kitapevi, 1982, s.27.
[99] Tokgöz, s.135.
[100] Tokgöz, s.63.
[101] Tokgöz, s.66.
[102] L'Europe de la Presse Quotidienne Regionale, Les Editions du CFPJ, Paris: 1992, s.117. Aktaran: Girgin, s.29.

yaşanmıştır. İngiltere'de endüstri devriminin başlaması, dünyada gazeteciliğe etki eden önemli bir olay olmuştur. Bu devrimle birlikte enformasyon devrimi gelişmiştir. Böylelikle gazeteciler daha fazla özgürlük kazanmış, bir meslek haline gelmiş ve okuyucu edinmiştir. Bunun yanında endüstri devriminin beraberinde getirdiği ulaşım, iletişim ve teknolojide yaşanan devrimler neticesinde gazetecilikte enformasyon toplanması ve dağıtım kolaylaşmıştır. Gazeteler, teknolojilerden faydalanmaya başlamışlardır.[103]

Türkiye'de ise gazeteyle tanışma 19. Yüzyılda gerçekleşmiştir. İlk Türkçe gazete, 1828 yılında Mısır'da yayınlanan Vakayi-i Mısriye'dir.[104] Bu gazeteden üç yıl sonra, 1830'da da Girit'te Vakay-i Giridiye adlı gazete yayınlanmıştır. Bu gazetede Türkçe ve Yunanca dilleri eşit derecede kullanılmıştır. İstanbul'da Türkçe yayınlanan ilk gazete ise 11 Kasım 1831 tarihinde yayınlanan Takvim-i Vakayi'dir.[105] Ardından 1840 yılında, William Churchill adındaki bir İngiliz tarafından Ceride-i Havadis gazetesi çıkarılmıştır.[106] 1860 yılında Şinasi ve Agah Efendi tarafından Tercüman-ı Ahval gazetesi çıkarılmıştır.[107] Bunu 1862 yılında Şinasi tarafından çıkarılan Tasvir-i Efkar izlemiştir.[108] 1866 yılında Ali Suavi tarafından Muhbir gazetesi çıkarılmıştır.[109] Sonrasında 1869'da Basiret ve 1870'de ise İbret gazeteleri çıkarılmıştır.[110] Bu gazetelerin haricinde El Cevaib (1860), Ayine-i Vatan (1866), Muhip (1867), Utarit (1867), Terakki (1868), Mümeyyiz (1869), Hakayik ül Vakayi (1870), Asır (1870), Devir (1870), Hadika (1869), Hülasat-ül Efkar (1883), Medeniyet (1874), Sadakat (1875), İstikbal (1875), Vakit (1875), Sabah (1876) gazeteleri çıkarılan gazetelerden birkaçıdır.[111]

İkinci Dünya Savaşı'nın gerçekleştiği yıllarda Türkiye'de Cumhuriyet, Vatan, Akşam, Tasvir, Tan, Son Posta, Tanin, Vakit, Sabah ve Ulus gazeteleri bulunmaktadır.[112]

---

[103] Tokgöz, s.66-68.
[104] Orhan Kolooğlu, **Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Basın**, 2. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları, 1994. Aktaran: Topuz, s.13.
[105] Koloğlu, s.17 Aktaran: Topuz, s.15.
[106] Topuz, s.17.
[107] Topuz, s.19.
[108] Topuz, s.22.
[109] Topuz, s.24.
[110] Topuz, s.26-27.
[111] Topuz, s.29-31.
[112] Topuz, s.170.

1940'lı ve 1950'li yıllarda Hürriyet, Milliyet, Tercüman, Dünya, İstanbul Express, Yeni Sabah, Yeni İstanbul, Zafer gazeteleri yayın hayatına başlayan ve yayınlanan gazetelerdir.[113] Bu gazetelere 1985 yılında yayınlanmaya başlanan Sabah gazetesi dahil olmuştur.

2.2.1. CUMHURİYET, HÜRRİYET, MİLLİYET VE SON HAVADİS GAZETELERİNİN TARİHİ

2.2.1.1. Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet rejiminin en yetkili sözcüsü olan bu gazete, 8 Mayıs 1924 tarihinde Yunus Nadi, Zekeriya Sertel, Nebizade Hamdi tarafından kurulmuştur.[114] Yunus Nadi'nin 28 Haziran 1945'teki ölümünden sonra gazetenin başına oğlu Nadir Nadi geçmiştir.[115]

İstanbul gazetelerinin en büyüklerinden biri olan Cumhuriyet, objektif duruşu o yıllarda öne çıkmıştır. İktidarın ve muhalefetin haberine aynı oranda yer ayıran gazetenin[116]1946-1950 yılları arasında DP'yi desteklediği görülmüştür.[117] Ancak 1950-1960 döneminde Türkiye'de çok partili rejim sağlam temellere oturmayınca gazete, Demokrat Parti'yi (DP) desteklemekten vazgeçerek muhalefeti desteklemeye başlamıştır. Dolayısıyla Cumhuriyet gazetesi, artık sola yönelmiştir.[118]

2.2.1.2. Hürriyet Gazetesi

Hürriyet Gazetesi, 1 Mayıs 1948 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Kurucusu Türk gazeteciliğine biçim ve içerik açısından birçok yenilik kazandıran Sedat Simavi'dir.[119] Galatasaray Lisesi'nden mezun olduktan sonra karikatüristlik yapan Sedat Simavi, sonrasında ise gazeteciliğe başlamıştır. Bütün mal varlığını yatırarak Hürriyet gazetesini kuran Simavi, gazetenin başına ise Samih Tiryakioğlu'nu getirmiştir.

[113] Millî Eğitim Bakanlığı, Gazetecilik-Türk Basınının Doğuşu ve Gelişimi, 2011, http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/T%C3%BCrk%20Bas%C4%B1n%C4%B1n%C4%B1n%20Do%C4%9Fu%C5%9Fu%20Ve%20Geli%C5%9Fimi.pdf (22 Haziran 2020), s.47-50.
[114] Zekeriya Sertel, **Hatırladıklarım**, İstanbul: Yaylacık Matbaası, 1.Baskı, 1968, s.119-125.
[115] Topuz, s.172.
[116] Altan Öymen, **Değişim Yılları**, 3. Baskı, İstanbul: Doğan Kitapçılık, 2004, s.155.
[117] Topuz, s.188.
[118] Topuz, s.217.
[119] Ceyhun, s.25.

Gazetenin ilk tirajı 30 bindir. 1949'da 56 bin, 1950'de 83 bin, 1951'de 100 bin olmuştur. Sonraki yıllarda Hürriyet'in tirajı yüzbinlere ve yarım milyona yükselmiştir. Gazetenin çok fazla satılmasının sebebi modern bir baskı makinesiyle gazeteyi basmasıdır.[120]

Sedat Simavi sayesinde uzun haber anlayışı terk edilerek, haberler özlü ve kısa verilmeye başlanmıştır. Bunun yanında büyük fotoğraf kullanımı da Simavi sayesinde Türk gazeteciliğine getirilen yenilikler arasında yer almıştır.[121] Bu yeniliklerden en öne çıkanı da haber dilinde olmuştur. Hürriyet gazetesindeki haber metinleri kolay okunabilir olması yönünden diğer gazetelerden ayrılmıştır. Gazetenin kolay okunmak için tasarlanmasındaki amaç ise her kesimden okura ulaşma isteğidir. Günümüzde bile, diğer siyasi gazetelere göre Hürriyet gazetesinin daha hafif bir gazete tasarımı göze çarpmaktadır.[122] Ortanın altındaki kültür düzeyine sahip okuyucuların anlayacağı bir dille kaleme alınan yazılar neticesinde, gazete geniş bir okuyucu kitlesi elde etmiştir. Bunun yanında Hürriyet, 1948 yılında Londra Olimpiyatları'na ekip göndermiştir. Bu da gazetenin satışını artırmıştır. Diğer yandan, ilk olarak Kıbrıs sorununu ortaya atan gazete olan Hürriyet, halkın duygularını dile getirmiştir. Ayrıca Kore Savaşı'nı başarıyla sayfasına taşıyan Hürriyet, diğer olayları da en heyecanlı şekilde, canlı resimler kullanarak halka aktarmıştır.[123] 1950 yılında fotoğraf nakleden Telefoto makinelerini ilk kez Türkiye'ye Hürriyet getirmiştir. [124] En önemlisi de kendi öz dağıtımını kurmuştur. Tüm bunlar Hürriyet'in büyük bir gazete olmasını sağlamıştır.[125]

2.2.1.3. Milliyet Gazetesi

Milliyet gazetesi 3 Mayıs 1950 tarihinde yayın hayatına başlamıştır.[126] Gazete, eski bir gazeteci olan Ali Naci Karacan önderliğinde kurulmuştur.[127] Galatasaray Lisesi

[120] Topuz, s.186-187.
[121] Ceyhun, s.25.
[122] Şengül Özerkan (Ed.), **Haber Analizi ve Arşiv İncelemeleriyle Türkiye'de 9 Gazete**, 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2009, s.80.
[123] Topuz, s.187.
[124] Necati Zincirkıran, **Hürriyet ve Simavi İmparatorluğu,** 1. Baskı, İstanbul: Gençlik Yayınları, 1994, s.33.
[125] Topuz, s.187.
[126] Özerkan, *Haber Analizi ve Arşiv İncelemeleriyle Türkiye'de 9 Gazete*, s.91.
[127] Öymen, s.401-402.

mezunu olan Ali Naci Karacan, Milliyet gazetesini kurmadan önce Tasvir-i Efkar, İkdam ve Vakit gazetelerinde çalışmıştır.[128]

Gazetenin başyazarlığını 1954 yılından 1 Şubat 1979'a kadar Abdi İpekçi yürütmüştür. İpekçi'den sonra başyazar, Ali Gevgili olmuştur.[129] Ali Naci Karacan, 6 Temmuz 1955 tarifinde vefat edince, yerine oğlu Ercüment Karacan geçmiştir. Bu durum, 6 Ekim 1980 tarihinde iş adamı Aydın Doğan'ın gazetenin sahibi olmasıyla son bulmuştur.[130]

2.2.1.4. Son Havadis Gazetesi

Son Havadis gazetesi, 1951 tarihinde Ankara'da yayın hayatına başlamıştır. Kurucusu CHP'nin eski bakanlarından olan Cemil Sait Barlas'tır. Sol demokrat eğitimli olma özelliği ile öne çıkan gazetenin başyazıları da Cemil Sait Barlas tarafından yazılıyordu. Gazete, 1953 yılında basına karşı alınan önlemler sebebiyle zorluklar yaşadı ve kapanmak zorunda kaldı. 1957 seçimlerinde gazete yayınlanmamıştır.[131] 1960 yılında İstanbul'a taşınan gazetenin 27 Temmuz 1960 tarihinde ilk sayısı yayınlanmıştır. [132]

Gazetenin sağ görüşe kayması 1961 yılından sonra olmuştur. Bu yıldan sonra AP'nin savunucu olan Son Havadis, 1 Kasım 1974 tarihinde Mustafa Özkan tarafından satın alınmıştır. Gazete, 1997'ye kadar yayın hayatına devam ettikten sonra kapanmıştır.[133]

2.3. TÜRKİYE'DE GAZETECİLİK

Temel işlevi, haber vermek olan[134] gazetecilik*; "haber malzemesi sayılan enformasyonun toplanması, yazılması, düzenlenmesi ve dağıtılmasını içeren bir işlemdir. Gazeteciliğin başlangıcı basın kavramıyla birlikte ortaya çıkıp gelişim geçirmiştir."*[135]

[128] Topuz, s.212.
[129] Topuz, s.209-.211.
[130] Topuz, s.210-211.
[131] Topuz, s.224.
[132] Topuz, s.245.
[133] Erdoğan Tokmakçıoğlu, **Türk Basın Tarihi**, 1. Baskı, Ankara: İsim Yayınevi, 2011, s.192.
[134] Tokgöz, s.130.
[135] Yılmaz, s.72.

İlk gazetecilerin çoğu maaşlı devlet memurları olan Türkiye'de[136] gazetecilik üzerine eğitim verilmesi fikrini 1920'li yıllarda, gazeteci yazar ve milletvekili olan Ahmet Rasim ortaya atmıştır. Ahmet Rasim'in konuyla ilgili düşünceleri bir yazıda şöyledir:

> *"Benim gençliğimde gazetecilik, adeta devşirme kişilerden, az çok okumuş, az çok düşünce sahibi, az çok anladığını anlatır. Söyleneni anlar, bu halleriyle beraber okuyucu zümresi çoğunluğun üstünde bir kültür düzeyinde kimselerden meydana gelmişti. Şimdi ise gelişme zamanıdır. Bu nedenle bir gazetecilik okulu açılması gereği şiddetle duyulmaktadır. Fakat bunu gazeteciler açmalıdır. Bu okulu gazeteciler açtığı takdirde öğretmenlerini de seçmek hakkını taşımalıdır. Zamanımızda tramvay kondüktürleri, şoförler, belediye zabıtaları için okullar açılıyor; nerede ise köprü memurluğuna bile bir tane açılacak. Neden bir gazetecilik okulu açılmasın. Artık kendimizi yavaş yavaş toplayalım. Sendikalarımızı, okullarımızı yapalım. Zira bu gidiş, gidiş değil."*[137]

"Türkiye'de gazetecilik alanında ilk eğitim kurumu olan İstanbul Özel Gazetecilik Okulu 1948 yılında kapılarını açmıştır. Bu alanda açılan ikinci okul ise İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü'dür."[138]

İkinci Dünya Savaşı sonrası çok partili döneme geçilmiştir. Bu dönemde basın hareketlenme yaşamıştır. Bu hareketlenmeyle birlikte basında eğitimli insanlara ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. Böylelikle İletişim Fakülteleri kurulmuştur. Bunlar arasında önde gelen 1950 yılında kurulan Gazetecilik Enstitüsü'dür.[139]

İki yıllık olan bu enstitü, 479 öğrenciyle eğitim vermeye başlamıştır.[140]

Bu okul açılmadan önce Babıali'de üniversite mezunu veya öğrencisi gazeteci sayısı bir elin parmaklarını geçmemekteydi. Bu yıllarda Nezih Demirkent, Abdi İpekçi, Necati Zincirkıran, Hakkı Devrim, Erol Kayalıbağ gibi isimler, daha öğrenciyken muhabir olarak görev yapmaya başlamışlardır. Türkiye'de gazetecilik okullarının ilk kurulduğu zamanlardan daha çok emniyet görevlileri faydalanmıştır. Sebebi ise

---

[136] *Gazeteci İktidar İlişkileri ve Altemur Kılıç Örneği*, 2008, http://apoletlimedya.blogspot.com/2008/08/gazeteci-iktidar-ilikileri-ve-altemur.html (10 Haziran 2020).

[137] Girgin, s.31.

[138] Girgin, s.32.

[139] Nermin Abadan Unat, **Batı Avrupa ve Türkiye'de Basın Yayın Öğretimi**, Ankara: Sevinç Matbaası, 1972, s.68.

[140] Abdülrezak Altun, **Türkiye'de Gazetecilik ve Gazeteciler**, Ankara: Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları, 1995, s.106.

gazetecilik okulunun yükseköğrenim sayılmasıdır. Böylelikle emniyet görevlileri, gazetecilik okullarından mezun olarak, emniyet müdürü olma hakkını elde etmişlerdir.[141]

İlk gazetecilik yapan kişiler olan devlet memurlarının yerini daha sonra edebiyatçılar almıştır. Öyle ki, Türkiye'de 1950'lere kadar gazetecilikle edebiyatçılık iç içe geçmiş durumdaydı. Gazeteci diye bir meslek 1950'lere kadar bulunmamaktaydı. Gazeteler, ünlü edebiyatçıların ellerinden çıkmaktaydı.[142] Ayrıca siyasetçiler de gazete çıkarmaktaydı. Tüm bu edebiyatçı ve siyasetçi gazete sahipleri aynı zamanda gazetenin başyazarıydı.[143] Ancak bu durum, Sedat Simavi ile son bulmuştur.[144] Ayrıca gazetecilikte eskiden, uzmanlaşma da söz konusu değildi. Muhabir, sayfa çizip başlık atmayı da öğrenirdi. Ayrıca baskı yapma, dizgi dizme, kalıp çıkarma ve freze gibi teknik işler hakkında da bilgi sahibi olabilmekteydi.[145] Dolayısıyla o dönemlerde muhabir, hem yazı yazan hem de teknik işler yapan görevli gibi çalışmıştır.

1960-1971 yılları arasında gazetecilerin kültür ve eğitim düzeyi yükselmiştir. Bu dönemde önce ortaokul veya liseyi terk edenlerin gazetecilik yaptıkları görülürken, gazeteciliğin bir meslek olması neticesinde yükseköğrenim mezunu gazetecilerin sayısı artmıştır. Gazetecilerin eğitimli olmasına önem verilmiştir.[146]

Bu doğrultuda 1965 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne bağlı Basın-Yayın Yüksekokulu açılmıştır. 4 yıllık eğitim veren bu yüksekokulun ardından, 1966 yılında İstanbul Özel Gazetecilik Yüksekokulu kurulmuştur. 1967 yılında da bu alanındaki ikinci özel okul olan Başkent Özel Gazetecilik Yüksekokulu Ankara'da açılmıştır. 3 yıl eğitim veren bu okulu, İzmir Karataş Özel Gazetecilik Yüksekokulu 1968 yılında kurularak izlemiştir.[147] Bu okul, 1971'de devletleştirilip İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesine alınmıştır. 1982'de Ege Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu; 1992'de ise Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi ismini almıştır.[148]

---

[141] Ceyhun, s.163.
[142] Ceyhun, s.149.
[143] Yılmaz, s.381.
[144] Ceyhun, s.149.
[145] Ceyhun, s.149.
[146] Topuz, s.239.
[147] Girgin, s.33-34.
[148] Nurettin Güz ve diğerleri, "İletişim Fakülteleri Eğitim Sistemine Yönelik Yeni Bir Yaklaşım", **International Journal of Social Sciences and Education Research**, Cilt.3, Sayı.5, (Ekim 2017), s.1549.

1992 yılında çıkan 3837 sayılı yasa ile 2908 sayılı yüksek öğretim kurumları yasası değiştirilmiştir. Böylece o dönemdeki beş Basın Yayın Yüksekokulu iletişim fakültesi olurken, ayrıca Selçuk Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi'nde iletişim fakültesi kurulmuştur. Zamanla diğer devlet üniversitelerinde de iletişim fakülteleri açılmıştır. Bunun yanında güzel sanatlar fakülteleri içinde ve meslek yüksek okulları bünyesinde iletişim bölümleri açılmıştır.[149]

Tüm bu gazetecilik okullarının yaygınlaşmasıyla birlikte mesleği gazetecilik olan kişiler, gazetelerde çalışmaya başlamışlardır.

2.4. 1945'TEN GÜNÜMÜZE HABER BAŞLIKLARI VE HABER DİLİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Siyasi, toplumsal, kültürel, ekonomik ve teknolojik faktörler birbirini etkilediği gibi dili, dolayısıyla haber başlıkları ve haber dilini de etkilemektedir.

Türkiye'de 1945'ten günümüze tüm alanlarda birçok değişiklik meydana gelmiştir. Özellikle çok partili siyasi hayata geçiş, ulaşım imkanlarının gelişmesi, makineli tarımın yaygınlık kazanması, toprak insan dengesinde yaşanan bozulma, barajların yapımı, eğitim olanaklarındaki artış, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması bu doğrultuda oldukça önem teşkil etmektedir.[150]

2.4.1. Kültürel Faktörler

2.4.1.1. Dilde Yapılan Sadeleştirme Çalışmaları ve Değişiklikler

"İnsanı insan eden dil, toplumun da başlıca temel taşlarındandır; ulusu ulus yapan ögelerin en başta gelenidir; kültürün belkemiği sayılabilir."[151] Dolayısıyla dil, kültürün en önemli unsurudur. Dilde yapılan değişiklikler de kültürel faktörler içinde önemli bir yer teşkil etmektedir.

---

[149] Ruhdan Uzun, "İstihdam Sorunu Bağlamında Türkiye'de İletişim Eğitimi ve Öğrenci Yerleştirme", **İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi**, Sayı.25, (Yaz-Güz 2007), s.122-123.

[150] Emel Doğramacı, **Atatürk'ten Günümüze Sosyal Değişmede Türk Kadını,** 1.Baskı. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi**,** 1993, s.7.

[151] Doğan Aksan, **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2003, s.64.

Geçmişten günümüze Türk dilinde birçok sadeleştirme çalışmaları yapılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında, 18. Yüzyılda, dilde sadeleştirmeye yönelik üç aşamadan oluşan bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birincisi, sözlük ve gramer çalışmaları ve İslam eserlerinden gerçekleştirilen çevirilerdir. İkinci aşama II. Mahmut'un son zamanlarındaki önlemleri içermektedir. Üçüncü aşama ise Türk gazetecilik hareketinden oluşmaktadır.[152] 19. yüzyılda da Türkçe gramer kitabıyla Türk dilinin modernleşmesine yönelik ilk adım atılmıştır.[153] Cumhuriyet'in ilk yıllarında ise harf ve imla üstünde durulan konular olmuştur. Öncelikle ya harfler düzeltilecek ya da Latin harflerinin kabulü gerçekleşecekti. Türkiye'de dil konusu milli bir politika olarak ele alınmıştır. Bu sebeple yüzünü Batıya çevirmiş, yönetimde laikliği egemen kılmış, tekkelerin kapatılması gerçekleşmişti. Sadece Arap harfleri aynı kalmıştı. Ancak bu harflerin yazımının ve basımının zor olması sebebiyle Latin harflerine geçilmesi gerektiği kararlaştırılmıştır. Her ne kadar itirazlar edilse de Harf Devrimi yapılmıştır.[154]

> *"1 Kasım 1928'de Atatürk'ün TBMM'de yaptığı açılış konuşmasından sonra 11 maddeden oluşan yasa önerisi; 1353 numaralı 'Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkındaki Kanun', TBMM'de 1 Kasım 1928 tarihinde kabul edilmiş ve 3 Kasım 1928'de Resmi Gazete' de ilân edilerek yürürlüğe girmiştir."*[155]

Harf İnkilabı'nda en çok Arapça ve Farsça kelimeler tartışılmıştır. Bu kelimelerle mücadele etmek gerekliği dile getirilmiştir. Bu kelimelerin yerini kullanımı terk edilen eski Türkçe kelimelerin alması gerektiği gündeme gelmiştir. Dildeki sadeleştirme çalışmaları edebiyat ve gazete diline yansırken, hukuki ve bilimsel terimlerle birlikte devlet dairelerindeki yazışmalarda Osmanlı Türkçesi'nin kullanımına kısa süre

[152] Şerif Mardin, **Türk Modernleşmesi**, 26.Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları, 2018, s.144.

[153] Horatio Southgate, **Narrative of a Journey through Armenia**, New York, 1840 Aktaran: Mardin, s.163.

[154] Yasemin Özcan Gönülal, "Dil-Toplum İlişkisi Açısından Türkiye'de 1940 Sonrası Dil Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2011, Cilt.6, Sayı.1, http://www.turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=1954 (10 Haziran 2020), s.1129-1130.

[155] Raşit Koç ve Rıdvan Demirci, "Yeni Türk Harflerinin Kabulü ve Konuyla İlgili Tartışmalar", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2018, Sayı:41, http://static.dergipark.org.tr/article-download/8573/8d28/cd5c/5c758885e434c.pdf? (29 Mayıs 2020), s.45-46.

devam edilmiştir.[156] Harf İnkilabı sonrası, gazetelerin bazı sütunlarında Arap harfleri kullanılırken, bazı sütunlarında ise Latin harfleri kullanılmıştır.[157]

> *"Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu yüce Atatürk'ün isteği doğrultusunda 12 Temmuz 1932 günü Türk Dili Tetkik Cemiyeti adıyla kurulan TDK, yetmiş dört yıllık süre içerisinde Türkçenin geliştirilmesi, zenginleştirilmesi, özleştirilmesi uğrunda önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Türkçe ile ilgili dokuz yüzü aşkın kitap, yüzlerce sayı süreli yayın yayımlayan TDK, Türkçe Sözlük, Derleme Sözlüğü, Tarama Sözlüğü gibi temel başvuru kaynaklarını dilimize kazandırmıştır."*[158]

"1936 yılında Türk Dil Kurumu'nun başlattığı, Türk dilini geliştirme ve dilimizdeki yabancı sözcüklerinin yerine öz Türkçelerinin getirilmesi çalışmaları 1943 II. Millî Eğitim Şurası'nda da gündeme gelmiştir."[159]

Atatürk'ün ölümünden sonra 11 Kasım 1938 tarihinde Cumhurbaşkanlığı'na İsmet İnönü seçilmiştir. İnönü zamanında da sadeleştirme çalışmaları sürmüştür.[160] Özellikle 1940-1950 yılları arasında Türk dil devriminde sağlam temeller atılmıştır. Bu yıllar arasında yabancı sözcüklerin yerini Türkçe kök ve eklerden yapılan Türkçe sözcükler almıştır. Genel sözcükler ve terimler türetilmiş, ayrıca 1945 yılında Türkçe sözlük yayınlanmıştır. Tüm bunlar özleşme açısından önemli atılımlardır.[161] Dilde gerçekleştirilen bu devrimlerle Arapça ve Farsçaya ait dilbilgisi özellikleri ve bu dillerden alınan kelimelerin atılması amaçlanmıştır.[162] Bu dönem zarfı içinde en üzerinde

---

[156] Ahmet B. Ercilasun, "Tarihi Akışı İçinde ve Cumhuriyet Döneminde Türk Dili", *Bal-Tam Türklük Bilgisi,* 2004, Yıl.1, Sayı.1, http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/ahmet_b_ercilasun_tarihi_akisi_icinde_cumhuriyet_doneminde_turk_dili.pdf (31 Mayıs 2020), s.14-19.

[157] Demirtaş Ceyhun, **Babıali'nin Şu Son Kırk Yılı**, 2.Baskı, İstanbul: Milliyet Yayınları, 1985, s.149.

[158] *Çalışmalarımız (2005*, http://tdk.gov.tr/tdk/calismalar/calismalarimiz-2005/ (31 Mayıs 2020).

[159] Dolunay Akgül Barış ve Ahmet Serkan Ece, Cumhuriyet'ten Günümüze Toplumsal Kültürel Değişim Sürecinde Müzik ve Müzik Eğitimi", 2007, https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/BARI%c5%9e-Dolunay-Akg%c3%bcl%ef%80%aa-ECE-Ahmet-Serkan-CUMHUR%c4%b0YET%e2%80%99TEN-G%c3%9cN%c3%9cM%c3%9cZE-TOPLUMSAL-K%c3%9cLT%c3%9cREL-DE%c4%9e%c4%b0%c5%9e%c4%b0M-S%c3%9cREC%c4%b0NDE-M%c3%9cZ%c4%b0K-VE-M%c3%9cZ%c4%b0K-E%c4%9e%c4%b0T%c4%b0M%c4%b0.pdf (10 Haziran 2020, s.114.

[160] Ahmet Naim Çiçekler, Tuncer Can ve Mehmet Yalçın Yılmaz, "Türk Dil Devrimi ve Amerikan Dil Planlaması: Mukâyeseli Bir İnceleme", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2018, Cilt: 58, Sayı: 2, https://cdn.istanbul.edu.tr/file/1CD58DF90A/13E785E6713240D5B51854CFB6343DCD?doi=10.26650/TUDED485808 (5 Haziran 2020) s.337.

[161] Kamile İmer, "Cumhuriyet Döneminde Türkçenin Özleştirilmesi Üzerine Düşünceler", *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 1994, Cilt.5, http://dad.boun.edu.tr/tr/download/article-file/273972 (14 Nisan 2020), s.18.

[162] Ali Özgün Öztürk, "Dil Devrimi Sonrası Türkiye Türkçesine Giren Türkçe Kelimelerin Söz Varlığına Etkileri", (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Gazi Üniversitesi SBE, 2008) s.27.

durulması gereken nokta 1945 yılında gerçekleştirilen anayasa dilinin sadeleştirilmesidir. Bu değişiklik sonrası dilimize yeni kelimeler girmeye başlamıştır.

> *"Anayasanın dilinin sadeleştirilmesi ile yeni kelimeler hemen topluma dahil olmamıştır. Hala mahkemelerde suçlu yerine 'mahkum', gizli oturum yerine 'içtimaın celse-i hafiyesi' şeklinde birtakım eski kelimeler söylenmeye devam edilmiştir. Bunun yanında "özel kanuna göre" ibaresi 'kanun-ı mahsusuna tevfikan' yerine kullanılmaya başlanmıştı, ancak daha birçok hukuki terim Türkçe karşılığı bulunmaksızın dil içerisinde yaşamaktaydı. Sadeleştirilen yeni anayasaya bakıldığında 'vilayet, kaza, hâkim' gibi yabancı kelimeler atılarak yerlerine Türkçeleri konmuş, ancak 'belediye, şehir, kasaba, mahkeme' gibi kelimelere dokunulmamıştır. 'Harp' kelimesinin karşılığı olarak 'savaş', 'sulh' kelimesinin karşılığı olarak ise 'barış' ihdas edilmiştir. 'Mali' kelimesinin karşılığı olarak 'akçalı' ifadesi konulmuş, ancak 'maliye' kelimesine dokunulmamıştır."*[163]

Tablo 1 1945 Yılında Anayasa Dilinin Sadeleştirilmesi Sonrası Dile Giren Yeni Kelimeler

1945 Öncesi	1945 Sonrası
Mahkum	Suçlu
İçtimaın Celse-i Hafiyesi	Gizli Oturum
Kanun-I Mahsusuna Tevfikan	Özel Kanuna Göre
Harp	Savaş
Sulh	Barış
Mali	Akçalı

1940-1950 döneminde dilde gerçekleştirilen diğer önemli çalışmalar ise 1948 yılında gerçekleştirilen Birinci Dil Kongresi ve 1949 yılında dilde sadeleştirme kararının alınmasıdır.[164] Ancak 1946 yılında en büyük tirajlı gazetelerin çok okunan başyazarları, yazılarını eski Türkçe ile yazmaktaydı.[165] Şemsi Sılkım, o dönemlerde haberlerde kullanılan dil ile ilgili şunları söylemektedir;

[163] Yasemin Özcan Gönülal, "Cumhuriyet Dönemi Dil Tartışmalarının Türk Dili Eğitimine Yansımaları (Toplum Dil Bilimi Bakımından Bir İnceleme", (**Doktora Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2012), s. 94.

[164] Ayşin Altun, "Devletin Dile Müdahalesi", *Altüst Dergisi*, 2012, http://www.altust.org/2012/08/devletin-dile-mudahalesi/ (31 Mayıs 2020).

[165] Şemsi Sılkım, "Daktilolu İlk Muhabir Olmanın Fiyakasını Yıllarca Yaşadım", *Yeniçağ Gazetesi*, 24 Nisan 2011, https://www.yenicaggazetesi.com.tr/daktilolu-ilk-muhabir-olmanin-fiyakasini-yillarca-yasadim-17972yy.htm (14 Temmuz 2019).

"1946 yılında en büyük tirajlı gazetelerin çok okunan başyazarları yazılarını 'Faber' marka kurşun kalem ile yazarlardı. Hatta harf inkılabına rağmen eski Türkçe ile yazılarını yazan başyazarlar bile vardı. Reşat Nuri Güntekin, Ali Naci Karacan, Nadir Nadi, Ahmet Ağaoğlu ile Ercüment Ekrem Talu gibi bazıları da kibarlık olsun diye mavi, siyah ve hatta yeşil mürekkepli dolmakalem kullanırlardı. Peyami Safa, Murat Sertoğlu, Aziz Nesin, Kadircan Kaflı, Abdi İpekçi, Çetin Emeç, Kadri Kayabal, Murat Kayahanlı ile Kemal Ilıcak bile daima yazılarını, ucu kalemtıraş veya kullanılmış jiletle sivriltilmiş kalemlerle yazarlardı. Son Telgraf Gazetesi'nin Yazı Müdürü Haluk Cemal Beydeşman, ufalmış kalemlerin atılmasına karşı çıkar, bunları serçe parmağı gibi ufaltır veya 2 kuruşa satılan kalemi dörde bölerek kullanırken, yontula, yontula bitmek üzere ve ele gelmeyecek kadar kısalmış kalemin ucuna kâğıt sararak uzatır yazılarını hatasız olarak yazardı. Kurşun kalem sadece gazetecilerin değil öğrenciler ile memuriyetlerde çalışanların da bir bakıma 'can yoldaşı' sayılırdı. Esnaf ise kalemi kullandıktan sonra başka yere bırakmaz, kulağı arasına sıkıştırır veya ucundan ince bir sicimle bağlayarak ceket veya gömleğinin düğmesine takardı. Daktilo ise o yıllarda lüksün lüksü ve sadece Valilik, Nüfus Müdürlüğü, Kaymakamlık Makamı ile Karakol amirlerinde bulunur, resmi yerlere gönderilecek yazılar için kullanılır, sonra da kilitli dolapta korunurdu."[166]

1950'den sonra ise DP'nin iktidara gelmesiyle, Türkiye'de dil, siyasetin aracı haline gelmiştir. Böylelikle 1945'te Türkçeleştirilen Anayasa metni yürürlükten kaldırılmış, yerine Teşkilat-ı Esasiye Kanunu yürürlüğü konulmuştur. Dolayısıyla siyasetçiler, kendi politikaları doğrultusunda sözcük seçimi yapmışlardır. Sağ görüşlü olanlar Osmanlıca kökenli öğeleri tercih ederken, sol görüşlü olanlar Türkçe kökenli öğeleri tercih etmişlerdir.[167]

"1952 yılı başlarında Fuat Köprülü'nün meclise sunduğu önerge ile anayasadaki birçok kelime değişikliğe uğramış, verilen taslakta şu şekilde değişiklikler önerilmiştir: 'Belirir' yerine 'tecelli eder'; 'toplanır' yerine 'temerküz eder'; 'kendi' yerine 'bizzat'; 'eliyle' yerine 'marifetiyle'; 'kurulur' yerine 'teşekkül eder'; 'katılmak' yerine 'iltihak etmek'; 'olduğu gibi' yerine 'aynen'; 'yanında' yerine 'nezdinde'; 'belli' yerine 'muayyen'; 'güven' yerine 'itimat'; 'tek başına' yerine 'münferit'; 'açık'

[166] Şemsi Sılkım, "Daktilolu İlk Muhabir Olmanın Fiyakasını Yıllarca Yaşadım", *Yeniçağ Gazetesi*, 24 Nisan 2011, https://www.yenicaggazetesi.com.tr/daktilolu-ilk-muhabir-olmanin-fiyakasini-yillarca-yasadim-17972yy.htm (14 Temmuz 2019).

[167] İmer, s.18.

yerine 'aleni'; 'keyfi' yerine 'kat'i'; 'yetki' yerine 'salahiyet'; 'ödenek' yerine 'tahsisat'; 'sanık' yerine 'maznun' kelimeleri konmuştur."[168]

Türkçeleştirmeye yönelik adımlar atılması tekrar 18 Temmuz 1954 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu tarihte yapılan Yedinci Türk Dili Kurultayı'ndan sonra ortaöğretim kitaplarında yer alan terimler düzenlenmiş, Türkçe Sözlük'ün üçüncü baskısı ve Etimoloji Sözlüğü için harekete geçilmiştir.[169]

Demokrat Parti, 27 Mayıs 1960 tarihindeki askeri darbe ile iktidardan düşürülmüş, bu partinin yerine askeri yönetim gelmiştir. Askeri yönetimin gelmesiyle birlikte dilde çalışmalar devam etmiştir. Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Reisi yerine Genelkurmay Başkanı denilmeye başlanırken; vekâlet, nâfia, ziraat, şahit, maznun, alaka, tamim, vaziyet yerine gibi kelimelerin yerini de yenileri almıştır. Bunun yanında 'Sayıştay, Yargıtay, Danıştay' gibi kelimeler tekrardan yürürlüğe girmiştir. Yeni anayasa ile ayırım, birleşim, denetim, direnme, egemenlik, eylem, onama, oran, yargı, yasama, yetki, gibi kelimeler kullanılmaya başlanırken anayasanın içeriği de sade hale getirilmiştir.[170] Askeri yönetim, devlet radyosunun dilini değiştirmiştir, bunun yanında yabancı kelimelerin yerini Türkçe karşılığı olan kelimelerin alması için çalışma gerçekleştirmiştir.[171] 28 Haziran 1961 tarihinde ise çıkarılan 27-4293 sayılı genelge kapsamında tüm Bakanlılara Türkçeye önem vermeleri ve Türkçesi olan yabancı sözcüklerin kullanımının tercih edilmemesi gerektiği ifade edilmiştir.[172]

12 Mart 1971 muhtırasının ardından sadeleşme hareketi tekrar başlamıştır. 9 Ekim 1971 tarihinde yayımlanan genelgeyle ilan ve levhalarda yabancı kelimelerin kullanılmaması talep edilmiştir.[173]

---

[168] Hüseyin Yaşar, "Dil Politikaları Bağlamında Türkiye'de Dil Hareketleri (1980-2015), (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBE, 2016), s.119.

[169] Yaşar, s.130.

[170] Doğan Aksan, **Türkçenin Bağımsızlık Savaşımı Son 75 Yılda Türkiye Türkçesi**, 1.Baskı, Ankara: Bilgi Yayınevi, 2007, s. 96.

[171] Ayşin Altun, Devletin Dile Müdahalesi, 26 Ağustos 2012, *http://www.altust.org/2012/08/devletin-dile-mudahalesi/* (31 Mayıs 2020).

[172] Zeynep Korkmaz, **Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi**, 1. Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1963, s.76.

[173] Gönülal, "Cumhuriyet Dönemi Dil Tartışmalarının Türk Dili Eğitimine Yansımaları (Toplum Dil Bilimi Bakımından Bir İnceleme)", s. 144.

1970'li yıllarda Bülent Ecevit iktidarında da sadeleştirme çalışmaları devam etmiştir. Türkçeyi iyi kullanan bir siyasetçi olan Ecevit, öz Türkçe ve özleştirmeyi savunmuştur. Dilimizde özellikle olanak ve olasılık sözcükleri onun gayretleriyle yaygınlaşmıştır.[174]

12 Eylül 1980 tarihinde gerçekleşen askeri darbesinden iki yıl sonra ise yeni bir anayasa hazırlanmıştır. Bu anayasa da 1961'deki anayasasındaki gibi eski kelimeler yer almıştır. [175]

Atatürk'ün 12 Temmuz 1932 tarihinde başlattığı Dil Devrimi 1970'li yıllara kadar devam etmiştir. Devrimin tam olarak bitiş tarihi ise Eski Türk Dil Kurumunun kapatıldığı 1982 yılıdır.[176] Tablo 2'de Dil Devrimi ile birlikte dilimizde değişen bazı kelimeler görülmektedir.

1980'li yıllarından günümüze kadar geçen dönemde ise Türkçenin, Batı dillerinin olumsuz etkisi altına girdiği görülmektedir. [177]

[174] Atilla Aşut, "Olanak ve Olasılık", *Birgün Gazetesi,* 6 Mart 2017, https://www.birgun.net/haber/olanak-ve-olasilik-149493 (26 Haziran 2020).

[175] Gönülal, "Cumhuriyet Dönemi Dil Tartışmalarının Türk Dili Eğitimine Yansımaları (Toplum Dil Bilimi Bakımından Bir İnceleme)", s.151.

[176] *Dil Devrimi*, https://tr.wikipedia.org/wiki/Dil_Devrimi (6 Haziran 2020).

[177] Mehmet Kara, "1960-1980 Yıllarındaki Dil Tartışmalarına Art Zamanlı Bir Bakış", *Türk Yurdu Dergisi*, 2011, Yıl.100, Sayı.288, https://www.turkyurdu.com.tr/yazar-yazi.php?id=1595 (5 Haziran 2020).

Tablo 2 Türk Dil Devrimi İle Birlikte Değişen Bazı Kelimeler

Türk Dil Devrimi Öncesi	Türk Dil Devrimi Sonrası
Tekzib	Yalanma
Teyyare	Uçak
Muhakeme	Duruşma
Talebe	Öğrenci
Netice	Sonuç
Muhit	Yöre
Neşriyat	Yayın
Vaziyet	Durum
Hamle	Atılım
İnhisar	Tekel
Tahmil	Yükleme
Seyahat	Gezi
Rağbet	Beğeni
Muhtıra	Andın
Müstemleke	Sömürge
Müstenkif	Çekimser
Müşevveş	Karışık, Düzensiz
Müşavere	Danışma
Teklif	Öneri
Takrir	Önerge
Tamir	Onarım
Projektör	Işıldak
Şayia	Söylenti
Tereddüt	Duraksama
Affet	Bağışla
Aidat	Ödenti
Aksülâmel	Tepki
Ameliye, Muamele	İşlem
Teşekkül	Oluşum
Acilen	Tezelden
Ambulans	Cankurtaran
Hal Çaresi	Çıkaryol
Derpiş Et	Öngör
Fevkalade	Olağanüstü

Kaynak: Zeynep Korkmaz, “Dilde 'Doğal Gelişme' ve 'Devrim' Açısından Türk Dil Devrimi”, Türkoloji Dergisi, 1970, Cilt.4, Sayı.1, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/650274, (4 Nisan 2020), s.110.

2.4.1.2. Popüler Kültür

Popüler kültür, belli bir gruba ait değildir, herkese ait bir kültürdür.[178] Dolayısıyla popüler kültüre *"nüfusun büyük çoğunluğunun kültürü, çoğunluk için kültür veya çoğunluk tarafından izlenen, tutulan, tercih edilen kültür"* denilmektedir. Kapitalist toplumun gündelik yaşamının kültürü olan popüler kültür,[179] "*düşündürmeyi değil, eğlendirmeyi (güldürmeyi); ideolojiyi değil, ideolojiden arındırmayı; zihinsel bir etkinliği değil, duygusal ve dürtüsel açıdan uyarılmayı; üretimi değil, tüketimi açığa vurmaktadır."*[180] Popüler kültürün olumsuzluğunu Adorno şöyle dile getirmektedir. O'na göre medya ve sinema, kültürü negatif şekilde etkilemekte ve değersizleştirmektedir. Dil de buna bağlı olarak değersizleşerek, televizyonun eğlence aracı olmaktadır.[181]

Popüler kültürün meydana gelmesinde ve yaygınlaşmasında medyanın önemli bir etkisi bulunmaktadır. Özellikle 1980 yılından sonra bu etki belirginleşmiştir.[182] Haberin içeriği ve dili, popüler kültürünün etkisiyle yozlaşmıştır. Ciddi haber dilinden gevşek diye tabir edilen haber diline kayma söz konusu olmuştur.[183]

2.4.2. Siyasi Faktörler

1940'lı ve 1950'li yıllarda gazeteler, siyasetçiler, hukukçular ve polislerin baskısı altında bulunuyordu. Bir telefonla gazeteler kapatılıyordu.[184] Özellikle 1931 tarihli Matbuat Kanunu'nun 50. Maddesi basın özgürlüğünün önündeki en büyük engeldi. Bu maddeye göre; *"Memleketin politikasına dokunacak yayından dolayı, Bakanlar Kurulu kararıyla gazete ve dergiler geçici olarak kapatılabilirler."*[185] Bu maddeye dayanarak birçok gazete ve dergi o dönemlerde kapatılmıştır. Ancak 1945-1950 yılları arasında basının desteğini sağlamak adına Demokrat Parti, basın özgürlüğünü

[178] İrfan Erdoğan ve Korkmaz Alemdar, **Popüler Kültür ve İletişim**, Geliştirilmiş 2. Baskı, Ankara: Erk Yayınları, 2005, s.33 Aktaran: Özdemir, s.94.

[179] Hüseyin Köse, **Medya ve Tüketim Sosyolojisi**, 1. Basım, Ankara: Ayraç Kitap Evi, 2010, s.202.

[180] Köse, s.218.

[181] Susan Hegemen, "Haunted by Mass Culture", *American Literary History 12, 2000, Cilt.1, Sayı.2,* s. 305. Aktaran: Cereci, s.14.

[182] M. Hakan Karpuz, "Popüler Kültür ve 1980 Sonrası Habercilik Anlayışındaki Değişiklikler", (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, 2007), s.99.

[183] Gülseren Adaklı Aksop, "Televizyon Türlerinde Dönüşüm", A.Ü. İletişim Fakültesi Yıllık 1999, Ankara, A. Ü. Basımevi, 2001, s.242 Aktaran: Karpuz, s.75.

[184] Topuz, s.412.

[185] Topuz, s.184.

savunmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından CHP'nin aşırı tutucu kanadının yenilgisi gerçekleşmiş ve çok partili düzene geçiş gerçekleşmiştir.[186] 1946 yılında çok partili sisteme geçilmesiyle beraber, günümüz basın anlayışını etkileyen birçok uygulama ve davranış ortaya çıkmıştır."[187] O dönemde Demokrat Parti'yi destekleyen gazeteler her geçen gün artmıştır. Basının desteğini alan DP, sonunda iktidara gelmiştir.[188] DP'nin iktidara geldiği yıl olan 1950'de Basın Kanunu çıkarılmıştır. Hükümetin basın üstündeki denetimi neredeyse kaldıran bu kanun sebebiyle basın oldukça mutlu dönemler geçirmiştir.[189] Ancak bu mutlu ortam, 6334 sayılı kanunla son bulmuştur. Basın özgürlüğü bu kanunla kısıtlanmıştır.[190] 7 Haziran 1956 tarihinde çıkan 6732 ve 6733 sayılı iki kanunla basın özgürlüğünün kısıtlanması devam etmiştir.[191] 1961 anayasası ile basına tekrar hak ve özgürlükler getirilmiştir.[192] Buna karşın 12 Mart 1971 tarihinde gerçekleştirilen muhtıra basını olumsuz etkilemiştir. 28 Nisan 1971 tarihinde Cumhuriyet ve Akşam gazeteleri 10 gün boyunca kapanmak zorunda kalmıştır.[193]

Basını etkileyen, değişimlerin yaşanmasına sebep olan bir diğer siyasi faktör de 12 Eylül 1980 tarihinde gerçekleştirilen askeri darbedir. Darbe, radyolardan o dönem şu mesajla yayınlanmıştır:

> *"Yüce Türk Milleti, Türk Silahlı Kuvvetleri, İç Hizmet Kanunu'nun verdiği Türkiye Cumhuriyeti'ni kollama ve koruma görevini yüce Türk Milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararı almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koyulmuştur..."*[194]

Darbe sonrası ilan edilen sıkıyönetim sebebiyle, 12 Eylül 1980-12 Mart 1984 tarihleri arasında birçok gazetenin yayını durdurulmuştur.[195]

1980 yılından önce Türkiye'de aşırı siyasallaşma basın alanına da yansımış, fikir gazeteciliği yaygınlık kazanmıştır. Ancak 1980 yılından sonra magazin gazeteciliği

[186] Topuz, s.185.
[187] Bulunmaz, s.204.
[188] Sadun Tanju, "Türk Basını", **Vatan**, 19 Aralık 1959 Aktaran: Topuz, s.192.
[189] Topuz, s.193.
[190] Topuz, s.197.
[191] Topuz, s.200.
[192] Topuz, s.233.
[193] Topuz, s.249-250.
[194] Topuz, 256-257.
[195] Topuz, s.259.

yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Bunda 12 Eylül 1980 tarihinde Türkiye'de gerçekleştirilen askeri darbe etkili olmuştur. Darbe sonrası basın üzerindeki baskı artınca gazeteciler, siyasi haber yerine magazin haberi yapmaya yönelmişlerdir. Böylece hem basın hem de toplum apolitikleşmiştir.[196] Basında magazinleşmede 12 Eylül Askeri Darbesi'nin etkisinin olduğu kadar Hürriyet gazetesinin ilk kez olimpiyata foto muhabiri göndermesinin de etkisi olmuştur. Bu yenilikle birlikte büyük boyda resimler basılmıştır. Bu, tirajı arttırmış ancak Türk gazetelerinin magazinleşmesinin de önünü açmıştır.[197] Ayrıca 1980 yılından sonra Türk gazeteleri, okurun ilgisini çekmek için bol resimli, anlaşılması kolay ve az yazılı hale de gelmiştir.[198]

2.4.3. Ekonomik Faktörler

2.4.3.1. Basın Dışı Sermayenin Girmesi

Türk basını etkileyen ekonomik faktörlerden en önemlisi gazetecilikten gelme patronların yerini basın dışından gelen işadamlarının almasıdır. Bu durum basında köklü değişiklerin meydana gelmesine neden olmuştur.[199] 1948 yılında basın dışı sermayenin Türk basınına girmeye başladığını ifade eden Topuz, o dönemki ortamı şöyle anlatmaktadır:

> *"1948'e kadar, gazete patronları hep gazetecilikten yetişmiş kimselerdi. Genelde gazete patronları gazetenin başyazarı olurdu. Tanzimat'ta da, İstibdat'ta da, Meşrutiyet'te de durum aynıydı. Sabah'ın sahibi Mihran Efendi gibi başyazar olmayan patronlar azdı. Cumhuriyet'in başlarından İkinci Dünya Savaşı sonlarına kadar patron-gazeteci geleneği sürdürüldü. Gazete sahipleri gazetecilikten yetişmiş kimselerdi. Yunus Nadi (Cumhuriyet); Necmettin Sadak (Akşam); Halil Lütfü Dördüncü, Zekeriya ve Sabiha Sertel (Tan); Ahmet Emin Yalman (Vatan); Ali Naci Karacan (Milliyet); Cihat Baban ve Ziyat Ebüzziya (Tasvir); Hakkı Tarık ve Asım Us (Vakit); Cemalletin Saracoğlu (Yeni Sabah); Selim Ragıp Emeç (Son Posta); Etem İzzet Benice (Son Telgraf); Faruk Gürtuna (Hergün); Şevket Bilgin (Yeni Asır); Sedat Simavi*

[196] Murat Özgen, "1980 Sonrası Türk Medyasında Gelişmeler ve Magazinleşme Olgusu", 2nd *International Symposium, Communication in the Millenium: A Dialogue Between Turkish and American Scholars*, 2004, Cilt.2, http://baskanlikreferandumu.siyasaliletisim.org/blog/2008/06/16/1980-sonras-tuerk-medyasnda-gelimeler-ve-magazinleme-olgusu/ (15 Nisan 2020), s. 469.

[197] Ceyhun, s.25.

[198] Özdemir, s.125.

[199] Mine Özdemir, "1980 Sonrası Türk Toplumunun Yazılı Basın Yoluyla Siyasi Yaşama Dair Bilgilendirilme Süreci", (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, 2009), s.107.

(Hürriyet); Falih Rıfkı Atay (Dünya) patron gazetecilerin son örnekleri oldu."[200]

1948'de Safa Kılıçoğlu ile başlayan bu geleneği; 1949'da Habib Edip Törehan; 1954'te Ragıp Kutman; 1957'de Melik Yolaç 1970'li yıllarda Kemal Uzan sürdürmüştür.[201] Basın dışı sermayenin tam anlamıyla Türk basınına girmesi ise 1980'li yıllarda başlamıştır. Bu dönem, Türkiye'de liberalleşme ve dışa açılmanın etkili olduğu bir dönemdir. 1979 yılında Aydın Doğan'ın Milliyet gazetesini satın almasıyla başlayan basın dışı sermayenin Türk basınına girmesi, 1982 yılında Ömer Çavuşoğlu, Ahmet Kozanoğlu'nun Güneş gazetesini satın almasıyla devam etmiştir. Güneş gazetesinin sonrasında yine iş adamları olan Mehmet Ali Yılmaz ve Asil Nadir'in sahipliğine geçmiştir.[202] Bu durumun ortaya çıkmasında 1980'li yıllardaki dışarıya açılma ve ihracat atılımları etkili olmuştur.[203]

Mesleği gazetecilik olan gazete patronlarının, basın dışından sektöre girenlerle rekabeti 1990'lı yılların ortalarına kadar devam ettirmişlerdir. Sonrasında basın sektörü, tamamen basın dışı sermayenin hakimiyetine girmiştir.[204]

Gazeteci patronların basın sektöründen ayrılmasıyla birlikte gazetecilikte değişim yaşanmıştır.

Basının tamamen işadamlarının kontrolüne geçmesi tekelleşme sorununu da doğurmuştur.[205] Patronlar, sadece gazete sahibi olmakla yetinmeyerek televizyon kanalı da kurmuşlardır.[206]

---

[200] Topuz, s.329.

[201] Topuz, s.329-330.

[202] Mehmet Sağnak Hacışabanoğlu, "1983-1993 Arasında Medya-Politika İlişkileri", (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, 1996), s.12.

[203] Barış Bulunmaz, "Holdingleşme Ekseninde Türk Medyasında Tekelleşme Sorunu", *Öneri Dergisi*, Cilt.9, Sayı.36, Temmuz 2011, s.237-238.

[204] Yılmaz, s.384.

[205] Bulunmaz, "Holdingleşme Ekseninde Türk Medyasında Tekelleşme Sorunu", s.238.

[206] Burcu Sabuncuoğlu Peksevgen, "Global Dünyada Değişen Basın ve Gazetecilik", *Global Media Journal Tr Edition*, 2016, Cilt.6, Sayı.12, https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/Burcu%20SABUNCUO%C4%9ELU%20PEKSEVGEN.pdf (25 Mayıs 2020), s.591.

2.4.3.2. Tiraj Kaygısı

Tiraj, basılarak yayımlanmış kitle iletişim araçlarının günlük baskı sayısına denilmektedir.[207] Bir gazeteni tirajı oldukça önemlidir. Bu nedenle gazeteler arasında tiraj savaşları baş göstermiştir. Özellikle 1990 yılında gazeteler arasında başlayan tiraj savaşı, 1995'e kadar çeşitli evrelerden geçmiş ve tamamen şekil değiştirmiştir. Böylelikle tüm bu tiraj savaşları sonucunda Türk basınında Promosyon Devri açılmıştır.[208] Promosyon, bir ürünü tanıtmak amacıyla gerçekleştirilen çalışmalara denilmektedir. Promosyon basında hediye verilmesi, piyango ve lotarya düzenlemesi şeklinde gerçekleşmektedir.[209] Aslında promosyonun Türk basınında görülmesi 1928 yılındadır. Cumhuriyet gazetesinin hediye kuponları vermesiyle başlamıştır.[210] 1929 yılında kampanyaya devam eden Cumhuriyet, mağazalarda geçerli olan %10 indirimli kupon dağıtmıştır.[211]Ardından 1950'li yılların sonlarına doğru Türk basınında lotaryacılık ilerlemeye başlamıştır. 1960'lı yılların ilk zamanlarında küçük bir hediye kampanyasıyla başlayan lotaryacılık faaliyeti; 1985'te beyaz eşya, araba, ev, arsa gibi daha büyük hediyeler verilmesine kadar gitmiştir. Basında promosyon en yoğun 1988-1996 yılları arasında gerçeklemiştir.[212] 1989'da gazeteler; ansiklopedi, tatil olanakları, televizyon, çanta, müzik seti, lego, makyaj seti, bebek, soba, bebek, yatak örtüsü, para, yastık, bisiklet gibi hediyeler vermiştir. 1990'lı yıllarda Kur'an, süt, yelpaze, oyuncak, sağlık ve zayıflama aletleri, yabancı dil kursları, dini kitaplar verilen hediyeler arasında yer almıştır.[213] Dolayısıyla gazeteler, o dönemlerde sadece haber vermek değil, gazete aracılığıyla ürün satışı gerçekleştirme hedefinde olmuşlardır.

[207] Cereci, s.20.
[208] Haluk Besen, **Türkiye'de Gazetecilik, Gazeteler ve Gazeteciler**, 1.Baskı, İstanbul: İnkilap Kitapevi, 1997, s.15.
[209] Topuz, s.349.
[210] Topuz, s.349.
[211] Emin Karaca, **Cumhuriyet Olayı**, İstanbul: Altın Kitapları Yayınları, 1994 Aktaran: Topuz, s.349.
[212] Topuz, s.349.
[213] Topuz, s.350-352.

Şekil 2: 25 Haziran 1998-Milliyet gazetesi

Şekil 2'de yer alan 25 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinin sürmanşetinde promosyon örnekleri görülmektedir.

Tüm bu promosyon kampanyaları halkın gazetelere olan güvenini yitirmesine neden olmuştur. Gazeteler, içeriklerinin iyi olmasına göre göre değil verdikleri armağanın iyi olması nedeniyle satın alınmıştır.[214]

[214] Topuz, s.354.

2.4.4. Ulaşım ve Dağıtım Olanaklarının Artması

1940'lı ve 1950'li yıllarda gazetelerin dağıtım imkanı kısıtlıydı. İstanbul'da çıkan gazeteler, bazı illere bir ya da iki gün gecikmeyle ulaşabiliyordu.[215] 1960'lı yıllara kadar devam eden bu ulaşım güçlüğünü Topuz şöyle anlatmaktadır:

> *"1960'lı yıllara kadar Türkiye'de gazete dağıtımı örgütsüz bir biçimde ve normal taşıt araçlarıyla yapılıyordu. İstanbul gazeteleri önceleri trenle, sonra otobüsle büyük kentlere gönderiliyor ve dağıtım öğle sanıyordu. Gazetelerin çıkışında tren ve otobüs saatleri göz önünde tutuluyordu. Tirajlar artınca bazı gazetelerin kamyonla gönderilmesi yoluna gidildi. Bir-iki gazete uçakla taşımacılığı denedi ama bu işte başarılı olmadı. İstanbul'da gazetelerin taşra dağıtımını yapan birkaç büyük gazete bayii vardı; tüm dağıtım işlerini onlar yapıyordu. Ankara'ya gazeteler bir gün sonra ulaşırdı, taşra kentlerinde ise İstanbul gazeteleri 2-3 gün geç dağıtılırdı. İstanbul gazeteleri Ankara, İzmir ve Adana'da baskıya başlayınca dağıtım sorunları bir ölçüde çözülmüş oldu."*[216]

2.4.5. Baskı ve İletişim Teknolojilerinin Gelişmesi

Telgraf, daktilo, telefon, fotoğraf gibi teknolojiler, 19. yüzyılda gazetelerde kullanılmaya başlanmıştır. Tüm bu teknolojiler sonucunda gazetelerin hazırlanması hızlanmış, okuyucunun gazeteye ilgisi artmış ve gazeteler daha ilgi çekici hale gelmiştir.[217] 20. yüzyılda ise radyo, televizyon ve bilgisayarın gelişimi gazeteciliği etkilemiştir. [218]

Gazetelerdeki yazılar, eskiden (1950'li yıllarda) basımevlerinde kurşun harflerle dizilirdi. Bu dizme işini yapanlara, yani dizgicilere 'mürettip' denilmekteyken, düzeltme işine 'tashih', düzeltmene de 'musahhih' denilmekteydi. Oldukça ciddi bir olarak görülen düzeltmenlik yazarlar, ozanlar tarafından yapılmaktaydı. Vedat Türkali, Ahmed Arif,

---

[215] Topuz, s.412.
[216] Topuz, s.385.
[217] Mehmet Özçağlayan, "Gazetelerin Gelişimi ve Gazeteciliğin Geleceği (Yeni Teknolojiler ve Medya Ekonomisi Açısından Genel Bir Değerlendirme)", *Marmara İletişim Dergisi,* 2008, Sayı.13, http://dspace.marmara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11424/3080/5000013314-5000022822-1-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y (9 Haziran 2020), s.135.
[218] Özçağlayan, s.136.

Atilla Özkırımlı, Kemal Özer, Refik Durbaş, Hulki Aktunç, Konur Ertop, Adnan Özyalçıner bu görevi yapan isimlerden bazılarıydı.[219]

20. yüzyılda, özellikle 1960'tan 1971 Mart'ına kadar geçen süre zarfında baskı teknikleri de gelişmiştir. Günlük gazeteler ofset baskıyla basılmaya başlanmıştır. Renkli ve resimli gazeteler, geniş kitlelerce büyük beğeni toplayarak yüksek tirajlara ulaşmışlardır.[220] Eskiden elle yapılan dizgi işi günümüzde bilgisayarlar aracılığıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla 1970'li yıllara kadar haber başlıklarında görülen dizgi hataları artık görülmemektedir.

1970'lerden itibaren iletişim ve enformasyon alanlarında yaşanan teknolojik gelişmeler gazeteleri etkilemiştir.[221] 1973'lerden günümüze baskı teknikleriyle beraber teknolojik açıdan Türkiye'de birçok şey değişmiştir. 1973 yılında internet ve bilgisayar henüz gazetelerde yer almıyordu, haberler faksla ve e-postayla günümüzdeki gibi iletilemiyordu, video bile henüz keşfedilmemişti, insanlar televizyonun bağımlısı değillerdi ve en önemlisi basın güvenini yitirmemişti.[222] Türkiye'de televizyon sayısı 1973 yılında henüz 100 bine bile ulaşmamıştı. Gazeteler, reklam pastasındaki fazla payı televizyona kaptırmıyorlardı.[223] 1980'li yıllar ise yeni iletişim teknolojilerinin kullanılmasının yaygınlaşması sebebiyle önemli yıllardı. Bu yıllarda radyo ve televizyon etkisini sürdürmeye devam etmiştir. Ancak radyo yerelleşirken televizyon küreselleşmiştir.[224] 1990'lı yıllarda özel televizyonların hayatımıza girmesi de haberciliği değiştirmiştir.[225] 1990'lı yıllarda internetin hayatımıza de girmesi gazeteleri etkileyen bir unsur olmuştur. Habere ulaşılması, haberin sunulması ve okurla iletişim noktasında bu etki gözlenmiştir. Tüm bunların sonucunda da internet gazeteciliği doğmuştur.[226] İlk kez 1995 yılında internetten gazete yayımlanmıştır. 1996 yılında ise sadece internet üzerinden

[219] Atilla Aşut, "Dünden Bugüne Mürettip Hataları", *Birgün Gazetesi,* 18 Mart 2019, https://www.birgun.net/haber/dunden-bugune-murettip-hatalari-250269 (20 Haziran 2020).

[220] Topuz, s.238-238.

[221] Vincent Mosco, **Pushbutton Fantasies: Critical Perspectives on Videotext and Information Technology**, Norwood-New Jersey: Ablex Publishing Corporation, 1982, s.8 Aktaran: Kejanlıoğlu, s.23-25.

[222] Hıfzı Topuz, **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, 7.Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003, s.11.

[223] Topuz, s.11.

[224] D.Beybin Kejanlıoğlu, **Türkiye'de Medyanın Dönüşümü**, 1.Baskı, Ankara: İmge Kitabevi, 2004, s.20.

[225] Nebil Özgentürk, **Basının Kısa Tarihi Cumhuriyetten Günümüze**, 1.Baskı, İstanbul: Alfa Yayınları, 2008, s.51.

[226] Celalettin Aktaş, "İnternetin Gazeteciliğe Getirdiği Yenilikler", *Selçuk İletişim Dergisi,* 2007, Cilt.5, Sayı.1, https://dergipark.org.tr/download/article-file/177921 (19 Nisan 2019), s.30.

yayımlanan gazete örneği görülmüştür.[227] Dolayısıyla geleneksel medya denilen gazete, radyo, dergi ve televizyonun yerini yeni yeni medya almıştır. İnternet alt yapısının kullanıldığı yeni medyada ise hızlı olmak oldukça önemlidir. Bu hızlı olma gayesi de haber dilinin değişiminde rol oynamıştır.[228]

21. yüzyılda televizyon etkisini sürdürmeye devam etmektedir. Televizyon görüntüleri hala dili başta olmak üzere birçok unsuruyla toplumu yönlendirme görevindedir.[229] Bunun yanında gazetecilik internet ve sosyal medyanın etkisi altındadır. Gazetecilerin çalışması için internetin bulunması yeterlidir. Tek tıkla dünyadaki haber ve gelişmeleri oturduğu yerden görebilen gazeteciler, ayrıca haber kaynaklarıyla da oldukça yakın ilişki kurma imkanına kavuşmuşlardır.[230]

2.4.6. Toplumsal Faktörler

Toplumsal değişmeyi fiziksel çevre, bilim ve teknoloji, kültür, demografi, ekonomi etkilemektedir.[231] İletişim araçlarındaki gelişim, ulaşım olanaklarının artması, ekonomide meydana gelen olaylar nedeniyle haber başlıkları ve haber dili değişmiştir. Bunun yanında arabeskleşme de bu değişimin yaşanmasında etkili olmuştur.

Sözcük anlamıyla arabeskleşme, "Arap tarzı", "Arap biçeminde şey" demektir. Cumhuriyetin ilk yıllarında devletin batılılaşma siyasetine karşı halkın Doğululaşması sonucu ortaya çıkmıştır. Arabeskleşme ayrıca 1950'li yıllarda köyden kente göçün başlaması ile birlikte halkın kentlerde maruz kaldığı işsizlik, konut azlığı sebebiyle yaşadığı ekonomik zorluklar ve aynı zamanda kente uyum sağlama noktasında yaşadığı

[227] Suat Gezgin, **Medya ve Eğitimde Birikimlerim,** İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 2002, s. 86.

[228] Yusuf Yurdigül ve İ. Etem Zinderen, "Yeni Medyada Haber Dili (Ayşe Paşalı Olayı Üzerinden Geleneksel Medya ve İnternet Haberciliği Karşılaştırması)", *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*, 2012, Cilt.2, Sayı.3, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/138336 (10 Nisan 2020), s.82.

[229] Sedat Cereci, "Türkiye'deki Televizyon Kanallarında Yayınlanan Haber Bültenlerinde Dilin Kullanılma Biçimi: Masalsı Anlatım", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Journal of the Human and Social Science Researches*, 2013, Cilt. 2, Sayı.1, http://www.itobiad.com/download/article-file/92693 (19 Nisan 2019), s.7.

[230] Uğur Küçüközyiğit, "Teknolojiyle Hızlanan Haber Akışı ve Bir Haber Değeri Unsuru Olarak Güncelliğin Dönüşümü", *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)*, 2016, Cilt.1, Sayı.1, https://www.researchgate.net/publication/303489815_Teknolojiyle_hizlanan_haber_akisi_ve_bir_haber_degeri_unsuru_olarak_guncelligin_donusumu_Acceleration_of_news_flow_by_technology_and_transformation_of_timeliness_as_a_news_value (12 Haziran 2020), s.93.

[231] *Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler Nedir*, https://toplumsal-degismeyi-etkileyen-faktorler.nedir.org/ (22 Haziran 2020).

zorluklardan meydana gelmiştir.[232] 1950'lerde tarımda makineleşmenin başlamasıyla kente doğru yaşanan göçler sonucunda oluşan arabesk kültür, 80'li yılları içeren süreçte özellikle müzikte ve sinemada etkisini arttırmıştır.[233] Müzikte bu etki, ilk olarak 1964 yılında çıkan Orhan Gencebay'ın "Sevmek Günah mı?" şarkısıyla başlamıştır. Sonrasında birbiri ardına arabesk şarkıcılar ve şarkılar çıkarak, halkın duyguları ve isyanları şarkılara yansıtılmıştır.[234] Arabesk müziğin önde gelen temsilcileri, şarkılarında "Batsın bu dünya, yazıklar olsun!" gibi isyan içeren sözlere sıklıkla yer vermiştir.[235]

Arabesk müzikte isyanın dili, sokak dili yer almaktadır. [236] Varoşların bozulmuş dili diye tabir edilen sokak dili yani argo; kendine has kelime, deyim ve deyişlerden meydana gelmektedir. Bu dil, acıyı ve karamsarlığı büyüten arabeskle bir araya gelip farklı yaşam biçimine dönüşmektedir.[237]

1980'li yıllara kadar devlet, medya, şehirli ve eğitimli grup tarafından arabesk dili ve kültürü yozlaştırdığı, şiddeti özendirdiği için eleştirilmiştir. Ancak 1980'li yıllarda Özal iktidarının yaptığı politikalar sonucu arabesk, daha geniş kitleler tarafından kabul görmeye başlamış ve devletin arabeske karşı sert tutumu azalmıştır.[238]

---

[232] Cansu Kaymal, "Kırdan Kente Göçün Kültürel Sonuçları: Gecekondulaşma ve Arabesk", *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi,* 2017, Cilt.5, Sayı.15, chrome-extension://ohfgljdgelakfkefopgklcohadegdpjf/http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1503157526.pdf (10 Eylül 2020), s.1499.

[233] Sibel Öz, "Arabeskle mi Barışıyoruz Yoksa Popüler Kültürle mi?", *Evrensel,* 17 Ocak 2019, https://www.evrensel.net/haber/371242/arabeskle-mi-barisiyoruz-yoksa-populer-kulturle-mi (10 Eylül 2020).

[234] Kaymal, s.1509.

[235] Cem Arıtürk, "Hayata Arabesk Bakmak", *Milliyet,* 17 Haziran 2018, https://www.milliyet.com.tr/pembenar/doc-dr-cem-ariturk/hayata-arabesk-bakmak-2690513 (10 Eylül 2020).

[236] Temel Demirer, "Eleştirisiz Bir Hayat, Diz Çöktürülmüş bir Arabesk", *Görüş21*, 5 Ağustos 2020, https://gorus21.com/elestirisiz-bir-hayat-diz-cokturulmus-bir-arabesk/ (11 Eylül 2020).

[237] Mehmet Yolyapar, "Genlerimizde Var Olan Uygarlığa Dönmeliyiz" *Çorum Haber,* 6 Temmuz 2018, http://www.corumhaber.net/genlerimizde-var-olan-uygarliga-donmeliyiz-makale,8134.html (11 Eylül 2020).

[238] Kaymal, s.1517.

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: 1945'TEN GÜNÜMÜZE HABER BAŞLIKLARI ve HABER DİLİNİN DEĞİŞİMİNE İLİŞKİN ANALİZ

3.1. AMAÇ

1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi konusuyla ilgili bir akademik çalışma bulunmamaktadır. Gerçekleştirdiğim bu çalışma bu nedenle bir ilktir. Araştırma, genel olarak bu bilimsel boşluğun doldurulması açısından önem teşkil etmektedir. Genel olarak ise araştırmada, 1945'ten günümüze haber başlıkları ve haber dilinde değişim yaşanıp yaşanmadığını ortaya koymak ve bu değişimimin içeriği ile birlikte nedenlerini tespit etmek amaçlanmıştır.

3.2. VARSAYIMLAR

Araştırmada;

1) 1945'ten günümüze haber başlıkları ve haber dili değişmiştir.
2) Dilde yapılan değişiklikler, haber başlıkları ve haber dilini değiştirmiştir.
3) Siyasi sebepler haber başlıkları ve haber dilini değiştirmiştir.
4) Haber başlıkları ve haber dilinin değişmesinde ekonomik sebepler etkili olmuştur.
5) 1970'lerden sonra haber başlıkları ve haber dilinde, eleştirel ve yargılayıcı ifadeler yer almaya başlamıştır.
6) Ulaşım ve dağıtım imkanlarının gelişmesi, haber başlıkları ve haber dilini değiştirmiştir.
7) 1985 yılından sonra reklam diline ait özellikler haber başlıklarında yoğun olarak görülmeye başlanmıştır.
8) Baskı ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, haber başlıkları ve haber dilini değiştirmiştir.

Birey varsayım olarak kabul edilmiştir.

3.3. YÖNTEM VE KAPSAM

Çalışma, 1945-2020 arası yılları kapsamaktadır. Çalışmanın bu zaman dilimini kapsamasının nedeni haber başlıklarındaki değişimi gün yüzüne daha belirgin bir şekilde ortaya çıkarmaktır.

Çalışmanın araştırma evreni olarak, Türkiye'de ulusal çapta, günlük yayınlanan/yayınlanmış "Cumhuriyet", "Hürriyet", "Milliyet" ve "Son Havadis" gazeteleri seçilmiştir. Araştırma objelerinin seçiminde gazetelerin her gün ulusal çapta yayınlanmaları, tirajları, ülke çapında etkili olmaları ve haberlere olan farklı bakış açıları etkili olmuştur.

Bu araştırmada gazete başlıkları üzerinden eleştirel söylem analizi gerçekleştirilmiştir. 1945'ten günümüze haber başlıklarında, mikro çözümleme kapsamında yer alan sentaktik, retorik ve kelime seçimleri incelenmiştir.

"Medya araştırmalarında kullanılan bir yöntem olan eleştirel söylem analizinde, makro ve mikro olmak üzere iki yapı bulunmaktadır. Makro yapı bölümü, tematik ve şematik çözümlemeden oluşmaktadır. Tematik çözümleme kapsamında üst başlık, başlık, alt başlık, spot ve haber girişleri ele alınmaktadır. Bu bölümde, başlıkların birbirleriyle ilişkileri, başlık metin ilişkisi, uzunluğu, kısalığı, spotlarda özet bilginin verilip verilmediği, bir hiyerarşi içinde genelden özele gidilip gidilmediği incelenmektedir. Mikro yapı çözümlemesinde ise sentaktik ya da sözdizimsel, bölgesel uyum, kelime seçimleri ve haberin retoriği incelenmektedir."[239]

Sentaktik çözümleme kapsamında haber cümlelerinin gramer yapıları incelenmektedir.[240] Bu çözümlemede haberdeki cümlelerin ne şekilde yer aldığı ele alınmaktadır. Ayrıca öznelerin bulunduğu yere de bakılmaktadır. [241]

[239] Edibe Sözen, **Söylem**, İstanbul: Paradigma Yayınları, 1999, s.124-125.

[240] Teun A. van Dijk, **New Analysis: Case Studies of International and National News in the Press**, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1988, s.15. Aktaran: Özlem Doruk, "Disiplin Toplumu ve Haber Söylemi: Gökkuşağı Derneği'nce Yapılması Planlanan Yürüyüşün Engellemesine İlişkin Haberlerin Çözümlenmesi", *GİFDER*, 2013, Cilt 2, Sayı 1, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/83874 (9 Ağustos 2020), s.115.

[241] Doruk, s.123.

Haberde sayılar, istatistiki veriler verilerek okuyucu ikna etme amaçlanır. Ayrıca bu bilgilerle haberin doğruluğunu kanıtlamak amaçlanmaktadır.[242] Haberin retoriğinde sayı ve zaman ifadelerinin kullanıp kullanmadığı incelenmektedir.

Çalışmada grafik ve tabloları oluşturmak için içerik analizi yönteminden de faydalanmıştır. Ayrıca, Ahmet Çitoğlu, Zafer Atay, Tümer Argın, Caner Gören, Ahmet Özdemir, Orhan Erinç, Niyazi Dalyancı, Seraceddin Zıddıoğlu, Süleyman Boyoğlu, Mehmet Şevket Uygun, Hasan Fehmi Ketenci isimli 11 emekli gazeteci ile birlikte Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Baki Asiltürk ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında çalışmada kütüphane, internet ve gazete arşiv taramasından da faydalanılmıştır.

3.4. ELDE EDİLEN BULGULAR

1945 yılından 2020 yılına kadar Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Son Havadis gazetelerinden karışık olarak haber başlıkları ele alınmıştır. İncelenen haber başlıkları beşer yıllık dönemlere ayrılmıştır. Her beşer yıllık dönemde 15 haber incelenmiştir. 15 dönemde toplamda 225 haber araştırmaya dahil edilmiştir. 225 haber içinden ise ana başlığı, üst başlığı, alt başlığı ve spotları dahil olmak üzere toplam 630 haber başlığı analiz edilmiştir.

3.4.1. 1945'ten Günümüze Haber Başlıklarının Mikro Açıdan Analizi

3.4.1.1. Haber Başlıklarının Sentaktik Analizi

1945'ten 2020 yılına kadar gazetelerdeki haber başlıklarını değerlendirebilmek için başlıklarda kullanılan cümlelerin etken/edilgen, uzun/kısa, basit/birleşik oluşları incelenmiştir.

[242] Ayşe İnal, Haber Metinlerine Eleştirel Bir Bakış: Temel Sorunlar ve Örnek Çalışmalar, file:///C:/Users/Hp/Downloads/Haber+Metinlerine+Ele%C5%9Ftirel+Bir+Bak%C4%B1%C5%9F+-+A.+%C4%B0NAL.pdf (19 Mayıs 2020), s.157.

Tablo 3 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Etken/Edilgen Olma Durumu

Dönemler	Etken Cümlelerden Oluşan Başlıkların Sayısı	Edilgen Cümlelerden Oluşan Başlıkların Sayısı
1945-1950	18	22
1950-1955	24	11
1955-1960	30	14
1960-1965	24	16
1965-1970	25	12
1970-1975	25	15
1975-1980	25	10
1980-1985	27	6
1985-1990	17	13
1990-1995	23	8
1995-2000	20	12
2000-2005	23	7
2005-2010	26	8
2010-2015	30	10
2015-2020	28	16

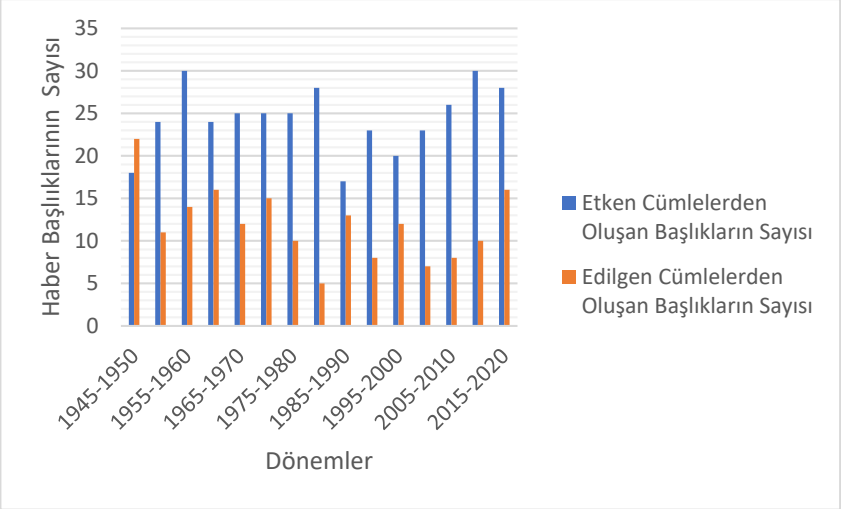

Grafik 1: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Etken/Edilgen Olma Durumu

1945-1950 dönemi hariç diğer tüm dönemlerde etken cümlelerden oluşan başlıkların sayısı edilgen cümlelerden oluşan başlıklara göre yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum Grafik 1'de de net bir şekilde görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen haber başlıklarının uzunluğu-kısalığı da ele alınmıştır. Kısa başlıklar tespit edilirken tek veya iki kelimeden oluşması esas alınmıştır. 1945-1950, 1950-1955 döneminde kısa başlıklara göre uzun başlıklarının sayısının fazla olduğu görülürken, özellikle 1955-1960 döneminde uzun başlıklar, 43 ile en yüksek sayısına ulaşmıştır. 1960-1965, 1965-1970, 1970-1975, 1980-1985, 1985-1990, 1990-1995 dönemlerinde de uzun başlıkların sayısı kısa başlıklara göre oldukça yüksektir. Sonraki dönemlerde de uzun başlıkların sayısı kısa başlıklara göre çok olsa da genel olarak kısa başlıkların 1970'li yıllardan sonra arttığını söylemek mümkündür. Tablo 4 ve Grafik 2'de dönemler arasında nasıl bir değişim olduğu görülmektedir.

Tablo 4 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Uzunluğu-Kısalığı

Dönemler	Uzun cümlelerden oluşan başlıkların sayısı	Kısa cümlelerden oluşan başlıkların sayısı
1945-1950	36	0
1950-1955	33	2
1955-1960	43	0
1960-1965	38	0
1965-1970	35	1
1970-1975	35	4
1975-1980	32	3
1980-1985	29	5
1985-1990	27	3
1990-1995	22	9
1995-2000	19	13
2000-2005	18	13
2005-2010	27	7
2010-2015	25	14
2015-2020	29	16

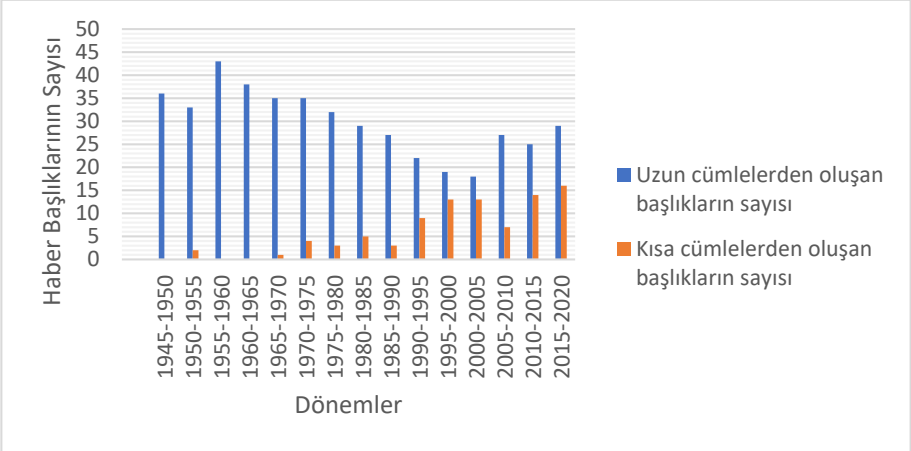

Grafik 2: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Uzunluğu-Kısalığı

Grafik 2'de görüldüğü üzere uzun cümlelerden ve kısa cümlelerden oluşan başlıkların sayısı dönemler boyunca dalgalı bir seyir izlemiştir. Ancak 1970'li yıllardan sonra kısa cümlelerden oluşan başlıklar gazetelerde görülmeye başlanmıştır.

Tablo 5 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Basit/Birleşik Olma Durumu

Dönemler	Basit Cümlelerden Oluşan Başlıkların Sayısı	Birleşik Cümlelerden Oluşan Başlıkların Sayısı
1945-1950	17	18
1950-1955	22	13
1955-1960	18	24
1960-1965	21	17
1965-1970	15	21
1970-1975	19	20
1975-1980	17	17
1980-1985	18	13
1985-1990	17	13
1990-1995	19	12
1995-2000	23	9
2000-2005	20	10
2005-2010	23	11
2010-2015	26	14
2015-2020	32	13

Basit cümlelerin sayısı 32 ile en yüksek noktaya 2015-2020 döneminde ulaşırken, birleşik cümlelerin sayısı ise 1955-1960 döneminde 24 ile en yüksek noktaya ulaşmıştır. Genel olarak tüm dönemlerde basit ve birleşik cümlelerin sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

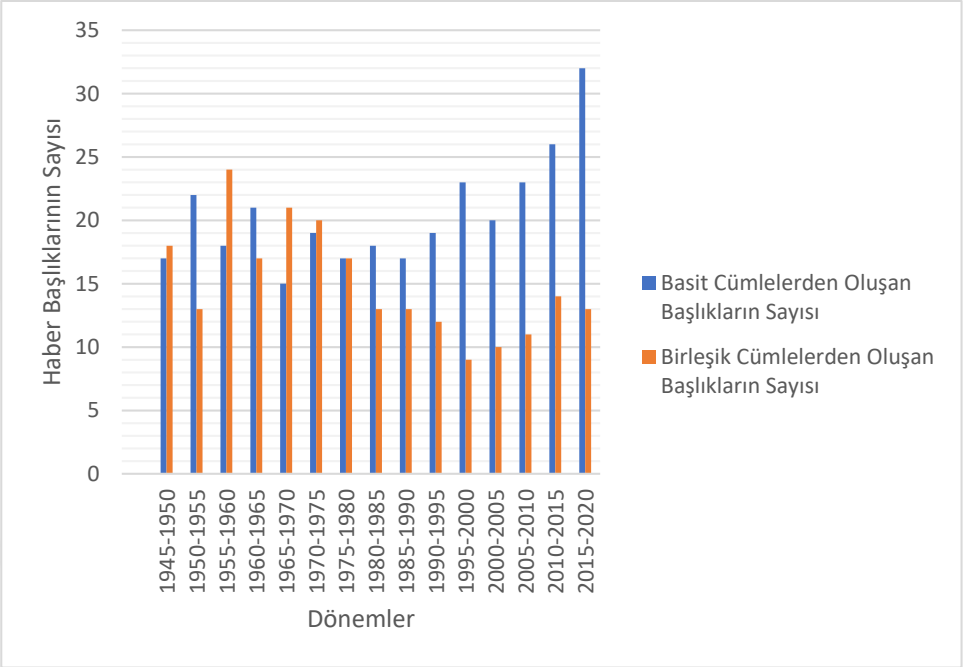

Grafik 3: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Basit/Birleşik Olma Durumu

Grafik 3'te de basit ve birleşik cümlelerden oluşan başlıkların sayısının dönemler boyunca dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir.

3.4.1.1.1. 1945-1950 Dönemi

1. 8 Ocak 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Atinada 200 şüpheli şahıs tevkif edildi"*** ana başlığında basit, uzun ve edilgen cümle yapısının kullanıldığı görülmektedir. Tevkif eden şahıs veya şahısların kimler olduğu bilgisi verilmemiştir. Edilgen bir cümle kullanılması neticesinde haberin kaynağı da gizlenmiştir. Haberin alt başlığında ise *"Mareşal Alexsander ve Mac Millan tekrar Atina'ya geldiler"* şeklinde basit, uzun ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin

spotunda ise *"Asillere teklif edilen mütareke şartları geri alındı"* şeklinde bir cümle kullanılmıştır. Bu cümlede teklif edilen şeklinde bir sıfat fiil kullanılması sebebiyle cümle birleşik yapıdadır. Ayrıca bu cümle, uzun ve edilgen olma özelliğini taşımaktadır.

2. 11 Ocak 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Bu yıl Üniversiteye giremiyen gencler"*** şeklindeki bu ana başlıkta birleşik, uzun ve etken bir cümle yapısının kullanıldığı görülmektedir. Haberin alt başlığında ise *"Maarif Vekaleti bir tebliğle vaziyeti aydınlatmıya lüzum gördü"* şeklinde birleşik, uzun ve etken bir cümle yapısının kullanıldığı tespit edilmiştir.

3. 5 Şubat 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Hararetli bir basketbol maçı"*** ana başlığının uzun, basit ve edilgen yapıda olduğu görülmektedir. Haber başlığındaki edilgen cümle yapısının kullanılması sebebiyle maçın hangi takımlar arasında gerçekleştiği bilinmemektedir. (bk. EK 2, s.276).

4. 26 Şubat 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Harb ilanı kararımız Almanyaya bildirildi"*** ana başlığı uzun basit ve edilgen yapıdadır. Hemen altında yer alan *"Karar 1 martta yürürlüğe girecek"* alt başlığının da uzun, basit ve edilgen yapıda olduğu görülmektedir.

5. 9 Mart 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Kıymetli bir sporcu öldü"*** ana başlığı; uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Milli takım kaptanı Beşiktaşlı Hüsnü, hayata gözlerini kapadı"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. Şekil 3, s.51).

Prof. Dr. Baki Asiltürk, bu haber başlığını günümüzdeki başlıklarla kıyaslayarak şunları dile getirmektedir:

> *"Günümüzdeki haber başlıkları daha az kelimeyle oluşturuluyor, cümle gibi başlık görmezsiniz. 'Kıymetli bir sporcu öldü' demez mesela. 'Sporcunun ölümü' der. İnsanların merak etmesi istenir, direkt haberi vermez. Dolayısıyla günümüzde dikkat çekici, ilk okuyuşta haberi ele vermeyen başlıklar atılıyor. Okuyucu başlığı okuyunca haberin ne*

olduğunu anlamıyor, spota bakarak haber hakkında bilgi edinebiliyor. Böylelikle okur, gazeteyle daha çok vakit geçirmiş oluyor."[243]

Merhum Hüsnü Savman

Kıymetli bir sporcu öldü

Milli takım kaptanı Beşiktaşlı Hüsnü, hayata gözlerini kapadı

Beşiktaş kulübünün ve millî futbol takımının kaptanı Hüsnü Savman kalb durumu neticesi hayata gözlerini kapamıştır.

Bundan yirmi yıl evvel rahmetli Şerefin delâletile Bandırmadan İstanbula gelen Hüsnü 1926 senesinde Beşiktaş birinci futbol takımında ilk maçını Süleymaniyeye, 1940 ta son maçını da Fenerbahçeye karşı oynamıştır. Hüsnünün bu hiç beklenmiyen ölümü bütün sporcuları keder içinde bırakmıştır. Memleket içinde ve dışında yaptığı her maçta taşıdığı renk için can verircesine dövüşen Hüsnü, sporculuğun tam bir modeliydi. Futbol hayatını ka-

Şekil 3: 9 Mart 1945- Cumhuriyet gazetesi

6. 22 Mart 1945 Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığının ***"Türk-Sovyet muahedesi uzatılmayacak"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen yapıda olduğu tespit edilmiştir. Haberin alt başlığında *"Moskova, dostluk ve tarafsızlık muahedesini*

[243] Baki Asiltürk, -Prof. Dr- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme, İstanbul, 27 Kasım 2019.

feshetmek arzusunda bulunduğunu hükümetimize bildirdi" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"Moskovadaki Büyük Elçimize tevdi olunan deklerasyon"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yer almaktadır. Haberin başka alt başlığında da *"Deklarasyonda muahedenin artık yeni şartlara uymadığı ve ciddi tadiller istediği bildiriliyor"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir yapısının kullanıldığı görülmüştür. Haberin spotunda ise *"Muahede müddeti önümüzdeki kasım ayının 7 sinde bitiyor ve altı ay evvelinden feshedilmedikçe kendiliğinden uzayacağı kararlaştırılmış bulunuyordu"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yapısı kullanılmıştır.

Türk - Sovyet Muahedesi Uzatılmıyacak

Moskova, dostluk ve tarafsızlık muahedesini feshetmek arzusunda bulunduğunu hükûmetimize bildirdi

Moskovadaki Büyük Elçimize tevdi olunan deklarasyon

Deklarasyonda muahedenin artık yeni şartlara uymadığı ve ciddi tadiller istediği bildiriliyor

Muahede müddeti önümüzdeki kasım ayının 7 sinde bitiyor ve altı ay evvelinden feshedilmedikçe kendiliğinden uzayacağı kararlaştırılmış bulunuyordu

Birçok Alman şehirleri teslim olmağa başladı

Rhin doğusunda kuşatılan 80 bin kişilik bir Alman kuvveti hızla temizlenmektedir

Amerikan ordusu, büyük süratle ilerlerken binlerce uçak ta Alman hatlarını dövüyor

Muahedenin metni

17 aralık 1925 te Pariste imzalanan muahede

1929, 1931 ve 1935 yıllarında imzalanmış olan temdid protokolları

İzvestia gazetesinin makalesi

Şekil 4: 22 Mart 1945-Cumhuriyet gazetesi

7. 14 Nisan 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Bütün Türkiye derin teessür içinde"*** şeklinde bir isim cümlesi kullanılmıştır. Bu cümle; uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Cumhurbaşkanımız İnönü, dün akşam radyoda Amerikalılara hitab ederek milletin hislerine tercüman oldular"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yapısının kullanıldığı görülmektedir. Haberin spotunda ise *"Millet Meclisi büyük ölünün hatırasını taziz için ayakta bir dakika sükut etti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

8. 9 Haziran 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"C.H.P grupunun dünkü celsesi"*** ana başlığı; basit, uzun ve edilgen bir cümle yapısından oluşmuştur. Bu cümlede yer alan grupunun yazımı günümüze göre yanlıştır. P, ç, t, k harfleriyle biten bir kelimenin yanına sesli harfle başlayan bir ek geldiğinde bu harfler yumuşayarak b, c, d, k harflerine dönüşür.[244] Ünsüz yumuşaması denilen bu durum bu haber başlığında görülmemektedir. Günümüzde grubunun şeklinde bir kullanım görülmektedir. Ayrıca C.H.P yazımında da günümüze göre bir farklılık söz konusudur. Günümüzde CHP şeklinde bir yazım görülmektedir. Baki Asiltürk, eski dönemlerde C.H.P şeklinde araya nokta koyarak kısaltmaların yazılmasını şöyle açıklamaktadır:

"Aslında ilk başta kısaltmalar hep noktalı yazılıyordu, sonradan değişti. Şu anda sadece Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) noktalı da noktasız da yazılsa doğru kabul ediliyor. Onun dışındakilerin tamamı noktasız yazılmak zorunda…"[245]

Haberin alt başlığında *"Memurun Muhakemat Kanununun tadili hakkındaki rapor görüşüldü"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle yapısı kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Sözlerinin tahrif edildiğini ileri sürerek bundan evvelki Grup zabıtlarının neşrini istiyen Milletvekillerinin teklifleri reddedildi"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yapısının kullanıldığı görülmüştür. Bu haber başlıklarında edilgen yapıda cümleler kullanılması okuyucu da merak uyanmasına sebep olmaktadır.

9. 10 Haziran 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Hasan Saka kabineyi kurmağa çalışıyor"*** ana başlığında uzun, basit ve etken cümle yapısı kullanılmıştır. Kurmağa kelimesinin yazımı günümüze göre farklıdır. Günümüzde kurmaya şeklinde bir yazım kullanılmaktadır. Baki Asiltürk, bu durumu şöyle açıklamaktadır: *"Bu bir dil değişimi. -mek, -mak'la yapılanlar o tarihlerde yumuşama olayına, 80'lerden sonra ise kaynaşma olayına dönüştü. Kurmağa yazımı o günkü yazım kurallarına göre doğru."*[246] Haberin alt başlığında *"Sabahın erken saatlerinden beri*

[244] *Ünsüz Yumuşaması,* https://www.turkcede.org/yeni-ogrenenlere-turkce-ogretimi/dilbilgisi-anlatimlari/335-unsuz-yumusamasi.html (20 Haziran 2020).

[245] Baki Asiltürk, -Prof. Dr- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme, İstanbul, 27 Kasım 2019.

[246] Baki Asiltürk, -Prof. Dr- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme, İstanbul, 27 Kasım 2019.

yapılan temaslardan sonra kabine listesi gece geç vakit İnönü'nün tasvibine sunuldu" şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yapısının kullanıldığı görülmüştür. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"Üzerinde ısrarla durulan son kabine listesini veriyoruz. Liste müsait karşılandı, ama yeni kabineden de pek bir şey beklenmiyor"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yapısı yer almaktadır.

10. 7 Temmuz 1948 tarihli Cumhuriyet gazetesinde ***"Mersinde büyük bir yangın oldu"*** ana başlığında basit, uzun ve etken bir cümle yapısı kullanılmıştır. Haberin alt başlığında "*Çukurova sanayi işletmeleri fabrikası yandı. Şehir tamamen karanlıkta kaldı" şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.* Haberin spotunda ise *"Zarar 2 milyondan fazladır. 11 kişi nezaret altına alındı, yangında kasıt olduğu söyleniyor"* şeklinde uzun, sıralı ve hem etken hem de edilgen bir cümle yapısı kullanılmıştır.

inecektir.
10 Temmuz cumartesi günü
(Devamı Sa. 5. Sü. 8 de)
(Foto: Hürriyet - Bilmi

MERSİNDE BÜYÜK BİR YANGIN OLDU

Çukurova sanayi işletmeleri fabrikası yandı. Şehir tamamen karanlıkta kaldı

Zarar 2 milyondan fazladır. 11 kişi nezaret altına alındı, yangında kasıt olduğu söyleniyor

Mersin, 6 (Telefonla) — Çukurova Sanayi işletmelerine ait eski Şaşatı fabrikası bugün saat 19 da demir atelyesinde çıkan bir yangın neticesinde tamamen yanmıştır.
Yangının çıktığını görenler, durumu derhal itfaiyeye haber vermişlerse de itfaiye ekibinin yangın yerine zamanında gelemediği gibi, geldikten sonra da muslukları açacak anahtar bulamaması yüşünden tekrar itfaiye garajına dö-
(Devamı Sa. 5. Sü. 7 de)

hemşire keni giyen kızlarımız

Şekil 5: 7 Temmuz 1948- Cumhuriyet gazetesi

11. 16 Temmuz 1948 Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Bursada bir dayak davası görülüyor"*** ana başlığında uzun, basit ve edilgen bir cümle yapısı kullanılmıştır. Haberin alt başlığında *"Bir kişinin ölümüyle neticelenen ve iki seneden beri devam eden dava ağırcezaya deva edildi"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yapısının kullanıldığı görülmüştür. (bk. EK 1, s.273).

12. 22 Temmuz 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Olimpiyada iştirak edecek olan futbol ve atletizm ekipleri bugün hareket ediyorlar"*** cümlesi uzun, birleşik ve etkendir. Haberin alt başlığında ise *"Olimpiyadları gazetemiz adına takip edecek olan foto Ali Ersan da bugün uçakla yola çıkıyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yapısının kullanıldığı görülmüştür.

13. 16 Ocak 1949 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Halk Partisi müfritlerinin dünkü kuvvet tezahürü"*** ana başlığında uzun, basit ve edilgen bir cümle yapısının kullanıldığı görülmüştür. Haberin alt başlığında *"Parlamentolar Birliği Türk Grupu idare heyeti seçimindeki tartışmalar müfritlerin galebesile neticelendi"* uzun, basit ve etken cümle yapısının kullanıldığı görülmüştür. Haberin spotunda ise *"30-40 kadar milletvekili salonu terkettiler ve idare heyetine Partinin müfrit kanadı mensubları seçildi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümle yapısı kullanılmıştır.

14. 19 Mayıs 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"Celal Bayarın Cumhurbaşkanlığına gelmesi ihtimali kuvvetleniyor"*** şeklindeki ana başlığında uzun, birleşik ve edilgen cümle yapısının kullanıldığı görülmektedir. Bu cümlede Celal Bayarın yazımında imla hatası vardır. Celal Bayar'dan sonra gelen –ın eki kesme işaretiyle ayrılmalıydı. Çünkü özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılmaktadır.[247] Haberin alt başlığında ise *"Partinin teşkilat kademeleri Bayarın Devlet reisi olmasını istiyorlar"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yapısı kullanılmıştır (bk. EK 3, s.277).

15. 23 Mayıs 1950 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"9uncu Büyük Millet Meclisi dün açıldı"*** ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında ise *"Gizli reyle yapılan seçim neticesinde Cumhurbaşkanlığına Celal Bayar seçildi"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yapısı kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Koraltan T.B.M.M. Başkanı oldu, Menderes de yeni kabineyi kurmağa memur edildi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

[247] *Kesme İşareti (')*, http://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/kesme-isareti/ (20 Haziran 2020).

3.4.1.1.2. 1950-1955 Dönemi

1. 4 Temmuz 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"Hususi bir otomobilin yaptığı kaza"*** ana başlığında uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Evvelki gece Harbiyede bir çocuğu çiğneyen ve bir kadın tarafından kullanılan araba yaralı ile birlikte kayboldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

2. 6 Temmuz 1950 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Meclisin dün yaptığı toplantıda Bazı milletvekillerinin mazbataları hararetli tartışmalara yol açtı"*** ana başlığı uzun, birleşik ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında ise *"Mazbataların tahkikat için komisyona iadesi kararlaştı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Başbakan da söz alarak muhalif hatiplerin iddialarını reddetti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

3. 1 Ağustos 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"Müthiş cinayet"*** ana başlığı kısa, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin spotunda ise *"Bir kadın öz kızını boğup öldürdü, sonrada ağaca asarak intihar süsü vermek istedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

4. 15 Ekim 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"Balıkçılık sanayiinin inkişafı"*** ana başlığı uzun, basit ve edilgen bir cümle yapısına sahiptir. Haberin spotunda ise *"İktısadi İşbirliği İdaresi namına tetkikler yapan heyet bu hususta ki görüşlerini bildirdi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

5. 3 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Korede kızıllara bugün 9427 kayıp verdirildi"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin spotunda *"Üstünuçankaleler Pyongyang civarındaki depoyu bombaladı"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"Mallarımızı dışarı satarken hükümet müstehliki de düşünmelidir"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

6. 6 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"İki askeri heyetimiz Paris ve Napoli'ye gidiyorlar"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin spotunda ise *"Paris ve Napoli'deki tatbikatta ordumuzu kara, hava, deniz kuvvetlerine mensup general ve kurmay subaylardan müteşekkil birer heyet temsil edecek"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

İki askerî heyetimiz Paris ve Napoli'ye gidiyorlar

Paris ve Napoli'deki tatbikatta

Ordumuzu, kara, hava ve deniz kuvvetlerine mensup general ve kurmay subaylardan müteşekkil birer heyet temsil edecek

SULH KERVANI

Kazalar çoğalıyor

Şoförler Trafik Kanununun biran evvel Meclis'ten çıkmasını sabırsızlıkla bekliyorlar

Meclis'te

Menderes'in temasları

ZONGULDAK KÖMÜR İŞÇİLERİLE röportajlar yapan arkadaşlarımızın yazı ve resimlerini takip ediyor musunuz. Bugün ikinci sayfamızda. Resim de Dilaver

Şekil 6: 6 Ocak 1953-Son Havadis gazetesi

7. 8 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"Bugün iki casus idama mahkum oldu"*** ana başlığının uzun, basit ve etken yapıda olduğu tespit edilmiştir. Haberin alt başlığında ise *"İdama mahkum edilenler Kemal Kuvvetli ve Hayati Karaşahin'dir"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

8. 12 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde ***"Bu sabah Kore'de göğüs göğüse savaşlar oldu"*** ana başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Kızılların bütün hücumları ağır kayıplar verdirilerek püskürtüldü"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Müttefik bomba uçakları başarılı akınlarda bulundular"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. (bk. Şekil 7, s.58).

12 - Ocak - 1953 - Pazartesi • Yıl: 1 • Sayı: 12 •

Son Hava

GÜNLÜK SİYASİ AKŞAM GA

Bu sabah Kore'de göğüs göğüse savaşlar oldu

Kızılların bütün hücumları ağır kayıplar verdirilerek püskürtüldü

Müttefik bomba uçakları başarılı akınlarda bulundular

Seul, 12 (R) — Kuzeyin aynı zamandaneri sükûn ve kara gü mükemmel olan 150 millik cephesi dün gece ve bu sabah yeniden şiddetli çarpışmalara sahne olmuştur. Kızıllar merkez cephesinde takriben 1200 askerle bü yüme gerçekleştirmişler ve Birleşmiş Milletler kuvvetleri tarafından püskürtülmüşlerdir. Merkez cephesinin doğu kesiminde çukur bir mevkii olan tahmin edilen 600 komünist askeri bir bu çuk saat süreyle ve şiddetli çarpışmalardan sonra geri çekilmek zorunda kalmışlar dır.

Batı cephesindeki hücumlar daha az şiddetle yapılmış fakat aynı derecede şiddetli çarpışmalara yol açmıştır.

Doğu cephesinde savaşlar der

(Sonu 3 üncü S. 3 üncü sütunda)

Başbakana düşen büyük vazife

Cemil Sait BARLAS

Gençlik meselesi, üzerinde hakikaten durulması lâzım gelen konudur. Demokratik rejimlerde siyasi teşekküller gençleri bünyelerine almak isterler, Bunda da haklıdırlar.

Çünkü gençlik "yarın,, demektir. Partinin gelece ğinin bir nevi teminatıdır. Bundan başka gençlik, hareketlidir, hareketlidir, partilere dinamizm verir. İşte, gençliğin hem faydalı hem de tehlikeli tarafı..

Gençliğin siyasi partiler safında açıkça yer alması bizce tehlikeli değildir. Çünkü, bu partilerin Liderleri bellidir. Gidişleri nihayet umumi efkârın kontrolü altındadır.

Fakat, öyle teşekküller vardır ki; bunların hareketleri belli değildir. Görünüşte politikayla alâkaları yoktur. Fakat, hakikatte politika yapmak için kurulmuştur. İyi sözler, güzel yazılarla tecrübesiz gençliği bu birliklere girerler, girdikten sonra da kabadayılığa halel gelmemesi için dönemezler, birliğin tüzüğünde yazılı olsun olmasın bütün hareketlerine bağlanırlar.

İşte, memleketimizde bu tertipde aşırı sağ ve sol teşekküller mevcuttur. Bunlar, insanlığın kardeşliğinden ve sermaye tarafından insan emeğinin sömürülmesinden başlıyarak ipin ucu Moskovaya giden tertiplere girerler. Görünüşde tüzükleri gençliğin manevi kalkınmasını, hakikatte ise insanlık uğruna sistemli olarak gençlerin Moskova emrinde uşak ve Türk milletinin de esir olmasını hedef tutar.

Bir başka zümre vardır ki, Türk milli gelenek lerinin tasfiyemesi ve bu gele-

(Sonu 3 üncü S. 4 üncü sütunda)

İstanbul borsası

İstanbul, 12 — Bugün öğle ü ri İstanbul borsa piyasası: ...ahviller: Ziraat B. 3. tertip ...ılış kalkınma 1.5.5: 113,10 ...ye. Y. 5 tertip 110,80 Altınlar:

İstanbul İl Kongresi

C.H.P. İstanbul il kongresinin ... edildiğini bildirmiştik.

Yukarıdaki resimlerde C.H.P. Genel Sekreteri Kasım Gülek'i ve tekrar il Başkanlığına seçilen İlhami Sancar'ı görüyorsunuz. (Foto Son Havadis — İstanbul)

Kış ortasında yaz meyve ve sebzeleri

Yaş meyve ve sebzenin muhafazası usulleri, müstahsil zümre tarafından benimsenmiyor

Mevsimleri geçtiği halde, birçok yaz sebze ve meyvasının hâlâ piyasada satışa arzedilmesi; yaş meyve ve sebzenin muhafazası usullerinin yavaş yavaş müstahsil zümre tarafından benimsendiğine işaret addedilmektedir.

*

İstanbul 12 (T.) — Portakal mandalina gibi kış meyvalarının yanında taze fiirüm, kavun gibi meyvalar; lâhana ve kırmızıbar'ın yanında taze fasulye ve domates gibi sebzeler de satılmaktadır.

Diğer taraftan, müşteri bulamadığı için bu yıl ispanak fiyatları çok düşüktür. Hâlde, kilosu 5 kuruşa kadar ispanak satışı yapılmaktadır. Bunun aksine olarak, patates fiyatlarında da bir yükselme görülmektedir. Son hafta zarfında perakende patates fiyatları 30 kuruştan 40 kuruşa fırlamış bulunmaktadır.

Mevsimin bir hayli ilerlemiş olmasına rağmen, kuru soğan, fiyatlarında, geçen yılın anormal yüksekliklerî görülmemekte, bilâkis, fazla stok yapmış olmaktan mütevellit bir fiyat düşüklüğü müşahede olunmaktadır.

Fransa'da kabine krizleri

Dokuz yılda 11 Başbakan değişti

Değişen Başbakanlardan şimdiye kadar yalnız M. Blum öldü

Paris, 12 (Nafen) — Fransada daimi kabine buhranı ve en son kabine teşkili için sarfedilen gayretler dolayısiyle siyasi muharrirler dosyaları tetkik etmişler ve 1944 senesinden beri Fransanın başbakanlarının listesini yapmışlardır. Fransada 1944 senesinden beri 11 Başbakan değiştirilmiştir. Bunlar General de Gaulle, M. Felix Gouin, M. Bidault, M. Blum, M. Ramadier, M. Robert Schuman, M. Andre Marie, M. Queuille, M. Pleven M. Faure ve M. Pinay dır. Bunların hepsi sağdır yalnız M. Blum Sosyalistir.

Acheson'un talebi

Vaşington, 12 (R) — Neyyork Times gazetesinin bildirdiğine göre, Başvekil Churchill'in Neyyorkdaki İngiliz elçilik binasında verdiği ziyafette Dışişleri Bakanı Dean Acheson, İngiliz Başbakanından İngiltere'nin orta doğu ve bilhassa batı Avrupada daha büyük bir rol oynamasını ve bu bölgelerde lideriliği eline almasını istemiştir.

Bayar'ın Trakya ziyareti geri kaldı

İstanbul, 12 (Özel muhabirimizden) — Cumhur Başkanı Celâl Bayar'ın dün akşam Ankara'ya hareketi kendisini uğurlamak üzere Haydarpaşa'ya toplanan lar için bir süprüz olmuştur.

Aynı süprüz, Bayarın bineceği zannedilen Köprü - Haydarpaşa vapurunda tertibat şunları da

(Sonu 3 üncü S. 8 inci sütunda)

İŞÇİLER ARASINDA

9. 30 Nisan 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer *alan* ***"Moskova'da bir ağızdan şimdi iki ses çıkmaktadır"*** ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Churchill, batılılarla Rusya arasında gayrıremi temaslar yapılmasını istiyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Bu sabahki görüşmelerde kızıl teklifi reddedildi"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

Havadis
SİYASİ AKŞAM GAZETESİ
HERGÜN 6 SAYFA 10 KURUŞ
Moskova'da bir ağızdan şimdi iki ses çıkmaktadır
Churchill, batılılarla Rusya arasında gayrıremi temaslar yapılmasını istiyor
Bu sabahki görüşmelerde kızıl teklifi reddedildi

Şekil 8: 30 Nisan 1953- Son Havadis gazetesi

10. 3 Mayıs 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"Geceki deprem"*** ana başlığı kısa, basit ve etken yapıdadır. Haberin spotunda *"Karaburun ve Foça ilçelerinde büyük, zarar henüz tespit edilmiş değildir"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"Kandilli Rasathanesi sık, sık deprem kaydediyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 5, s.279).

11. 11 Mayıs 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer *alan **"Türkiye hür dünyanın hayranlığını kazandı"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin spotunda ise *"Amerika'nın Birleşmiş Milletler Başdelegesi dedi ki: Türkiye nasıl bu hareketinden dolayı takdir ve hayranlık kazanmışsa, diğer devletlerin de lakaydiliğinden dolayı tenkid edilmeleri lazım geliyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

12. 10 Haziran 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"İki kadın arasında müthiş bir kavga"*** ana başlığında basit, uzun ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir. Haberin spotunda ise *"İstanbul'da, adliye koridorunda, biri diğerini bayıltıncaya kadar dövdü"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

13. 13 Mayıs 1955 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"İnanılması pek güc olan çok garib bir haber"*** ana başlığı uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Bu haber başlığında yazım yanlışı vardır. Garip kelimesi garib şeklinde yazılmıştır. Baki Asiltürk, o dönemler için bu yazımın doğru olduğunu dile getirmektedir.[248] Haberin spotunda ise *"Yunanistan, Mısırın Suriye ve Suudi Arabistan ile birlikte kuracağı Savunma Paktına giriyormuş"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümlesi kullanılmıştır (bk. EK 6, s.280).

14. 22 Mayıs 1955 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Meclisteki hadisenin tafsilatı"*** ana başlığının uzun, basit ve edilgen yapıda olduğu görülmektedir.

15. 1 Haziran 1955 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan *"**İngiltere'de fevkalade hal ilan olundu"*** ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Demiryolu ve liman işçilerinin yaptıkları grev neticesi hayat tamamiyle felce uğradı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Başbakan Eden, şimdi fevkalade ahval kararnamesine dayanarak bütün askeri birlikleri amme hizmetlerinde kullanılabilecek"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

[248] Baki Asiltürk, -Prof. Dr- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme, İstanbul, 27 Kasım 2019.

3.4.1.1.3. 1955-1960 Dönemi

1. 9 Eylül 1955 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Nümayiş gecesi tahrikat yapan otuzdan fazla komünist yakalandı"*** ana başlığı uzun, birleşik ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Suçlu görülenlere 10-15 yıl arasında hapis cezası verilecek"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür. Haberin spotunda ise *"Bir kısım dükkanların tamirine başlandı-Yanan ve yakılan kilise ve okulların tamiri için hükümet tahsisat verecek"* şeklinde uzun, birleşik ve etken ve edilgen karışık bir cümle kullanılmıştır.

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

DEMİRBANK

MESKEN KREDİSİ KUPONU

Eylül

Nümayiş gecesi tahrikât yapan otuzdan fazla komünist yakalandı

Suçlu görülenlere 10-15 yıl arasında hapis cezası verilecek

Bir kısım dükkânların tamirine başlandı - Yanan ve yıkılan Kilise ve okulların tamiri için hükümet tahsisat verecek

Polise 16 kilo bozuk para ile 30.000 liralık mücevherat teslim olundu

Vilâyetteki temas ve toplantılar

Bayar duruma dair izahat aldı

NATO konseyi gizli bir toplantı yaptı

Yunan subaylarına tecavüz iddiası

Örfî idare Komutanlığı

Şekil 9: 9 Eylül 1955- Hürriyet gazetesi

2. 15 Şubat 1956 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"D.P. Grupunda basın işi ve bir yolsuzluk iddiası görüşüldü"*** ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin spotunda ise *"Bir C.H.P. mebusunun Yırcalı ve Zorlu için çelik silolar işinden Meclis tahkikatı açılması teklifi müzakerelere sebeb oldu, karar Mecliste verilecek"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

3. 28 Ekim 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"D.P. yine kazandı"*** ana başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin alt başlığında ise *"İnönü mağlubiyeti kabul etmiyor, İstanbul için radyoda ilan olunan son neticelere de itiraz etti"* şeklinde

uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda da *"CHP lideri radyo yayınını kanuna aykırı buluyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

Pazartesi 28 EKİM 1957 — TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Hürriyet — GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE — Müessisi: SEDAT SİMAVİ

2. BASKI

D.P. yine kazandı

İnönü mağlûbiyeti kabul etmiyor, İstanbul için radyoda ilân olunan son neticelere de itiraz etti

CHP lideri radyo yayınını kanuna aykırı buluyor

Son rakamlara göre C. H. P. seçimde 212 mebusluk elde etti

Birçok yerlerde seçimler çekişmeli oldu, sandıklar açıldıkça neticeler el değiştirdi

9 vilâyetin katî neticeleri bu sabaha kaldı

Kırşehir'de seçimi C.M.P. kazandığından Osman Bölükbaşı mebus seçildi

Galip lider:

Cumhurreisi:

Bayar Menderes İnönü Çankaya'da

Şekil 10: 28 Ekim 1957-Hürriyet gazetesi

4. 31 Ekim 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Diyarbakır ve Bilecik'te dün seçimin iptaline karar verildi"*** ana başlığının uzun, basit ve edilgen yapıda olduğu tespit edilmiştir. Haberin alt başlığında *"İl seçim kurulları bu kez 2 yerde muhalefetin yapmış olduğu itirazları yerinde buldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Şimdi Yüksek Seçim Kurulu itirazları tetkik edip bu iki ilde seçimin yenilenip yenilenmemesi hakkında karar verecek"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. (bk. Şekil 11, s.63).

Perşembe
31
EKİM 1957
Hürriyet
GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE
Müessisi: SEDAT SİMAVİ
Bütün Kirlere Karşı...
Diyarbakır ve Bilecik'te dün seçimin iptaline karar verildi
il seçim kurulları bu 2 yerde muhalefetin yapmış olduğu itirazları yerinde buldu
Şimdi Yüksek Seçim Kurulu itirazları tetkik edip bu iki ilde seçimin yenilenip yenilenmemesi hakkında karar verecek
Bilecik İl Seçim Kurulu kararını ittifakla aldı
Adliye Vekâleti seçimler için tebliğ neşretti
ike, NATO konferansına katılıyor
Eisenhower bizzat Paris'e gideceğini dün açıkladı
NATO'nun Doğu Akdeniz'de yapacağı büyük manevralar bugün başlıyacak
KOLLEKTİF GÜVENLİK
PARİS'TE HAZIRLIK
NATO MANEVRALARI

Şekil 11: 31 Ekim 1957-Hürriyet gazetesi

5. 18 Kasım 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"CHP Meclisi seçime dair tebliğini dün neşretti"*** ana başlığı uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Haberin alt başlığı *"Halk Partisinin seçimlere dair bütün şikayet konuları Meclise aksettirilecek"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen cümle yapısındadır. Haberin spotunda ise *"Seçim öncesinden seçim sonrasına kadar bütün hadiselerden umumi efkarın Meclis müzakereleri ile aydınlanacağı bildiriliyor"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür. Haberin bir başka alt başlığında da*"CHP. iktidarda kendisini namzet görüyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

6. 7 Eylül 1958 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Menderes'in muhalefete en ağır hücumu"*** şeklindeki ana başlığı; uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında da *"Dün Balıkesir'de Başvekil muhalefeti ihtilal havası yaratmakla itham etti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"Hükümet Reisi büyük bir yurt gezisine çıkıp konuşmalar yapmak kararında"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

7. 10 Kasım 1958 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"İnönü, Atatürk inkılapları mevzuunda beyanat verdi"*** ana başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin

spotunda ise *"C.H.P. lideri inkılapların 'millete malolmuş, olmamış' diye ikiye ayrılmasını hatalı buluyor. İnönü 'İlk önce harf inkılabı korunmalıdır' dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

Pazartesi
10
KASIM 1958
TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR
Hürri
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYA
İnönü, Atatürk inkılâpları mevzuunda beyanat verdi
C.H.P. lideri inkılâpların "millete malolmuş, olmamış,, diye ikiye ayrılmasını hatalı buluyor
CHP Zonguldak il kongresi dün sabah yapıldı...
Kongrede bulunamıyan C. H. P. Başkanı İnönü bir mesaj gönderdi
İnönü "Ilkönce harf inkılâbı korunmalıdır,, dedi
CHP lideri, bu mevzuun siyasete âlet edilmesinin de aleyhinde

Şekil 12: 10 Kasım 1958-Hürriyet gazetesi

8. 12 Kasım 1958 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Zorlu, Paris yolu ile Amerika'ya gidiyor"*** ana başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Pariste kredi görüşmelerine katıldıktan sonra Zorlu, Kıbrıs Türkleri adına ayrıca bir heyet de iştirak ediyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"MacMillan bugün Kıbrıs için mühim konuşma yapacak"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

9. 7 Aralık 1959 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan *"**Başkan Eisenhower dün geldi"*** ana başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin spotunda *ise "Muhteşem tören ile yüzbinlerce Ankaralı'nın karşıladığı Başkan, askerlere: 'Merhaba' dedi" Eisenhower şöyle dedi: "İkinci evimde gibiyim"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümlelerin kullanıldığı görülmektedir.

10. 29 Nisan 1960 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"İstanbul-Ankara'da örfi idare ilan edildi"*** ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Orgnl. Fahri Özdilek İstanbul Korgnl. Namık Argüç örfi idare komutanı oldular"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"İstanbul'da gece sokağa çıkmak yasak. Eğlence yerleri kapandı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen cümleler yer almaktadır.

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Cuma 29 NİSAN 1960

Hürriyet

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Müdürü: SEDAT SİMAVİ

Şoför ve Mabinist Kursu

Motor – Trafik – Direksiyon

İstanbul-Ankara'da örfi idare ilân edildi

Orgnl. Fahri Özdilek İstanbul, Korgnl. Namık Argüç Ankara örfi idare komutanı oldular

ORGNL. ÖZDİLEK

Tahkikat Encümeninin yeni tebliği

Hâdiselerin neşri yasak edildi

İstanbul'da gece sokağa çıkmak yasak. Eğlence yerleri kapandı

BAŞVEKİL VE VEKİLLER

İstanbul ve Ankara'da her çeşit toplantıların yapılması yasak edildi

ANKARA 28 (A.A.) — Başvekâlet'ten tebliğ olunmuştur:

"28 nisan 1960 günü saat 15 ten itibaren Ankara ve İstanbul vilâyetlerinde örfî idare ilân edilmiştir.

İstanbul Örfî İdare kumandanlığına Orgeneral Fahri Özdilek, Ankara Örfî İdare Kumandanlığına da Korgeneral Namık Argüç tâyin edilmişlerdir.

ÖRFÎ İDARENİN

1 NUMARALI TEBLİĞİ

İstanbul Örfî İdare Kumandanlığının (1) numaralı tebliği şudur:

1 — Teşkilât Kanûnu Kumandanı 64 nci maddesi gereğince örfî idare kararı verilerek Başvekâlet tarafından Örfî İdare Kumandanlığına bildirilmiş olduğundan 28 nisan 1960 günü saat 15.15 ten itibaren örfî idare ilân olunmuştur.

2 — Birinci Ordu Kumandanı Orgeneral Fahri Özdilek İstanbul İdare Kumandanıdır.

3 — 28 nisan 1960 günü İstanbul ve Ankara'da vukubulan hâdiselerin neşri ve fotoğraflarının tahdîdi menolunmuştur.

4 — Kapalı ve açık yerlerde her türlü toplantılar menedilmiştir.

5 — Gece saat 23 den sabah saat 5 e kadar sokağa çıkma yasağı konulmuştur.

6 — Kahvehane, birahane, meyhane, tiyatro, sinema, bar, gazino ve emsali umuma açık yerler dahi bir tebliğe kadar kapatılmıştır.

7 — Her türlü cemiyetlerin ve umumî heyet ve idare heyeti toplantıları Örfî İdare Kumandanının emrine bağlıdır.

8 — Vatandaşlarımızın millî birlik hareketlerini ve Örfî İdare Kumandanlığının tebliğlerini ve emirlerini

DP grubu bu sabah toplanıyor

Lâr'da sarsıntı devam ediyor

Kızılayın İran'a yardımı

Almanlar Fuarda ekmek imal edecekler

CENTO toplantısı Tahran'da açıldı

İran Şahı da dün Hariciye Vekili Zorlu'yu kabul etti

Kayalar, DP Grup Başkanlığından dün istifa etti

ANKARA MEBUSU H. BALIK

KORGNL. ARGÜÇ

İstanbul ile Ankara

Şekil 13: 29 Nisan 1960-Hürriyet gazetesi

11. 27 Mayıs 1960 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"**Memleketin bugünkü buhranına ve kardeş kavgasına mani olmak üzere Kahraman Türk ordusu bütün memlekette dün gece sabaha karşı idareyi ele aldı"*** şeklindeki ana başlığı uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Haberin spotunda ise *"Maksat tarafsız bir idarenin nezaret ve mürakebesi altında süratle yeni seçimlere gitmek ve bu adil seçimler*

neticesinde hangi taraf kazanırsa idareyi onun ellerine devretmektir" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

12. 27 Mayıs 1960 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Türk Ordusu Vazife Başında"* şeklindeki üst başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. ***"Silahlı Kuvvetlerimiz bütün yurtta idareyi fiilen ele aldı"*** şeklindeki ana başlığı ise uzun, basit ve etken yapıdadır.

TÜRK ORDUSU VAZİFE BAŞINDA

Silâhlı kuvvetlerimiz bütün Yurtta idareyi fiilen ele aldı

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Cuma 27 MAYIS 1960

İstanbul Askerî Valisi

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Millete Tebliğleri

İstanbul'un fetih yılında hiçbir tören yapılmayacak

Bayram sevinci İstanbul bayraklarla donandı

Milli Müdafaa Istişare Konseyi dün toplandı

İsrail'liler

Örfi İdare dün iki tebliğ neşretti

Fas'ta Veliaht bütün Kabine

Şekil 14: 27 Mayıs 1960-Hürriyet gazetesi

13. 28 Mayıs 1960 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Türkiyenin kahraman Silahlı Kuvvetlerimiz tarafından idaresinin ikinci günündeyiz"* şeklindeki üst başlığında uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığı ***"Meclis feshedildi, yeni Anayasa ve demokratik müesseselerinin kurulma hazırlığına başlandı"*** şeklinde uzun, birleşik ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında da *"Siyasi hayatta çok önemli değişikliklere gidiyoruz"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Milli Birlik Komitesi, kurucu durumunu iktisab etti,*

şöhretli ilim adamları kurucu organda vazife aldılar" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

14. 9 Haziran 1960 tarihli Milliyet gazetesinde yer *alan* ***"Harbokulun imha planları açıklandı"*** ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında *ise "Orgl. Cemal Gürsel, bu konuda Bayarın riyasetinde Çankaya'da yapılan toplantının tafsilatını anlattı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Sabık Cumhurbaşkanı 1500 Harbiyelinin imhasında hiç mahzur olmadığını söylemiş"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

15. 28 Haziran 1960 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"İnönü'ye tecavüz edenler hesap veriyor"*** şeklindeki ana başlığı uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Haberin spotunda *"İnönü'ye Topkapıda öldürmeye teşebbüs iaddiasiyle 11 DP'li tevkif edildi. Uşak hadiselerinin sanıkları 29'a yükseldi"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında *"Uşakta dün yapılan duruşmada sanıklar suçlarını inkar etti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümle kullanılırken, diğer bir alt başlığı olan *"Topkapı Hadisesi Sanıkları D.P.nin Zeytinburnu üyeleri"* şeklindeki cümlede ise uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

3.4.1.1.4. 1960-1965 Dönemi

1. 5 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"C. Gürsel tasfiyenin sebebini dün açıkladı"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin spotunda *"50 kişilik general kadrosunda 240, 1200 kişilik kadroda 2600 Alb. Bulunuyor, rütbenin kıymeti yoktu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

2. 19 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Bir kadın berberi tevkif edildi"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır.

3. 26 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Bakanların tasfiye sebepleri anlaşıldı"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve edilgen

yapıdadır. Haberin spotunda *"İkinci İnkılap Hükümetine, daha çok askerler girecek Siyasi Parti mensuplarına görev verilmeyecek"* şeklinde uzun, birleşik, hem etken hem de edilgen cümle yapısındadır. Haberin alt başlığı ise *"Yeni kabineyi Cemal Gürsel'in yarınki basın toplantısında açıklayacağı sanılıyor"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen yapıdadır.

BUGÜN 6 SAYFA 25 KURUŞ

SON HAVADİS

AMACIMIZ SOSYAL GÜVENLİKTİR

KURUCUSU: CEMİL SAİT BARLAS

CUMA 26 AĞUSTOS 1960

SAYI: 31

BAKANLARIN TASFİYE SEBEPLERİ ANLAŞILDI

İkinci İnkılâp Hükümetine, daha çok askerler girecek Siyasi Parti mensuplarına görev verilmiyecek

Yeni kabineyi, Cemal Gürsel'in yarınki basın toplantısında açıklayacağı sanılıyor

Affedilen Bakanlar Ne dediler?

ORDUDA GENÇLEŞTİRME SONA ERDİ

5 KITANIN KADINLARI

Siyah ve Beyaz

BİR CİGERCİ, EKMEK BIÇAĞI İLE KARISINI PARÇALADI

Kastil, cinayetten sonra kendisini tren altına atarak intihar etti. Kasımpaşada da bir cinayet işlendi

Türk Kültür Dernekleri

Cemil Sait BARLAS

SON DAKİKA

Kabine yarın belli olacak

İstanbul hatırası

Şekil 15: 26 Ağustos 1960-Son Havadis gazetesi

4. 29 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Bu sabah bir vapur denizde yanıyordu"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve etken yapıdadır. Bu başlık; öznesi, nesnesi, zarfı ve yüklemi olan bir cümledir. Sanki haberin başlığı değil de spotu gibidir. Günümüzde bu tür başlıklara hiç rastlamaktayız. Haberin spotunda ise *"Kızkulesi, araba vapurunun bacası tutuşunca yolcular telaşa düştü. Kaptana göre sebep: Vapur 20 saat çalışmış"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

Bu sabah bir vapur denizde yanıyordu

"Kızkulesi,, araba vapurunun bacası tutuşunca yolcular telâşa düştü. Kaptana göre sebep: Vapur 20 saat çalışmış

Şekil 16: 29 Ağustos 1960- Son Havadis gazetesi

Emekli gazeteci Caner Gören bu başlıkla ilgili şunları söylemektedir;

> *"Bu sabah bir vapur denizde yanıyordu, başlığı çok uzun. 'Denizde yangın tehlikesi' şeklinde bir başlık atılabilirdi. Benim attığım başlık da anlamın aynısını verdi ve haberi daha iyi özetledi. Dolayısıyla günümüzdeki haber başlıkları daha anlaşılır, kısa ve haberi daha iyi özetliyor."*[249]

5. 15 Eylül 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Aygün ile ilgili 100 dosya hazırlandı"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin spotunda ise *"Bunun sadece belediye başkanlığına ait olduğu diğerleri için çalışıldığı bildiriliyor"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"Gökay tekrar ifade verdi Akay tevkif oldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yapısı kullanılmıştır.

6. 17 Eylül 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Dandözler bikini ile dans edemiyecekler"*** şeklindeki ana başlığı uzun, basit ve etken

[249] Caner Gören,-Emekli Gazeteci- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme, İstanbul: 29 Nisan 2019.

yapıdadır. Haberin spotunda ise *"İçişleri bakanlığının kararı, bütün gece kulübü ve pavyonlara tebliğ edildi"* şeklinde uzun, basit ve edilgen cümle yapısı kullanılmıştır.

dün C. Savcılığında ifadeleri alınmıştır. Resimde tanık olarak dinlenen Hatayiler görülmektedir.

Dandözler bikini ile dans edemiyecekler

İçişleri bakanlığının kararı, bütün gece kulübü ve pavyonlara tebliğ edildi

İçişleri Bakanlığının aldığı bir karar gereğince gece kulübü ve emsali yerlerde çalışan dansözlerin Strip-Tease yapmaları yasak edilmiştir. Emniyet Müdürlüğünden bu hususu bildiren tamim semt karakolları vasıtasiyle gece kulüplerine gönderilmiştir.

Öte yandan bilâistisna bütün dansözler bikini mayo ile sahneye çıkamayacaklar. dans elbisesi ile oynayacaklar

Şekil 17: 17 Eylül 1960-Son Havadis gazetesi

7. 27 Eylül 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Bayar ölmek istiyorum dedi"*** ana başlığı uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Haberin spotunda ise *"Banyoda bel kemeri ile kendisini boğmak isteyen düşük Cumhurbaşkanının intihar teşebbüsü önlendi"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir (bk. EK 13, s.287).

8. 18 Eylül 1961 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"Menderes de idam edildi"*** ana başlığı uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında yer alan *"İnfazdan önce Menderes muayene edildi"* cümlesi uzun, basit ve edilgen yapıdadır (bk. EK 12, s.286).

9. 11 Ağustos 1964 tarihli Milliyet gazetesinde ***"Askeri harekatımızın sonucu- Makarios'un ateşkes'i Bihakkın yerine getireceğini bildirmesine rağmen Ateşkes için şart koştuk"*** ana başlığı uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Haberin alt başlığında *"Rumların Ağustos tarihinden önceki eski mevzilerine çekilmesini istedik"* cümlesi uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"Uçaklarımız Rumları kontrol için uçuşa devam edecekler"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

Milliyet
Halk Gazetesi
BUGÜN 8 SAYFA 25 KURUŞ
SALI 11 AĞUSTOS 1964
TEK ADAM
MUSTAFA KEMAL
REMZİ KİTABEVİ
ASKERİ HAREKÂTIMIZIN SONUCU
Makarios'un ateş kes'i "Bîhakkın yerine getireceğini„ bildirmesine rağmen
"ATEŞ KES„ İÇİN ŞART KOŞTUK
Uçaklarımız dün de Kıbrıs üzerinde uçtu
DIŞİŞLERİ BAKANININ AÇIKLAMASI
Pazar günü Yunan uçakları Erenköy'e taarruz ettiler
Yunan Savunma Bakanı ise Kıbrıs'a gideo uçaklarının hiç bir bedefe ateş açmadığını söyledi
ÇIKARTMA YAPILMADI
DURUM
İLK SONUÇLAR
Şehit pilotumuzun nâşı getirtilecek
Rumların 5 Ağustos tarihinden önceki eski mevzilerine çekilmesini istedik
Uçaklarımız Rumları kontrol için uçuşa devam edecekler
Makarios, Burgiba'dan arabulucu olması talebinde bulundu
SİYASİ PLÂNDAKİ GELİŞMELER
Hava taarruzları yüzünden endişe içinde bulunan

Şekil 18: 11 Ağustos 1964-Miliyet gazetesi

10. 15 Ağustos 1964 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Arabulucu ile görüşme başlıyor"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Yunanistan yeni bir teklif yaptı"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında da *"Atina, Enosis'e mukabil Türkiye'ye üs verilmesini ileri sürüyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 19: 15 Ağustos 1964-Milliyet gazetesi

11. 4 Eylül 1964 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Meclisin AP nin talebi üzerine yaptığı dünkü olağanüstü toplantısında İnönü durum harbe gidiyor dedi"*** şeklindeki ana başlığında uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında *"Başbakana göre böyle giderse ergeç Yunanistanla çatışacağız"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"Meclis, bugün genel görüşme teklifini müzakere edecek"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

Cuma
4
EYLÜL 1964
Hürriyet
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
BUGÜN Gazetemiz 8 Sahifedir
Meclisin AP nin talebi üzerine yaptığı dünkü olağanüstü toplantısında
İNÖNÜ: "DURUM HARBE GİDİYOR,, DEDİ
Başbakan'a göre böyle giderlerse ergeç Yunanistanla çatışacağız
Makarios Rusya'dan yardım almaya kararlıymış
Ailesi zorla nişanlayınca...
Genç kız kendini beşinci kattan attı
Meclis, bugün genel görüşme teklifini müzakere edecek
MİLLİ KOALİSYON İÇİN
Bölükbaşı dün Alican ve Oğuz ile görüştü
NAHOŞ OLAYLAR
Dilini delip geçen kurşun, boynunda kaldı
Kaynanasının vurduğu damat ucuz kurtuldu
Konuşup, yemek yiyen yaralının sırtına giren diğer kurşun çıkarıldı. Boynu ameliyat edilecek

Şekil 20: 4 Eylül 1964-Hürriyet gazetesi

12. 2 Ocak 1965 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yeni yılın ilk cinayeti"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Kumar için kaatil oldu"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir. Kaatil yazımı günümüze göre farklıdır. Günümüzde katil yazımı kullanılmaktadır. Haberin alt başlığında da *"Maktulun akrabaları da intikam almak için karakolu basmak istedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 10, s.284).

13. 12 Ocak 1965 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"A.P. Meclis grupu, C.H.P. nin Milli Bakiye sistemi ile ilgili tebliğine cevap verdi"* uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında da ***"C.H.P.'nin tutumu samimi değil"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında ise *"Davranış rejimin temel prensiplerine aykırıdır"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 21: 12 Ocak 1965- Son Havadis gazetesi

14. 2 Mart 1965 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Topaloğlu tenkidlere vesika ile cevap verdi"* cümlesi uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin ana başlığında da ***"CHP nin tütün alımına ait menfi tutumu açıklandı"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunun ise

"Eski Maliye Bakanı Melen, mektubunda ekiciyi desteklemenin zorluğunu belirmişti" şeklinde uzun, birleşik ve etken olduğu görülmektedir.

15. 10 Mart 1965 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Bütçe 25 Martta meclise getiriliyor"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Hükümetin aldığı kararlar açıklandı"*** şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda da *"Egeli ekicilerin elinde tütün kalmayacak. Köylüye tohumluk için 60 milyon lira ayrıldı"* şeklinde uzun, birleşik, hem etken hem de edilgen bir cümle kullanılmıştır.

Son Havadis

Gazetemiz Hergün

Bütçe 25 Martta Meclise getiriliyor

Hükûmetin aldığı kararlar açıklandı

Egeli ekicilerin elinde tütün kalmayacak. Köylüye tohumluk için 60 milyon lira ayrıldı

Newyork'u ele geçireceklerdi

Plân da bir muamma oldu!

Şekil 22: 10 Mart 1965-Son Havadis gazetesi

3.4.1.1.5. 1965-1970 Dönemi

1. 9 Temmuz 1966 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Gerekçe: Kocama hali-Hükümetin getirdiği teklif üzerine Sunay, Celal Bayar'ı affetti"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise "Fakat eski Cumhurbaşkanı hiçbir siyasi hakka sahip olamayacak" şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir. Her iki başlıkta da haberin ana aktörü Cevdet Sunay'dır.

Şekil 23: 9 Temmuz 1966-Hürriyet gazetesi

2. 15 Temmuz 1966 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Ölüm motorundaki uğursuzluk devam ediyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ***"Bir ceset daha çıkarıldı ve bir dalgıç vurgun yedi"*** şeklindeki ana başlığında ise etken ve edilgen cümleler bir arada kullanılmıştır. Cümle

uzun ve birleşik yapıdadır. Haberin alt başlığında da *"Morali bozulan diğer dalgıçlar dalış yapamadı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

3. 2 Kasım 1967 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Kıbrıs'a gizlice girerken yakalanan Rauf Denktaş'ın Türkiye iadesini istedik"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Başbakan Demirel: Denktaş'a yapılacak muamele fevkalade önem taşımaktadır"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

Perşembe 2 KASIM 1967

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

BUGÜN Gazetemiz 10 Sayfadır

DENKTAŞ'ın giderken bize bıraktığı MEKTUP

KIBRIS'a gizlice girerken yakalanan

RAUF DENKTAŞ'IN TÜRKİYE'YE "İADESİNİ„ İSTEDİK

Başbakan Demirel: "Denktaş'a yapılacak muamele fevkalâde önem taşımaktadır„

Cumhurbaşkanı Sunay'ı Kraliçe Elizabeth karşıladı

Denktaş, Adaya Gizli bir görev İçin girdiğini İtiraf etmiş

Denktaş'ın eşi ve oğlu

İnşallah yakın bir gelecekte Hür Kıbrıs'ta buluşuruz

Bozbeyli, yine Meclis Başkanı

DEMİREL, Hükümetin vazifesi memlekette sükunu sağlamak, dedi

Hırsızları "Pes„ Ettirecek bir Tuzak yapıldı

Beraber gidecektik..

Şekil 24: 2 Kasım 1967-Hürriyet gazetesi

4. 17 Kasım 1967 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Rumlar iki köyü yaktılar, yıktılar ve gittiler"* cümlesi uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Haberin ana başlığı ise ***"Türkler 24 şehit verdi"*** cümlesidir. Bu cümle uzun, basit ve etken yapıdadır. Haberin spotunda ise *"Rumlar ev, ev arama yaparak buldukları silahlara el koydular"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

Hürriyet

Cuma 17 KASIM 1967

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

BUGÜN Gazetemiz 8 Sayfadır

Rumlar iki köyü yaktılar, yıktılar ve gittiler

TÜRKLER 24 ŞEHİT VERDİ

Yunan askerleri Kıbrıs'ta Türkleri katlederken

Papadopulos : "Hâdiselerden Haberimiz Yok,, diyor

M. DOĞANALP bildiriyor:

GÜLEK, KOLİAS İLE GÖRÜŞTÜ

YARALI TÜRK MÜCAHİDİNİN ELİNE BİR DE KELEPÇE TAKMIŞLAR

Rumlar ev, ev arama yaparak buldukları silâhlara el koydular

TEKİN YÜKSEL Bildiriyor :

LEFKOŞA, (HA) — Birleşmiş Milletler Barış Gücünün açıkladığına göre, evvelki gün Geçitkale ve Boğaziçi köylerinin içinde ve etrafında cereyan eden savaşlar sırasında en az 24 Kıbrıslı Türk can vermiştir. Buna karşılık Kıbrıslı Rum subaylar sadece iki askerlerinin öldüğünü söylemişlerdir.

Bildirildiğine göre, savaşı kesmitle görevli Barış Gücü ateşkiye ekiplerdün sabah Kıbrıslı Rum kuvvetlerin geri çekilmelerinden sonra iki köyde 24 ceset bulmuşlardır. Ayrıca 7 yaralı Kıbrıslı Türk, iki köyden alınarak Lefkoşa'da bir hastaneye kaldırılmışlardır.

Kıbrıslı Rum ve Türk yöneticileri gündüye kadar can kaybı hakkında resmi bir açıklamada bulunmamışlardır.

Bir Birleşmiş Milletler Barış Gücü subayı, köylerinden vazkılıştırdan Türklerin dün yerlerine dönmeleri için gerekli tertibatın alınmakta olduğunu söylemiştir.

Evvelki gün gözetli yapmışlardan sonra ölen Türk köylerinde pek sayıda ev tamamen veya kısmen hasara uğramıştır.

Kıbrıslı Rum ve Türk yöneticileri gündüye kadar can kaybı hakkında resmi bir açıklamada bulunmamışlardır.

RUMLAR, İŞGAL ETTİKLERİ İKİ TÜRK KÖYÜNDEN ÇEKİLİNCE

Hükümetin Bombardıman Kararı tatbik Edilemedi

DEMİREL, AMERİKAN ELÇİSİNİN GÖRÜŞME TALEBİNİ REDDETTİ

ANKARA, (HA) — Rum - Yunan kesim liderlerinin Kıbrıs'ta Boğaziçi ve Geçitkale köylerini, tank, top, bomba gibi ağır silâhlarla işgal etmesi üzerine, Başbakan Ankara, evvelki gece acil yıllarını ve kesif siyasi ve askeri faaliyetine sahne olmuştur.

Denktaş, bütün macerasını HÜRRİYET'e yazdı

KATLİAM

7 METRELİK KÖHNE SANDAL İLE İSKENDERUN'DAN KIBRIS'A GİDERKEN

Geri dönmeseydik batacaktık

Yazan: Rauf DENKTAŞ

Büyük Millet Meclisi "Gizli,, toplantı yaptı

Istanbul Mitinginde 15 genç yaralandı

AMERİKAN UÇAKLARI İNCİRLİK ÜSSÜNDEN HAVALANDIRILMADI

Donanma Akdeniz hareket etti

Şekil 25: 17 Kasım 1967-Hürriyet gazetesi

5. 13 Ekim 1969 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"AP iktidarda"*** ana başlığında kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Seçime katılma oranı bütün yurtda düşük oldu. AP %51, CHP %33 oranında oy aldı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir. Haberin alt başlığında da *"Olaylı geçen seçimlerde İzmir'de AP:11, CHP:1 Milletvekili çıkarıyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 21, s.295).

6. 2 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan üst başlığında *"1970 yılı büyük hizmet yılı olacak"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığı ise ***"Yeni dev eserler yurd hizmetine giriyor"*** şeklinde uzun, basit ve etken yapıdadır. Yurd kelimesinin yazımında günümüze göre bir farklılık söz konusudur. Günümüzde yurt şeklinde bir yazım kullanılmaktadır. Haberin spotunda da *"Bu yıl 10 milyar liralık tesisler hizmete açılacak 25 milyar liralık tesislerin de temeli atılacak…"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

7. 9 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"A.P.'de tüzük ve disiplin dışı davranışlara son veriliyor"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında yer alan ***"İhraç dosyaları bugün A.P. Haysiyet Divanına veriliyor"*** cümlesi ise uzun, basit ve edilgen yapıdadır. Haberin spotunda da *"Talat Asal Genel Başkan Yardımcılığından istifa etti. İhracı istenen Cevat Önder çok çirkin ithamlarda bulundu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür (bk. EK 15, s.289).

8. 18 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Bilgiç ve arkadaşlarının A.P. Meclis Grupunda başlattıkları hareketi gizleyebilmek ve ihraçları önleyebilmek gayesi ile hazırlattıkları beklenen muhtıra verildi"*** şeklindeki ana başlığı uzun, birleşik ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında ise *"72 imzalı muhtıranın metni yayınlanmadı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

9. 20 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberde *"Ortak Pazar Türkiye'ye cevabını bildirdi"* şeklindeki üst başlığında uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Sanayi ürünlerine tam muafiyet kabul***

edildi” şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür. Haberin spotunda ise *“Tarım ürünlerine ait isteklerimiz olumlu karşılandı Kredilerde artırım ve iyileştirme prensibi gözetilecek”* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

Hâkimiyet Milletindir

SALI 20 OCAK 1970 FİATI 50 Kr.

Son Hava

Ortak Pazar Türkiye'ye cevabını bildirdi

Sanayi ürünlerine tam muafiyet kabul edildi

Tarım ürünlerine ait isteklerimiz olumlu karşılandı Kredilerde artırım ve iyileştirme prensibi gözetilecek

MÜMTAZ TARHAN VEFAT ETTİ

MÜMTAZ TARHAN

ZİYA MÜEZZİNOĞLU

Şekil 26: 20 Ocak 1970-Son Havadis gazetesi

10. 23 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberde üst başlık olarak *“Askeri Şura şubatta karar alacak”* şeklinde uzun, basit ve etken yapıda bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında da ***“Askerlik süresinin 18 aya inmesi kesinleşiyor”*** şeklinde uzun, birleşik ve edilgen yapıda bir cümle kullanılmıştır.

11. 25 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***“Millet rejimi korumağa kararlı…”*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

Korumağa yazımında günümüze göre bir yanlışlık söz konusudur. Baki Asiltürk bu yanlışlığın sebebini şöyle açıklamaktadır:

> *"Korumaya diyecekmiş dizgi hatası olmuş. Orada -mak, -mek yumuşuyor. Şuan dizgi hatalarına çok dikkat ediyorlar. En azından öyle hatalar görmüyoruz. Benim tanıdığım 4-5 gazetede Edebiyat mezunları çalışıyor. Biraz daha ciddiye alıyor gazeteler. Yine de zaman zaman bu hatalar olmuyor değil."* [250]

Haberin spotunda ise *"Partilerin rejim konusunda mutabık kalmaları zaruridir"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

TOPLANTISI YAPTI

"Millet rejimi korumaga kararlı..

"PARTİLERİN REJİM KONUSUNDA MUTABIK KALMALARI ZARURİDİR,,

SORULAR CEVAPLAR

"Herşeyimiz açıktır"

Ankara notları

Onaltıncı basın toplantısı

Turgay ÜÇÖZ

Dar gelirli memurların emekli maaşları yüzde 100'e çıkarılacak

Akdeniz'de seyretmekte olan

Bir Türk gemisine korsanlar saldırdı

Süratli bir motorla yanaşarak gemiye giren korsanlar yakalanamadı. Olayın kaçakçılık ile ilgisi olduğu sanılıyor

11 torunu var ama..

62 yaşında bir nineyi polisler kaçakçılık yaparken ele geçirdi

Meclis ikili anlaşmaları görüşmeye devam etti

Hacı adaylarından alınan teberrular için açıklama yapıldı

Mısır uçakları dün El-Ariş'i bombaladı

Bugün Başladık

Türkiye'deki Komünist Casuslar

Deli Rüzgâr

Türk Aslanı Adalı Halil

Çıldırtan Tuzak

Yurt ve Dünya

Şekil 27: 25 Ocak 1970-Son Havadis gazetesi

[250] Baki Asiltürk, -Prof. Dr- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme, İstanbul, 27 Kasım 2019.

12. 31 Ocak 1970 Son Havadis gazetesinde yer alan haberdeki üst başlıkta *"Milli Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu NATO ile ilgili iddialara cevap verdi"* şeklinde etken, basit ve uzun bir cümle kullanılmıştır. ***"Esnek strateji Türkiyeyi savunmasız bırakmaz"*** ana başlığında da etken, basit ve uzun bir cümle kullanılmıştır. Haberin "Barış için NATO gereklidir" alt başlığında ise etken, basit ve uzun bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür (bk. EK 19, s.293).

13. 13 Şubat 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberde ana başlık olarak ***"Türk demokrasi tarihinin affetmez sicili: AP.'ye ihanet edenler"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

TÜRK DEMOKRASİ TARİHİNİN AFFETMEZ SİCİLİ:

AP.'ye ihanet edenler

Sunay'la görüşen Başbakan: "Memleketimizin sonu belli olmayan buhrana sürüklenmemesi için istişareler yapacağım ve bir karara varacağız,, dedi

Hükûmet görev başında

"DEMİREL'İN

NE KADAR

Şekil 28: 13 Şubat 1970-Son Havadis gazetesi

14. 22 Mart 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"Memurlara her yıl yükselme imkanı veren personel tasarısı meclisi veriliyor"*** ana başlığı uzun, birleşik ve edilgen yapıdadır. Haberin alt başlığında ise *"Kanunun yürürlüğe giriş tarihi 1 Mart 1970 olacak"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

15. 14 Mayıs 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Bakanlar Kurulu karar verdi: Gayelerinden ayrılan Dernekler kapatılacak, üniversitelerde huzur bozanlar derhal askere sevkedilecek, silah ve kesici alet taşıyanlara*

ise verilecek cezalar arttırılacak" şeklinde uzun, birleşik ve edilgen yapıda bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise *"**Tedbir tasarıları meclise sevkedilecek"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir (bk. EK 20, s.294).

3.4.1.1.6. 1970-1975 Dönemi

1. 16 Şubat 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Tabanca, Molotof kokteyli, dinamit, banka soygunları ve nihayet adam da kaçırdılar"*** şeklindeki ana başlığında uzun, basit ve etken cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığı ise *"Amerikan Elçisi çavuşun sağ teslimini istedi"* şeklinde uzun, basit ve etken yapıda bir cümledir.

2. 4 Mart 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Tağmaç 2 bini aşkın subayı toplayıp son durumu anlattı"*** başlığı uzun, birleşik ve etken cümle yapısındadır. Haberin alt başlığında ise *"Aşırı akımlara kapılmayın. Demokrasiyi korumaya çalışıyoruz. Gereken gerektiği zaman yapılacaktır"* şeklinde uzun, birleşik ve etken-edilgen karışık yapıda bir cümle kullanılmıştır.

PERŞEMBE - 4 MART 1971

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Müessisi : SEDAT SİMAVİ

Hürriyet diyor ki:

• Emekli maaşları için Maliyenin teklifi usulsüzdü

3. SAYFADA

TAĞMAÇ 2 BİNİ AŞKIN SUBAYI TOPLAYIP SON DURUMU ANLATTI

• Aşırı akımlara kapılmayın

• Demokrasiyi korumaya çalışıyoruz

• Gereken, gerektiği zaman yapılacaktır.

ANKARA, (HA) — Genel Kurmay Başkanı Memduh Tağmaç, dün Hava Kuvvetleri kondrano salonunda, Ankara'da görevli yüce başkanları, kurmaylık subaylarını ve generalleri toplayıp bir bri-

AMERİKALI BİR SENATÖR, AFYON EKİMİ KONUSUNDA TÜRKİYE'Yİ AĞIR DİLLE SUÇLADI

Yıldırım aşkına tutulan

Ajda Pekkan bir mimarla

yıldırım nikâhı ile

evleniyor

AYŞE OKULLU OLDU

Boynundaki ipten kurtulan küçük kız şimdi çok mutlu

Ankara ve Istanbul'da 2 auda 458 oto calındı

Şekil 29: 4 Mart 1971-Hürriyet gazetesi

3. 5 Mart 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında yer alan *"Kendisine Türk Halk Kurtuluş Ordusu adını veren örgüt adam kaçırdı"* şeklindeki cümlesi uzun, birleşik ve etken yapıdadır. Haberin ana başlığında ise ***"6 milyon lira fidye istediler Para Cumartesi 6'ya kadar ödenmezse 4 Amerikalı kurşuna dizilecek"*** cümlesi yer almaktadır. Bu cümle uzun, birleşik ve etken edilgen karışık yapıdadır.

4. 12 Mart 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında yer alan ***"Ordu ültimatom verdi Hükümet çekilsin"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken yapıda bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında *"Amerikalı askerleri kaçıran 5 kişiden biri yakalandı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir (bk. EK 23, s.297).

5. 24 Mart 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"İki eski planlamacı Devlet Bakanı oldu"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Erim, genç beyinlerle çalışacağım"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin tercih edildiği görülmektedir. Haberin spotunun ise *"CHP ile anlaşmaya varıldığını belirten Erim, gösterdiği destek için de AP'ye teşekkür etti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken yapıda kurulduğu belirlenmiştir.

Hürriyet
GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE
iki eski planlamacı Devlet Bakanı oldu
Erim:"Genç beyinlerle çalışacağım.."
Tarihimizin ilk kadın bakanı
ANKARA NOTLARI
Anarşi ve irtica ile savaş, devrimcileri memnun edecek
CHP ile anlaşmaya varıldığını belirten Erim, gösterdiği destek için de AP'ye teşekkür etti
Halk Kurtuluş Ordusu! bir kayıp daha verdi
Prof. Türkân Akyol "Sağlık Bakanlığı teklifini alınca adeta şok geçirdim,, dedi

Şekil 30: 24 Mart 1971-Hürriyet gazetesi

6. 23 Mayıs 1971 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Saat 24'ten 15'e kadar sokağa çıkmak yasak"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen cümlenin olduğu tespit edilmiştir. Haberin alt başlığında ise *"Apartmanların sorumluları binada olacak"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

7. 10 Ekim 1971 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Baca, Seven, Özdoğan beraat etti"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin diğer üst başlığında ise "*Koçalak, Uğur ve Onursal 5'er yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı"* yer almaktadır. Bu cümle, edilgen cümle yapısındadır. Haberin ana başlığında da ***"Gezmiş ve 17 arkadaşı idama mahkum oldu"*** şeklinde uzun, basit ve etken cümle yapısı kullanılmıştır. Tüm haber başlıklarında ana aktörlerin kimler olduğu açıklanmıştır (bk. EK 22, s.296).

8. 9 Mart 1972 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Elinde babasının fotoğrafı, başucunda da bir Kuran-ı Kerim bulunuyordu"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Yüksel Menderes intihar etti"*** şeklinde uzun, basit ve etken cümle yapısı yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Kaderin bütün kötü cilveleri beni buldu, daha fazla dayanamayacağım artık yaşama gücümü kaybettim"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür (bk. Şekil 31, s.86).

9. 29 Mart 1972 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Aralarında Aktolga, Aral, Küpeli ve Etiman'ın da bulunduğu 24 anarşist ile Çayan'a yardım eden Yılmaz Güney yakalandı"*** şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Yakalananlardan bazılarının gizli örgütte elebaşı olduğu açıklandı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

Perşembe - 9 Mart 1972

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Elinde babasının fotoğrafı, başucunda da bir Kur'an-ı Kerim bulunuyordu

YÜKSEL MENDERES İNTİHAR ETTİ

"Kaderin bütün kötü cilveleri beni buldu, daha fazla dayanamayacağım artık yaşama gücümü kaybettim,,

ANKARA, (Hürriyet) — Eski Başbakan Adnan Menderes'in büyük oğlu, DP Genel Başkan Vekili, Aydın Milletvekili Yüksel Menderes, dün sabaha karşı, evinin mutfağında, elinde babasının resmi ve baş ucunda bir Kur'an-ı Kerim olduğu halde havagazı ile intihar etmiştir.

GÖRÜLMEMİŞ ŞEY

Türkiye'de tertiplenen en büyük eşya piyangosu

50.000 HEDİYE

Kâr Pulu Eşya Piyangosunda

7 MURAT
7 TELEVİZYON
7 BUZDOLABI
7 FIRIN
7 ÇAMAŞIR MAKİNASI
77 BİSİKLET
77 ELEKTRİK SÜPÜRGESİ
77 RADYO
77 PİKAP
77 TRAŞ MAKİNASI

20.000 PLAK \ 10.000 KİTAP \ 10.500 ÇEŞİTLİ HEDİYE

Ölümünden 10 saat önce onunla konuşmuştum

Celâlettin ÇETİN

Berrin Menderes

KÂR PULU

NE NEREDE NASIL?

PUL NO:12

Şekil 31: 9 Mart 1972- Hürriyet gazetesi

10. 5 Kasım 1972 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"CHP'nin kararı 1 red ve çekimsere karşı 42 oyla alındı, 8 üye oyla oylamada bulunmadı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen yapıda bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Haberin ana başlığında ise ***"CHP, hükümetten çekilme kararı aldı"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır (bk. Şekil 32, s.87).

11. 26 Aralık 1973 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yurtta matem ilan edildi"* şeklinde uzun, basit ve edilgen cümlesi kullanılmıştır. Haberin başlığında da ***"İnönü'yü kaybettik"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Ölümü bütün yurtta üzüntü yaratan İnönü Cuma günü toprağa verilecek"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı belirlenmiştir (bk. Şekil 33, s.87).

CHP'NİN KARARI 1 RED ve 3 ÇEKİMSERE KARŞI
42 OYLA ALINDI, 8 ÜYE OYLAMADA BULUNMADI...

CHP LİDERİ ECEVİT ÇEKİLME KARARINI AÇIKLIYOR

CHP, hükûmetten çekilme kararı aldı

KIMLERİN ÇEKİLMESİ GEREKİYOR

ECEVİT: "NORMAL KOALİSYON GEREK„

Melen: "Rejim için en selâmetli kararı alacağım„

Genişletilmiş Komuta Konseyi yarın toplanacak

GİZLİ BİR ÖRGÜT MEYDANA ÇIKARTILDI

DEMİRSOY: TOPLU SÖZLEŞME VE GREV KONUSUNDA HİÇ BİR TAVİZ VERMİYECEGİZ

3 AYLIK MAAŞ FARKI ÖDENMEYE BAŞLANDI

DURUM

ŞİMDİ NE OLACAK?

Şekil 32: 5 Kasım 1972-Milliyet gazetesi

Hürriyet

26 Aralık 1973 Çarşamba

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

gazeteniz 16 sayfa

"İNÖNÜ ALBÜMÜ, YARIN HÜRRİYET'te

Yurtta millî matem ilân edildi

İNÖNÜ'YÜ KAYBETTİK

Başımız sağolsun

Ölümü bütün yurtta üzüntü yaratan İnönü cuma günü toprağa verilecek

17 ARALIKTA HASTALANMIŞTI

Şekil 33: 26 Aralık 1973-Hürriyet gazetesi

12. 20 Temmuz 1974 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Ecevit: Allahım insanları felaketten korusun dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümlesi kullanılmıştır. Haberin ana başlığında *"Mehmetçik Kıbrıs'ta"* şeklinde kısa, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir. Haberin alt başlığında *"Türk paraşütçüleri yeşil adaya iniyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Bir Rum hücumbotu batırıldı. 14 ilde sıkıyönetim ilan edildi*" şeklinde uzun, birleşik ve edilgen yapıda bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir (bk. EK 24, s.298).

13. 21 Temmuz 1974 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Bu bir bayramdır, evlerinize bayrak asın"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümlesi kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Lefkoşa düştü. Mehmetçik Limasol Magosa ve Baftan adanın içine doğru ilerliyor. 2 hücumbot batırdık Yunanistan'da isyan çıktı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken-edilgen karışık bir cümle yer almaktadır. Haberin ana başlığında ***"Zafer, zafer"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"Havadan ve denizden dalga dalga inen askerlerimize Rumlar beyaz bayrak çekerek teslim oluyorlar"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür (bk. Şekil 34, s.89).

14. 6 Ağustos 1974 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Türk donanması amfibik görevini yapmış savaş gemileri ateş gücünü daha çok moral etken olarak kullanmıştır"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Türkler dünya askerlerine yeni bir ders verdi"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Kara, Hava, Deniz Birliklerinin başarısının sırrı üstün bir cesaret iyi bir eğitimdi"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir (bk. Şekil 35, s.89).

21 Temmuz 1974 Pazar

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Hürriyet'te bugün

Bu bir bayramdır, evlerinize bayrak asın

Lefkoşe düştü. Mehmetçik Limasol Magosa ve Baf'dan adanın içine doğru ilerliyor

2 hücumbot batırdık

Yunanistan'da isyan çıktı

Övünüyoruz

Başbakan yabancı gazetecilerin sorularını cevaplandırdı

ECEVİT: 'Türk uçakları bomba değil iyi niyet mesajları atıyor'

Hürriyet maksatlı yayın yapan Fransız TV'sini protesto etti

Zafer, Zafer

Havadan ve denizden dalga dalga inen askerlerimize

Rumlar beyaz bayrak çekerek teslim oluyorlar

Hürriyet EKİBİ

TÜRK ASKERİ KUTLANIYOR:

Ecevit, Türk Silahlı Kuvvetleri namına Sancar'ı öperek kutladı

- Rusya, 50 bin kişilik kuvvetle Türkiye'yi desteklemeye hazır
- Bulgaristan Yunan sınırına yığınak yapıyor
- Beyaz Saray – Kremlin arasında kırmızı telefon bir yıldır ilk defa çaldı
- Amerika, Yunanistan'a «Müdahale etme» dedi
- Askerlerimiz Rumlara ekmek dağıtıyor
- Kıbrıs'ta Rumlar askerlerimizi kurtarıcı olarak karşıladı
- İngiltere Yunanlıları sorumlu tutuyor

www.uzumbaba.com

Şekil 34: 21 Temmuz 1974-Hürriyet gazetesi

6 Ağustos 1974 Salı

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

- Türk donanması amfibik görevini yapmış savaş gemileri ateş gücünü daha çok moral etken olarak kullanmıştır

The Daily Telegraph 'ın askeri yazarı TUĞGENERAL DONALDSON Hürriyet için yazdı

- Yunanistan Türkiye ile savaşamazdı, çünkü Türk süngüleri karşısında erimeleri sadece zaman meselesiydi
- Türk Pilotları engebeli arazide yalarcasına uçarak bombalarını istedikleri hedefe kolayca ulaştırdı

Türkler dünya askerlerine yeni bir ders verdi

Kara, Hava ve Deniz

Birliklerinin başarısının sırrı üstün bir cesaret iyi bir eğitimdi

Donaldson kimdir?

Güneş, ‹Konferans suya düşerse iyi şeyler olmaz›

«Mehmetçik savaşırken barışın temelini attı»

HÜRRİYET OKUYORLAR:

Şekil 35: 6 Ağustos 1974-Hürriyet gazetesi

15. 17 Ağustos 1974 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"3 gün savaşı başarıyla bitti"* şeklinde uzun, basit ve etken cümlesi kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Ateş kesildi"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Harekatın son gününde Lefke ve Omorfo alındı. Klerides ve Bakanları Lefkoşa'dan kaçtı"* şeklinde uzun, birleşik ve hem etken hem de edilgen bir cümlenin kullanıldığı belirlenmiştir.

3.4.1.1.7. 1975-1980 Dönemi

1. 13 Temmuz 1975 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Atatürk'ün ilk ve son eşiydi"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığı ise ***"Latife Hanım öldü"*** şeklinde basit, uzun ve etken cümle yapısındadır. Haberin spotu da *"Kanserden ölen Latife Uşakizade 73 yaşındaydı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yapısına sahiptir.

Atatürk'ün ilk ve son eşiydi

Latife Hanım öldü

Kanserden ölen Latife Uşakizade 73 yaşındaydı

Celalettin ÇETİN

ATATÜRK'ün ilk ve son eşi Lâtife Hanım bir süreden beri geçirdiği hastalıktan kurtulamıyarak, dün sabah hayata gözlerini yummuştur.

HATIRATI BANKA KASASINDA

SON FOTOĞRAFI:

ATATÜRK'LE BERABER:

13 Temmuz 1975 Pazar

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Müessisi: SEDAT SİMAVİ (1896-1965)

FİYATI HER GÜN 150 KURUŞ

Şekil 36: 13 Temmuz 1975-Hürriyet gazetesi

2. 26 Temmuz 1975 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Ambargo kararının kalkmaması üzerine Türk dış politikasında yeni bir devir*

başlıyor" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığı ***"Üslere el koyduk"*** şeklinde basit, kısa ve etken cümle yapısındadır. Haberin spotunda ise *"Washingon- Ford Meclisden kararın birkez daha gözden geçirilmesini istedi. Başkan ile Kissinger, Korutürk ve Demirel'e 'İtidalli hareket' için mesaj yağdırdı. Ankara-Dün akşam toplanan Bakanlar Kurulu bu sabahtan itibaren bütün Amerikan üslerinin faaliyetlerinin durdurulmasını ve derhal Türk Silahlı Kuvvetlerini devlerini kararlaştırdı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümleler kullanılmıştır (bk. EK 29, s.302).

3. 15 Ağustos 1975 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Çınar Otelinde in-cin top oynuyor"*** şeklinde uzun, basit ve etken cümle yapısının kullanıldığı belirlenmiştir.

4. 27 Nisan 1977 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Niksar'daki olaylarda 4 kişi yaralandı, bazı işyerleriyle CHP'nin bir seçim otobüsü tahrip edildi, 2 kişi gözaltına alındı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığı ***"Ecevit silahlı saldırıya uğradı"*** şeklinde basit, uzun ve etken cümle yapısındadır. Haberin spotu ise *"İçinde bulunduğu seçim otobüsü ateşe tutulan CHP Genel Başkanı, 'Bu AP ile MHP'nin birlikte hazırladıkları bir oyun' dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yapısından oluşmaktadır.

5. 2 Mayıs 1977 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Törene yüzbinlerce kişi katıldı"* basit, uzun ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"1 Mayıs kanlı bitti: 33 ölü"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Haberin spotunda *ise "Olayların tertip olduğunu belirten Belediye Başkanı Ahmet İşvan, Toplum polisi şefine sular idaresinin üzerine mevzilenerek ateş edenleri gösterdiğim sırada dövülmeye başlandım' dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır (bk. EK 31, s.305).

6. 25 Mayıs 1977 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Niksar'daki olaylarda 4 kişi yaralandı, bazı işyerleriyle CHP'nin bir seçim otobüsü tahrip edildi, 2 kişi gözaltına alındı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Demirel Sivaslı'da saldırıya uğradı"*** şeklinde

basit, uzun ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür. Haberin spotunda ise *"İçinde bulunduğu seçim otobüsü ateşe tutulan CHP Genel Başkanı, 'Bu, AP ile MHP'nin birlikte hazırladıkları bir oyun' dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı belirlenmiştir.

7. 30 Mayıs 1977 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Seçimlere 5 gün kala nutuklar ve saldırılar sürüyor"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 30, s.304).

8. 1 Ocak 1978 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yeni yılda yeni hükümet: MC 218 oy alabildi"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"CHP, iktidarı düşürdü"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda *"Dün akşam saat 18'de köşke çıkan Demirel'in istifasını Cumhurbaşkanı Korutürk kabul etti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

9. 18 Ocak 1978 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Hükümet güvenoyu aldı"* şeklinde uzun, basit ve etken yapıda bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"Hükümette görev almayan 3 bağımsız Atalay, Zilan ve Yılmaz da güvenoyu verdi. Bağımsız İnkaya güvensizlik oyu verdi MSP'li Mutlu gelmedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında da ***"Sıra icraatta"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır (bk. Şekil 37, s.93).

10. 17 Mart 1978 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"İstanbul Üniversitesi süresiz olarak kapatıldı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Üniversiteden çıkan öğrencilere bomba atıldı: 5 ölü, 5'i ağır 44 yaralı var"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken-edilgen karışık bir cümleye yer verildiği tespit edilmiştir (bk. EK 26, s.300).

11. 3 Haziran 1978 tarihli Hürriyet gazetesi gazetesinde yer alan haberin üst başlıklarında *"Bu kaçıncı? Bütün dış temsilcilerimizin can güvenlikleri acımasız namluların ucunda"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin

ana başlığında ise **“Kahpe suikast”** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir başlık kullanılmıştır.

MSP Genel Başkanı bugün bir basın toplantısı yapıyor
Urfa ve TRT konuşmaları yüzünden Erbakan ifade verecek
Hürriyet
Hükümet güvenoyu aldı...
KABUL: 229
RET: 218
Sıra icraatta
Kapıcılar bayram yapıyor
Ankara'nın imdadına askeri araçlar yetişti
Apartman çöktü ama
Canları kurtuldu eşyalarını merak ediyorlar
Ecevit Cyrus Vance'i çağırdı
Çekirge her zaman sıçramaz
Hakem düdüğünü çaldı
HÜRRİYET 1977 yılının en başarılı gazetesi seçildi
Özaydınlı olayları incelemek üzere Gaziantep'e gitti
Oğuzeli hakimi öldürüldü
İstanbul'da bir öğrenci Bingöl'de bir işçi öldürüldü
Ecevit sonuç açıklandıktan sonra yaptığı konuşmada; "Siyasal parti gruplarıyla bir diyalog kurmak için elimizden geleni yapacağız" dedi

Şekil 37: 18 Ocak 1978-Hürriyet gazetesi

12. 2 Şubat 1979 tarihli Milliyet gazetesi gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***“Evine giderken silahlı saldırıya uğrayan Abdi İpekçi öldürüldü”*** şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 25, s.299).

13. 26 Kasım 1979 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *“Demirel, 21 oy fark yaptı”* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***“2 CHP’li istifa etti, 1’i de Disiplin Kurulu’nda”*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

14. 15 Aralık 1979 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"IMF ile uzlaşıldı: Devalüasyon kesin"*** şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Devalüasyon oranının %40 dolayında gerçekleşmesi bekleniyor"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümleye yer verildiği tespit edilmiştir (bk. EK 32, s.306).

15. 7 Şubat 1980 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Bern elçimize suikast yapıldı"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Doğan Türkmen başarısız suikastten hafif yararlarla kurtuldu. Olayı bir Ermeni örgütü üstlendi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümleye yer verildiği görülmüştür.

METE AKYOL ARAŞTIRDI... KARIŞTIRDI... VE YAZDI
BUGÜNLERE NASIL GELDİK?
Milliyet
Halk Gazetesi
BERN ELÇİMİZE SUİKAST YAPILDI
Özal 380 milyon doların onayını aldı
AET'ye tam üyelik için yıl sonuna kadar başvuracağız
ET VE ÜRÜNLERİNE YÜZDE YÜZ ZAM GELDİ
Erbakan: «Bu filenin faturası 923 liradır»
K. Maraş davasında solcuları savunan avukat öldürüldü
Tahtakale Karakolu'nu basan Dev-Sol'cular polis ve bekçiyi kapatıp bomba patlattı
Basın toplantısı mı, Gima pazarı mı?
Tariş'te üretim durdurulunca, direnişteki işçiler işbaşı yaptı
BATI

Şekil 38: 7 Şubat 1980-Milliyet gazetesi

3.4.1.1.8. 1980-1985 Dönemi

1. 16 Temmuz 1980 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"… Ve bir de milletvekili öldürüldü"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında *"CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu dün saat 17'de dükkanında bir terörist tarafından vuruldu"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanıldığı görülmüştür.

2. 12 Eylül 1980 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Parlamento ve hükümet feshedildi, bütün yurtta sıkıyönetim ilan edildi"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Silahlı Kuvvetler yönetime el koydu"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümleye yer verilmiştir. Haberin spotunda ise *"Genelkurmay Başkanı Evren'in başkanlığında Milli Güvenlik Konseyi kuruldu…"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALI NACİ KARACAN

Parlamento ve hükümet feshedildi,
bütün yurtta sıkıyönetim ilan edildi...

SİLAHLI KUVVETLER
YÖNETİME EL KOYDU

MİLLÎ GÜVENLİK KONSEYİ'NİN 1 NUMARALI BİLDİRİSİ:

● Genelkurmay Başkanı Evren'in başkanlığında Millî Güvenlik Konseyi kuruldu...

YÜCE Türk milleti: Büyük Atatürk'ün bize emanet ettiği ülkesi ve milletiyle bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti son yıllarda izlediğiniz gibi dış ve iç düşmanların tahrikiyle varlığına, rejimine ve bağımsızlığına yönelik fikri ve fiziki hainee saldırılar içindedir.

Devlet başlıca organlarıyla işlemez duruma getirilmiş, Anayasal kuruluşlar tezat veya suskunluğa bürünmüş, siyasi partiler kısır çekişmeler ve uzlaşmaz tutumlarıyla devleti kurtaracak birlik ve beraberliği sağlayamamışlar ve lüzumlu tedbirleri almamışlardır.

Böylece yıkıcı ve bölücü mihraklar, faaliyetlerini alabildiğine arttırmışlar ve vatandaşların can ve mal güvenliği tehlikeye düşürülmüştür. Atatürkçülük yerine irtical ve diğer sapık ideolojik fikirler üretilerek sistemli bir şekilde ve hainee ilkokullardan, üniversitelere kadar eğitim kuruluşları, idare sistemi, yargı organları, iç güvenlik teşkilâtı, işçi kuruluşları, siyasî partiler ve nihayet yurdumuzun en masum köşelerindeki yurttaşlarımız dahi saldırı ve baskı altında tutularak, bölünme ve iç harbin eşiğine getirilmişlerdir.

Kısaca, devlet güçsüz bırakılmış ve âcze düşürülmüştür.

Aziz Türk milleti, işte bu ortam içinde Türk Silâhlı Kuvvetleri, İç Hizmet Kanunu'nun verdiği Türkiye Cumhuriyetini Koruma ve Kollama görevini yüce Türk milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararını almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koymuştur. Girişilen harekâtın amacı ülke bütünlüğünü korumak, millî birlik ve beraberliği sağlamak, muhtemel bir iç savaşı ve kardeş kavgasını önlemek, devlet otoritesini ve varlığını yeniden tesis etmek ve demokratik düzenin işlemesine mani olan sebepleri ortadan kaldırmaktır. Parlamento ve hükümet feshedilmiştir. Parlamento üyelerinin dokunulmazlığı kaldırılmıştır. Bütün yurtta sıkıyönetim ilân edilmiştir. Yurt dışına çıkışlar yasaklanmıştır. Vatandaşların can ve mal güvenliğini süratle sağlamak bakımından saat 05.00'den itibaren ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı konulmuştur.

Bu kollama ve koruma harekâtı hakkındaki teferruatlı açıklama bugün saat 13.00'deki Türkiye radyoları ve TV'nin haber bültenlerinde tarafımdan yapılacaktır.

Vatandaşların sükûnet içinde, radyo ve TV'lerinin başında yayımlanacak bildirileri izlemelerini ve bunlara tam uymalarını ve bağrından çıkan Türk Silâhlı Kuvvetleri'ne güvenlerini beklerim.

Kenan Evren
Orgeneral
Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı

MİLLÎ GÜVENLİK KONSEYİ'NİN 2 NUMARALI BİLDİRİSİ:

Şekil 39: 12 Eylül 1980 tarihli Milliyet gazetesi

3. 25 Eylül 1981 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yine Paris'te, yine Ermeniler… Dökülen yine Türk kanı… Ve alem seyrediyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Yuh olsun Dünyaya!"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir. Haberin spotunda ise *"Paris Başkonsolosluğumuzu basan Ermeni teröristler koruma polisimizi şehit etti konsolosumuzu ağır yaraladı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

4. 28 Ekim 1981 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Meclis Başkanlık Divanını seçti"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Cumhuriyet tarihinin 15. Meclis Başkanı-İkinci turda Sadi Irmak 158 oyun 67'sini aldı Irmak Başkan"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

5. 9 Nisan 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Gözü dönmüş Ermeni militanlar Kanada Büyükelçiliğimiz Ticaret Müşavirini silahlı saldırı sonucu ağır yaraladılar"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında **"Yine azıttılar-Kahrolsunlar"** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür. Haberin spotunda ise *"Dün sabah görevine giderken evinin garajında kurşunlanan iki çocuk babası Kani Güngör'ün durumunun kritik olduğu bildiriliyor. Saldırıyı Ermeni ASALA Örgütü üstlendi"* şeklinde uzun, birleşik ve hem etken hem de edilgen cümleler kullanılmıştır.

6. 8 Ağustos 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"ASALA Türkiye'de ilk ez eyleme kalkıştı"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise *"**8 ölü-Ermeni teröristlerden biri ölü, diğeri yaralı ele geçti-Ve köpeğin sonu"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken cümleler kullanılmıştır.

7. 28 Ağustos 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"1,2,3,4,5,...Ve, 29.şehidimizi de verdik"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Köpeklerin hedefi, bu kez Ottawa'daki***

Askeri Ataşemiz Albay Altıkat oldu-Hep onlar mı vuracak!" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

8. 18 Şubat 1983 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"İhmal mi, kaza mı?"*** şeklinde kısa, basit, etken bir soru cümlesi kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis'i Ankara'dan Diyarbakır'a götüren askeri uçak havalandıktan kısa süre sonra düştü. Bitlis ve beraberindeki üç subay ile bir astsubay şehit oldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir (bk. EK 34, s.308).

9. 10 Mart 1983 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"ASALA'dan sonra şimdi de ESAK Ermeniler bu kez de Belgrad Büyükelçimizi vurdular"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Köpekler yine saldırdı"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

10. 21 Mayıs 1983 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Siyasi yaşama üç parti daha katıldı"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"Esener: Büyük Türkiye Partisi, Özal: Anavatan Partisi, Calp: Halkçı Parti"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 36, s.310).

11. 16 Temmuz 1983 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"24 geçmeden, ikinci kanlı saldırı…"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"THY bürosuna bırakılan bombalı bavul patladı; 5 ölü Kudurdular"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Alt başlıkta ise *"Paris'in Orly Havaalanı'ndaki saldırıyı yine ASALA üstlendi"* uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

12. 29 Mart 1984 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"ASALA'dan zincirleme saldırı-Gözü dönmüş Ermeniler, bir dizi kanlı eylem sonucu iki temsilcimizi vurdular"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin

ana başlığında ise ***"Köpekler, Tahran'da sabaha kadar havladı"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin yer aldığı görülmektedir.

13. 18 Ağustos 1984 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Güney'de operasyon"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin üst başlığında ise *"Bölgeye takviye birlikleri sevkedildi. Eruh ve Şemdinli'de eyleme kalkışan teröristler aranıyor"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen cümlenin yer aldığı tespit edilmiştir.

Bölgeye takviye birlikleri sevkedildi

Eruh ve Şemdinli'de eyleme kalkışan teroristler aranıyor

Güney'de operasyon

● Siirt'in Eruh, Hakkâri'nin Şemdinli ilçelerinde, jandarma karakollarına, askeri gazino ve subay lojmanlarına bombalı, silahlı saldırıda bulunan sol ayrılıkçı teröristler bir jandarma erini şehit etti

● Olaylarda 1 subay, 1 astsubay, 7 er ve 3 sivil yaralandı Halk üzerinde baskı ve sindirme eylemlerine başvuran teröristlerin yakalanması için bölgede geniş bir operasyona başlandı

18 Ağustos 1984 Cumartesi

Hürriyet

TÜRKİYE

YIL: 37 SAYI: 13056

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kelebek ve Bilgi

Şekil 40: 18 Ağustos 1984 - Hürriyet gazetesi

14. 10 Eylül 1984 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Yılmaz Güney öldü"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 37, s.311).

15. 6 Mart 1985 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Para Fonu, vergi dilimlerinin ayarlanması için 3 kesin koşul ileri sürdü"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümlesi kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Vergi indirimine IMF freni"*** şeklinde uzun, etken, basit bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür (bk. EK 33, s.307).

3.4.1.1.9. 1985-1990 Dönemi

1. 15 Şubat 1986 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Özdağlar'a 2 yıl hapis"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Rüşvet yine sır"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin yer aldığı görülmektedir.

2. 15 Şubat 1986 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"ABD Genelkurmay Başkanı "Önce can, sonra canan dedi"* uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Para yok aslansın çok!"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

3. 2 Haziran 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yetti artık-Avrupa Parlamentosu'ndan bölücüye destek-Apo'dan emir… Ve, 30 ölü"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Haberli katliam"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

4. 13 Ekim 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"1 Kasım'da seçim yok"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Ve meclis toplanıyor Yeni Kanun, yeni tarih"*** şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Haberin spotunda ise *"İnönü, Demirel ve Ecevit, Seçim Kanunu'nun tümüyle rafa kaldırılması amacıyla, yeni bir yasa çıkarılması için Meclis'e teklif vermekte anlaştılar"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır (bk. EK 38, s.312).

5. 17 Ekim 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Meclis'te öfkeli gece- İnönü'ye çengel… Küskünlere vaat… Ve muhalefeti bölme taktiği…"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Özal'ın son manevrası"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

6. 25 Mart 1989 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Başbakan, 'Muhalefete düşerseniz ne olur?' sorusunu böyle yanıtladı: Ben muhalefet***

olamam" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Ben siyasetçi adam değilim. Eğer seçim neticeleri, işleri rahat götüremeyeceğimiz noktaya gelirse, yüzde ihtimalle bu netice çıkarsa, 'ne haliniz varsa, görünüz derim"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümleye yer verildiği tespit edilmiştir (bk. EK 40, s.314).

7. 10 Kasım 1989 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Ölümünün 51. yılında ulu önderin huzurundayız"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Ata'yı anıyoruz"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür (bk. EK 43, s.317).

8. 10 Kasım 1989 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan bir başka haberin üst başlığında *"Ankara'da hızlı gün- Evren, Çankaya'yı Özal'a devretti… Özal Akbulut'u Başbakan atadı… Akbulut'un yeni kabinesi belli oldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken cümleler kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Devlet zirvesi, silbaştan"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümleye yer verilmiştir.

9. 1 Şubat 1990 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"12 Eylül öncesini hatırlatan suikast"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Prof. Aksoy'u öldürdüler"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen cümlesi kullanılmıştır. (bk. Şekil 41, s.101).

10. 8 Mart 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Sabah evinden çıkıp gazeteye gelirken 7 kurşunla vuruldu"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Çetin Emeç'i sehit verdik"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

11. 5 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"4 ayrı çatışmada 25 terörist ölü ele geçti"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında da ***"PKK'ya darbe üstüne darbe"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 41: 1 Şubat 1990-Milliyet gazetesi

12. 8 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Romanya yine kaynıyor"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

13. 9 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Ohh be… Minderde yine varız!"*** şeklinde uzun, basit, etken bir ünlem cümlesinin kullanıldığı görülmüştür. Haberin spotunda ise *"Yurt dışındaki bir şampiyonada 7 yıl aradan sonra ülkemize Avrupa Şampiyonluğu'nu kazandıran Fevzi Şeker'in başarısı sevinç yarattı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

14. 12 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Demirel'in gözdesi, Cem Boyner"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"DYP lideri Demirel, yakınlarına 'Ege'de iyiyiz. Karadeniz'de sıkıntımız var ama aşarız. Ankara, İstanbul ve İzmir'i halledersem, iktidara gelirim' diyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. Şekil 42, s.102).

15. 15 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Üsküdar'da güvercin katliamı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Bunu yapan insan olamaz"*** şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanıldığı görülmüştür.

Demirel'in gözdesi, Cem Boyner

ANKARA'dan
Ertuğrul ÖZKÖK

● DYP lideri Demirel, yakınlarına, "Ege'de iyiyiz. Karadeniz'de sıkıntımız var, ama aşarız. Ankara, İstanbul ve İzmir'i halledersem, iktidara gelirim" diyor.
● GAP Bölgesi'ne yaptığı geziden dönerken de, yanındakilerden birine soruyor: "Söyle bakalım, bizim partinin İstanbul birinci bölgede listebaşı kim olur?"

Özal: 'Benim çizdiğim ekonomik program yürüyor'

● Dünya Ekonomik Forumu İstanbul Toplantıları'nda, Başbakan gibi konuşan Cumhurbaşkanı Özal, "100 yılda yapılan işler, 10 yıla sığdırıldı. Bu da enflasyonist baskıları beraberinde getirdi. Ama enflasyon 1992'de yüzde 20'lerin altına iner. Seçim de 1992'de yapılır" dedi. ● Ekonomi'de

'Alışamadım' telgrafıyla köşeyi döndü

● Özal'a telgrafında "Sizin gibi bir başbakandan mahrum kalmanın buruk duygusuna alışamadım" diyen Erkal Zenger'e, Köşk'ün güvenlik donanımını yapma görevi verildi. ● 20.sayfada

Politikaya DYP'de soyunacak

Boyner'in sakalını kesmesi herkesi şaşırtmıştı. Demirel, genç işadamının sakalını, politikaya girmek için kestiğini yakınlarına çıtlattı...

● Demirel, "Dalan" yanıtını alınca, gönlündeki kişiyi şöyle açıklıyor: "Nereden çıkardın kardeşim. Sen hiç gazete okumuyor musun? Bizimki hazırlanıyor. Bak sakalını bıyığını bile kesmiş..." ● 21.sayfada

Kâmran İnan acaba ne diyecek?
Emin Çölaşan'ın yazısı
● 20.sayfada

KEŞİFLER VE İCATLAR ANSİKLOPEDİSİ

21 kupon biriktiren herkes

Şekil 42: 12 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi

3.4.1.1.10. 1990-1995 Dönemi

1. 21 Ekim 1991 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"DYP birinci, ANAP ikinci, SHP üçüncü parti oldu"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"11 yıl sonra Demirel"*** şeklinde basit, uzun ve etken bir cümleye yer verildiği görülmüştür. Haberin spotunda ise *"1980'de darbeyle giden Demirel, sandıkta yeniden başbakan adayı… Erbakan ve Türkeş, kutsal ittifak sayesinde Meclis'e girdi. SHP çöktü. İktidar beklerken 'Ana Muhalef'i de kaybedip üçüncü parti oldu…"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

2. 7 Kasım 1991 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yeni meclisin açılışında bazı HEP kökenlilerin 'farklı yemini' üzerine olay çıktı"* şeklinde uzun basit ve edilgen cümlesi yer almaktadır. Haberin ana başlığında ise ***"Kürtçe krizi"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 47, s.321).

3. 6 Mart 1992 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana *başlığında* ***"Faciada çelişkiler"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Facianın üzerinden iki gün geçmesine rağmen olay aydınlatılacağına, çelişkili açıklamalar pek çok soruyu karanlıkta bıraktı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin yer aldığı görülmüştür.

4. 27 Ağustos 1992 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Özal'ın 'Şırnak' baskını"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Cumhurbaşkanı dün ani bir kararla MGK ve Bakanlar Kurulu'nu bugün Diyarbakır 'da toplantıya çağırdı. Özal, 'Ben geliyorum, gelen gelir' diyerek uçağına atlayıp Şırnak'a gitti…"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 46, s.320).

5. 3 Ekim 1992 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Aptal Coni"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"ABD'nin Saratoga uçak gemisinden atılan füzeyle Türk muhbirinin vurulması, tüm dünyayı şaşırttı. Olayda kasıt yoksa, geri tek ihtimal kalıyor: Geri zekalılık. Gemi komutanı yarbayla 4 denizcinin şehit olması, 11 subay ve erin yaralanması, yurtta üzüntü ve tepki yarattı"* şeklinde uzun, birleşik etken cümleler bulunmaktadır.

6. 25 Ocak 1993 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Uğur Mumcu'ya bombalı suikast"* şeklinde uzun, basit, edilgen bir cümle yer almaktadır. Haberin ana başlığında ise ***"Susturamazlar"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda da *"Her yazısında teröre karşı çıkan, terörün perde arkasındakileri gün yüzüne çıkartma savaşı veren, terörün tırmanacağına dikkat çeken, İslami terör örgütlerinin giderek tehlikeli bir konuma geçtiğini söyleyen ve gelişmenin yalnızca darbecilerle, emperyalizmin çıkarlarına yarayacağını sürekli yazan*

Uğur Mumcu, demokrasi düşmanlarının hedefi oldu" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

DÜŞÜNÜYORUM ÖYLEYSE VURUN

Cumhuriyet

MERKEZ TELEFON

TELEFON SİSTEMLERİNDE ÇAĞDAŞ EĞİTİM

Uğur Mumcu'ya bombalı suikast

Susturamazlar

Her yazısında teröre karşı çıkan, terörün perde arkasındakileri gün yüzüne çıkartma savaşı veren, terörün tırmanacağına dikkat çeken, İslami terör örgütlerinin giderek tehlikeli bir konuma geçtiğini söyleyen ve bu gelişmenin yalnızca darbecilerle, emperyalizmin çıkarlarına yarayacağını sürekli yazan Uğur Mumcu, demokrasi düşmanlarının hedefi oldu.

Mumcu İçin...

Cumhuriyet'in sesi...

Demokrasi şehidi...

BERİN NADİ

Cumhuriyet yoluna devam edecek

Bile Bile Lades...

Sıra Kimde?

Mumcu İçin

Bir Kor Düştü Yüreğimize..

Yüreğimizde Patlayan Bomba

Tunus Büyükelçiliği

Cami

Koza Sokak

Koza Taksi

Polis noktası

Bahçe ve Belediyenin su deposu

Köroğlu Taksi

Çaylıhane Sokak

Karlı Sokak

Mumcu'nun arabası

Apart otel

65

63

Mumcu'nun evi

Şekil 43: 25 Ocak 1993-Cumhuriyet gazetesi

7. 30 Nisan 1993 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin başlığında ***"Hiç ders almıyoruz"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığı ise *"Faciada ölü sayısı 26'ya çıktı. Çöp altında 15 kayıp var."* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir dille kaleme alınmıştır.

8. 11 Temmuz 1993 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Keşke yalnız gelse"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Yılmaz yarın Çiller'e yapacağı görüşme için, 'Keşke yanına SHP'li bakan almadan yalnız gelseydi. Kendisiyle daha rahat konuşabilirdik' dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 44, s.318).

9. 29 Temmuz 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Hüseyin Aksoy'dan sonra Hüseyin Özalp de ANAP'tan istifa etti"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"ANAP'a DYP çengeli"*** şeklinde uzun, basit, etken bir cümle yer almaktadır.

Cumhuriyet

Hüseyin Aksoy'dan sonra Hüseyin Özalp de ANAP'tan istifa etti

ANAP'a DYP çengeli

SHP'SİZ HÜKÜMET FORMÜLÜ

Çiller'in güvencesi MHP ve transfer

GÜNDEM MUSTAFA BALBAY

Vur Vur İnlesin!

Aktuna'dan muhalefete çağrı

'Krizyaratmayın'

"Türkiye barışın sigortasıdır"

3. BİN YIL'A DOĞRU

Schrivener

Türkiye'nin AB'ye girmesi özentidir

10. Sayfada

Şekil 44: 29 Temmuz 1994-Cumhuriyet gazetesi

10. 10 Ekim 1994 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Milyarlık çeklerde yatan sırlar"*** ana başlığında uzun, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Bahçeşehir arsasını Emlak Bankası'na satmayı başardıktan sonra 'hatırlı kişiler'i villa sahibi olmaya teşvik eden Süzer neden bazı isimler için kendi özel çekleriyle para yatırdı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

11. 21 Kasım 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"İşçiye kıskaç"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 48, s.322).

12. 14 Aralık 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Rusya, ambargoyu deldi"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"1991 yılından bu yana Rusya'nın, Macaristan üzerinden Bosnalı Sırplara silah yardımı yaptığı ve Bosna'ya yönelik BM ambargosunu deldiği belirlendi"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür (bk. EK 45, s.319).

13. 30 Aralık 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Ankara-Van seferini yapan Mersin uçağı düştü 56 kişi öldü, 20 kişi kurtuldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığı ise ***"Uçak kara gömüldü"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle olarak kaleme alınmıştır.

14. 6 Mart 1995 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin başlığında ***"100 yıllık rüya"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Türkiye, 19'uncu Yüzyıl'da başlattığı Batılılaşma hareketinde bugün tarihi bir adım atıyor ve gümrük duvarlarını yıkarak Avrupa ile gümrük birliği uygulamasına başlıyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır (bk. EK 42, s.316).

15. 7 Mayıs 1995 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"En geç 98'de Avrupa Birliği'ne tam üyeyiz"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Çiller Hürriyet'e bir açıklama yaparak 'İddia ediyorum ki Türkiye en geç üç 3 yıl içinde AB'ye tam üye olacaktır' dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

3.4.1.1.11. 1995-2000 Dönemi

1. 23 Eylül 1996 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Paket depremi"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda

ise *"İş ve siyaset dünyası Refahyol'un kaynaklarını eleştiri yağmuruna tuttu"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

2. 2 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yılmaz'ı suçlayan 30 milletvekilinin istifası bekleniyor"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle yapısı kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"ANAP sallanıyor"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır.

3. 3 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"DYP, ezdi geçti"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"8 bin 242 seçmenin katıldığı bir ilçe, 5 beldedeki mini yerel seçimde, oylarını yüzde 28'e çıkaran DYP birinci parti oldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

4. 7 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Hain işbirliği"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Genelkurmay: İki helikopterimiz, Ermenistan'dan gönderilen ve İran üzerinden K.Irak'a sokulan Rus yapısı SA-7B füzeleriyle düşürüldü"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yer almaktadır.

5. 17 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"İttifak çağrısı"*** kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"DYP Genel Başkan Yardımcısı Hasan Ekinci, ANAP'a sürpriz bir çağrıda bulunarak, RP'ye karşı ittifak önerdi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir (bk. EK 49, s.323).

6. 24 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Solun kara kedileri"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"ANASOL için Ecevit başka, Baykal başka telden çalıyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır.

7. 27 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"IMF'den güvenoyu"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Uluslararası Para Fonu ile yapılan 'yakın izleme' anlaşması, ekonomiye dış kredi ve disiplin sağlayacak"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

IMF'den güvenoyu

Uluslararası Para Fonu ile yapılan "yakın izleme" anlaşması, ekonomiye dış kredi ve disiplin sağlayacak

Enflasyon 1999'da yüzde 20

Maliye Bakanı Temizel, ekonomide olumlu bir tablo kurulduğunu belirtti: "Enflasyon bu yıl yüzde 57 olacak. Bütçe disiplinini sağladık. 1999 için enflasyon hedefimiz yüzde 20. Vergi gelirinde hedef aşıldı."

"IMF ile anlaşma Türkiye'ye 10 milyar dolarlık dış kaynak akışı sağlar sa iç borcun vadesini uzatıp faizi aşağıya çekmek mümkün olacak. Böylece ekonomide daha da olumlu bir tablo çıkacak." 7. sayfada

Bakan Temizel, enflasyondan umutlu: "İster seçim olsun, ister olmasın..."

Stand by değil

Washington'da bulunan Devlet Bakanı Güneş Taner, "IMF ile anlaştık" dedi. 18 aylık 'Yakın İzleme" anlaşmasının bir stand by olmadığına dikkat çeken Taner "IMF'den para almıyoruz. Bir reçete de yok. Bu anlaşma IMF'nin yeşil ışığı olarak yorumlanabilir" diye konuştu.

Hükümetin mektubu

Taner Türk hükümetince IMF'ye hitaben yazılan mektubu "Bir yıldır uygulanan programın politika metni" olarak niteledi. IMF'nin üçer aylık dönemlerle ekonomik programı izlemesini öngören anlaşma, "Dış piyasalarda Türk ekonomisi için büyük güven" diye yorumlandı. 7. sayfada

'Ekonomi iyi yolda'

The Independent gazetesi Türk ekonomisine bir sayfa ayırdı. Yazıda, ekonominin son yıllarda yüzde 7 büyüdüğü, Türkiye'nin uluslararası planda iyi gördüğü, borsanın hızlı gelişti@ belirtildi. 6'da

Sabancı'ya gözyaşı

Adana dün en acılı ve en hüzünlü günlerinden birini yaşadı. Kent halkı, kansere yenil düşen Hacı Sabancı'ya gözyaşları ve çiçeklerle uğurlayarak, Sabancı ailesinin büyük acısına ortak oldu. Cenaze törenine dört Bakan, siyasiler, iş dünyasının önde gelen isimleri ve sendikacılar katıldılar. Uçaktan inerken fenalık geçiren, Hacı Sabancı'nın

Şekil 45: 27 Haziran 1998-Milliyet gazetesi

8. 28 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Adana'da büyük acı"* şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Deprem 105 ölü"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotu ise *"6.3 şiddetindeki sarsıntıda bine yakın yaralı var"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümleyle kaleme alınmıştır.

9. 30 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Milyar $'lık adam"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"İşadamı Hayyam Garipoğlu, Petrol Ofisi'ni almak için 308 trilyon lirayı gözden çıkardı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

10. 18 Şubat 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Tükeniş"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir başlık kullanılmıştır. Haberin alt başlığında

"15 yıldır beklenen fotoğraf" şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

11. 2 Mayıs 1999 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Sorular çalındı, üniversite sınavı iptal"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin başlığında ise ***"Rezalet"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir başlık kullanılmıştır.

12. 30 Haziran 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Bebeklerin ahı idam"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"30 bin kişinin kanına giren bebek katili Abdullah Öcalan, dünkü tarihi duruşmada vatana ihanet suçundan ölüm cezasına çaptırıldı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yer almaktadır.

13. 26 Kasım 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Odalarda seçim heyecanı"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır.

14. 6 Mayıs 2000 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Sezer 330 oyla Çankaya'da"* şeklinde uzun, basit, etken bir isim cümlesi kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Partisiz, rütbesiz ilk cumhurbaşkanı"*** şeklinde uzun, basit, etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"İlk kez siyasi partiden ve asker kökenden gelmeyen hukukçu bir cumhurbaşkanı Çankaya'ya çıkıyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle bulunmaktadır.

15. 18 Mayıs 2000 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"ATAM işte gençlik ve spor"* şeklinde uzun, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Sen ilahsın"*** şeklinde kısa, basit, etken bir isim cümlesi yer almaktadır. Haberin spotunda da*"Fatih Terim'in penaltılar öncesi Taffarel'e söylediği bu sözler, Türk halkının Cimbom'a hislerinin özeti gibiydi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle bulunmaktadır.

3.4.1.1.12. 2000-2005 Dönemi

1. 4 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Fransa kupa sarhoşu"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

2. 14 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Hava sıcaklığı 10 ilde 40 derecenin üzerine çıktı"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise **"*Bunaldık"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır.

3. 25 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"3.5 milyon nüfuslu Ankara'da 2 milyon 400 bin kişiye 'yaşlı serbest kartı' dağıtıldı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise **"Gökçek'ten kart oyunu"** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle bulunmaktadır.

4. 18 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Yıldıramazlar!"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"Milliyet'e 5 kurşun"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. (bk. Şekil 46, s.111).

5. 24 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Gidiyorlar"*** şeklinde basit, kısa ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Krizin faturasını bazı bakan ve bürokratlar ödeyecek. Yılmaz ekonomi yönetimini değiştireceklerini söyledi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır. (bk. Şekil 47, s.111).

6. 26 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Kredi müjdesi"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"IMF Türkiye'nin ek rezerv kredisini 7.5 milyar dolardan 15 milyar dolara çıkartıyor. Dünya Bankası ve Japonya, kredileri üçe katlıyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

Yıldıramazlar!

Milliyet'e 5 kurşun!

Karanlık güçler dün gece yine işbaşındaydı... Doğru haberden başka hiçbir amacı olmayan gazetemizi kurşunladılar. Ancak bir şeyi unuttular: İpekçi'yi şehit veren Milliyet'i hiçbir karanlık güç susturamaz!

TEM'den ateş edildi

HAİN saldırı saat 21.15'te uzun namlulu silah veya silahlarla yapıldı. Kurşunlardan ikisi üçüncü ve dördüncü kata isabet etti. Dördüncü katta camı kıran mermi tavana saplandı. Üçüncü kattaki mermi ise çift cama takıldı.

Polis alarma geçti

MADDİ hasara yol açan saldırıda büyük bir şans eseri ölen ya da yaralanan olmadı. Alarma geçen polis, kaçan saldırganları yakalamak için geniş çaplı arama başlattı. Mermi çekirdeklerinden biri bulundu. Sayfa 14'te

Şekil 46: 18 Şubat 2001- Milliyet gazetesi

BAŞINDA GÜVEN

24 Şubat 2001 Cumartesi 200.000 TL

GİDİYORLAR

Krizin faturasını bazı bakan ve bürokratlar ödeyecek
Yılmaz ekonomi yönetimini değiştireceklerini söyledi

GELİYORLAR

HÜSAMETTİN Özkan'ın adı Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcılığı için geçerken, ANAP'lı Işın Çelebi'nin, Devlet Bakanı Recep Önal'dan boşalacak makama gelmesi bekleniyor.

MALİYE'YE düşünülen isim ise DSP'li Ertuğrul Kumcuoğlu. Bülent Akarcalı ve Yılmaz Karakoyunlu'nun kabineye girmesi de gündemde. MHP'de de Öksüz, Mustafa Gül değişimi olabilir. ■ 14'te

Işın Çelebi yine umut isim oldu. | Mustafa Gül'ün adı gündemde.

Topun ağzındaki isimler...

Kriz faturası çıkan bir isim de Gazi Erçel. | Recep Önal için de "gidecek" diyorlar. | Öksüz'ün görevden alınması gündemde.

ANKARA kulislerinde, ekonomi yönetiminde yeni yönetimin ANAP ağırlıklı olacağı konuşuluyor. Krizin faturasını koltuklarını bırakarak ödeyecek isimlerin başında, DSP'li Devlet Bakanı Recep Önal'ın adı geçiyor. ANAP'lı Yüksel Yalova, Sümer Oral, MHP'li Enis Öksüz ve Merkez Bankası Başkanı Gazi Erçel ile Hazine Müsteşarı Selçuk Demiralp'in makamı da tehlikede.

■ Zülfikar Doğan'ın haberi sayfa 14'te

Elveda Televole

Bürokratlar o gece istifalarını verdi

ANKARA'DA ekonomik krizin siyasi ve bürokratik faturasının kime kesileceği hafta başında belli oluyor. Bürokratlar 13 saatlik kriz toplantısında topluca istifalarını hükümete sundu. Pazartesi isimler kesinleşecek.

Tuncay Özkan'ın yazısı sayfa 16'da

IMF: Dalgalanmadan sakın korkmayın

MALİYE Bakanı Sümer Oral ile durum değerlendirmesi yapan Cottarelli programın maliye ayağının çok güçlü olduğunu belirtip şöyle dedi: "Dövizin dalgalanmaya bırakılmasından korkmayın. Doğru bir karar aldınız..."

Milliyet Cumartesi'de

'Solcu aydın kibirli ve kör'

"KOMSER Şekspir" filmiyle yine gündeme oturan Sinan Çetin, eleştirmenlere verdi veriştirdi: "Bunlar aydın değil. Dünyaya soldan bakıp her şeyi çözdüklerini sanıyorlar. Hayatın adını 'kapitalizm' koydukları için her şeyi suç sayıyorlar."

ECE TEMELKURAN | ALİN TAŞÇIYAN | TUBA AKYOL

Genç kalemler Milliyet Cumartesi'de

Şekil 47: 24 Şubat 2001- Milliyet gazetesi

7. 28 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Vampirler"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Belirsiz döviz kuru ve zam söylentileri yüzünden ilaç satışlarını durduran fırsatçılar, hastaları perişan etti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 48: 28 Şubat 2001-Milliyet gazetesi

8. 23 Haziran 2001 tarihli Hürriyet Gazetesi gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"3.5 yıl sonra Fazilet de kapatıldı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"FP'yi de yedi"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Nazlı Ilıcak, laik cumhuriyete aykırı eylemleriyle Fazilet Partisi'nin kapatılmasına sebep oldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle bulunmaktadır.

9. 1 Temmuz 2002 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"F-16'lı hoş geldin"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"Futbolcularımızı Güney Kore'den getiren THY uçağını, Türk hava sahasında F-16'larımız karşıladı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda da *"Dünya üçüncüsü millilerimizi bağrımıza bastık. İstanbul böyle coşku yaşamadı. Türkiye'nin yüreği dün gece Taksim'de attı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

Şekil 49: 1 Temmuz 2002-Hürriyet gazetesi

10. 16 Temmuz 2002 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Çin işkencesi"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"DSP'den istifalar hız kazandı. Dün de 7 milletvekili DSP'den ayrıldı. 6 istifa daha olursa, koalisyon 276 olan güvenoyu desteğini yitirecek"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

11. 15 Aralık 2002 tarihli Milliyet Gazetesi gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Süvari Ağar"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotu ise *"DYP'de kıratın süvarisi değişti. Çiller'in yerine 'sır küpü' Mehmet Ağar, ezici farkla DYP'nin 6'ncı Genel Başkanı seçildi…"* uzun, birleşik ve edilgen bir cümle şeklinde yazılmıştır.

12. 25 Mayıs 2003 tarihli Milliyet Gazetesi gazetesinde yer alan haberin üst başlığı *"Eurovision'da birinci olduk"* şeklinde kısa, basit ve etken bir cümleyle oluşturulmuştur. Haberin ana başlığında ise ***"28 yıl sonra Sertab başardı"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda da *"1975 yılında başladığımız Eurovision maceramızda 'mutlu son'a ulaştık. Letonya'daki finalde, Sertab'la birinciliği kaptık"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

13. 3 Temmuz 2003 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Meclis adeta Maliye Bakanı için çalışıyor. Son yasalar bakanın başını dertten kurtardı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Unakıtan yasaları"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır.

14. 7 Aralık 2003 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin başlığında ***"Kömür karası"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 51, s.325).

15. 2 Temmuz 2004 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"İstanbul, son 1,5 ayın meyvelerini topluyor"* başlığında uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Kongre bereketi"*** şeklinde kısa, bir cümle yer almaktadır.

3.4.1.1.13. 2005-2010 Dönemi

1. 20 Ocak 2006 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Yılın golü"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir başlık kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Hükümetin Ayhan Bermek'i desteklemesine rağmen seçimi Haluk Ulusoy'un kazanması,*

kulislerde yılın golü olarak yorumlandı" şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yer almaktadır.

2. 20 Mayıs 2006 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında *"Tepki sürekli olmalı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin üst başlığında ise *"Genelkurmay Başkanı Özkök, yurttaşların gösterdiği duyarlılığın takdir edici olduğunu söyledi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

83. YIL SAYI: 29445 / 50 YKr (KDV içinde) KURUCUSU: YUNUS NADİ (1924-1945) BAŞYAZARI: NADİR NADİ (1945-1991)

Genelkurmay Başkanı Özkök, yurttaşların gösterdiği duyarlılığın takdir edici olduğunu söyledi

Tepki sürekli olmalı

Zihniyeti kınıyoruz Danıştay'a düzenlenen silahlı sonrasında yurttaşların gösterdiği tepkileri değerlendiren Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök "Gösterilen reaksiyon, halkın duyarlılığı, hakikaten takdir edici... Ancak bu bir tek güne, bir tek olaya bir reaksiyon olarak kalmamalı, daimilik kazanmalı, devamlı olarak herkes tarafından takip edilmeli" dedi. Özkök, gerek eylemi yapanı gerekse bu eylemi yapan kişiyi yaratan zihniyeti kınadıklarını söyledi. ■ 8. Sayfada

'Suçluların telaşı içinde' Başbakan Erdoğan, Baykal'a ağır suçlamalar yöneltti ve "Saldırıyı siyaset mi gerçekleştirmiş? Hayır. O zaman Baykal bu komplonun içindedir" dedi. Baykal da Erdoğan'ın suçlamalarına yanıt verirken "Suçluların telaşı içerisinde" dedi. Abdüllatif Şener törendeki tepkilerin "doğal olduğunu" söylerken Mehmet Ali Şahin, protestocular hakkında yasal işlem yapılmasını istedi. Cenazede on binlerce kişi bakanları protesto etmişti. ■ 4. Sayfada

POLİS ÖRGÜT ŞEMASINI DEŞİFRE ETTİ

Şekil 50: 20 Mayıs 2006-Milliyet gazetesi

3. 6 Kasım 2006 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Siyaset Dünyamızın Karaoğlan'ı Ecevit dün gece 22.40'ta hayata veda etti"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Bir güvercin uçtu"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Haberin spotunda *da "18 Mayıs günü geçirdiği beyin kanaması sonrası Ankara Gülhane Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırılan eski başbakanlardan Bülent Ecevit, 171 gün süren koma sonrası yaşamını yitirdi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

4. 16 Nisan 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Kalpler Ege'de kaldı"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Kapadokya yolundaki korkunç kazada can veren İzmirli minik öğrenciler*

ve velileri, son yolculuklarına acı dolu feryatlar ve gözyaşları arasında uğurlandılar" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

KALPLER EGE'DE KALDI

Kapadokya yolundaki korkunç kazada can veren İzmirli minik öğrenciler ve velileri, son yolculuklarına acı dolu feryatlar ve gözyaşları arasında uğurlandılar.

BAYRAĞA SARILDILAR

ARTIK CENNETTELER

Müftü Vekili Öztürk, "Onlar artık cennetin bahçelerinde geziyorlar" sözlerinin ardından çocuklar, erkekler ve kadınlar için 3 ayrı cenaze namazı kıldırdı. Kurbanlar, gözyaşları ve feryatlar arasında Buca Kaynaklar Mezarlığı'nda toprağa verildi. ■ 6-7'de

Faciaya çifte soruşturma

İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü, facia için soruşturma başlattı. Milli Eğitim Bakanlığı'ndan da müfettiş görevlendirildi. ■ 7

Melekleri Konak'tan uğurladık

Hürriyet

16 Nisan 2007 Pazartesi

Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1953

Fiyatı: 35 YKr (KKTC: 1 YTL)

Yakınlarını, tanıdıklarını, arkadaşlarını kaybedenler gözyaşı dökerken, fenalık geçirip bayılanlar oldu.

Şekil 51: 16 Nisan 2007-Hürriyet gazetesi

5. 26 Nisan 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"367 markajı"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"CHP'nin cumhurbaşkanlığı oylamasını Anayasa Mahkemesi'ne götürmesini engellemek isteyen Gül ve AKP kurmayları, eksik olan 14 oyu bulup 367'ye ulaşabilmek için adam adama markaja başladılar"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

6. 28 Nisan 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Köşk mahkemelik"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Cumhurbaşkanlığı 1. Tur oylamasında 361 oy kullanıldı. Ancak Meclis Başkanı Arınç, salona girip çıkan 7 CHP'linin de adını tutanağa geçirdi. CHP, oylamaya 367 kişi katılmadığı için seçimi Anayasa Mahkemesine götürdü"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır (bk. Şekil 52, s.117)

7. 3 Ekim 2008 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"CHP lideri Baykal asıl çeteleşme olayının Deniz Feneri'nde olduğunu söyledi"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"AKP'nin DNA'sı ortada"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir isim cümlesi yer almaktadır (bk. EK 52, s.326).

Şekil 52: 28 Nisan 2007-Hürriyet gazetesi

8. 6 Ekim 2008 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Aktütün şehitleri yurdun dört bir yanında on binlerin katılımıyla uğurlandı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Yürekler yangın yeri"*** şeklinde uzun, basit ve etken isim cümlesi kullanılmıştır.

9. 8 Ekim 2008 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"CHP lideri Baykal, iktidarın ve belirli çevrelerin zihinlerinde bulanıklık*

olduğunu belirtti" şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise "Terörü kavrayamadılar" şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır.

KURUCUSU: YUNUS NADİ (1924-1945) BAŞYAZARI: NADİR NADİ (1945-1991) 8 EKİM 2008 ÇARŞAMBA

CHP lideri Baykal, iktidarın ve belli çevrelerin zihinlerinde bulanıklık olduğunu belirtti

'Terörü kavrayamadılar'

İDARE

BAYKAL: KİMSE EDEBİYAT YAPMASIN

CHP lideri, terörle mücadele konusunda bazı zafiyetler olduğunu vurgularken "Kimse edebiyat yapmasın. K.Irak, PKK'ye yataklık yapacak bir coğrafya olmaktan çıkarılmalı. Bu görev Irak hükümetinindir, ABD'nindir. Terör saldırılarından ABD de sorumludur" dedi. "Aktütün'ü dünyaya, BM'ye anlattık. Ama içimizdeki birilerine anlatamadık, kınatamadık" diyen Baykal, Terörü destekleyen çevreleri himaye eden politikalarla bu noktaya gelindiğini söyledi. ■ *7. Sayfada*

BAHÇELİ'DEN TAMPON BÖLGE ÖNERİSİ

MHP lideri, sınırdan terörist sızmalarına karşı uygun arazilerden başlatılmak üzere TSK tarafından "güvenlik bölgesi" oluşturulmasını önerdi. Altınova ve benzeri olaylarla çok planlı bir strateji izlendiğini belirten Bahçeli, "Yarın, bir gün olağanüstü bir durum olduğunda burada da (TBMM) PKK ile birlikte hareket edebilecek 96 kişi var deniyor. Terör örgütünün sitelerinde bu liste yer alıyor" diye konuştu. ■ *4. Sayfada*

ERDOĞAN: TSK NE İSTEDİYSE VERDİK

Başbakan Erdoğan, TSK'nin istediği her şeyin verildiğini, bundan sonra da verileceğini belirtti. Erdoğan, terörle mücadelede yeni önlem olarak ne gerekiyorsa alınacağını, ancak demokrasi, insan hak ve özgürlüklerinden geri adım atılmayacağını söyledi. Muhalefete "terör ve şehitler üzerinden siyaset yapmama" çağrısında bulunan Başbakan, K. Irak bölgesel yönetimine terörle mücadelede gerekli desteği vermemesi durumunda yaptırım uygulayabileceklerini açıkladı. ■ *3. Sayfada*

Şekil 53: 8 Ekim 2008- Cumhuriyet gazetesi

10. 27 Temmuz 2009 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Kürt açılımını samimi bulmayan DTP'liler açık oturum istedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür. Haberin ana başlığında ise ***"Erdoğan'a çağrı"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

11. 17 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"2009-2010 Süper Lig Şampiyonu"* uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"En büyük Bursa"*** şeklinde uzun, basit, etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında *"Nefes kesen saatler"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"Ve timsahın zaferi"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda da *"Süper Lig'de tam 26 yıl aradan sonra bir Anadolu takımı şampiyonluğu kucakladı. Bursaspor 52 yıllık ligde şampiyonluk elde eden 5'nci takım olarak tarihe geçti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

12. 18 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Yeraltında can pazarı"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"Zonguldak'ta yerin 540 metre altındaki maden ocağında grizu patladı. Üç*

galeride 30 maden işçisi mahsur kaldı…" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında da "Madendeki haberleşme sistemi arızalı" şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

13. 18 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Gandi yola çıktı"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Baykal'a rağmen tabandan gelen destekle adaylığını açıklayan Kılıçdaroğlu parti yönetiminin sert itirazına karşılık 'Bunlar sağlıklı doğum sancıları' dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

14. 19 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Adı bile sıçrattı"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"İsabet oranı yüksek siyasi anketleriyle tanınan Adil Gür'ün son araştırmasında Kemal Kılıçdaroğlu başkanlığındaki CHP'nin oy oranı yüzde 32'nin üzerine çıktı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

BASINDA GÜVEN

19 Mayıs 2010 Çarşamba 50 Kr
KKTC satış fiyatı 1.5 TL

çıkardığını belirtiyor. >>16-17'de

Ocağın önünden ayrılmayan madenciler göçük altındaki arkadaşlarının kurtuluş haberini bekliyor. Fotoğraf: Hüseyin Özdemir

ADI BİLE SIÇRATTI

İsabet oranı yüksek siyasi anketleriyle tanınan Adil Gür'ün son araştırmasında Kemal Kılıçdaroğlu başkanlığındaki CHP'nin oy oranı yüzde 32'nin üzerine çıktı

KILIÇDAROĞLU MİLLİYET'İ ZİYARET ETTİ

Köşk adayımız Baykal olabilir

Adil Gür'ün şirketi A&G 15-17 Mayıs'ta 39 ilde 3.603 kişiyle görüştü.

İŞTE ÇARPICI SONUÇLAR

"Baykal CHP'nin başına dönerse CHP'ye oy veririm" diyenlerin oranı YÜZDE 18.6

"Baykal'ın atadığı başkan yönetimindeki CHP'ye oy veririm" diyenler YÜZDE 21.7

"Kemal Kılıçdaroğlu başkanlığındaki CHP'ye oy veririm" diyenler YÜZDE 32.3

"Baykal CHP'nin başına dönmeli mi?" sorusuna, ankete katılanların YÜZDE 70.4'ü 'Hayır' diyor, 'Evet' diyenler YÜZDE 22.1

Angela kasırgası Atina'yı vurdu

YUNANİSTAN'ın "Turizm Tanrıçası" diye anılan Turizm Bakanlığı Müsteşarı Angela Gereku'nun kocasının vergi kaçırdığının ortaya çıkması Yunanistan'ı

Şekil 54: 19 Mayıs 2010-Milliyet gazetesi

15. 20 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Sizi bekliyoruz"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır **(**bk. EK 53, s.327).

3.4.1.1.14. 2010-2015 Dönemi

1. 2 Haziran 2013 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"#5 günde taksim"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 54, s.328).

2. 20 Şubat 2013 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Kampların Melek'i"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"32 yıldır Filistinli eşiyle birlikte Beyrut'ta yaşayan Türk kadını Melek El Nimer, 1948'den beri Lübnan'daki kamplarda sefalet içindeki Filistinlilerin yardım meleği olmuş" şeklinde* uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

3. 18 Aralık 2013 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Pimi çektiler"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Yolsuzluk iddiasıyla büyük operasyon: Bakan çocukları, bürokratlar, işadamları, bankacıların da aralarında bulunduğu 52 kişi gözaltına alındı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

4. 22 Eylül 2014 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Hürriyet insanların kaçtığı Kobani'de"* şeklinde kısa, basit, etken bir isim cümlesi kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Ölüm Şehri"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"İŞİD Suriye'nin Kobani şehrini kuşattı ve ağır silahlarla ölüm saçıyor. Türkiye'ye sığınanların sayısı 100 bini bulurken boşalan ölüm şehrine Hürriyet'e girdi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir. (bk. Şekil 55, s.121).

5. 23 Şubat 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Sahte zafer-Şanlı tahliye!"*** şeklinde kısa, birleşik ve edilgen bir ünlem cümlesi kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Türkiye, sınırları dışındaki tek toprağı olan ve 8 aydır İŞİD kuşatmasındaki Süleyman Şah Türbesi'ni havaya uçurarak 'emanetleri' sınırına 200 metre uzaklıkta PYD kontrolündeki bölgeye taşıdı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 55: 22 Eylül 2014-Hürriyet gazetesi

6. 25 Şubat 2015 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ana haberin ana başlığında ***"Dağa çakıldılar"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında *"4 pilot şehit"* şeklinde uzun, basit, etken bir isim cümlesi kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"12 pilot şehit verildi"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Malatya'da gece uçuşu için havalanan iki RF-4E savaş uçağı keşif sırasında dağa çarparak düştü. Uçaklardaki 4 subay olay yerinde şehit oldu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

7. 16 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Padişah özentisi"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"Erdoğan'ın açılış törenleri nedeniyle Cuma namazı 50 dakika geç kılındı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında *"Cuma'ya açılış rötarı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"İlahiyatçılar tepkili"* şeklinde kısa, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

8. 17 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"TSYD yönetimi bakanlıktan alacağı 2 milyon lira için gazeteciliği feda etti"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Havuz Yazarları Derneği"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir başlık kullanılmıştır.

9. 18 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Bekir Ağırdır: AKP tabanı başkanlığı, ihaleleri, parti içinde tasfiyeleri sorguluyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Büyü bozuldu"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle yer almaktadır (bk. EK 55, s.329).

10. 19 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Seçim ayarlı bomba"*** şeklinde uzun, basit, etken bir isim cümlesi kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Sandığa 19 gün kala HDP'nin Adana ve Mersin örgütlerinde eş zamanlı bombalar patladı, 7 yaralı…"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır.

11. 20 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Aşkın meyvesi"*** şeklinde kısa, basit, etken bir isim cümlesi kullanılmıştır. Haberin spotunda *"Diplomatik görevi olan Katarlı askeri ataşe Ethem Sancak'ın ortağı olarak ticaret yapıyor"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir. Haberin alt başlığında *"Tartışmalı ortaklık"* şekline kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"BMC'ye askeri ataşe"* şekline uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

12. 21 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Bir haftadır grevde olan metal işçilerinin en büyük destekçisi çocuklar Aile boyu direniş"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. (bk. Şekil 56, s.123).

Cumhuriyet

Bir haftadır grevde olan metal işçilerinin en büyük destekçisi çocuklar

Aile boyu direniş

EN SAĞLIKLI GREV

Kılıçdaroğlu'ndan

Şekil 56: 21 Mayıs 2015-Cumhuriyet gazetesi

13. 22 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Son ankette 'koalisyon mesajı' alan finans piyasası hareketlendi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"AKP eriyor CHP tırmanışta"*** şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"2011 genel seçiminde oyu yüzde 49.8 olan AKP, KONDA'nın yaptığı son ankette 40.5'e düştü. 2011 'de yüzde 26 olan CHP ise 28.7'ye çıktı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır.

14. 23 Mayıs 2015 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yaşanabilir bir Adana nasıl mümkündür?"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir soru cümlesi kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Rant hırsı mahvetti"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında ise *"Koalisyon senaryosu"* şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"4 yılda büyük düşüş"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

15. 26 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"AKP yanlısı kalemler, koalisyon senaryolarını gündeme alıp, çöküşte suçlu aramaya başladı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Gidiyoruz korkusu"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında *"276 vekil çok zor…"* şeklinde uzun, basit ve etken bir

cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"Zorla mitinge"* şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır.

3.4.1.1.15. 2015-2020 Dönemi

1. 28 Kasım 2015 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Erdoğan'dan Putin'e sert mesaj"* şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Ateşle oynama"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"Cumhurbaşkanı Erdoğan, Putin'in açıklamalarından fevkalade rahatsız olduğunu vurguladı ve 'Rusya'ya samimiyetle ateşle oynamasını tavsiye ediyoruz' dedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanıldığı görülmüştür (bk. EK 59, s.333).

2. 3 Haziran 2016 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Yazıklar olsun"*** şeklinde kısa, basit ve etken cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Almanya Parlamentosu, Türkiye ile yüzyıllara dayanan ilişkilerinde derin yara açacak 'Ermeni soykırım tasarısı'nı onayladı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır.

3. 16 Temmuz 2016 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Darbeye geçit yok"*** şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin üst başlığında *"İşte silah zoruyla engellenen dünkü 1. Sayfamız- Cuntadan kanlı kalkışma-Özel hareket merkezi bombalandı: 17 polis şehit"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle bulunmaktadır. Haberin spotunda ise *"TSK içinde bir cunta dün gece Ankara ve İstanbul başta olmak üzere bazı kentlerde darbe girişiminde bulundu. Bir helikopter Meclis'i vurdu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır. (bk. Şekil 57, s.125).

4. 2 Ağustos 2016 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"56 bin konutta 0.70 faiz fırsatı"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"39 firma katılıyor"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır (bk. EK 56, s.330).

Şekil 57: 16 Temmuz 2016-Hürriyet gazetesi

5. 6 Ağustos 2016 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"İstihbaratta yeni formül: MİT+GİM"*** şeklinde kısa, basit, etken bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 57, s.331).

6. 7 Ağustos 2016 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Kaset komplosunda organize işler"*** şeklinde kısa, basit, edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Emniyet İstihbarat Dairesi'nin 3 birimi, kaset komplosunu organize etti"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır.

7. 11 Aralık 2016 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"15 şehit, 108 yaralı lanet olsun"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında *"İstanbul'da iki saldırı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"Dolmabahçe'de Vodafone Arena Stadyumu'nda*

oynanan Beşiktaş-Bursaspor maçı bittikten 1.5 saat sonra çevik kuvvet ekibine bombalı araçla intihar saldırısı düzenlendi. Aynı anda Maçka Parkı'nda ikinci patlama oldu. Saldırılarda 15 kişi şehit oldu, 108 kişi yaralandı" şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

8. 3 Ağustos 2018 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Skandal yaptırım kararına tepki yağdı"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Haddini bil ABD"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda da *"Meclis'teki 4 parti ABD'ye karşı ortak bildiri yayımladı. Hükümet ve muhalefet liderleri hukuksuz karardan geri adım atılmasını istedi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

9. 13 Eylül 2018 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Reyhanlı saldırısının planlayıcısı Lazkiye'de paketlendi"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Kaçamazsın"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin spotunda ise *"MİT, terörist Yusuf Nazik'i Suriye'de rejimin en korunaklı kentlerinden Lazkiye'nin merkezinden alıp Türkiye'ye getirdi"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

10. 16 Aralık 2018 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Zeytinyağında Halis Kavga"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"Aile yadigarı ünlü zeytinyağı markası Komili'yi 1995'te satan Halis Komili, yıllar sonra sektöre dönmek isteyince kavga çıktı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlıklarında *"Komi köyünden Ayvalık'a"* ve *"Yeni şirket, yeni marka"* şeklinde uzun, basit ve edilgen cümleler kullanılmıştır.

11. 25 Mayıs 2019 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"YSK'nin gerekçesi çiğnendi. Kamu görevlisi olmayanlar ve imamlar seçime görevlendirildi"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Sandık tezgahı"*** şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlığında *"Beykoz'da 4 kişi"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer

almaktadır. Haberin bir diğer alt başlığında *"İmamlar başkanlar"* şeklinde kısa, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür.

12. 15 Şubat 2020 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Saraylarla donatılan ülkede 32 milyon kişi borçlu"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Halk borçla direniyor"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında ise *"388 bin kişi ilk kez kart aldı"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin diğer ait başlığında ise *"Krediler ödenemiyor"* şeklinde kısa, basit ve edilgen bir cümlenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

13. 31 Mart 2020 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Biz bize yeteriz"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan salgınla mücadele günlerinde mağduriyet yaşayan dar gelirlilere destek için "Milli Dayanışma Kampanyası" başlatıldığını duyurdu. Açılışı da 7 aylık maaşını bağışlayarak yaptı"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında *"Önce isimler belirlenecek"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında da "*Kabine maaşını bağışladı"* şeklinde uzun, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir (bk. EK 60, s.334).

14. 3 Nisan 2020 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Virüs işte böyle yayıldı"*** şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"Türkiye'de koronaya yakalananların öyküleri tek tek incelendi. Virüsü Türkiye'ye ilk olarak kimlerin, nereden getirdiği belli oldu. İstanbul ve İzmir'den Anadolu'ya, Doğu ve Güneydoğu ile Karadeniz Bölgesi'ne nasıl sıçradığı anlaşıldı"* şeklinde uzun, birleşik ve edilgen bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında *"Avrupa'dan getirdiler"* şeklinde kısa, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin ara başlığında ise "Anadolu'ya umreden" şeklinde kısa, basit ve etken bir cümlenin kullanıldığı görülmüştür. (bk. Şekil 58, s.128).

Şekil 58: 3 Nisan 2020- Hürriyet gazetesi

15. 3 Mayıs 2020 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"36 bin hayalet taşıyıcı var"*** şeklinde uzun, basit ve etken bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda *"Bilim Kurulu üyesi Prof. Dr. Ateş Kara'ya göre ülkelerdeki vaka sayılarının yüzde 30'u kadar koronavirüs hastası 'hayalet taşıyıcılar' var. Türkiye'de bu rakam 36 bin civarında"* şeklinde uzun, birleşik ve etken bir cümle yer almaktadır. Haberin alt başlığında *"Maske ve sosyal mesafe"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise *"Yeni testler yapılacak"* şeklinde uzun, basit ve edilgen bir cümle yer almaktadır.

3.4.1.2. Haber Başlıklarının Retorik Analizi

1945'ten günümüzde haber başlıklarının retorik analizinde sayısal ifade ve zaman ifadesi içeren haber başlıklarının sayısı analiz edilmiştir. Tablo 6'da dönemler boyunca bu ifadelerin sayısı görülmektedir.

Tablo 6 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Retorik Analizi

Dönemler	Sayısal İfade İçeren Başlıkların Sayısı	Zaman İfadesi İçeren Başlıkların Sayısı
1945-1950	4	11
1950-1955	6	6
1955-1960	4	10
1960-1965	4	7
1965-1970	7	4
1970-1975	9	4
1975-1980	11	1
1980-1985	8	2
1985-1990	4	3
1990-1995	3	7
1995-2000	8	1
2000-2005	8	3
2005-2010	5	5
2010-2015	10	7
2015-2020	11	4

1975-1980 ve 2015-2020 dönemlerinde sayısal ifade kullanımı 11 ile en yüksek noktaya ulaşmıştır. Zaman ifadesi kullanımı da 1945-1950 döneminde 11 ile en yüksek noktadadır. Genel olarak tüm dönemler analiz edildiğinde zaman ifadesi kullanımının azaldığı görülmektedir. Bunun yanında ise sayısal ifade kullanımının da günümüze doğru arttığını söylemek mümkündür.

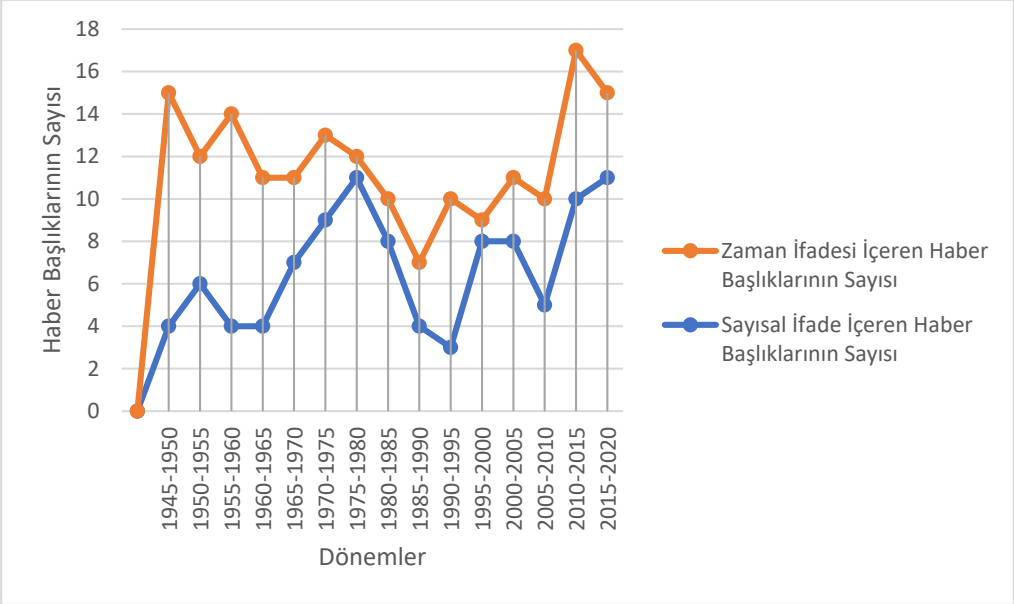

Grafik 4: 1945-2020 Yılları Arasındaki Haber Başlıklarının Retorik Analizi

Grafik 4'te de 1945'ten günümüze kadar gazetelerdeki haber başlıklarının retorik analizinde sayısal ve zaman ifade kullanımının dönemler boyunca dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir.

3.4.1.2.1. 1945-1950 Dönemi

1. 8 Ocak 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Atinada 200 şüpheli şahıs tevkif edildi"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifadeye başvurularak anlam güçlendirilmiştir.

2. 26 Şubat 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Harb ilanı kararımız Almanyaya bildirildi"*** ana başlığının hemen altında yer alan "*Karar 1 martta yürürlüğe girecek"* alt başlığında zaman ifadesi yer almaktadır. (bk. Şekil 59, s.131).

3. 22 Mart 1945 Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin spotunda *"Muahede müddeti önümüzdeki kasım ayının 7 sinde bitiyor ve altı ay evvelinden feshedilmedikçe kendiliğinden uzayacağı kararlaştırılmış bulunuyordu"* cümlesinde zaman ifadeleri kullanılmıştır.

İSTANBUL — ÇAĞALOĞLU

Pazartesi 26 Şubat 1945

Harb ilânı kararımız Almanyaya bildirildi

Karar 1 martta yürürlüğe girecek

Times gazetesi "Uluslararası barışın yeniden kurulmasında Türkiyenin mühim bir rolü olacaktır. Rodos ve Girid gibi adaların Almanlardan temizlenmesi işinde de Türkiyenin büyük bir amil olacağı muhtemeldir,, diyor

Dünya emniyeti konferansı

Sanfransiskoda şimdiden hazırlıklar başladı

Birleşmiş Milletler demeci

İmzaladığımız demecin metnini neşrediyoruz

Şekil 59: 26 Şubat 1945-Cumhuriyet gazetesi

4. 14 Nisan 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin "Cumhurbaşkanımız İnönü, dün akşam radyoda Amerikalılara hitab ederek milletin hislerine tercüman oldular" şeklindeki alt başlığında ve "Millet Meclisi büyük ölünün hatırasını taziz için ayakta bir dakika sükut etti" şeklindeki spotunda zaman ifadeleri yer almaktadır.

5. 9 Haziran 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"C.H.P grupunun dünkü celsesi"*** ana başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır. (bk. Şekil 60, s.132).

C.H.P. grupunun dünkü celsesi

Memurin Muhakemat Kanununun tadili hakkındaki rapor görüşüldü

Sözlerinin tahrif edildiğini ileri sürerek bundan evvelki Grup zabıtlarının neşrini istiyen Milletvekillerinin teklifleri reddedildi

Ankara 8 (Telefonla) — C. H. P. Meclis Grupu bugün toplanarak Memurin Muhakemat kanununda yapılacak tadilâta dair raporu müzakere etmiştir.

Raporun müzakeresine geçilmeden evvel Faik Kurtoğlu söz almış ve Cemil Sait Barlas'la kendi arasında geçen oturumda cereyan eden münakaşa hakkında bazı sözler söylemiş ve kendi sözlerinin yanlış aksettiğini, bu sözlerin aynen neşro-

(Devamı Sa. 5. Sü. 7 de)

Şekil 60: 9 Haziran 1948- Hürriyet gazetesi

6. 10 Haziran 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin alt başlığında *"Sabahın erken saatlerinden beri yapılan temaslardan sonra kabine listesi gece geç vakit İnönü'nün tasvibine sunuldu"* cümlesinde zaman ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir.

7. 7 Temmuz 1948 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan *"Zarar 2 milyondan fazladır. 11 kişi nezaret altına alındı, yangında kasıt olduğu söyleniyor"* şeklindeki haberin spotunda sayısal ifadelere başvurulduğu tespit edilmiştir.

8. 16 Temmuz 1948 Hürriyet gazetesinde yer alan haberin alt başlığında *"Bir kişinin ölümüyle neticelenen ve iki seneden beri devam eden dava ağırcezaya deva edildi"* cümlesinde sayısal ve zaman ifadeleri kullanılmıştır (bk. EK.1, s.275).

9. 22 Temmuz 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Olimpiyada iştirak edecek olan futbol ve atletizm ekipleri bugün hareket ediyorlar"*** şeklindeki ana başlığında ve *"Olimpiyadları gazetemiz adına takip edecek olan foto Ali Ersan da bugün uçakla yola çıkıyor"* şeklindeki haberin alt başlığında aynı zaman ifadesinin kullanıldığı görülmüştür. Böylelikle okuyucuyu tamamen bilgilendirme amaçlanmıştır.

Olimpiyada iştirak edecek olan

Futbol ve atletizm ekipleri bugün hareket ediyorlar

Olimpiyadları gazetemiz adına takip edecek olan foto Ali Ersan da bugün uçakla yola çıkıyor

Olimpiyatlara iştirak edecek olan futbol ve atletizm ekipleri bugün Londraya gitmek üzere şehrimizden ayrılmaktadırlar. Fenerin protestosu üzerine Halit de futbol ekipi kadrosuna alınmıştır. Beden Terbiyesi Umum Müdürü Vildan Âşir Savaşır, güreşçilerle bisikletçilerden mürekkep ikinci kafile ile birlikte yola çıkacaktır.

Millî futbol takımımızı çalıştırmak üzere antrenör Molnar'ın gidip gitmeyeceği henüz belli değildir. Kendisine vize alınmak için çalışılmaktadır.

Diğer taraftan, muhakemesi olduğu için İstanbuldan ayrılması şüpheli gibi görünen Rehaya adliyece izin verilmiş olduğundan o da bugünkü kafile ile Londraya hareket etmektedir.

Bugün hareket eden kafilelerle birlikte, olimpiyatları gazetemiz adına takibedecek olan arkadaşımız Foto Âli Ersan da yola çıkmaktadır. Yandaki resimde, Âli Ersan'ın olimpiyat oyunlarını takibine imkân verecek olan Basın Hüviyet kartı görünüyor.

Âli Ersan olimpiyatlara iştirak edecek olan Türk sporcularını adım adım takibederek çekeceği resimleri gazetemizde neşredilmek üzere uçak postasiyle günügününe bize yollayacaktır.

(Haberlerimizi 4 üncü sahifede okuyunuz)

Şekil 61: 22 Temmuz 1948-Hürriyet gazetesi

10. 16 Ocak 1949 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Halk Partisi müfritlerinin dünkü kuvvet tezahürü"*** ana başlığında zaman ifadesi kullanılırken *"30-40 kadar milletvekili salonu terkettiler ve idare heyetine Partinin müfrit kanadı mensubları seçildi"* şeklindeki spotunda ise sayısal ifadelere başvurulduğu görülmüştür.

11. 23 Mayıs 1950 tarihli Hürriyet gazetesinde yer *alan* ***"9uncu Büyük Millet Meclisi dün açıldı"*** şeklindeki ana başlığında zaman ifadesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Salı 23 MAYIS 1950

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

POKER-PLAY

9 uncu Büyük Millet Meclisi dün açıldı

Gizli reyle yapılan seçim neticesinde

Cumhurbaşkanlığına Celâl Bayar seçildi

Koraltan B.M.M.Başkanı oldu, Menderes de yeni kabineyi kurmağa memur edildi

YENİ KABİNE

Gideceklerle hasbıhal

Cumhurbaşkanı seçimi şenlikleri

Dün şehrin her tarafında şenlikler yapıldı; Kasımpaşa'da bir D.P. li adadığı bir kurbanı kendi eliyle kesti

Kabine hakkında yapılan tefsirler

Şekil 62: 23 Mayıs 1950-Hürriyet gazetesi

Prof. Dr. Baki Asiltürk, zaman ifadesinin o dönemlerde neden sıklıkla kullanıldığını şu şekilde açıklamaktadır:

"O zamanlarda, bazı uzak yerlere gazete geç ulaşıyordu. Onun için zaman vurgusu ısrarla yapılmış. Günümüzde olmaz bu, mümkün değil."[251]

3.4.1.2.2. 1950-1955 Dönemi

1. 4 Temmuz 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin spotunda ise *"Evvelki gece Harbiyede bir çocuğu çiğneyen ve bir kadın tarafından kullanılan araba*

[251] Baki Asiltürk, -Prof. Dr- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme, İstanbul, 27 Kasım 2019.

yaralı ile birlikte kayboldu" şeklinde cümlede 'evvelki gece' bilgisi verilerek bir zaman ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca bu cümlede 'bir kadın', 'bir çocuk' şeklinde sayısal ifadelerde kullanılmıştır.

[Devamı Sa: 5 Su: 4 de]

Hususî bir otomobilin yaptığı kaza

Evvelki gece Harbiyede bir çocuğu çiğneyen ve bir kadın tarafından kullanılan araba yaralı ile birlikte kayboldu

Savcılık ve emniyet makamları evvelki gece saat 21 sıralarında Beyoğlunda radyoevi ile Harbiye arasında cereyan eden garip ve esrarlı bir hâdiseye el koymuş ve tahkikata başlamıştır.

Saat 21 sıralarında, alaca karanlıkta Taksim istikametinden gelmekte olan ve genç ve çok şık giyinmiş bir bayanın idaresinde bulunan hususî bir otomobil Orduevi önünde 12 yaşlarında bir erkek çocuğuna şiddetle çarpmıştır.

Bu sırada oradan geçmekte olan 102 sayılı Mecidiyeköy - Sirkeci tramvayının vatmanı Meh-

[Devamı Sa: 5 Sü: 2 de]

Şekil 63: 4 Temmuz 1950- Milliyet gazetesi

2. 6 Temmuz 1950 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Meclisin dün yaptığı toplantıda bazı milletvekillerinin mazbataları hararetli tartışmalara yol açtı"*** şeklindeki ana başlığında bir zaman ifadesinin kullanıldığı tespit edilmiştir (bk. EK 7, s.281).

3. 1 Ağustos 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin spotunda ise *"Bir kadın öz kızını boğup öldürdü, sonrada ağaca asarak intihar süsü vermek istedi"* şeklinde sayısal ifadeye başvurulan bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 4, s.278).

4. 3 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Korede kızıllara bugün 9427 kayıp verdirildi"*** şeklindeki ana başlığında zaman ifadesi ve sayısal ifade kullanılmıştır.

3 - Ocak - 1953 - Cumartesi • Sayı: 3 •

Son Ha

GÜNLÜK SİYASİ AK

Korede kızıllara bugün 9427 kayıp verdirildi

Üstünuçankaleler Pyongyang civarındaki depoyu bombaladı

Mallarımızı dışarı satarken hükümet müstehliki de düşünmelidir

Cemil Sait BARLAS

İZMİT'TE EKMEK SIKINTISI

İstanbul'da uçan daire görüldü

BİR UÇA

Kadınların korkusu

Hipnotizma ile birço edilecekleri artık a

Şekil 64: 3 Ocak 1953- Son Havadis gazetesi

5. 6 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"İki askeri heyetimiz Paris ve Napoli'ye gidiyorlar"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifade kullanılmıştır.

6. 8 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan *haberin* ***"Bugün iki casus idama mahkum oldu"*** şeklindeki ana başlığında 'bugün' kelimesi kullanılarak olayın zamanı hakkında bilgi verilmiştir.

8 - Ocak - 1953 - Perşembe ● Sayı: 8 ● Fiyatı 10 Kuruş ● Telefon: 14902

Son Havadis

GÜNLÜK SİYASİ AKŞAM GAZETESİ

HERGÜN 6 SAYFA

İnci

BAŞYAZARI: CEMİL SAİT BARLAS

Bugün iki casus idama mahkûm oldu

İdama mahkûm edilenler Kemal Kuvvetli ve Hayati Karaşahin'dir

Sabahki duruşmanın safhalarını aynen veriyoruz

Rekor peşindeki gelin

Japonya'ya pamuk satacağımız şüpheli

Zira Japonya ile aramızda ticaret anlaşması yok

Serbest dövizle Japonlar alınıyor

Otobüs durakları

Frnsız kabinesinde önemli değişiklik

De Gaulle yeni parti kuracak Dışişlerine Bidault getirildi,

R. Mayer hazırlığını tamamlad

Hükümet dar ve sabit gelirliler için ne düşünüyor?

Cemil Sait BARLAS

Eisenhower - Churchill görüşmesi bitti

T. M. T. F.

Şekil 65: 8 Ocak 1953-Son Havadis gazetesi

7. 12 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Bu sabah Kore'de göğüs göğüse savaşlar oldu"*** şeklindeki ana başlığında 'bu sabah' ifadesi kullanılarak olayın zamanı hakkında bilgi verilmiştir.

8. 3 Mayıs 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Geceki deprem"*** şeklindeki ana başlığında 'geceki' denilerek depremin ne zaman gerçekleştiği bilgisi verilmiştir.

9. 10 Haziran 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"İki kadın arasında müthiş bir kavga"*** şeklindeki ana başlığında ve *"İstanbul'da, adliye koridorunda, biri diğerini bayıltıncaya kadar dövdü"* şeklindeki spotunda olayı gerçekleştiren kişi sayısı belirtilmiştir.

İKi kadın arasında çıkan müthiş bir kavga!

İstanbul'da, adliye koridorunda, biri diğerini bayıltıncıya kadar dövdü

İstanbul, 10 (Tlf.) — Aralarındaki geçimsizlik yüzünden birbirlerinden davacı olan Perihan ve Fethiye isminde iki kadın, dün, adliye koridorlarında saç saça, baş başa döğüşmüşlerdir. Etraftan yetişenlerrin bütün uğraşmalarına rağmen bir türlü ayrılmayan kavgacılar, birbirlerini hayli hırpalamışlar, bu arada, Perihan, Fethiye Kalyon adındaki kadını bayıltıncaya kadar döğmüştür. Kavga sırasında Adliyenin içi mahşer halini almıştır. Hâdiseyi müteakip Fethiye, Perihandan davacı olduğunu söyliyerek tekrar adalet makamlarına başvurmuştur.

Güneşin görül
şekilde resmi al

Şekil 66: 10 Haziran 1953-Son Havadis gazetesi

3.4.1.2.3. 1955-1960 Dönemi

1. 9 Eylül 1955 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Nümayiş gecesi tahrikat yapan otuzdan fazla komünist yakalandı"*** şeklindeki ana başlığında zaman ve sayı ifadeleri kullanılmıştır. Haberin alt başlığında ise *"Suçlu görülenlere 10-15 yıl arasında hapis cezası verilecek"* şeklindeki cümlede bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

2. 31 Ekim 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Diyarbakır ve Bilecik'te dün seçimin iptaline karar verildi"*** şeklindeki ana başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır. Haberin *"İl seçim kurulları bu kez 2 yerde muhalefetin yapmış olduğu itirazları yerinde buldu"* şeklindeki haberin alt başlığında ise bir sayı ifadesi kullanılmıştır.

3. 18 Kasım 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"CHP Meclisi seçime dair tebliğini dün neşretti"*** şeklindeki ana başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır.

4. 7 Eylül 1958 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Dün Balıkesir'de Başvekil muhalefeti ihtilal havası yaratmakla itham etti"* şeklindeki alt başlığında zaman ifadesi kullanıldığı görülmüştür.

5. 12 Kasım 1958 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"MacMillan bugün Kıbrıs için mühim konuşma yapacak"* şeklindeki spotunda bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

6. 7 Aralık 1959 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Başkan Eisenhower dün geldi"*** şeklindeki ana başlığında bir zaman ifadesinin kullanıldığı görülmüştür.

Hürriyet

Pazartesi 7 ARALIK 1959

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

GÜVEN OTO KURSU

Motor – Trafik – Direksiyon

KAYITLAR TAKSİTLEDİR

WE LIKE IKE

IKE Türk milletini selâmlıyor:

BAŞKAN EiSENHOWER DÜN GELDİ

Muhteşem tören ile yüzbinlerce Ankara'lının karşıladığı Başkan, askerlere: "Merhaba,, dedi

Eisenhower şöyle dedi: "Ikinci evimde gibiyim,,

IKE: "Hayatım boyunca böyle candan ve sıcak bir hüsnü kabule şahit olmadım,, dedi

Görüşmelerde:

Eisenhower "Amerika ve dost memleketler Türkiyeye yardıma devam etmelidir,, diyor

Samimî geçen görüşmelerde iki devlet tam görüşbirliğine vardılar

Başkan Eisenhower için Ankara'ya dün binbir çeşit hediye yağdırıldı

Bunlar, sefaret vasıtası ile Amerika'ya gönderilecek

Irak'ı 7-1 yendik!

www.nazimbaba.com

Şekil 67: 7 Aralık 1959-Hürriyet gazetesi

7. 29 Nisan 1960 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"İstanbul'da gece sokağa çıkmak yasak. Eğlence yerleri kapandı"* şeklindeki spotunda zaman ifadesi yer almıştır.

8. 27 Mayıs 1960 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Memleketin bugünkü buhranına ve kardeş kavgasına mani olmak üzere Kahraman Türk ordusu bütün memlekette dün gece sabaha karşı idareyi ele aldı"*** şeklindeki ana başlığında zaman ifadeleri kullanılmıştır.

TÜRKİYE TARİH YAYINLARI Bibliyografyası

Cumhuriyet

MAVİ MELEK

GÜVEN

Memleketin bugünkü buhranına ve kardeş kavgasına mâni olmak üzere

Kahraman Türk Ordusu Bütün Memlekette

Dün Gece Sabaha Karşı idareyi Ele Aldı

Maksat tarafsız bir idarenin nezaret ve mürakabesi altında sür'atle yeni seçimlere gitmek ve bu âdil seçimler neticesinde hangi taraf kazanırsa idareyi onun ellerine devretmektir

Şekil 68: 27 Mayıs 1960-Cumhuriyet gazetesi

9. 28 Mayıs 1960 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan *"Türkiyenin kahraman Silahlı Kuvvetlerimiz tarafından idaresinin ikinci günündeyiz"* şeklindeki üst başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır.

10. 9 Haziran 1960 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Sabık Cumhurbaşkanı 1500 Harbiyelinin imhasında hiç mahzur olmadığını söylemiş"* şeklindeki spotunda sayısal bir ifade kullanılmıştır.

11. 28 Haziran 1960 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"İnönü'ye Topkapıda öldürmeye teşebbüs iaddiasiyle 11 DP'li tevkif edildi. Uşak hadiselerinin sanıkları 29'a yükseldi"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelere başvurulmuştur.

3.4.1.2.4. 1960-1965 Dönemi

1. 5 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"C. Gürsel tasfiyenin sebebini dün açıkladı"*** ana başlığında ve *"50 kişilik general kadrosunda 240, 1200 kişilik kadroda 2600 Alb. Bulunuyor, rütbenin kıymeti yoktu"* şeklindeki spotunda zaman ve sayı ifadeleri kullanılmıştır.

C. GÜRSEL TASFİYENİN SEBEBİNİ DÜN AÇIKLADI

50 kişilik General kadrosunda 240, 1200 kişilik kadroda 2600 Alb. bulunuyor, rütbenin kıymeti yoktu

Tekoş'un yolsuzlukları

Bir Jokey öldü

Şekil 69: 5 Ağustos 1960-Son Havadis gazetesi

2. 19 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"Bir kadın berberi tevkif edildi"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifade kullanılmıştır.

3. 26 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan *"Yeni kabineyi Cemal Gürsel'in yarınki basın toplantısında açıklayacağı sanılıyor"* şeklindeki alt başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır.

4. 29 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"Bu sabah bir vapur denizde yanıyordu"*** şeklindeki ana başlığında ve *"Kızkulesi, araba vapurunun bacası tutuşunca yolcular telaşa düştü. Kaptana göre sebep: Vapur 20 saat çalışmış"* şeklindeki spotunda zaman ifadeleri bulunmaktadır.

Terfi ettiler

Bu sabah bir vapur denizde yanıyordu

"Kızkulesi,, araba vapurunun bacası tutuşunca yolcular telâşa düştü. Kaptana göre sebep: Vapur 20 saat çalışmış

Başgil Koraltan'a

Şekil 70: 29 Ağustos 1960-Son Havadis gazetesi

5. 15 Eylül 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"Aygün ile ilgili 100 dosya hazırlandı"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifade vardır (bk. EK 11, s.285).

6. 4 Eylül 1964 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Meclisin AP nin talebi üzerine yaptığı dünkü olağanüstü toplantısında İnönü durum harbe gidiyor***

dedi" şeklindeki ana başlığında ve *"Meclis, bugün genel görüşme teklifini müzakere edecek"* şeklindeki alt başlığında zaman ifadeleri kullanılmıştır.

7. 10 Mart 1965 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin *"Bütçe 25 Martta meclise getiriliyor"* şeklindeki üst başlığında zaman ifadesi vardır. Haberin spotunda da *"Egeli ekicilerin elinde tütün kalmayacak. Köylüye tohumluk için 60 milyon lira ayrıldı"* şeklinde bir sayısal ifade kullanılmıştır.

3.4.1.2.5. 1965-1970 Dönemi

1. 15 Temmuz 1966 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Bir ceset daha çıkarıldı ve bir dalgıç vurgun yedi"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifadeler kullanılmıştır.

2. 17 Kasım 1967 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Rumlar iki köyü yaktılar, yıktılar ve gittiler"*** şeklindeki üst başlığında ve ***"Türkler 24 şehit verdi"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifadeler kullanılmıştır.

3. 13 Ekim 1969 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Seçime katılma oranı bütün yurtda düşük oldu. AP %51, CHP %33 oranında oy aldı"* şeklindeki spotunda ve *"Olaylı geçen seçimlerde İzmir'de AP:11, CHP:1 Milletvekili çıkarıyor"* şeklindeki alt başlığında sayısal ifadelerin kullanıldığı görülmüştür.

4. 2 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin *"1970 yılı büyük hizmet yılı olacak"* şeklindeki üst başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır. Haberin *"Bu yıl 10 milyar liralık tesisler hizmete açılacak 25 milyar liralık tesislerin de temeli atılacak..."* şeklindeki spotunda ise sayısal ifadeler kullanılmıştır (bk. EK 14, s.288).

5. 18 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin *"72 imzalı muhtıranın metni yayınlanmadı"* şeklindeki alt başlığında uzun, basit ve edilgen bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 16, s.290).

6. 23 Ocak 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberde *"Askeri Şura şubatta karar alacak"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Askerlik süresinin 18 aya inmesi kesinleşiyor"*** şeklindeki ana başlığında zaman ifadelerine başvurulmuştur (bk. EK 18, s.292).

7. 22 Mart 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin *"Kanunun yürürlüğe giriş tarihi 1 Mart 1970 olacak"* şeklindeki alt başlığında bir zaman ifadesi kullanılmıştır (bk. EK 17, s.291).

3.4.1.2.6. 1970-1975 Dönemi

1. 4 Mart 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Tağmaç 2 bini aşkın subayı toplayıp son durumu anlattı"*** şeklinde haberin ana başlığında sayısal ifadeye başvurulmuştur.

2. 5 Mart 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"6 milyon lira fidye istediler Para Cumartesi 6'ya kadar ödenmezse 4 Amerikalı kurşuna dizilecek"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifadeler ve zaman içeren ifadeler kullanılmıştır (bk. Şekil 71, s.145).

3. 12 Mart 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Amerikalı askerleri kaçıran 5 kişiden biri yakalandı"* şeklindeki alt başlığında sayısal ifadeye başvurulmuştur.

4. 24 Mart 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"İki eski planlamacı Devlet Bakanı oldu"* şeklindeki üst başlığında sayısal ifadeye başvurulmuştur.

5. 23 Mayıs 1971 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Saat 24'ten 15'e kadar sokağa çıkmak yasak"*** şeklindeki ana başlığında zaman ifadesine başvurulmuştur (bk. Şekil 72, s.146).

Hürriyet
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
Hürriyet diyor ki:
7,5 LİRAYA 1 SAAT NEFES TÜKETMEK!
Kendisine Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu adını veren örgüt adam kaçırdı
6 MİLYON LİRA FİDYE İSTEDİLER
Para Cumartesi 6'ya kadar ödenmezse
4 AMERİKALI KURŞUNA DİZİLECEK
Amerikalı askerleri kaçıran 5 kişiden biri yakalandı
JİMMİE SEXTON
LARRY J. HEAVNER
RİCHARD CARASZİ
JAMES GHOLSON
Gizli örgütün şartları arasında bildirilerinin radyolarda okunması da var
Gizli örgüt dünya ve Türk halkına çağrıda bulundu
Son dakika
Mühlet 12 saat uzatıldı
MANİFESTO GİBİ
Amerikan Büyükelçisi "Çok endişedeyiz,, dedi

Şekil 71: 5 Mart 1971-Hürriyet gazetesi

6. 10 Ekim 1971 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Koçalak, Uğur ve Onursal 5'er yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı"* şeklindeki üst başlığında zaman ifadesine başvurulmuştur. Haberin ***"Gezmiş ve 17 arkadaşı idama mahkum oldu"*** şeklindeki ana başlığında da sayısal ifadeye başvurulmuştur.

7. 29 Mart 1972 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Aralarında Aktolga, Aral, Küpeli ve Etiman'ın da bulunduğu 24 anarşist ile Çayan'a yardım eden Yılmaz Güney yakalandı"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifadeye başvurulmuştur (bk. Şekil 73, s.146).

Cumhuriyet

23 Mayıs Pazar 1971

Saat 24'ten 15'e kadar sokağa çıkmak yasak

Bir Parti Kapatıldı

Apartmanların sorumluları binada olacak

Elrom'dan haber alınamadı

HALK MUHTARLIKLARIN ÖNÜNE YIĞILDI:

Başbakan valilerin dikkatli olmasını istedi

Erim: "Gereksiz tutuklama yapıldı,,

Çilingiroğlu, montaj konusunda iki Sanayi Odası Başkanı ile görüşme yaptı

OSMAN OLCAY, «TÜRKİYE'DEKİ AMERİKAN ÜSLERİNİN DÜNYADAKİ GÖREVİNİ İÇİNDEDİR» DEDİ

Polisle çatışan öğrenci Nedim Öztaş öldü

Şekil 72: 23 Mayıs 1971-Cumhuriyet gazetesi

Hürriyet

Salı - 28 Mart 1972

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

50.000 HEDİYE

Aralarında Aktolga, Aral, Küpeli ve Etiman'ın da bulunduğu 24 anarşist ile

Çayan'a yardım eden Yılmaz Güney yakalandı

Yakalananlardan bazılarının gizli örgütle elebaşı olduğu açıklandı

YILMAZ GÜNEY

"Daha 15 çocuk doğuracağım,,

35 yaşındaki Fatma Bacı on dördüncü çocuğuna hamile

Erim'in mektubunun tam metni açıklandı

"Kocam benim cömertçe poz vermeme aldırış etmez,,

Şekil 73: 29 Mart 1972- Hürriyet gazetesi

8. 5 Kasım 1972 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"CHP'nin kararı 1 red ve çekimsere karşı 42 oyla alındı, 8 üye oyla oylamada bulunmadı"* şeklindeki üst başlığında sayısal ifadeye başvurulmuştur.

9. 20 Temmuz 1974 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Bir Rum hücumbotu batırıldı. 14 ilde sıkıyönetim ilan edildi"* şeklindeki spotunda sayısal ifade kullanılmıştır.

10. 21 Temmuz 1974 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Lefkoşa düştü. Mehmetçik Limasol Magosa ve Baftan adanın içine doğru ilerliyor. 2 hücumbot batırdık Yunanistan'da isyan çıktı"* şeklindeki spotunda sayısal ifade kullanılmıştır.

11. 17 Ağustos 1974 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"3 gün savaşı başarıyla bitti"* şeklindeki üst başlığında zaman içeren bir ifade kullanılmıştır.

Milliyet
Halk Gazetesi
«3 Gün Savaşı» başarıyla bitti...
ATEŞ KESİLDİ
Harekâtın son gününde Lefke ve Omorfo alındı
Klerides ve Bakanları Lefkoşa'dan kaçtı
DURUM
Esaret emperyalistlerin akıbetidir

Şekil 74: 17 Ağustos 1974-Milliyet gazetesi

3.4.1.2.7. 1975-1980 Dönemi

1. 13 Temmuz 1975 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Kanserden ölen Latife Uşakizade 73 yaşındaydı"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelere başvurulmuştur.

2. 27 Nisan 1977 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Niksar'daki olaylarda 4 kişi yaralandı, bazı işyerleriyle CHP'nin bir seçim otobüsü tahrip edildi, 2 kişi gözaltına alındı"* şeklinde üst başlığında sayısal ifadelere başvurulmuştur.

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALI NACİ KARACAN
Niksar'daki olaylarda 4 kişi yaralandı, bazı işyerleriyle CHP'nin bir seçim otobüsü tahrip edildi, 2 kişi gözaltına alındı
ECEVİT SİLAHLI SALDIRIYA UĞRADI
İçinde bulunduğu seçim otobüsü ateşe tutulan CHP Genel Başkanı, «Bu, AP ile MHP'nin birlikte hazırladıkları bir oyun» dedi
Halkevleri Genel Merkezi'ne patlayıcı madde atıldı
Kayseri'de vurulan
OSMANCIK'TA DA CHP BİNASI TAHRİP EDİLDİ, YAŞLI BİR KADIN HEYECANDAN ÖLDÜ
işçi emeklilerinin aylığını artıran kararname hazırlandı

Şekil 75: 27 Nisan 1977-Milliyet gazetesi

3. 2 Mayıs 1977 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Törene yüzbinlerce kişi katıldı"* şeklindeki üst başlığında ve ***"1 Mayıs kanlı bitti: 33 ölü"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifadelere başvurulduğu görülmüştür.

4. 25 Mayıs 1977 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Niksar'daki olaylarda 4 kişi yaralandı, bazı işyerleriyle CHP'nin bir seçim otobüsü tahrip edildi, 2*

kişi gözaltına alındı" şeklindeki üst başlığında sayısal ifadelere başvurulduğu görülmüştür (bk. EK 27, s.301).

5. 30 Mayıs 1977 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Seçimlere 5 gün kala nutuklar ve saldırılar sürüyor"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifadelere başvurulmuştur.

6. 1 Ocak 1978 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Yeni yılda yeni hükümet: MC 218 oy alabildi"* şeklindeki üst başlığında sayısal ifadelere başvurulduğu görülmüştür. Haberin *"Dün akşam saat 18'de köşke çıkan Demirel'in istifasını Cumhurbaşkanı Korutürk kabul etti"* şeklindeki spotunda zaman ifadelerine yer verilmiştir.

Hürriyet

Sevgili okuyucularımızın yeni yılını kutlar, yuvalarında mutluluklar dileriz. Hürriyet

GAZETENİZ BUGÜN 28 SAYFADIR

Yeni yılda yeni hükümet: MC 218 oy alabildi

CHP, iktidarı düşürdü

Dün akşam saat 18'de köşke çıkan Demirel'in istifasını Cumhurbaşkanı Korutürk kabul etti

33 dakika içinde biten oylamaya bağımsız inkaya ve Zilan katılmadılar

Türkeş ve Erbakan Meclis'in kararını saygı ile karşıladıklarını söyledi

Red	228
Kabul	218
Katılmayan	2
Boş	1
Başkan	1

DEMİREL: Şimdi hükümet bunalımı başlamıştır

ECEVİT: Ağır bunalım sona ermiş bulunuyor

Liderler silahsız ve barış dolu yıl dilediler

1977'deki vahşet ve kargaşalığın unutulmasını istediler

Yeni yılı seviyorum

Minikler yeni yıla bir gün önce girip hediyelerini aldı

Milli Piyangonun yılbaşı çekilişinde ikramiye kazanan numaralar

Bugün Hürriyet PAZAR ilavemizi isteyiniz

İzmir'de, bombalı saldırı ile soygun yapan ikisi kız beş anarşist yakalandı

Şekil 76: 1 Ocak 1978-Hürriyet gazetesi

7. 17 Mart 1978 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Üniversiteden çıkan öğrencilere bomba atıldı: 5 ölü, 5'i ağır 44 yaralı var"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifadelere başvurduğu görülmüştür.

8. 26 Kasım 1979 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan *haberin "Demirel, 21 oy fark yaptı"* şeklindeki üst başlığında ve ***"2 CHP'li istifa etti, 1'i de Disiplin Kurulu'nda"*** haberin ana başlığında sayısal ifadeler kullanılmıştır (bk. EK 28, s.302).

9. 15 Aralık 1979 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Devalüasyon oranının %40 dolayında gerçekleşmesi bekleniyor"* şeklindeki spotunda bir sayısal ifade kullanılmıştır.

3.4.1.2.8. 1980-1985 Dönemi

1. 16 Temmuz 1980 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu dün saat 17'de dükkanında bir terörist tarafından vuruldu"* şeklindeki alt başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır.

2. 28 Ekim 1981 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Cumhuriyet tarihinin 15. Meclis Başkanı-İkinci turda Sadi Irmak 158 oyun 67'sini aldı Irmak Başkan"*** şeklindeki ana başlığında bir sayısal ifade kullanılmıştır (bk. EK 35, s.309).

3. 9 Nisan 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Dün sabah görevine giderken evinin garajında kurşunlanan iki çocuk babası Kani Güngör'ün durumunun kritik olduğu bildiriliyor"* şeklindeki spotunda bir sayısal ifade kullanılmıştır.

4. 8 Ağustos 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"**8 ölü-Ermeni teröristlerden biri ölü, diğeri yaralı ele geçti-Ve köpeğin sonu"*** şeklindeki ana başlığında bir sayısal ifade kullanılmıştır.

5. 28 Ağustos 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"1,2,3,4,5,...Ve, 29.şehidimizi de verdik"* şeklindeki üst başlığında sayısal ifadelere başvurulmuştur. (bk. Şekil 77, s.151).

1,2,3,4,5,...Ve, 29. şehidimizi de verdik

Köpeklerin hedefi, bu kez Ottawa'daki Askeri Ataşemiz Albay Altıkat oldu

Hep onlar mı vuracak!

ilk kez bi subayımız

28 Ağustos 1982 Cumartesi

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

FİYATI 20 LİRA

Evren: "Devletimiz gücünü gerekli yer ve zamanda kullanacaktır"

Bekliyoruz

● Kana doymayan Ermeni katiller, Kanada Büyükelçiliğimiz Askeri Ataşesi Kurmay Albay Atilla Altıkat'ı, kahpece kurşunladılar.

● Albay Altıkat'ın otomobili bir kavşaktaki kırmızı ışıkta durunca bir otomobilden inen kalleş katil kurşun yağdırdı. Silahını parçalanıncaya kadan atan katil kaçtı.

● Albay Altıkat, başı, boynu ve göğsünden 8 kurşunla isabet aldı ve olay yerinde şehit oldu.

● "Kırmızı Yaprak" operasyonunu başlatan Kanada polisi gözaltına aldığı bir kişiyi serbest bıraktı.

● Ottawa Radyosu'na telefon eden bir şahıs "Cinayeti 'Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları' işledi" dedi ve ekledi: "Yakında yeniden vuracağız."

● Albay Altıkat'ın 17 yaşındaki kızı Zeynep, Şaşırmadım. Çok tehdit alıyorduk" dedi

Şekil 77: 28 Ağustos 1982- Hürriyet gazetesi

6. 18 Şubat 1983 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis'i Ankara'dan Diyarbakır'a götüren askeri uçak havalandıktan kısa süre sonra düştü. Bitlis ve beraberindeki üç subay ile bir astsubay şehit oldu"* şeklindeki spotunda sayısal ifadeler kullanılmıştır.

7. 21 Mayıs 1983 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Siyasi yaşama üç parti daha katıldı"*** şeklindeki ana başlığında sayısal ifade kullanılmıştır.

8. 16 Temmuz 1983 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"24 geçmeden, ikinci kanlı saldırı…"* şeklindeki üst başlığında sayısal ifade ve zaman ifadesi kullanılmıştır. Haberin ***"THY bürosuna bırakılan bombalı bavul patladı; 5 ölü Kudurdular"*** şeklindeki ana başlığında da sayısal ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir.

3.4.1.2.9. 1985-1990 Dönemi

1. 15 Şubat 1986 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Özdağlar'a 2 yıl hapis"* şeklindeki üst başlığında sayısal bir ifade kullanılmıştır.

2. 2 Haziran 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Yetti artık-Avrupa Parlamentosu'ndan bölücüye destek-Apo'dan emir… Ve, 30 ölü"* şeklindeki üst başlığında sayısal ifade kullanılmıştır.

3. 10 Kasım 1989 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Ölümünün 51. yılında ulu önderin huzurundayız"* şeklindeki üst başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır.

4. 8 Mart 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Sabah evinden çıkıp gazeteye gelirken 7 kurşunla vuruldu"* şeklindeki üst başlığında sayısal ve zaman ifadelerinin kullanıldığı görülmüştür (bk. EK 41, s.315).

5. 5 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"4 ayrı çatışmada 25 terörist ölü ele geçti"* şeklindeki üst başlığında sayısal ifade kullanılmıştır.

5 Mayıs 1990 Cumartesi

Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1959

4 ayrı çatışmada 25 terörist ölü ele geçti

PKK'ya darbe üstüne darbe

Siirt, Hakkâri ve Kars'taki çatışmalarda üç korucu ile bir polis şehit oldu. İki terörist yaralı olarak yakalandı.

KARTUTAN

KARS

S.S.C.B.

Kağızman

Tuzluca

AĞRI

ARALIK

1 terörist ölü olarak ele geçirildi

DİLEKLİ

1 terörist ölü olarak ele geçirildi, 3 köy korucusu şehit oldu

VAN

HAKKÂRİ

TARAKLI

Çukurca

Şırnak

IRAK

Esrarengiz teknede 4,5 ton UYUŞTURUCU BULUNDU

Uyuşturucu parası kimlere gidecekti?

Şekil 78: 5 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi

6. 9 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Yurt dışındaki bir şampiyonada 7 yıl aradan sonra ülkemize Avrupa Şampiyonluğu'nu kazandıran Fevzi Şeker'in başarısı sevinç yarattı"* şeklindeki spotunda zaman ifadesi kullanılmıştır.

3.4.1.2.10. 1990-1995 Dönemi

1. 21 Ekim 1991 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"11 yıl sonra Demirel"*** şeklindeki üst başlığında bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

Türkiye Türklerindir — 21 Ekim 1991 Pazartesi — Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1953

DYP birinci, ANAP ikinci, SHP üçüncü parti oldu

DYP 27.5 Tahmini milletvekili: (172-176) | ANAVATAN 24.2 Tahmini milletvekili: (121-125) | SHP 20.9 Tahmini milletvekili: (90-94) | REFAH PARTİSİ 16.1 Tahmini milletvekili: (54-58) | DSP 10.6 Tahmini milletvekili: (4-8)

11 YIL SONRA DEMİREL

1980'de darbeyle giden Demirel, sandıkla yeniden başbakan adayı... Erbakan ve Türkeş, kutsal ittifak sayesinde Meclis'e girdi. SHP çöktü. İktidar beklerken "Ana Muhalefet"i de kaybedip üçüncü parti oldu...

Galip parti DYP ama...

Seçimin yıldız lideri Yılmaz

"Doğmamış çocuğa don biçilmez"

DEMİREL: Tek başına iktidar meçhul

DEMİREL'İN BİRİNCİLİK KEYFİ

İnönü: Oylarımızı DSP böldü

BARAJI ZOR AŞTI

Çiller, Aktuna, Meclis'te

Seçimden önce sandık çalındı

800 işçi oy kullanamadı

SON DAKİKA

Şekil 79: 21 Ekim 1991-Hürriyet gazetesi

2. 6 Mart 1992 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Faciada çelişkiler"*** şeklindeki ana başlığında ve *"Facianın üzerinden iki gün geçmesine rağmen olay aydınlatılacağına, çelişkili açıklamalar pek çok soruyu karanlıkta bıraktı"* şeklindeki spotunda zaman ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir.

3. 3 Ekim 1992 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"ABD'nin Saratoga uçak gemisinden atılan füzeyle Türk muhbirinin vurulması, tüm dünyayı şaşırttı. Olayda kasıt yoksa, geri tek ihtimal kalıyor: Geri zekalılık. Gemi komutanı yarbayla 4 denizcinin şehit olması, 11 subay ve erin yaralanması, yurtta üzüntü ve tepki yarattı"* şeklindeki spotunda sayısal ifadeler kullanılmıştır.

4. 30 Nisan 1993 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Faciada ölü sayısı 26'ya çıktı. Çöp altında 15 kayıp var."* şeklindeki alt başlığında sayısal ifadeler kullanılmıştır.

5. 14 Aralık 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"1991 yılından bu yana Rusya'nın, Macaristan üzerinden Bosnalı Sırplara silah yardımı yaptığı ve Bosna'ya yönelik BM ambargosunu deldiği belirlendi"* şeklindeki spotunda bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

6. 30 Aralık 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Ankara-Van seferini yapan Mersin uçağı düştü 56 kişi öldü, 20 kişi kurtuldu"* şeklindeki üst başlığında sayısal ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

RADYO MEGA DİNLEYİN

Cumhuriyet

RADYO MEGA DİNLEYİN

Ankara-Van seferini yapan Mersin uçağı düştü **56** kişi öldü, **20** kişi kurtuldu

Uçak kara gömüldü

TURKISH

Uçak kazaları

44 yılda 810 kişi yaşamını yitirdi

Şekil 80: 30 Aralık 1994-Cumhuriyet gazetesi

7. 6 Mart 1995 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"100 yıllık rüya"*** şeklindeki ana başlığında ve *"Türkiye, 19'uncu Yüzyıl'da başlattığı Batılılaşma hareketinde bugün tarihi bir adım atıyor ve gümrük duvarlarını yıkarak Avrupa ile gümrük birliği uygulamasına başlıyor"* şeklindeki spotunda zaman ifadelerine başvurulmuştur.

8. 7 Mayıs 1995 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"En geç 98'de Avrupa Birliği'ne tam üyeyiz"*** şeklindeki ana başlığında ve *"Çiller Hürriyet'e bir açıklama yaparak 'İddia ediyorum ki Türkiye en geç üç 3 yıl içinde AB'ye tam üye olacaktır' dedi"* şeklindeki spotunda zaman ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir.

En geç 98'de Avrupa Birliği'ne tam üyeyiz

LİDERLERLE ÖZEL

Çiller, Hürriyet'e bir açıklama yaparak "İddia ediyorum k Türkiye en geç 3 yıl içinde AB'ye tam üye olacaktır" dedi.

Özer hasbelkader eşim

Bu iş zor olmayacak

İmajım etkili olacak

ANAP ülkeyi bölüyordu

Muhurrem SARIKAYA

3 ayda 3.5 milyar dolar

BÜYÜKELÇİ NEZERİTİS VE EŞİ

Dana savaşını McDonald's kazandı

Milli Takım'ın uğuru, 300 milyon kazandı

Şekil 81: 7 Mayıs 1995-Hürriyet gazetesi

3.4.1.2.11. 1995-2000 Dönemi

1. 2 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Yılmaz'ı suçlayan 30 milletvekilinin istifası bekleniyor"* şeklindeki sayısal ifade kullanılmıştır. (bk. Şekil 82, s.156).

HALK İÇİN HALKLA BERABER

Son Havadis

10.000 LİRA 2 HAZİRAN 1997 PAZARTESİ

55 Ekran Roadstar TV için İstanbul Avrupa yakası OKUYUCULARIMIZA

Avrupa yakasında dağıtım sürüyor. Okurlarımız, makbuzlarını ibraz ederek, ürünlerini YAYSAT bayilerinden alabilirler.

YILMAZ'I SUÇLAYAN 30 MİLLETVEKİLİNİN İSTİFASI BEKLENİYOR

ANAP sallanıyor

Çiçek patladı

Köle gibi olduk

Kopmalar yakın

Sert eleştiriler

Mini seçim yapıldı

Koalisyonda yeni dönem

Şekil 82: 2 Haziran 1997- Son Havadis gazetesi

2. 3 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin *"8 bin 242 seçmenin katıldığı bir ilçe, 5 beldedeki mini yerel seçimde, oylarını yüzde 28'e çıkaran DYP birinci parti oldu"* şeklindeki spotunda sayısal ifade kullanılmıştır.

3. 28 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Deprem 105 ölü"*** şeklindeki ana başlığında ve *"6.3 şiddetindeki sarsıntıda bine yakın yaralı var"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

Milliyet

BASINDA GÜVEN

Adana'da büyük acı

DEPREM

105 ölü

6.3 şiddetindeki sarsıntıda bine yakın yaralı var

Sokakta yattılar

"İmdat çığlıkları"

Eski Adana ve Ceyhan yerle bir oldu

Şekil 83: 28 Haziran 1998-Milliyet gazetesi

4. 30 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Milyar $'lık adam"*** şeklindeki ana başlığında ve *"İşadamı Hayyam Garipoğlu, Petrol Ofisi'ni almak için 308 trilyon lirayı gözden çıkardı"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

Milyar $'lık adam

İşadamı Hayyam Garipoğlu, Petrol Ofisi'ni almak için 308 trilyon lirayı gözden çıkardı

Naklen özelleştirme

Özelleştirmede en büyük blok satış gerçekleşti. Petrol Ofisi A.Ş.'nin % 51 hissesinin satışı için düzenlenen açık artırma, 1 milyar 160 milyon dolar ile en yüksek fiyatı veren Akmaya - Orteks grubunda kaldı. Kıran kırana geçen açık artırma medya önünde yapıldı, "naklen" yayınlandı.

ÖYK onaylayacak

1 milyar 150 milyon dolara kadar çıkan Doğuş - Garanti grubu dev yarışı 12'nci turda bıraktı. Tekliflerin iki ya da üçü Özelleştirme Yüksek Kurulu'na sunulacak. Garipoğlu'nun sahibi olduğu ortaklık onay alırsa satış bedelinin yarısı sözleşme tarihinde Hazine'ye yatırılacak.

Akaryakıt devi

Türkiye akaryakıt tüketiminin yüzde 51'ini karşılayan, 5 bin 769 istasyonu ve 6 bin 200 çalışanı bulunan, faaliyet karı 42 trilyon liraya ulaşan Petrol Ofisi'nin yeni sahibi olacak Garipoğlu, "Gerekli parayı bulmak için Soros dahil yabancı yatırım fonlarıyla görüşüyoruz" dedi. 7. sayfada

Hayyam Garipoğlu

Karadayı'ya Yılmaz daveti

Başbakan Yılmaz'la Genelkurmay Başkanı Org. Karadayı'nın, önceki akşam birlikte yemek yedikleri öğrenildi. Berna Hanım'ın da katıldığı Başbakanlık Konutu'ndaki davete Org. Karadayı eşiyle geldi. 11'de

Sakık bugün duruşmada

Diyarbakır Baro Başkanı, bugün DGM'de ilk duruşmasına çıkacak Şemdin Sakık'ın avukatsız kalmamak istediğini belirtti ve ekledi: "Basın davamı izlesin, söyleyeceğim çok şey var, diyor." 13'de

Götürü vergi kalktı

Vergi reformunun Meclis'te görüşülmesi sırasında AB

NATO'ya üye ve aday ülkelerin askeri ataşelerinin katıldığı Barış İçin Ortaklık Eğitim Merkezi'nin açılışında Romanya'yı temsil eden Ateğmen Marita Briede gizeliğiyle dikkat çekti. Burhan ELİŞ

İrtica hâlâ tehdit

Ankara Kırazidere'de bulunan Barış Merkezi'nin açılışında dış politikayla ilgili mesajlar veren Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir, köktendinciliğe dikkat çekti. 11. sayfada

BUGÜN

49 saat sonra kurtuldu Enkaz haline gelen apartmandan saatler sonra bu kez de Hatice öğre

Şekil 84: 30 Haziran 1998-Milliyet gazetesi

5. 18 Şubat 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"15 yıldır beklenen fotoğraf"* şeklindeki alt başlığında bir zaman ifadesinin kullanıldığı görülmektedir.

6. 30 Haziran 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"30 bin kişinin kanına giren bebek katili Abdullah Öcalan, dünkü tarihi duruşmada vatana ihanet suçundan ölüm cezasına çaptırıldı"* şeklindeki spotunda sayısal bir ifade kullanılmıştır.

7. 6 Mayıs 2000 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Sezer 330 oyla Çankaya'da"* şeklindeki üst başlığında sayısal bir ifadenin kullanıldığı görülmüştür. (bk. Şekil 85, s.158).

Hürriyet

6 Mayıs 2000 Cumartesi

Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1953

SEZER 330 OYLA ÇANKAYA'DA

Partisiz, rütbesiz ilk CUMHURBAŞKANI

İlk kez bir siyasi partiden ve asker kökenden gelmeyen hukukçu bir cumhurbaşkanı Çankaya'ya çıkıyor.

Mustafa Kemal Atatürk CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU

İsmet İnönü ASKER

Celal Bayar POLİTİKACI

Cemal Gürsel ASKER

Cevdet Sunay ASKER

Fahri Korutürk ASKER

Kenan Evren ASKER

Turgut Özal POLİTİKACI

Süleyman Demirel POLİTİKACI

eş partinin ortak adayı olan Anayasa Mahkemesi Başkanı hmet Necdet Sezer, 3. turda gerekli olan 276 oyun üzeri- e çıkarak, 330 oyla Türkiye'nin 10. Cumhurbaşkanı seçildi.

7 yıl Çankaya'da oturacak

İlk demeç: Hukuk ve laiklik yemini

Demirel: Huzurla devredeceğim

Mazbatasını aldı

Köşk'te bir "ilk"

Ecevit'ten kutlama

Kamu harcamalarına özen

Onuncu Cumhurbaşkanı

GÜNÜN YAZISI

Oktay EKŞİ

Karikatürü güç

Hürriyet 52 yaşında

DÜNKÜ Hürriyet 911.947 Adet basılmıştır

Fiyatı:100 bin Lira

HÜRRİYET'TEN TÜM ÇOCUKLARA WARNER BROS HİKÂYE KİTAPLARI

BUGÜN DİLEDİĞİNİZİ SEÇİN

ÖSS DENEME SINAVI

15. sayı

Hürriyet ile birlikte 125 bin lira

HÜRRİYET'İN İNTERNET

Şekil 85: 6 Mayıs 2000- Hürriyet gazetesi

3.4.1.2.12. 2000-2005 Dönemi

1. 14 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Hava sıcaklığı 10 ilde 40 derecenin üzerine çıktı"* şeklindeki üst başlığında sayısal bir ifadenin kullanıldığı görülmüştür.

2. 25 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"3.5 milyon nüfuslu Ankara'da 2 milyon 400 bin kişiye 'yaşlı serbest kartı' dağıtıldı"* şeklindeki üst başlığında sayısal bir ifadenin kullanıldığı görülmektedir. (bk. Şekil 86, s.159).

n Cumhuriyet'le birlikte... Cuma günü Cumhuriyet'le birlikte...

3.5 milyon nüfuslu Ankara'da 2 milyon 400 bin kişiye 'yaşlı serbest kartı' dağıtıldı

Gökçek'ten kart oyunu

● EGO'nun Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne kestiği faturada 'yaşlı serbest kartı' için astronomik rakamlar yer aldı. 1.5 trilyonluk haziran ayı faturasının yarısını 'yaşlı serbest kartı' için yapılan ödeme oluşturuyor.

● Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, belediye memurlarının yanı sıra özürlülere, stajyer avukatlara, emekli öğretmenlere, yabancı öğrencilere, muhtarlara verilen serbest kartları ve pasoları da iptal etti.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı **Melih Gökçek**'in kurum çalışanı memurlara ücretsiz ulaşım olanağı sağlayan serbest kartları iptal etmesine yönelik tepkiler artarken EGO kayıtlarına göre 3.5 milyon nüfuslu Ankara'da 2 milyon 400 bin kişi **'yaşlı serbest kartı'** taşıyor. EGO'nun Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na kestiği faturada 60 yaş ve üzerindekilere verilen **'yaşlı serbest kartı'** için 320 milyar lira tutarında bedel çıkarılması dikkat çekti. 11 Temmuz 2000 tarihli haziran ayı faturasının toplamı ise 1.5 trilyon lira.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, belediye memurlarının yanı sıra özürlülere, stajyer avukatlara, emekli öğretmenlere, yabancı öğrencilere, muhtarlara verilen serbest kartları ve pasoları da iptal etti. Belediye memurları, 20 yılı aşkın bir süreden beri devam eden uygulamanın sona erdirilmesini eylemlerle protesto ederken karara karşı hukuki girişimleri de başlatılar. Serbest kart kullananların orta-

■ Arkası Sa. 8, Sü. 1'de

Şekil 86: 25 Temmuz 2000-Cumhuriyet gazetesi

3. 18 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Milliyet'e 5 kurşun"* şeklindeki alt başlığında sayısal bir ifade kullanılmıştır.

4. 26 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"IMF Türkiye'nin ek rezerv kredisini 7.5 milyar dolardan 15 milyar dolara çıkartıyor. Dünya Bankası ve Japonya, kredileri üçe katlıyor"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelere başvurulduğu görülmüştür.

Milliyet
www.milliyet.com.tr
BASINDA GÜVEN
26 Şubat 2001 Pazartesi 200.000 TL

CITIBANK
www.citibank.com.tr
444 0 500

Kredi müjdesi

IMF, Türkiye'nin ek rezerv kredisini 7.5 milyar dolardan 15 milyar dolara çıkartıyor. Dünya Bankası ve Japonya, kredileri üçe katlıyor

DÜNYA Bankası ve IMF uzmanlarından oluşan "Ortak Bankacılık Heyeti" Ankara'da temaslara başlarken, piyasaları rahatlatacak dış destek ardı ardına geliyor. Geçen aralık ayında Türkiye'ye 7.5 milyar dolar ek rezerv kredisi verme kararı alan IMF, bu rakamı en az 15 milyar dolara çıkarma eğiliminde.

Herkes seferber

DÜNYA Bankası'nın sağladığı 780 milyon dolarlık reform kredisinin üçe katlanıp 2 milyar dolara yükselmesi gündemde. Japonya'nın da Türkiye'ye aynı miktarda kredi vermesi öngörülüyor. Ayrıca IMF Türk Eximbank'a 2 milyar dolar kredi açılmasını sağlayacak.

■ ZÜLFİKAR DOĞAN'ın haberi 7'de

Demirel patladı

SEZER'E: Madem yolsuzluklarla mücadele edecekti, 9 aydır ne bekliyordu?
ECEVİT'E: Ekonomide zaten sorun vardı" diyor. Özürü kabahatinden büyük

Demirel Türkiye'nin yaşadığı kriz dönemini Milliyet'e değerlendirdi:

- **IMF,** programı uygulayanları aldatırken, Demirbank gibi bir bankaya el koruyor.
- **ECEVİT,** "Ekonomik sorun vardı" diyor. "Niye ödem almadın" diye sorarlar adama.
- **MGK'**nın moral açısından toplanması gerekirdi. Devlete hiddet, ülke yakışmaz.
- **ECEVİT'LE** çok karşı karşıya kaldık. Ancak birbirimizi bir kaşık suda boğmadık.
- **HÜKÜMET** "Yüzsüzlükle mücadele etmiyorsunuz" ithamının altında kalmaz.

■ SERPİL ÇEVİKCAN'ın haberi 14'te

Bir fıkrayla halkın durumu

"Muavin, otobüs şoförüne, "Geri gel, geri gel" diye yol gösterirken, "Ezdin adamı!" diye bağırıyor. Şoför mü, muavin mi suçlu, önemi yok. Adam ezildi.

Erçel istifadan sonra ilk kez Milliyet'e konuştu

'Bu program yenilenmeli'

KRİZİN faturasını istifayla ödeyen Merkez Bankası eski Başkanı Gazi Erçel, "Ziraat ve Halk Bankası, diğer bankalara karşı yükümlülüğünü yerine getiremedi, kilitlendik" dedi.

Yeni ekip gerek

ERÇEL programda önemli değişiklik yapılması ve bunun halka iyi anlatılması gerektiğini vurguladı. Bunun da ancak yeni bir ekiple gerçekleşeceğini ö-

MGK kavgasından sonra ilk buluşma

Tartışma yüzünden

Yeni çılgınlık TOKAT DANSI

RIO Karnavalı'na damgasını vuran Alex Xelu'nun "Yanağa tokat" adlı şarkısı ve onun ilginç dansı, Brezilya'yı karıştırdı. Feministleri isyan ettiren şarkı çalarken, samba ritmleri eşliğinde erkekler eşine tokat savuruyor, kadınlar da başını sağa sola çevirerek deyiş yer gibi yapıyor. ■ 3'te

Klipli mesaj dönemi

NOKIA, yakında yazılı mesajların yerini video görüntülü, müzikli, resimli mesajların alacağını açıkladı. Dünyada aylda ortalama 13 milyar mesaj gönderiliyor. ■ 4'te

Bayram tatili resmen 9 gü

ECEVİT, kamuda çalışan memur, işç

Şekil 87: 26 Şubat 2001- Milliyet gazetesi

5. 23 Haziran 2001 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"3.5 yıl sonra Fazilet de kapatıldı"* şeklindeki üst başlığında sayısal bir ifadenin kullanıldığı görülmüştür.

6. 16 Temmuz 2002 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan *haberin "DSP'den istifalar hız kazandı. Dün de 7 milletvekili DSP'den ayrıldı. 6 istifa daha olursa, koalisyon 276 olan güvenoyu desteğini yitirecek"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

16 Temmuz 2002 Salı Kurucusu: Sedat Simavi 1896 - 1953 Fiyatı: 300 bin TL

Çin işkencesi

DSP'den istifalar hız kızandı. Dün de 7 milletvekili DSP'den ayrıldı. 6 istifa daha olursa, koalisyon 276 olan güvenoyu desteğini yitirecek.

Belediyelerde ilk ağır top gitti

■ DSP'deki istifa zincirine Şişli Belediye Başkanı Mustafa Sarıgül de katıldı. Sarıgül, yeni oluşuma katılmak için Belediye Meclisi'nin DSP'li 23 üyesiyle birlikte partisinden istifa etti. Mardin'in Mazıdağı ve Kızıltepe ilçe başkanları da DSP'den ayrıldı. ■ 18. sayfada

DSP artık 4'üncü parti

İsmail Cem-Derviş-Özkan üçlüsünün yeni oluşumuna katılmak için DSP'den ayrılanlar, geçen hafta başında 1. parti olan DSP'yi 4. parti durumuna getirdi. Geçen hafta TBMM'de 128 sandalyesi olan DSP'nin sayısı 75'e indi.

276'ya sadece 6 kaldı

Böylece, koalisyonun TBMM'deki sayısı Ecevit'in hükümetin kaderini bağladığı 276'ya yaklaştı. DSP'den 6 milletvekili daha istifa ederse, koalisyon TBMM'de güvenoyu için gereken 276'nın altına inecek.

Final zirvesi bugün

Koalisyon liderleri Ecevit, Bahçeli ve Yılmaz bugün liderler zirvesinde hükümetin bu koşullarda devam edip etmeyeceğini konuşacaklar. Bahçeli, ağır suçlamalarda bulunduğu Yılmaz'la ilk kez yüz yüze gelecek. ■ 18'de

Saffet KORKMAZ

TBMM'DE SON DURUM

MHP:	127	AKP:	53
DYP:	85	SP:	48
ANAP:	79	Boş:	13
DSP:		Bağımsız:	
128 - 53 = 75		13 + 53 = 66	

Ankara'da kim

Şekil 88: 16 Temmuz 2002-Hürriyet gazetesi

7. 15 Aralık 2002 tarihli Milliyet Gazetesi gazetesinde yer alan haberin spotunda ise *"DYP'de kıratın süvarisi değişti. Çiller'in yerine 'sır küpü' Mehmet Ağar, ezici farkla DYP'nin 6'ncı Genel Başkanı seçildi…"* sayısal bir ifade kullanılmıştır.

8. 25 Mayıs 2003 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Eurovision'da birinci olduk"* şeklindeki üst başlığında sayısal bir ifade kullanılmıştır. Haberin ***"28 yıl sonra Sertab başardı"*** şeklindeki ana başlığında ve *"1975 yılında başladığımız Eurovision maceramızda 'mutlu son'a ulaştık. Letonya'daki finalde, Sertab'la birinciliği kaptık"* şeklindeki spotunda da zaman ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir.

TÜRBAN DOSYASI SALI'DAN İTİBAREN MİLLİYET'TE
Tarhan Erdem
Milliyet
www.milliyet.com.tr
BASINDA GÜVEN
25 Mayıs 2003 Pazar 200.000 TL
Pazar Bulmacası
BUGÜN
TAM 16 SAYFA
Milliyet Pazar ile birlikte
İnönü'de çok ince hesaplar
Eurovision'da birinci olduk
28 yıl sonra Sertab başardı
Göz kamaştırdı...
1975 yılında başladığımız Eurovision maceramızda "mutlu son"a ulaştık. Letonya'daki finalde, Sertab'la birinciliği kaptık
• Artık müziğimizle de varız
• 4 ülkeden tam puan aldık
Ve Yaşargil Türkiye'de...
Başkası yazdı Savaş sahiplendi
Aşk için ölmeli
BJK / GS
İran tezkeresi ufukta göründü

Şekil 89: 25 Mayıs 2003- Milliyet gazetesi

9. 2 Temmuz 2004 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"İstanbul, son 1,5 ayın meyvelerini topluyor"* şeklindeki üst başlığında bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

3.4.1.2.13. 2005-2010 Dönemi

1. 20 Ocak 2006 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Yılın golü"*** şeklindeki ana başlığında bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

2. 6 Kasım 2006 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Siyaset Dünyamızın Karaoğlan'ı Ecevit dün gece 22.40'ta hayata veda etti"* şeklindeki üst başlığında ve *"18 Mayıs günü geçirdiği beyin kanaması sonrası Ankara Gülhane Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırılan eski başbakanlardan Bülent Ecevit, 171 gün süren koma sonrası yaşamını yitirdi"* şeklindeki spotunda zaman ifadeleri kullanılmıştır.

3. 26 Nisan 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"367 markajı"*** şeklindeki ana başlığında ve *"CHP'nin cumhurbaşkanlığı oylamasını Anayasa Mahkemesi'ne götürmesini engellemek isteyen Gül ve AKP kurmayları, eksik olan 14 oyu bulup 367'ye ulaşabilmek için adam adama markaja başladılar"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelere başvurulmuştur.

4. 28 Nisan 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Cumhurbaşkanlığı 1. Tur oylamasında 361 oy kullanıldı. Ancak Meclis Başkanı Arınç, salona girip çıkan 7 CHP'linin de adını tutanağa geçirdi. CHP, oylamaya 367 kişi katılmadığı için seçimi Anayasa Mahkemesine götürdü"* şeklindeki spotunda ise sayısal ifadelere başvurulmuştur.

5. 17 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"2009-2010 Süper Lig Şampiyonu"* şeklindeki üst başlığında; ***"En büyük Bursa"*** şeklindeki ana başlığında ve *"Süper Lig'de tam 26 yıl aradan sonra bir Anadolu takımı şampiyonluğu kucakladı. Bursaspor 52 yıllık ligde şampiyonluk elde eden 5'nci takım olarak tarihe geçti"* şeklindeki spotunda zaman ifadeleri kullanılmıştır. (bk. Şekil 90, s.163).

Şekil 90: 17 Mayıs 2010-Milliyet gazetesi

6. 18 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Zonguldak'ta yerin 540 metre altındaki maden ocağında grizu patladı. Üç galeride 30 maden işçisi mahsur kaldı…"* şeklindeki spotunda sayısal ifadeler kullanılmıştır.

Şekil 91: 18 Mayıs 2010- Milliyet gazetesi

7. 19 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"İsabet oranı yüksek siyasi anketleriyle tanınan Adil Gür'ün son araştırmasında Kemal Kılıçdaroğlu başkanlığındaki CHP'nin oy oranı yüzde 32'nin üzerine çıktı"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelere başvurulmuştur.

3.4.1.2.14. 2010-2015 Dönemi

1. 2 Haziran 2013 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"#5 günde taksim"*** şeklindeki ana başlığında bir zaman ifadesinin kullanıldığı görülmektedir.

2. 20 Şubat 2013 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"32 yıldır Filistinli eşiyle birlikte Beyrut'ta yaşayan Türk kadını Melek El Nimer, 1948'den beri Lübnan'daki kamplarda sefalet içindeki Filistinlilerin yardım meleği olmuş"* şeklindeki spotunda zaman ifadeleri kullanılmıştır.

BİR ANKARA KAPLANI

Bu bebek kaplanın adı Koko Cango. Atatürk Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesi'nin gözbebeği. Annesi bakmayı reddettiği için, çalışanlar yavru için seferber oldu. » 18

Belçika'daki Brüksel Havalimanı, filmleri aratmayan bir soygına sahne oldu.

Helvetic Airways'e ait Zürih uçağına yüklenmek üzere götürülen 37.4 milyon Euro (88 milyon TL) değerindeki elmaslar, ağır silahlı ve maskeli 8 soyguncu tarafından çalındı. 120 paketi beş dakikada alan hırsızlar, aprona polis arabası süsü verilmiş bir araçla girdi. » 4

Yazar Hilary Mantel, Kate için 'Doğurmak için yaratılmış plastik prenses' diye hakaretlerde bulundu.

KAMPLARIN MELEK'İ

32 yıldır Filistinli eşiyle birlikte Beyrut'ta yaşayan Türk kadını Melek El Nimer, 1948'den beri Lübnan'daki kamplarda sefalet içindeki Filistinlilerin yardım meleği olmuş.

Sebati KARAKURT

Cansu ÇAMLIBEL

FİLİSTİNLİ EŞİ RAMİ, OSMANLI HAYRANI

Üsküdar Amerikan Koleji mezunu Melek El Nimer, eşi Rami ile 1970'lerde üniversite için gittiği İsviçre'de tanışmış. 1981'den beri Beyrut'ta yaşıyorlar. First National Bank isimli bankanın başında olan Rami El Nimer, tam bir Osmanlı hayranı.

Dünyanın dört bir yanından Osmanlı eserleri toplayan Rami El Nimer, Beyrut'taki evlerini müzeye çevirmiş. Evdeki, Osmanlı hapishanelerini resmeden Avusturyalı bir ressamın tabloları geçen yıl Sabancı Müzesi'nde sergilenmiş.

KAYINPEDERİNİN İZİNDE

Filistin Kurtuluş Örgütü'nün kurucularından olan kayınpederi Rifat El Nimer'in teşvikiyle 20 sene önce hayrı işlerine başlayan Melek El Nimer'in kurduğu "Unite Lebanon Youth Project", Lübnan'da vatandaşlık ve iş imkânı olmayan Filistinli gençlere eğitim yoluyla yeni bir hayatın kapılarını açıyor.

DÜNYADA 240, TÜRKİYE'DE 8

Melek El Nimer, Filistinlilerle kurduğu güven ilişkisi sayesinde kamp komitelerinin dışarıdan kimseyi sokmadığı Lübnan'daki 12 kamptan ikisinde ofis açmayı başarmış. Nimer'in derneği, 240 Filistinli öğrenciyi tam burslu olarak okutuyor. Bu öğrencilerden ise sadece sekizi Türkiye'deki üniversitelerde eğitim görüyor.

LÜBNAN VURDUMDUYMAZ

Filistin davası konusunda hassasiyetin yüksek olduğu Türkiye'den destek bekleyen Melek El Nimer, "Karar verecek kimselere daha ulaşamadım. Türkiye'de 160 üniversite var. Hepsi bir tane burs verse 160 öğrenci eder" diyor. Nimer, Lübnan'ın Filistin meselesindeki vurdumduymazlığından da şikâyetçi. » 14. sayfada

ESAD Halep'i Scud'la vurdu

Şiddetli çatışmalara sahne olan Halep'te ordunun füze saldırısında 10'u çocuk en az 23 kişinin öldüğü bildirildi. Suriye Genel Devrim Konseyi, Esad ordusunun beş Scud füzesi attığını öne sürdü. » 14

Şekil 92: 20 Şubat 2013-Hürriyet gazetesi

3. 18 Aralık 2013 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Yolsuzluk iddiasıyla büyük operasyon: Bakan çocukları, bürokratlar, işadamları, bankacıların da*

aralarında bulunduğu 52 kişi gözaltına alındı" şeklindeki spotunda sayısal ifade kullanılmıştır.

4. 22 Eylül 2014 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"İŞİD Suriye'nin Kobani şehrini kuşattı ve ağır silahlarla ölüm saçıyor. Türkiye'ye sığınanların sayısı 100 bini bulurken boşalan ölüm şehrine Hürriyet'e girdi"* şeklindeki spotunda sayısal ifadelere başvurulmuştur.

5. 23 Şubat 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Türkiye, sınırları dışındaki tek toprağı olan ve 8 aydır İŞİD kuşatmasındaki Süleyman Şah Türbesi'ni havaya uçurarak 'emanetleri' sınırına 200 metre uzaklıkta PYD kontrolündeki bölgeye taşıdı"* şeklindeki spotunda zaman ifadesi ve sayısal ifade kullanılmıştır.

6. 25 Şubat 2015 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ana haberin *"4 pilot şehit"* şeklindeki alt başlığında ve *"12 pilot şehit verildi"* şeklindeki diğer alt başlığında sayısal ifadeler kullanılmıştır. Haberin *"Malatya'da gece uçuşu için havalanan iki RF-4E savaş uçağı keşif sırasında dağa çarparak düştü. Uçaklardaki 4 subay olay yerinde şehit oldu"* şeklindeki spotunda ise sayısal ifadelere başvurulmuştur.

Dağa çakıldılar

4 PİLOT ŞEHİT

Malatya'da gece uçuşu için havalanan iki RF-4E savaş uçağı keşif sırasında dağa çarparak düştü. Uçaklardaki 4 subay olay yerinde şehit oldu

1 saat havada kaldılar

Erhaç'taki 7. Ana Jet Üssü'nden dün akşam 18.07 sıralarında gece uçuş eğitimini gerçekleştirmek için kalkan 173. Şafak Filo'ya ait iki adet RF-4E tipi keşif jetiyle, havada 58 dakika kaldıktan sonra 19.05'te irtibat kesildi. Başta AFAD olmak üzere tüm birimler arama çalışmasına başladı. 20.45 sıralarında Ekinciler mevkiinde iki uçağın enkazına ulaşıldı.

Alev topu gibiydi

Binbaşı Salih Sezer, üsteğmenler Salih Atalay ve Onur Özkaya ile rütbesi öğrenilemeyen Zeynel Özbahçeci isimli subayların şehit olduğu anlaşıldı. Büyük bir patlama duyduklarını ve alev topu gördüklerini anlatan görgü tanıkları, "Köyümüz komple aydınlandı" dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Başbakan Davutoğlu, Orgeneral Özel'i arayarak bilgi aldı.

12 şehit verildi

RF-4E keşif jetlerinde bugüne kadar 12 pilot şehit oldu. Suriye tarafından 22 Haziran 2012'de düşürülen Yüzbaşı Gökhan Ertan komutasındaki RF-4E keşif jeti de, dünkü kazaya karışan jetler gibi 173. Filo'da görev yapıyordu. Bu uçakların yıl sonunda emekli edilerek, yerlerini F-16'lara bırakması bekleniyor. >> HABERLERİ SAYFA 13'te

Şehit düşen Hava Pilot Üsteğmen Onur Özkaya'nın bir çocuk babası olduğu, eşinin de Malatya'da öğretmenlik yaptığı öğrenildi.

www.milliyet.com.tr

Şekil 93: 25 Şubat 2015- Milliyet gazetesi

7. 16 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Erdoğan'ın açılış törenleri nedeniyle Cuma namazı 50 dakika geç kılındı"* şeklindeki spotunda bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

tarafından

Padişah özentisi

Erdoğan'ın açılış törenleri nedeniyle cuma namazı 50 dakika geç kılındı

'CUMA'YA AÇILIŞ RÖTARI

CUMHURBAŞKANI Erdoğan, Kırıkkale'de Nur Camisi ile 71 tesisi açtı. Erdoğan, açılış nedeniyle 50 dakika geç okunan ezanın ardından camide cuma namazını kıldı. » 11'de

İLAHİYATÇILAR TEPKİLİ

AYŞE SUCU: Kul hakkı yediler.

İHSAN ÖZKES: En makbul namaz, vaktinde kılınan namazdır.

İHSAN ELİAÇIK: Osmanlı döneminde padişahlar için de yaparlardı. » 11'de

Şekil 94: 16 Mayıs 2015- Cumhuriyet gazetesi

8. 17 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"TSYD yönetimi bakanlıktan alacağı 2 milyon lira için gazeteciliği feda etti"* şeklindeki üst başlığında bir sayısal ifade kullanılmıştır.

9. 19 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Sandığa 19 gün kala HDP'nin Adana ve Mersin örgütlerinde eş zamanlı bombalar patladı, 7 yaralı…"* şeklindeki spotunda sayısal ve zaman ifadeleri kullanılmıştır.

Seçim ayarlı bomba

MİT'TEN ORDUYA 1200 kişilik liste

İKİ GENERAL DE VAR

TSK içindeki cemaatçi yapılanmaya dair soruşturma için MİT'in Genelkurmay'a 1200 kişilik bir liste gönderdiği belirtiliyor. Listede ağırlığı Kara Kuvvetleri personelinin oluşturduğu ve aralarında iki generalin de bulunduğu öğrenildi. » SERTAÇ EŞ 7'de

BİDEN: KÜRT DEVLETİNİ GÖRÜRÜZ » 19'da

İşçinin ekmek

BURASI ADANA

Patlama sonrası HDP Adana İl binası kullanılamaz hale geldi. Duvarda yarım metrelik delik oluştu. Meral Danış Beştaş, bombalı saldırının Demirtaş'ın mitinginin ardından yapılmasının 'manidar' olduğunu söyledi.

Sandığa 19 gün kala HDP'nin Adana ve Mersin örgütlerinde eşzamanlı bombalar patladı, 7 YARALI

BURASI MERSİN

HDP İl binasının terasında patlayan bombanın sesi 3 kilometre öteden duyuldu.

ÇİÇEK SÜSÜ VERİLDİ

ÇİÇEK saksılarına yerleştirilen parça tesirli zaman ayarlı bombalar dün sabah HDP'lilerin toplantı yaptığı saatte patladı. Mersin'de 09.55'te meydana gelen patlamada, bombanın yerleştirildiği çiçek terasta oldu için can kaybına yol açmadı.

Şekil 95: 19 Mayıs 2015- Cumhuriyet gazetesi

10. 21 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Bir haftadır grevde olan metal işçilerinin en büyük destekçisi çocuklar Aile boyu direniş"*** şeklindeki ana başlığında bir sayısal ifade kullanılmıştır.

11. 22 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"2011 genel seçiminde oyu yüzde 49.8 olan AKP, KONDA'nın yaptığı son ankette 40.5'e düştü. 2011 'de yüzde 26 olan CHP ise 28.7'ye çıktı"* şeklindeki spotunda sayısal ve zaman ifadeleri kullanılmıştır.

Son ankette 'koalisyon mesajı' alan finans piyasası hareketlendi

AKP eriyor CHP tırmanışta

2011 genel seçiminde oyu yüzde 49.8 olan AKP, KONDA'nın yaptığı son ankette 40.5'e düştü. 2011'de yüzde 26 olan CHP ise 28.7'ye çıktı

Konda
AKP %40.5 CHP %28.7 MHP %14.4 HDP %11.5 Diğer %4.9

BİR BARAJ KADAR ERİDİ
%49.8 %45.5 %42.9 %40.5
%26.0 %27.8 %26.2 %28.7
2011 Genel Seçimleri
2014 Yerel Seçimleri
Nisan 2015 Barometresi
Mayıs 2015 Barometresi

KOALİSYON SENARYOSU
CUMHURBAŞKANLIĞI seçimindeki anketleriyle eleştirilen KONDA'nın müşterileriyle paylaştığı anket piyasaları hareketlendirdi. AKP'yi yüzde 42.9'dan 40.5'e, HDP'yi de yüzde 12.1'den 11.5'e düşüren anket, koalisyon hükümeti sinyalini verdi.

4 YILDA BÜYÜK DÜŞÜŞ
2011'DE 49.8 olan AKP'nin oyu 2014'te 45.5'e düşmüştü. KONDA'nın geçen ayki anketinde ise 42.9'du. AKP'deki düşüşe karşılık 2011'de yüzde 26 olan CHP 2014 yerel seçiminde 27.8, geçen ay ise 26.2 idi. Son ankette ise 28.7'yi buldu. » 6'da

Metropoll
AKP %42.8 CHP %27.0 MHP %17.1 HDP %9.2 Diğer %3.9

METROPOLL'E GÖRE MHP 17.1
METROPOLL Araştırma Şirketi'ne göre 7 Haziran seçimleri öncesi AKP 42.8, CHP 27, MHP 17.1, HDP ise yüzde 9.2 oy oranında görünüyor.

Şekil 96: 22 Mayıs 2015- Cumhuriyet gazetesi

12. 23 Mayıs 2015 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin "*4 yılda büyük düşüş"* şeklindeki alt başlığında zaman ifadesi kullanılmıştır.

13. 26 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"276 vekil çok zor…"* şeklindeki alt başlığında bir sayısal ifade kullanılmıştır.

3.4.1.2.15. 2015-2020 Dönemi

1. 16 Temmuz 2016 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"TSK içinde bir cunta dün gece Ankara ve İstanbul başta olmak üzere bazı kentlerde darbe girişiminde bulundu. Bir helikopter Meclis'i vurdu"* şeklindeki spotunda bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

2. 2 Ağustos 2016 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"56 bin konutta 0.70 faiz fırsatı"*** şeklinde ana başlığında ve *"39 firma katılıyor"* şeklindeki alt başlığında sayısal ifadeler kullanılmıştır.

3. 7 Ağustos 2016 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Emniyet İstihbarat Dairesi'nin 3 birimi, kaset komplosunu organize etti"* şeklinde spotunda bir sayısal ifade kullanılmıştır.

4. 11 Aralık 2016 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"15 şehit, 108 yaralı lanet olsun"*** şeklindeki ana başlığında ve *"İstanbul'da iki saldırı"* şeklindeki alt başlığında sayısal ifadeler kullanılmıştır. Haberin spotunda yer alan *"Dolmabahçe'de Vodafone Arena Stadyumu'nda oynanan Beşiktaş-Bursaspor maçı bittikten 1.5 saat sonra çevik kuvvet ekibine bombalı araçla intihar saldırısı düzenlendi. Aynı anda Maçka Parkı'nda ikinci patlama oldu. Saldırılarda 15 kişi şehit oldu, 108 kişi yaralandı"* şeklindeki cümlesinde de sayısal ve zaman ifadeleri kullanılmıştır.

5. 3 Ağustos 2018 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Meclis'teki 4 parti ABD'ye karşı ortak bildiri yayımladı. Hükümet ve muhalefet liderleri hukuksuz kararda geri adım atılmasını istedi"* şeklindeki spotunda bir sayısal ifade kullanılmıştır.

6. 16 Aralık 2018 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Aile yadigarı ünlü zeytinyağı markası Komili'yi 1995'te satan Halis Komili, yıllar sonra sektöre dönmek isteyince kavga çıktı"* şeklindeki spotunda bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

7. 25 Mayıs 2019 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Beykoz'da 4 kişi"* şeklindeki alt başlığında bir sayısal ifade kullanılmıştır.

8. 15 Şubat 2020 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Saraylarla donatılan ülkede 32 milyon kişi borçlu"* şeklindeki üst başlığında ve *"388 bin kişi ilk kez kart aldı"* şeklindeki alt başlığında sayısal ifadeler kullanılmıştır.

9. 31 Mart 2020 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan salgınla mücadele günlerinde mağduriyet yaşayan dar gelirlilere destek için 'Milli Dayanışma Kampanyası' başlatıldığını duyurdu. Açılışı da 7 aylık maaşını bağışlayarak yaptı"* şeklindeki spotunda bir zaman ifadesi kullanılmıştır.

10. 3 Mayıs 2020 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"36 bin hayalet taşıyıcı var"*** şeklindeki ana başlığında bir sayısal ifade kullanılmıştır.

Şekil 97: 3 Mayıs 2020-Hürriyet gazetesi

3.4.1.3. Haber Başlıklarındaki Kelime Seçimleri

Eski kelime içeren haber başlıklarına sadece 1945-1950, 1950-1955, 1955-1960, 1960-1965 dönemlerinde rastlanılmıştır.

Eleştirel ve yargılayıcı başlıklar; içinde eleştiri, kınama, isyan, beddua, hakaret kimi zaman da argoyu içeren başlıklardır. Bu özellikleri barındıran haber başlıklarına 1945-1950, 1950-1955, 1955-1960, 1960-1965 dönemlerinde hiç rastlanmamıştır. 1965-1970 döneminden sonra eleştirel ve yargılayıcı başlıklar az da olsa görülmeye başlarken, 1980-1985 döneminden sonra bu başlıkların sayısı 14 ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. O dönemden günümüze kadar ise eleştirel ve yargılayıcı başlıkların sayısının dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir.

Reklam dili içeren unsurlar denilince eksiltili, ünlem veya kısa cümleyle oluşturulmuş, içinde söz sanatları, deyim, atasözü, yineleme gibi özellikler barındıran, insan duygularını yansıtan ifadeler anlatılmak istenmektedir. 1945'ten günümüze kadar incelenen haber başlıklarında 1960-1965, 1965-1970 dönemi hariç diğer dönemlerde bu unsurları içeren haber başlıklarının kullanıldığı görülmektedir. 1985-1990 döneminden günümüze kadar reklam dili unsurları içeren haber başlıklarının artışa geçtiğini söylemek mümkündür.

Tablo 7 1945'ten 2020 Yılına Kadar Haber Başlıklarındaki Kelime Seçimleri

Dönemler	Eski Kelime İçeren Haber Başlığı Sayısı	Eleştirel ve Yargılayıcı Kelime İçeren Haber Başlığı Sayısı	Reklam Dili Unsurları İçeren Haber Başlığı Sayısı
1945-1950	21	0	3
1950-1955	12	0	4
1955-1960	23	0	1
1960-1965	8	0	0
1965-1970	0	1	0
1970-1975	0	1	4
1975-1980	0	2	3
1980-1985	0	14	7
1985-1990	0	9	10
1990-1995	0	5	11
1995-2000	0	7	18
2000-2005	0	11	12
2005-2010	0	2	14
2010-2015	0	10	15
2015-2020	0	11	8

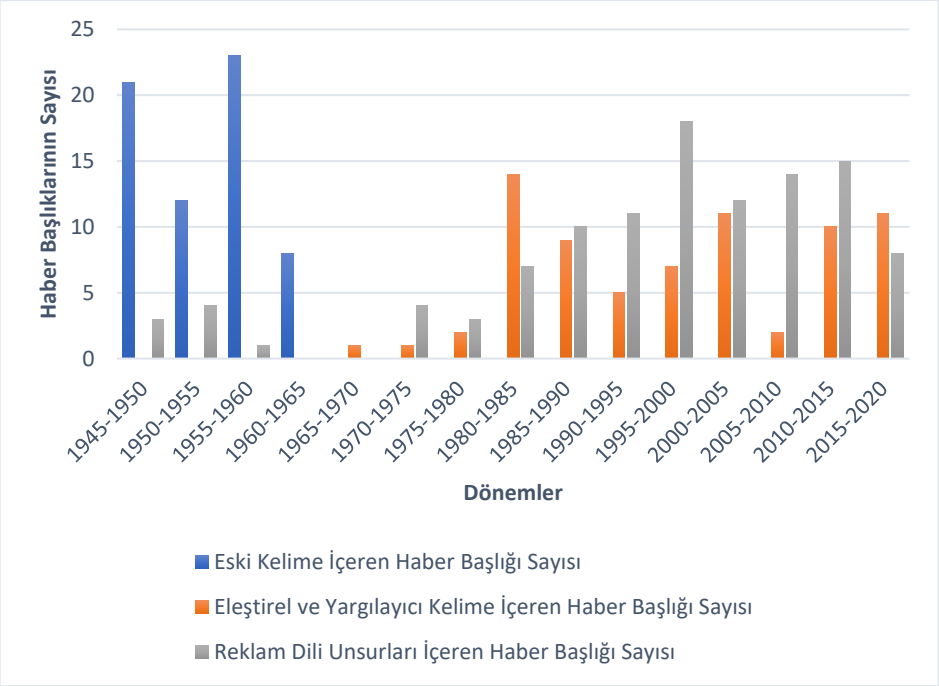

Grafik 5: 1945'ten 2020 Yılına Kadar Haber Başlıklarındaki Kelime Seçimleri

Grafik 5'te de 1945'ten günümüze kadar haber başlıklarında eski, eleştirel ve yargılayıcı, reklam dili unsurları içeren kelimelerin dönemler boyunca seyri görülmektedir.

3.4.1.3.1. 1945-1950 Dönemi

1. 8 Ocak 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer *alan* ***"Atinada 200 şüpheli şahıs tevkif edildi"*** ana başlığında 'tevkif' şeklinde Arapça bir kelime kullanılmıştır. Bu başlığı günümüzün okurunun anlamakta güçlük çekeceği açıktır. Tevkif yerine günümüzde 'tutuklama' kelimesi kullanılmaktadır. Haberin spotunda ise *"Asillere teklif edilen mütareke şartları geri alındı"* şeklinde bir cümle kullanılmıştır. Bu cümlede Arapça bir kelime olan 'mütareke' kelimesi kullanılmıştır. Günümüzde mütareke kelimesi yerine ateşkes kelimesi kullanılmaktadır. (bk. Şekil 98, s.172).

Atinada 200 şüpheli şahıs tevkif edildi

Mareşal Aleksander ve Mac Millan tekrar Atinaya geldiler

Asilere teklif edilen müla-reke şartları geri alındı

Atina 7 (a.a.) — Akdeniz bölgesi Müttefik kuvvetleri Başkumandanı Mareşal Alexander ile İngilterenin orta Akdeniz Devlet Nazırı Mr. Mac Millan dün Atinaya gelmişler ve Yunanistandaki İngiliz kuvvetleri kumandanı General Scobie, yeni Başvekil General Plastiras ve naib Başpiskopos Damaskinos ile görüşmüşlerdir.

Atinada 200 şüpheli şahıs tevkif edildi

Ankara 7 (Radyo) — Londra radyosunun bildirdiğine göre, Atinadaki İngiliz kumandanlığı, şehirde silâh araştırmaktadır. 200 şüpheli adam tevkif edilmiştir.

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Şekil 98: 8 Ocak 1945-Cumhuriyet gazetesi

2. 11 Ocak 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesindeki haberin alt başlığında yer alan *"Maarif Vekaleti bir tebliğle vaziyeti aydınlatmıya lüzum gördü"* cümlesi içinde 'Maarif Vekaleti', 'teblif', 'vaziyeti lüzum görmek' olmak üzere dört tane eski Türkçe kelimeye rastlanılmıştır. Maarif Vekaleti yerine günümüzde Eğitim Bakanlığı kelimesi kullanılırken, tebliğ yerine bildiri, bildirme haber verme; vaziyet yerine durum, hal, tavır; lüzum görmek yerine ise gerek, gereklilik, gereklik, icap kelimeleri daha çok kullanılmaktadır (bk. Şekil 99, s.173).

3. 5 Şubat 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Hararetli bir basketbol maçı"*** ana başlığında eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

Bu yıl Üniversiteye giremiyen gencler

Maarif Vekâleti bir tebliğle vaziyeti aydınlatmıya lüzum gördü

Ankara 10 (a.a) — Maarif Vekilliğinden bildirilmiştir:

Bu ders yılı başında yüksek öğretim müesseselerinin bir kısmına seçme imtihanile talebe alınması üzerine, birlerce gencin açıkta kaldığı yolunda yayınlar yapılmıştı. Bu meselenin hakikatini memlekete bildirmeği faydalı ve lüzumlu bulduk ve bu vesile ile, hem içinde bulunduğumuz ders yılının gerçek durumunu göstermek, hem de önümüzdeki yıl yer ve öğretime imkânları bakımından aynı usule devamın zarurî olacağını ilgililere anlatmak istedik:

1 — 1943/1944 ders yılı sonunda, 3977 si resmî liseler öğrencilerinden, 556 sı özel okullar öğrencilerinden, 49 u da dışarıdan olmak üzere 4582 genç lise olgunluk diploması almıştır.

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Şekil 99: 11 Ocak 1945- Cumhuriyet gazetesi

4. 26 Şubat 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Harb ilanı kararımız Almanyaya bildirildi"*** ana başlığında Arapça bir kelime olan 'harp' kelimesi kullanılmıştır. Günümüzde harp yerine savaş kelimesi tercih edilmektedir.

5. 22 Mart 1945 Cumhuriyet gazetesinde yer alan ***"Türk-Sovyet muahedesi uzatılmayacak"*** şeklindeki ana başlığında; *"Moskova, dostluk ve tarafsızlık muahedesini feshetmek arzusunda bulunduğunu hükümetimize bildirdi"*, *"Moskovadaki Büyük Elçimize tevdi olunan deklerasyon"*, *"Deklarasyonda muahedenin artık yeni şartlara uymadığı ve ciddi tadiller istediği bildiriliyor"* şeklindeki alt başlıklarında ve *"Muahede müddeti önümüzdeki kasım ayının 7 sinde bitiyor ve altı ay evvelinden feshedilmedikçe kendiliğinden uzayacağı kararlaştırılmış bulunuyordu"* şeklindeki spotunda eski Türkçe kelimeler kullanılmıştır. Bu kelimeler; 'harb', 'muahede', 'tevdi', 'tadil', 'evvel'dir. Arapça bir kelime olan harb (harp) yerine günümüzde savaş kelimesi tercih edilmektedir. Bir diğer Arapça kelime olan muahede yerine günümüzde antlaşma kelimesi kullanılmaktadır. Tevdi yerine verme, bırakma; tadil yerine değişiklik; müddet yerine

süre; evvel yerine önce kelimeleri günümüzde kullanılan kelimeler arasındadır. Bu kelimelerin de Arapça kökenli kelimeler olduğu görülmektedir.

6. 14 Nisan 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer *alan* ***"Bütün Türkiye derin teessür içinde"*** şeklindeki ana başlığında, *"Cumhurbaşkanımız İnönü, dün akşam radyoda Amerikalılara hitab ederek milletin hislerine tercüman oldular"* şeklindeki alt başlığında ve *"Millet Meclisi büyük ölünün hatırasını taziz için ayakta bir dakika sükut etti"* şeklindeki spotunda Arapça kökenli kelimelere rastlanılmıştır. Teessür yerine günümüzde üzüntü; hitap etmek yerine seslenmek; taziz yerine sevgi ile anma; sükut yerine ise susma, konuşmama, sessizlik, söz söylememe gibi kelimeler tercih edilmektedir.

Bütün Türkiye derin bir teessür içinde

Cumhurbaşkanımız İnönü, dün akşam radyoda Amerikalılara hitab ederek milletin hislerine tercüman oldular

Millet Meclisi büyük ölünün hatırasını taziz için ayakta bir dakika sükût etti

Şekil 100: 14 Nisan 1945-Cumhuriyet gazetesi

7. 9 Haziran 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"C.H.P grupunun dünkü celsesi"*** şeklindeki ana başlığı eksiltili bir cümleden meydana gelmiştir. Haberin *"Sözlerinin tahrif edildiğini ileri sürerek bundan evvelki Grup zabıtlarının neşrini istiyen Milletvekillerinin teklifleri reddedildi"* şeklindeki spotunda günümüzde kullanılmayan Arapça kelimeler bulunmaktadır. Günümüzde tadil yerine değişiklik, tahrif yerine Bir şeyin aslını bozma, kalem oynatma, değiştirme; zabıt yerine tutanak, neşir yerine yayma, dağıtma ve saçma gibi kelimeler tercih edilmektedir.

8. 10 Haziran 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Sabahın erken saatlerinden beri yapılan temaslardan sonra kabine listesi gece geç vakit İnönü'nün tasvibine sunuldu"* şeklindeki alt başlığında 'tasvib' (tasvip) Arapça kelimesi kullanılmıştır. Bu kelime yerine günümüzde 'Bir düşünce veya davranışın doğru olduğunu belirtme, onama, uygun bulma' ifadeleri kullanılmaktadır.

Hasan Saka kabineyi kurmağa çalışıyor

Sabahın erken saatlerindenberi yapılan temaslardan sonra

Kabine listesi gece geç vakit inönü'nün tasvibine sunuldu

Başbakanla diğer sekiz Bakan kurulacak olan yeni kabinede de vazife alacaklar

Üzerinde ısrarla durulan son kabine listesini veriyoruz

Liste müsait karşılandı ama yeni kabineden de pek başarı beklenmiyor

İsveç'le ticaret artacak

Başta tütün olmak üzere İsveç'e birçok mal ihraç edeceğiz

Şekerin tevzi şekline herkes itiraz ediyor

Şekerli maddeler imâl eden esnaf, verilen miktarın azlığından halk henüz karne alamadığından, şekerciler de iş yapma imkânı kalmayışından şikâyetçi

Şeker tayını iki kiloya

Şekil 101: 10 Haziran 1948-Hürriyet gazetesi

9. 7 Temmuz 1948 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Zarar 2 milyondan fazladır. 11 kişi nezaret altına alındı, yangında kasıt olduğu söyleniyor"* şeklindeki spotunda Arapça kökenli olan 'nezaret' kelimesi kullanılmıştır. Nezarete alınmak yerine günümüzde gözaltına alınmak kelimesi tercih edilmektedir.

10. 22 Temmuz 1948 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Olimpiyada iştirak edecek olan futbol ve atletizm ekipleri bugün hareket ediyorlar"*** şeklindeki ana başlığında iştirak etmek kelimesi yerine günümüzde katılmak daha çok tercih edilmektedir.

11. 16 Ocak 1949 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Halk Partisi müfritlerinin dünkü kuvvet tezahürü"*** ana başlığında; *"Parlamentolar Birliği Türk Grupu idare heyeti seçimindeki tartışmalar müfritlerin galebesile neticelendi"* alt başlığında; *"30-40 kadar milletvekili salonu terkettiler ve idare heyetine Partinin müfrit kanadı mensubları seçildi"* şeklindeki haberin spotunda günümüzde kullanılmayan kelimeler kullanılmıştır. Arapça kökenli bir kelime olan tezahür yerine günümüzde belirme, görünme, gözükme, ortaya çıkma, oluşma kelimeleri; müfrit yerine aşırı; galebe yerine çokluk, üstünlük, yenmek; netice yerine sonuç; mensub (mensup) yerine üye kelimeleri tercih edilmektedir. *"Halk Partisi müfritlerinin dünkü kuvvet tezahürü"* ana başlığı eksiltili bir cümledir, cümlede yüklem bulunmamaktadır (bk. Şekil 102, s.177).

12. 19 Mayıs 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan *"Partinin teşkilat kademeleri Bayarın Devlet reisi olmasını istiyorlar"* şeklindeki alt başlığında 'devlet reisi' kelimesi kullanılmıştır. Günümüzde bu kelime yerine 'devlet başkanı' denilmektedir.

13. 23 Mayıs 1950 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin alt başlığında *"Gizli reyle yapılan seçim neticesinde Cumhurbaşkanlığına Celal Bayar seçildi"* ve *"Koraltan B.M.M. Başkanı oldu, Menderes de yeni kabineyi kurmağa memur edildi"* şeklindeki spotunda günümüzde kullanılmayan 'gizli rey' ve 'memur edilmek' kelimeleri kullanılmıştır. Arapça kökenli rey yerine oy kelimesi; memur yerine ise yükümlü kelimesi kullanılmaktadır.

Feridun Fikri Düşünsel Şemseddin Sirer Fuat Ahmed Aykaç Sedad Pek Nazım Poroy

Halk Partisi müfritlerinin dünkü kuvvet tezahürü

Parlamentolar Birliği Türk Grupu idare heyeti seçimindeki tartışmalar müfritlerin galebesile neticelendi

35 — 40 kadar milletvekili salonu terkettiler ve idare heyetine Partinin müfrit kanadı mensubları seçildi

Ankara, 15 (Telefonla) — Bugün Ankarada kabine buhranının doğurduğu siyasi çalışmalar sırasında Parti ifrat kanadını teşkil edenlerin de hararetli bir faaliyete koyuldukları görülüyordu. Bilhassa Parlamentolar Birliğinin Türk Grupu idare heyeti seçimi için yapılan toplantı şiddetli münakaşalardan sonra müfrit saylavların galebesi ile neticelenmiştir. Toplantı, büyük salonda yapılmıştı. Cevdet Kerim İncedayı, Sedad Pek, Abdurrahman Konuk ve Hamdi Şarlan, içtimaa gelen bütün milletvekillerinin Parlamentolar Grupunun üyeleri sayılması ve binnetice seçime iştirak etmeleri gerektiğini müdafaa etmişler, karşı taraftan bulunanlar ise Parlamentolar Grupunun beynelmilel birliğin tüzüğüne uygun bir nizamnameyi bulunduğunu ileri sürerek, ancak geçen toplantıda bulunan 120 üyenin seçime katılabileceğini anlatmışlardır. Bu müdafaa, muvaffak olamamış ve 35-40 kişi, salonu terketmişlerdir.

Geride kalanların yaptığı seçimle idare heyeti, Feridun Fikri Düşünsel, Nazım Poroy, Ali Rıza Türel, Sedad Pek, Abdurrahman Konuk, Münir Birsel, Fuat Ahmed Aykaç, Atıf Akgöç ve Reşad Şemseddinden teşekkül etmiştir.

Bu hâdise, Parti mutedilleri tarafından, müfritlerin bir «kuvvet tezahürü» şeklinde görülmektedir.

Şekil 102: 16 Ocak 1949-Cumhuriyet gazetesi

Tablo 8 1945-1950 Yılları Arasında Haber Başlıklarındaki Eski Türkçe Kelimeler İle Günümüzde Bu Kelimelerin Yerini Alan Kelimeler

1945-1950	**Günümüz (2020)**
Tevkif	Bir suç dolayısıyla birini tutuklama
Mütareke	Ateşkes
Maarif Vekaleti	Eğitim Bakanlığı
Lüzum görmek	Gerek, gereklilik, gereklik, icap
Tebliğ	Bildirme, bildiri, haber verme
Vaziyet	Durum, tavır, hâl
Harb (Harp)	Savaş
Muahede	Antlaşma
Tevdi	Verme, bırakma
Tadil	Değişiklik
Müddet	Süre
Evvel	Önce
Teessür	Üzüntü
Taziz	Sevgi ile anma
Hitab etmek (Hitap etmek)	Seslenmek, -e karşı söylemek, söz yöneltmek
Sükut etmek	Susmak, konuşmamak
Tahrif	Bir şeyin aslını bozma, kalem oynatma, değiştirme
Zabıt	Tutanak
Neşr (Neşir)	Yayma, dağıtma, saçma
Tasvib (Tasvip)	Bir düşünce veya davranışın doğru olduğunu belirtme, onama, uygun bulma.
Nezaret alınmak	Gözaltına alınmak
İştirak etmek	Katılmak
Tezahür	Ortaya çıkma, belirme, görünme
Mensub (Mensup)	Üye
Galebe	Çokluk, üstünlük, yenmek
Netice	Sonuç
Rey	Oy
Devlet Reisi	Devlet Başkanı
Memur	Yükümlü

21 haber başlığında günümüzde kullanılmayan/ Arapça kökenli kelimelerin kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

3.4.1.3.2. 1950-1955 Dönemi

1. 4 Temmuz 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"Hususi bir otomobilin yaptığı kaza"*** ana başlığında Arapça kökenli 'hususi' kelimesi kullanılmıştır. Bu kelime yerine günümüzde 'özel' tercih edilmektedir. Haberin *"Evvelki gece Harbiyede bir çocuğu çiğneyen ve bir kadın tarafından kullanılan araba yaralı ile birlikte kayboldu"* şeklindeki spotunda ise 'evvelki' kelimesi kullanılmıştır. Bu kelime yerine günümüzde 'önceki' tercih edilmektedir.

2. 6 Temmuz 1950 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Mazbataların tahkikat için komisyona iadesi kararlaştı"* şeklindeki alt başlığında Arapça kökenli 'tahkikat' kelimesi kullanılmıştır. Tahkikatın günümüzdeki karşılığı soruşturmadır. Haberin "Başbakan da söz alarak muhalif hatiplerin iddialarını reddetti" şeklindeki spotunda ise 'muhalif' ve 'hatip' Arapça kelimeleri kullanılmıştır. Muhalif yerine aykırı; hatip yerine ise konuşmacı günümüzde tercih edilmektedir.

3. 1 Ağustos 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"Müthiş cinayet"*** ana başlığında reklamlarda sıklıkla karşımıza çıkan müthiş kelimesi kullanılmıştır.

4. 15 Ekim 1950 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Balıkçılık sanayiinin inkişafı"*** şeklindeki ana başlığında ve *"İktısadi İşbirliği İdaresi namına tetkikler yapan heyet bu hususstaki görüşlerini bildirdi"* şeklindeki spotunda günümüzde kullanılmayan Arapça kelimeler kullanılmıştır. İnkişaf yerine gelişme, gelişim; iktisadi yerine ekonomik; tetkik yerine inceleme, araştırma kelimeleri kullanılmaktadır. Ayrıca ***"Balıkçılık sanayiinin inkişafı"*** ana başlığı eksiltili bir cümledir. (bk. Şekil 103, s.180).

Balıkçılık sanayiinin inkişafı

İktısadî İşbirliği İdaresi namına tetkikler yapan heyet bu hususdaki görüşlerini bildirdi

Memleketimizdeki tetkiklerini ikmal eden İktisadî İşbirliği tarım komisyonu üyelerinden Legarre ve Phorarinson dün bir basın toplantısı yapmış ve bunlardan Legarre, heyet adına demiştir ki:

«Birleşmiş Milletler İktisadî İşbirliğinin kararı gereğince tarım komisyonundan bir heyet, birliğe dahil devletle-

(Devamı Sa. 5, Sü. 1 de)

Şekil 103: 15 Ekim 1950- Milliyet gazetesi

"Gelişme demek inkişaf. Sanayi, o zaman sanayii diye genelde kullanılırdı. Şimdi sanayide derken, yazının içinde iki tane i kullanılmıyor."[252]

5. 3 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan *"Mallarımızı dışarı satarken hükümet müstehliki de düşünmelidir"* şeklindeki alt başlığında Arapça kökenli müstehlik kelimesi kullanılmıştır. Günümüzde bu kelimenin yerini tüketici almıştır.

6. 6 Ocak 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan *"Paris ve Napoli'deki tatbikatta ordumuzu kara, hava, deniz kuvvetlerine mensup general ve kurmay subaylardan müteşekkil birer heyet temsil edecek"* şeklindeki spotunda Arapça

[252] Baki Asiltürk, -Prof. Dr- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme, İstanbul, 27 Kasım 2019.

kökenli ‘müteşekkil’ kelimesi kullanılmıştır. Bu kelimenin günümüzdeki anlamı ‘oluşmuş, meydana gelmiş’ demektir.

7. 11 Mayıs 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***“Türkiye hür dünyanın hayranlığını kazandı”*** şeklindeki ana başlığında ve *“Amerika’nın Birleşmiş Milletler Başdelegesi dedi ki: Türkiye nasıl bu hareketinden dolayı takdir ve hayranlık kazanmışsa, diğer devletlerin de lakaydiliğinden dolayı tenkid edilmeleri lazım geliyor”* şeklindeki haberin spotunda Arapça kökenli kelimeler kullanılmıştır. Günümüzde hür yerine özgür; lakaydi yerine ilgisizlik, tenkid (tenkit) yerine eleştiri kullanılmaktadır.

GÜNLÜK SİYASİ AKŞAM G

Türkiye hür dünyanın hayranlığını kazandı

Amerika'nın Birleşmiş Milletler Başdelegesi dedi ki:

Türkiye nasıl bu hareketinden dolayı takdir ve hayranlık kazanmışsa, diğer devletlerin de lâkaydiliğinden dolayı tenkid edilmeleri lâzım geliyor

D.P. ve Tarım

Yalnız krediyi arttırmak, D.P. yi köylüye yaptığı vaadlerin yükünden kurtarmaz

Cemil Sait BARLAS

Dükkânlara hücum eden ev kadınları

Kadın elçinin başına gelenler

Clare Luce'a karşı İtalyan komünistleri kampanya açtı

Askerî mühimmat deposundan mermi çalan şebeke yakalandı

Halen 14 bin adet merminin çalınmış olduğu meydana çıktı

Şekil 104: 11 Mayıs 1953- Son Havadis gazetesi

8. 10 Haziran 1953 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"İki kadın arasında müthiş bir kavga"*** ana başlığında eksiltili cümle kullanılmıştır. Ayrıca yine reklam dilinde tercih edilen müthiş kelimesinin kullanıldığı görülmektedir.

9. 22 Mayıs 1955 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Meclisteki hadisenin tafsilatı"*** şeklindeki ana başlığında Arapça kökenli kelimeler kullanılmıştır. Günümüzde hadise yerine olay; tafsilat yerine ayrıntı, ayrıntılı açıklama kelimeleri kullanılmaktadır. Ayrıca bu başlıkta eksiltili bir cümle kullanılması sebebiyle reklam diline benzer bir özellik taşımaktadır.

Meclisteki hâdisenin tafsilâtı

C. H. P. Meclis Grupu İnönüye yanlış zabıt okutturulduğunu iddia ediyor

Ankara 21 (Telefonla) — Bugün B. M. Meclisinde İnönü konuşurken bir hâdise olmuş ve C.H.P. Genel Başkanı sözünü geri almıştır.

İnönü konuşmasının bir yerin-

de; «— Başvekil almak istediği tedbirleri fazlasile almıştır. Bundan sonra da alabilir» demiş ve müteakiben söylediği cümle Meclis gürültü çıkarmıştır. Bu gü-

— Arkası Sa. 3. Sü. 4 te —

Bayram hazırlığı

Şekil 105: 22 Mayıs 1955-Cumhuriyet gazetesi

10. 1 Haziran 1955 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"İngiltere'de fevkalade hal ilan olundu"* şeklindeki ana başlığında eski bir Türkçe kelime olan 'fevkalade hal' kelimesi kullanılmıştır. Günümüzde bu kelime yerine 'olağanüstü hal' kelimesi tercih edilmektedir. Haberin "Demiryolu ve liman işçilerinin yaptıkları grev neticesi hayat tamamiyle felce uğradı" şeklindeki alt başlığında; *"Başbakan Eden, şimdi fevkalade ahval kararnamesine dayanarak bütün askeri birlikleri amme hizmetlerinde kullanılabilecek"* şeklindeki spotunda 'ahval', 'amme' gibi Arapça kelimeler kullanılmıştır. Ahval yerine durumlar, haller, olaylar, davranışlar tercih edilirken, amme yerine ise kamu kelimesi tercih edilmektedir. (bk. Şekil 106, s.183).

İngilterede fevkalâde hal ilân olundu

Demiryolu ve liman işçilerinin yaptıkları grev neticesi hayat tamamiyle felce uğradı

Başbakan Eden, şimdi fevkalâde ahvâl kararnamesine dayanarak bütün askeri birlikleri âmme hizmetlerinde kullanabilecek

Bir kadın memuru döven milletvekili

Dün Maarif Vekâleti koridorlarında geçen müessif hâdise

Seçimlerden hemen sonra patlak veren grevler yüzünden boş kalan Londra garlarından biri

Şekil 106: 1 Haziran 1955- Cumhuriyet gazetesi

Tablo 9 1950-1955 Yılları Arasında Haber Başlıklarındaki Eski Türkçe Kelimeler İle Günümüzde Bu Kelimelerin Yerini Alan Kelimeler

1950-1955	**Günümüz (2020)**
Hususi	Özel
Tahkikat	Soruşturma
Muhalif	Aykırı
Hatip	Soruşturma
İnkişaf	Gelişme, gelişim
İktisadi	Ekonomik
Tetkik	İnceleme, araştırma
Müstehlik	Tüketici
Müteşekkil	Oluşmuş, meydana gelmiş
Hür	Özgür
Lakaydi	İlgisizlik
Tenkid (Tenkit)	Eleştiri
Hadise	Olay
Tafsilat	Ayrıntı, ayrıntılı açıklama
Evvel	Önceki
Mensup	Üye
Fevkalde hal	Olağanüstü hal
Ahval	Durumlar, haller, olaylar, davranışlar
Amme	Kamu

12 haber başlığında günümüzde kullanılmayan/ Arapça kökenli kelimelerin kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

3.4.1.3.3. 1955-1960 Dönemi

1. 9 Eylül 1955 tarihli Hürriyet gazetesinde ***"Nümayiş gecesi tahrikat yapan otuzdan fazla komünist yakalandı"*** şeklindeki ana başlığında *ve "Bir kısım dükkanların tamirine başlandı-Yanan ve yakılan kilise ve okulların tamiri için hükümet tahsisat verecek"* şeklindeki spotunda günümüzde kullanılmayan kelimeler kullanılmıştır. Günümüzde Farsça kökenli olan nümayiş yerine gösteri; Arapça bir kelime olan tahrikat yerine kışkırtmalar; yine Arapça bir kelime olan tahsisat yerine ödenek kelimesi kullanılmaktadır.

2. 15 Şubat 1956 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan *"Bir C.H.P. mebusunun Yırcalı ve Zorlu için çelik silolar işinden Meclis tahkikatı açılması teklifi müzakerelere sebeb oldu, karar Mecliste verilecek"* şeklindeki spotunda Arapça kökenli 'müzakere' kelimesi kullanılmıştır. Bu kelimenin günümüzdeki anlamı 'bir konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunma'dır (bk. EK 8, s.282).

3. 28 Ekim 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"İnönü mağlubiyeti kabul etmiyor, İstanbul için radyoda ilan olunan son neticelere de itiraz etti"* şeklindeki alt başlığında Arapça kökenli 'netice' kelimesi kullanılmıştır. Bu kelimenin yerini günümüzde 'sonuç' kelimesi almıştır.

4. 31 Ekim 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Şimdi Yüksek Seçim Kurulu itirazları tetkik edip bu iki ilde seçimin yenilenip yenilenmemesi hakkında karar verecek"* şeklindeki spotunda Arapça kökenli 'tetkik etmek' kelimesinin kullanıldığı görülmüştür. Bu kelimenin yerini günümüzde 'inceleme, araştırma' kelimeleri almıştır.

5. 18 Kasım 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"CHP Meclisi seçime dair tebliğini dün neşretti"*** şeklindeki ana başlığında, *"Halk Partisinin seçimlere dair bütün şikayet konuları Meclise aksettirilecek"* şeklindeki alt başlığında, *"Seçim*

öncesinden seçim sonrasına kadar bütün hadiselerden umumi efkarın Meclis müzakereleri ile aydınlanacağı bildiriliyor" şeklindeki spotunda ve *"CHP. iktidarda kendisini namzet görüyor"* şeklindeki bir diğer alt başlığında günümüzde kullanılmayan günümüzde kullanılmayan/Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Günümüzde tebliğ yerine haber verme, bildirme, bildiri; neşretmek yerine yaymak, dağıtmak, saçmak; aksettirmek yerine haberi durumu ulaştırmak, yaymak, duyurmak; hadise yerine olay; umumi efkar yerine kamuoyu; namzet yerine aday kelimesi kullanılmaktadır.

18 KASIM 1957

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MUSTAKİL

CHP Meclisi seçime dair tebliğini dün neşretti

Halk Partisinin seçimlere dair bütün şikâyet konuları Meclise aksettirilecek

Seçim öncesinden seçim sonrasına kadar bütün hâdiselerden umumî efkârın Meclis müzakereleri ile aydınlanacağı bildiriliyor

CHP. iktidarda kendisini namzet görüyor

HALK PARTİSİNİN "GÖLE KABİNE,, VAZİFESİNİ GÖRECEK İHTİSAS KOMİTELERİNDE VAZİFE ALACAK MEBUSLARDAN BAZILARI

Şekil 107: 18 Kasım 1957-Hürriyet gazetesi

6. 7 Eylül 1958 tarihli Hürriyet gazetesinde yer haberin ***"Menderes'in muhalefete en ağır hücumu"*** ana başlığında eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Haberin *"Dün Balıkesir'de Başvekil muhalefeti ihtilal havası yaratmakla itham etti"* ve *"Hükümet Reisi büyük bir yurt gezisine çıkıp konuşmalar yapmak kararında"* şeklindeki alt

başlıklarında günümüzde kullanılmayan kelimelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Başvekil yerine başbakan; hükümet reisi yerine de başbakan kelimesi kullanılmaktadır.

Pazar
7
EYLÜL 1958

Hürriyet

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Müessisi : SEDAT SİMAVİ

UZAK DOĞU

Menderes'in muhalefete en ağır hücumu

Dün Balıkesir'de Başvekil muhalefeti ihtilâl havası yaratmakla itham etti

DP Grupu tebliği tatbik edilecek, Başvekil: 'Onlara Meclise hürmeti öğreteceğiz, dedi

Çimento serbest satılacak

Tevzi sistemi ay başında sona eriyor

Hükûmet Reisi büyük bir yurt gezisine çıkıp konuşmalar yapmak kararında

Kongrede DP liler memurlardan şikâyet ettiler

Balıkesir'de :

Hazine hisses bazı mallar için kalkıyor

Beş trafik kazasında 5 kişi öldü

Şekil 108: 7 Eylül 1958-Hürriyet gazetesi

7. 10 Kasım 1958 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"İnönü, Atatürk inkılapları mevzuunda beyanat verdi"*** şeklindeki ana başlığında günümüzde kullanılmayan Arapça kelimeler kullanılmıştır. Mevzu yerine konu; beyanat yerine de demeç, bildiri kelimeleri günümüzde kullanılmaktadır.

8. 12 Kasım 1958 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Pariste kredi görüşmelerine katıldıktan sonra Zorlu, Kıbrıs Türkleri adına ayrıca bir heyet de iştirak ediyor"* şeklindeki alt başlığında ve *"MacMillan bugün Kıbrıs için mühim konuşma yapacak"* şeklindeki spotunda günümüzde kullanılmayan kelimelere rastlanılmıştır. İştirak etmek yerine katılmak; mühim yerine önemli kelimesi günümüzde kullanılmaktadır (bk. Şekil 109, s.187).

9. 29 Nisan 1960 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"İstanbul-Ankara'da örfi idare ilan edildi"*** şeklindeki ana başlığında örfi idare kelimesi kullanılmıştır. Bu kelime yerine günümüzde sıkıyönetim kelimesi tercih edilmektedir.

SEDAT SIMAVI

Zorlu, Paris yolu ile Amerika'ya gidiyor

Pariste kredi görüşmelerine katıldıktan sonra Zorlu, Kıbrıs toplantısı için New-York'a geçecek

B. Milletler Genel Kurulundaki Kıbrıs müzakerelerine Kıbrıs Türkleri adına ayrıca bir heyet de iştirâk ediyor

MacMillan bugün Kıbrıs için mühim konuşma yapacak

Ankara, 11 (Hususi) — Hariciye Vekili Fatin Rüştü Zorlu, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, bu ayın ikinci yarısından sonra yapılacak olan Kıbrıs müzakeresindeki Türk heyetine başkanlık etmek üzere, yarın Ankara'dan ayrılacaktır.

Hariciye Vekili, kredi anlaşmalariyle ilgili olarak Avrupa iktisadi işbirliği teşkilâtının toplantılarına katılmak üzere iki üç gün Paris'te kalarak, oradan New-York'a gidecektir.

HEYETİMİZ

Şekil 109: 12 Kasım 1958- Hürriyet gazetesi

10. 27 Mayıs 1960 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan *"**Memleketin bugünkü buhranına ve kardeş kavgasına mani olmak üzere Kahraman Türk ordusu bütün memlekette dün gece sabaha karşı idareyi ele aldı"*** şeklindeki ana başlığında ve *"Maksat tarafsız bir idarenin nezaret ve mürakebesi altında süratle yeni seçimlere gitmek ve bu adil seçimler neticesinde hangi taraf kazanırsa idareyi onun ellerine devretmektir"* şeklindeki spotunda eski kelimeler kullanılmıştır. Buhran kelimesi yerine günümüzde bunalım, kriz; nezaret yerine gözetim, gözaltı, gözetme; murakebe yerine de denetim, denetleme kelimeleri kullanılmaktadır.

11. 27 Mayıs 1960 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Türk Ordusu Vazife Başında"* şeklindeki üst başlığında yer alan Arapça kökenli 'vazife' kelimesi yerine günümüzde 'görev' kelimesi kullanılmaktadır.

12. 28 Mayıs 1960 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer haberin ***"Meclis feshedildi, yeni Anayasa ve demokratik müesseselerinin kurulma hazırlığına başlandı"*** şeklindeki ana başlığında Arapça kökenli 'müessese' kelimesi kullanılmıştır. Günümüzde bu kelimenin yerini 'kurum' kelimesi almıştır. Haberin spotunda ise *"Milli Birlik Komitesi, kurucu durumunu iktisab etti, şöhretli ilim adamları kurucu organda vazife aldılar"* şeklinde bir cümle kullanılmıştır. Bu cümlede geçen 'iktisab etti' kelimesi de eski bir Arapça kökenli kelimedir. Günümüzde bu kelime yerine 'kazanma, edinme, edinim' kelimeleri kullanılmaktadır (bk. EK 9, s.283).

13. 9 Haziran 1960 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan *"Orgl. Cemal Gürsel, bu konuda Bayarın riyasetinde Çankaya'da yapılan toplantının tafsilatını anlattı"* şeklindeki alt başlığında ve *"Sabık Cumhurbaşkanı 1500 Harbiyelinin imhasında hiç mahzur olmadığını söylemiş"* şeklindeki spotunda Arapça kökenli eski kelimelere rastlanılmıştır. Günümüzde tafsilat yerine ayrıntı, ayrıntılı açıklama; riyaset yerine başkanlık; sabık yerine geçen, önceki eski; imha yerine ortadan kaldırma, yok etme, mahzur yerine sakınca engel kelimeleri tercih edilmektedir (bk. Şekil 110, s.189).

14. 28 Haziran 1960 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan *"İnönü'ye Topkapıda öldürmeye teşebbüs iaddiasiyle 11 DP'li tevkif edildi. Uşak hadiselerinin sanıkları 29'a yükseldi"* şeklindeki spotunda Arapça kökenli eski bir kelime olan 'teşebbüs' kullanılmıştır. Günümüzde teşebbüs yerine girişim, gelişme kelimeleri tercih edilmektedir (bk. Şekil 111, s.189).

BUGÜN 6 SAYFA 25 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

DAKTİLO SEKRETERLER KURSLARI
YAZI ve TEKSİR

Perşembe 9 HAZİRAN 1960

Harbokulunun imha plânları açıklandı

Orgl. Cemal Gürsel, bu konuda Bayarın riyasetinde Çankaya'da yapılan toplantının tafsilâtını anlattı

Sâbık Cumhurbaşkanı 1500 Harbiyelinin imhasında hiç mahzur olmadığını söylemiş

Dilâver Argun icabında ordunun lağv edileceğini bildirmiş

ANKARA, HUSUSİ

DEVLET ve Hükümet Bakanı Orgeneral Cemal Gürsel, eski Ardıcın. Harb Okulunu imha etmek için plânlar hazırlandığını açıklamıştır.

ESKİ ANKARA VALİSİ "Ordu nedir ki,, demişti

İSKOÇLARI 4 - 2 YENDİK

Şehrimizde dün iki

Ordu mensupları ziynet

Şekil 110: 9 Haziran 1960-Milliyet gazetesi

BUGÜN 6 SAYFA 25 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

YILDIZ TEKNİK OKULU
KAYITLARA BAŞLANDI
GÜVEN DERSHANESİ

SALI 28 HAZİRAN 1960

İnönü'ye tecavüz edenler hesap veriyor

İnönü'yü Topkapıda öldürmeye teşebbüs iddiasiyle 11 DP'li tevkif edildi. Uşak hâdiselerinin sanıkları 29'a yükseldi

Uşak'ta dün yapılan duruşmada sanıklar suçlarını inkâr etti

UŞAK, HUSUSİ

C.H.P. Genel Başkanı İsmet İnönü'yü Uşak'ta taşlayan ve hâdise çıkaran D.P. lilerden 17 si daha Adliyeye verilmiş ve sanıkların sayısı 29 a yükselmiştir.

Topkapı hâdisesi Sanıkları D. P. nin Zeytinburnu üyeleri

4 MAYIS 1959 da İnönü'ye Topkapı'da öldürmeye teşebbüsten sonra tutuklanan 11 D.P. li dün Zeytinburnu Adliyesinde tevkif edilmişlerdir.

İZMİR'DE DE SUİKAST TAHKİKATI AÇILDI

İzmir, HUSUSİ

Gürsel "D.P.'lilere tecavüz edenler cezagörecek,, dedi

SAFA YALÇUK Adliye'ye verildi

Şekil 111: 28 Haziran 1960-Milliyet gazetesi

Tablo 10 1955-1960 Yılları Arasında Haber Başlıklarındaki Eski Türkçe Kelimeler İle Günümüzde Bu Kelimelerin Yerini Alan Kelimeler

1955-1960	Günümüz (2020)
Nümayiş	Gösteri
Tahrikat	Kışkırtmalar
Tahsisat	Bir kimseye, bir kuruluş veya topluluğa ayrılmış para, ödenek
Müzakare	Bir konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunma, oylaşma
Netice	Sonuç
Tetkik etmek	Anlaşma, inceleme
Tebliğ	Haber verme, bildirme, bildiri
Neşretmek	Yaymak, dağıtmak, saçmak
Aksettirmek	Haberi durumu ulaştırmak, yaymak, duyurmak
Hadise	Olay
Umumi Efkar	Kamuoyu
Namzet	Aday
Başvekil	Başbakan
Hükümet Reisi	Başbakan
Mevzu	Konu
Beyanat	Demeç, bildiri
İştirak etmek	Katılmak
Mühim	Önemli
Örfi idare	Sıkıyönetim
Buhran	Bunalım, kriz
Nezaret	Gözetim, gözaltı, gözetme
Murakebe	Denetim, denetleme
Vazife	Görev
Müessese	Kurum
İktisab	Kazanma, edinme, edinim
Tafsilat	Ayrıntı, ayrıntılı açıklama
Sabık	Geçen, önceki eski
İmha	Ortadan kaldırma, yok etme
Riyaset	Başkanlık
Teşebbüs	Girişim, gelişme
Mahzur	Sakınca, engel

23 haber başlığında günümüzde kullanılmayan/ Arapça kökenli kelimelerin kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

3.4.1.3.4. 1960-1965 Dönemi

1. 19 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan ***"Bir kadın berberi tevkif edildi"*** şeklindeki ana başlığında tevkif kelimesi kullanılmıştır. Günümüzde bu kelime yerine tutuklandı kullanılmaktadır.

"Tevkif edildi kelimesi 1960'lara kadar kullanıldı, günümüzde ise hiç kullanılmıyor. Artık tevkif edildi kelimesi yerine tutuklandı tercih ediliyor. Bu da dilin değiştiğini gösteriyor. 1970'lerden sonra teknoloji düzeliyor. Okur kitlesi daha eğitimli hale geliyor ve Latin harfleri oturuyor."

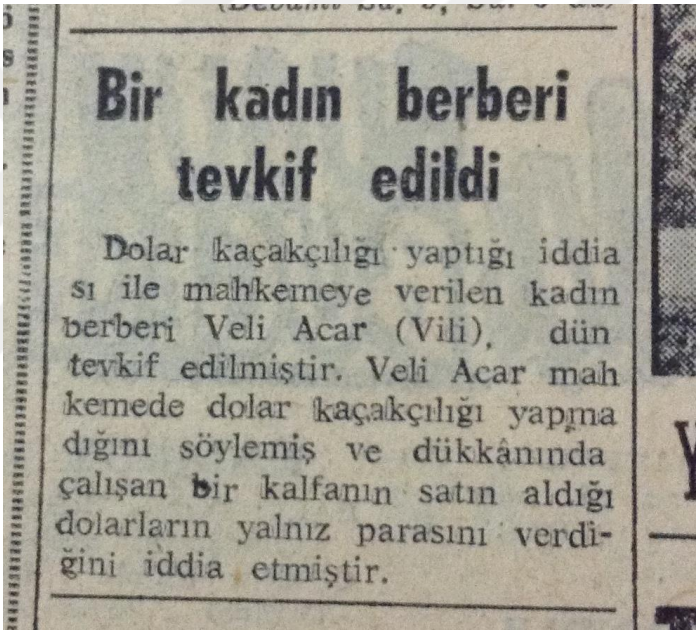

Bir kadın berberi tevkif edildi

Dolar kaçakçılığı yaptığı iddia sı ile mahkemeye verilen kadın berberi Veli Acar (Vili), dün tevkif edilmiştir. Veli Acar mah kemede dolar kaçakçılığı yapma dığını söylemiş ve dükkânında çalışan bir kalfanın satın aldığı dolarların yalnız parasını verdiğini iddia etmiştir.

Şekil 112: 19 Ağustos 1960- Son Havadis gazetesi

2. 26 Ağustos 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin *"İkinci İnkılap Hükümetine, daha çok askerler girecek Siyasi Parti mensuplarına görev verilmeyecek"* şeklindeki spotunda 'mensup' kelimesi kullanılmıştır. Bu kelime yerine günümüzde 'üye' kelimesi kullanılmaktadır.

3. 17 Eylül 1960 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin *"İçişleri bakanlığının kararı, bütün gece kulübü ve pavyonlara tebliğ edildi"* şeklindeki spotunda

eski bir Arapça kelime olan ‘tebliğ’ kullanılmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi bu kelime yerine günümüzde ‘bildirme’, ‘haber verme’, ‘bildiri’ kelimeleri kullanılmaktadır.

4. 15 Ağustos 1964 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *“Atina, Enosis’e mukabil Türkiye’ye üs verilmesini ileri sürüyor”* şeklindeki alt başlığında Arapça eski bir kelime olan ‘mukabil’ kullanılmıştır. Günümüzde bu kelimenin yerini ‘karşılıklı’ kelimesi almıştır.

5. 4 Eylül 1964 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***“Meclisin AP nin talebi üzerine yaptığı dünkü olağanüstü toplantısında İnönü durum harbe gidiyor dedi”*** ana başlığında ve *“Meclis, bugün genel görüşme teklifini müzakere edecek”* şeklindeki alt başlığında ‘harb’ ve ‘müzakere’ kelimeleri kullanılmıştır.

6. 2 Mart 1965 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin *“Topaloğlu tenkidlere vesika ile cevap verdi”* şeklindeki üst başlığında ve ***“CHP nin tütün alımına ait menfi tutumu açıklandı”*** şeklindeki ana başlığında ‘tenkid’, ‘vesika’ ve ‘menfi’ gibi eski kelimeler kullanılmıştır. Tenkid yerine eleştiri; vesika yerine belge menfi yerine ise olumsuz, negatif günümüzde kelimeleri kullanılmaktadır.

Topaloğlu tenkidlere vesika ile cevap verdi

CHP nin tütün alımına ait menfi tutumu açıklandı

Eski Maliye Bakanı Melen, mektubunda ekiciyi desteklemenin zorluğunu belirtmişti

ANKARA, (Hususî) — Gümrük ve Tekel Bakanı Ahmet Topaloğlu, tekel idaresinin 1964 Ege ekici tütün piyasasında destekleme mübayaasına sonuna kadar devam edeceğini söylemiştir.

Ege tütün piyasasının açılışı münasebeti ile, müstahsilin çok müşkül bir durumda olduğu yolundaki iddiaları cevaplandıran Gümrük ve Tekel Bakanı Ahmet Topaloğlu, bu münasebetle Anadolu Ajansının bir muhabirine şunları söylemiştir:

«Dördüncü koalisyoncu hükûmeti, baş fiyatı 13,25 kuruş olarak tesbit etmiş, kalite düşüklüğü münasebetile asgarî fiyatı çiftçi mallıyetinin altına düşürtmemek prensibi ile hareket etmeyi kararlaştırmış ve mübayaaların bu fiyat ve ölçüler dairesinde yapılmasına başlanmıştır.

Eski fiyatlar tatbik edildiği

(Devamı Sa. 7 Sü. 4 de)

BİLGEHAN EĞİTİM HİZMET

Şekil 113: 2 Mart 1965-Son Havadis gazetesi

Tablo 11 1960-1965 Yılları Arasında Haber Başlıklarındaki Eski Türkçe Kelimeler İle Günümüzde Bu Kelimelerin Yerini Alan Kelimeler

1960-1965	Günümüz (2020)
Tevkif	Bir suç dolayısıyla birini tutuklama
Mensup	Üye
Tebliğ	Bildirme, haber verme, bildiri
Mukabil	Karşılık
Harp	Savaş
Müzakere	Bir konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunma
Tenkid (Tenkit)	Eleştiri
Menfi	Olumsuz, negatif
Vesika	Belge

8 tane haber başlığında günümüzde kullanılmayan/ Arapça kökenli kelimelerin kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

1945-1965 yılına kadar incelenen haber başlıklarında günümüzde kullanılmayan kelimeler oldukça fazladır. 1970-1975 döneminden günümüze kadar eski Türkçe ile yazılmış başlıklara hiç rastlanılmamaktadır.

3.4.1.3.5. 1965-1970 Dönemi

1. 1945'ten 1970 tarihine kadar ilk defa 13 Şubat 1970 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ana başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadelerin kullanıldığı görülmüştür. ***"Türk demokrasi tarihinin affetmez sicili: AP.'ye ihanet edenler"*** şeklindeki başlıkta 'ihanet etmek' kelimesi kullanılmıştır. Olumsuz anlam içeren bu kelimenin kullanılarak, eleştiri ve kınama yapılmıştır.

3.4.1.3.6. 1970-1975 Dönemi

1. 16 Şubat 1971 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"Tabanca, Molotof kokteyli, dinamit, banka soygunları ve nihayet adam da kaçırdılar"*** şeklindeki ana başlığı ve nihayet kelimesinin olumsuz anlamda kullanılması sebebiyle haber başlığı kınama ve isyan içermektedir. (bk. Şekil 114, s.194).

SALI - 16 ŞUBAT 1971

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Müdürü : SEDAT SİMAVİ

Hürriyet diyor ki:

• Parlâmenter maaşları ve siyasî bahar havası

3. SAYFADA

Tabanca, Molotof kokteyli, dinamit, banka soygunları ... Ve nihayet

ADAM DA KAÇIRDILAR

Amerikan Elçisi çavuşun sağ teslimini istedi

AP Ajansı olayı en az üç solcu Türk Amerikan üssünden bir çavuşu kaçırdı diye veriyor

Bütçenin tümü kabul edildi

FİNLEY JİMMY RAY

PİYANGO ONA ÇARPTI

BEŞ GENCİN, HAVA ÇAVUŞUNU KAÇIRDIKLARI VE SONRA BİR ŞARAMPOLA DEVİRDİKLERİ AMERİKALILARA AİT KAMYONET VE İNCELEME YAPAN İLGİLİLER.

Sabah 3'de kaçırılan Amerikalı Çavuş 21.00'de serbest bırakıldı

Meçhul şahıslar, zenciyi bırakırken taksi parasını vermeyi ihmal etmediler

HAC'DAN KARANTİNAYA

Reportaj: ZEYNEP AVCI

200 Iranlıya bir doktor düşerken 15 bin Türk'ün doktoru yoktu

KAÇIRMA BAŞLIYOR

Edebiyattaki çatışmada iki de kız öğrenci yaralandı

Silâhlı dinamitli olay sonunda Fakülte 4 gün süre ile kapatıldı

Şekil 114: 16 Şubat 1971-Hürriyet gazetesi

2. 20 Temmuz 1974 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Mehmetçik Kıbrıs'ta"*** şeklinde eksiltili, bir cümlenin kullanıldığı görülmektedir.

3. 21 Temmuz 1974 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"Zafer, zafer"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Ayrıca bu başlıkta yineleme vardır.

4. 6 Ağustos 1974 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Türkler dünya askerlerine yeni bir ders verdi"*** şeklindeki ana başlığında 'ders vermek' deyimi kullanılmıştır.

5. 17 Ağustos 1974 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Ateş kesildi"*** şeklindeki ana başlığı kısa olması sebebiyle reklam diline benzemektedir.

3.4.1.3.7. 1975-1980 Dönemi

1. 3 Haziran 1978 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Bu kaçıncı? Bütün dış temsilcilerimizin can güvenlikleri acımasız namluların ucunda"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Kahpe suikast"*** şeklindeki eksiltili bir cümleden oluşan ana başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadeler kullanılmıştır. 'Acımasız' ve 'kahpe' kelimeleri üzerinden bu kanıya varılmıştır. Acımasız kelimesi kınama içerirken, kahpe kelime argo içermektedir.

Şekil 115: 3 Haziran 1978- Hürriyet gazetesi

2. 26 Temmuz 1975 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Üslere el koyduk"*** şeklindeki ana başlığında 'el koymak' deyimi kullanılmıştır.

3. 15 Ağustos 1975 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Çınar Otelinde in-cin top oynuyor"*** şeklindeki ana başlığında 'in-cin top oynuyor' deyimi kullanılmıştır. Dolayısıyla bu başlık reklamlarda kullanılan başlıklara benzemektedir

İŞBİRLİĞİ İÇİNDE ÇALIŞ

Göl haline gelen caddelerde ilerlemeye çalışan araçlar (üstte), karşıdan karşıya geçmek için suların içine girmek zorunda kalanlar (altta)... [İLHAN BAŞTAN] [RÜÇHAN ÜNVER]

Devamı Sa. 10, Sü. 5 de

GREV VAR
TÜRKİYE TURİZM-İŞ SENDİKASI

ÇINAR OTELİNDE İN-CİN TOP OYNUYOR

Çınar Otelinde 6 gündür grevde olan Turizm-İş Sendikası işçileri "**Olaya Turizm Bakanlığının, turizm açısından el koyması gerektiğini**" söylemişlerdir. Tamamen boş olan otelde, grevden habersiz olarak önceden yer ayırtıp gelen turistler, çok zor durumlarda kalmakta ve diğer oteller bu açığı kapatmaya çalışmaktadırlar. İşçiler "**Türkiye turizminde önemli bir yeri olan Çınar Otelinin bu duruma düşmesine üzüldük. Ancak haklı isteklerimizde direneceğiz**" demişlerdir. İşçiler ayrıca bir kaç gün içinde evlenecek iki arkadaşlarının düğününü de otel önünde yapacaklarını söylemişlerdir.

Grev nedeniyle bomboş bekleyen Çınar Oteli (üstte) ve otelin müşterisiz kalan odalarından biri... [ÖZDEMİR GÜRSOY]

Şekil 116: 15 Ağustos 1975- Milliyet gazetesi

3.4.1.3.8. 1980-1985 Dönemi

1. 16 Temmuz 1980 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"… Ve bir de milletvekili öldürüldü"*** şeklindeki ana başlığında 've' kelimesinin kullanılması haber başlığına isyan anlamını katmıştır. (bk. Şekil 117, s.197).

...Ve bir de milletvekili öldürüldü
16 Temmuz 1980 Çarşamba
Hürriyet
GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE
CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu dün saat 17'de dükkanında bir terörist tarafından vuruldu
Liderlerin faşist-komünist tartışmasına Hürriyet yeni bir ışık tutuyor
İşte Yozgat!
Beyaz gömlekli terörist Köksaloğlu'nun sahibi olduğu lastik bayiine girdi, masasında oturan CHP Milletvekiline 4 el ateş etti...
MHP İL BAŞKANI: 5 BİN ELEMANIMLA HERKESİ İZLİYORUZ
Hastaneye kaldırılırken yolda ölen Köksaloğlu'nun mağazası 7 ay önce bombalanmıştı

Şekil 117: 16 Temmuz 1980-Hürriyet gazetesi

2. 25 Eylül 1981 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Yine Paris'te, yine Ermeniler… Dökülen yine Türk kanı… Ve alem seyrediyor"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Yuh olsun Dünyaya!"*** şeklindeki ana başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadelerin olduğu tespit edilmiştir. 'Yine', kelimesi, Paris'te Ermenilerin sürekli Türk kanı dökmesine karşı bir isyan içermektedir. Ayrıca alemin de Türk kanı dökülmesi karşısında sessiz kalıp müdahale etmemesi 'Ve Alem Seyrediyor' cümlesiyle eleştirilmiştir. Ardından 'Yuh Olsun Dünyaya' cümlesiyle Dünya, yani olaya sessiz kalan tüm ülkeler eleştirilmiştir.

Göksin Sipahioğlu, Faruk Zabcı Erol Özkoray, Nusret Özgül PARİS'ten bildiriyor
Yine Paris'te, yine Ermeniler...Dökülen yine Türk kanı...Ve alem seyrediyor
Yuh olsun Dünyaya!
Konuş Mitterrand
Paris Başkonsolosluğumuzu basan Ermeni teröristler koruma polisimizi şehit etti konsolos umuzu ağır yaraladı
Konsolosluk çevresinde toplanan Türkler Fransız polisini protesto ederek "Türkiye, Türkiye" diye bağırdı

Şekil 118: 25 Eylül 1981- Hürriyet gazetesi

3. 9 Nisan 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan *haberin "Gözü dönmüş Ermeni militanlar Kanada Büyükelçiliğimiz Ticaret Müşavirini silahlı saldırı sonucu ağır yaraladılar"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Yine azıttılar-Kahrolsunlar"*** şeklindeki ana başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadeler söz konusudur. Üst başlıkta kullanılan 'Gözü dönmek' deyimi, *"Aşırı bir isteğin, öfkenin etkisiyle ne yaptığını bilmez duruma gelmek"*[253] anlamına gelmektedir. Olumsuz anlam içeren bu deyimin kullanılmasıyla birlikte olay kınanmıştır. Ana başlıkta da isyan ve kınama içeren **"**Yine azıttılar-Kahrolsunlar" kelimeleri kullanılmıştır.

Yine azıttılar

Gözü dönmüş Ermeni militanlar Kanada Büyükelçiliğimiz Ticaret Müşavirini silahlı saldırı sonucu ağır yaraladılar

Kahrolsunlar!...

● Dün sabah görevine giderken evinin garajında kurşunlanan iki çocuk babası Kani Güngör'ün durumunun kritik olduğu bildiriliyor

● Saldırıyı Ermeni ASALA Örgütü üstlendi

Doğan ULUÇ bildiriyor

YINE ASALA ÜSTLENDİ

İKİ ÇOCUK BABASI

Şekil 119: 9 Nisan 1982- Hürriyet gazetesi

4. 8 Ağustos 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin "***8 ölü-Ermeni teröristlerden biri ölü, diğeri yaralı ele geçti-Ve köpeğin sonu"*** şeklindeki ana başlığında yer alan argo ve hakaret içeren 'köpek' kelimesinin kullanılması sebebiyle bu haber başlığı eleştirel ve yargılayıcı bir özellik taşımaktadır. Bu haber başlığında ayrıca 'ele geçmek' deyimi kullanılmıştır. ASALA üyesi köpeğe benzetilerek istiare söz sanatı da yapılmıştır. (bk. Şekil 120, s.199).

[253] *Güncel Türkçe Sözlük,* https://sozluk.gov.tr/?kelime=g%C3%B6z%C3%BC%20(veya%20g%C3%B6zleri)%20d%C3%B6nmek (22 Mayıs 2020).

8 Ağustos 1982 Pazar

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

YIL: 35 SAYI: 12331

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896-1953)

FİYATI 20 LİRA

ASALA Türkiye'de ilk kez eyleme kalkıştı

8 ÖLÜ

Ermeni teroristlerden biri ölü, diğeri yaralı ele geçti

Ve, köpeğin sonu

● Yılan gibi Esenboğa Havaalanına süzülen elleri kanlı Ermeni teroristler, alanda iki saat süreyle dehşet yarattılar. Ankara Emniyet Müdür Yardımcısı Hamdi Yahyaoğlu ile polis memurları Atilla Bahşi ve Celal Birol şehit oldular. Amerikalı bir kadınla bir Alman öldü, 72 kişi yaralandı.

Diğer fotoğraflar ve dakika dakika olay (Orta Sayfalarımızda)

● Havaalanı Müdürü Erdoğan Batısınır'ın başına tabancayı dayayıp lokantaya giren ikinci terörist, buradaki 19 kişiyi rehin aldı. Ağır yaralıları Batısınır sonra öldü...

● Lokantayı saran özel timler bir bomba sesiyle birlikte lokantaya girip rehineleri kurtardı. Bu çatışmada teröristi öldü...

● Devlet Başkanı Evren, Konsey Üyeleri ve Başbakan olayı telsiz başında sürekli izlediler...

● Akyon-Elbistan santrali inşaatında çalışan Alman mühendis uçaktaki eşine el sallarken vuruldu...

Ölü ve yaralılar

BBC, baskını dünyaya ilk haber olarak duyurdu...

Amaçları neymiş!...

85 Ermeni teroristin serbest bırakılmasını istiyorlar

Şekil 120: 8 Ağustos 1982-Hürriyet gazetesi

5. 28 Ağustos 1982 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"1,2,3,4,5,...Ve, 29.şehidimizi de verdik"* şeklindeki üst başlığında geçen 've' kelimesi; ***"Köpeklerin hedefi, bu kez Ottawa'daki Askeri Ataşemiz Albay Altıkat oldu-Hep onlar mı vuracak!"*** şeklindeki ana başlığında geçen 'köpekler', 'hep onlar mı vuracak' ifadeleri bu haber başlığına eleştirel ve yargılayıcı bir özellik kazandırmıştır. 'Köpekler' kelimesi argo ve hakaret içerirken, 'Hep onlar mı vuracak' cümlesi isyan içermektedir. Bu haber başlığında da ASALA üyeleri köpeklere benzetilerek istiare söz sanatı yapılmıştır.

6. 10 Mart 1983 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"ASALA'dan sonra şimdi de ESAK Ermeniler bu kez de Belgrad Büyükelçimizi vurdular"* şeklindeki üst başlığında geçen 'bu kez de' kelimesi başlığa eleştirel ve yargılayıcı bir özellik kazandırmış, olaylara karşı isyan dile getirilmiştir. Ana başlıkta yer alan ***"Köpekler yine saldırdı"*** cümlesi de eleştirel ve yargılayıcı bir unsur içermektedir. 'Köpekler' kelimesi daha önce belirtildiği gibi argo ve hakaret içermektedir. Ayrıca bu başlıkta istiare söz sanatı vardır.

ASALA'dan sonra şimdi de ESAK

Ermeniler bu kez de Belgrad Büyükelçimizi vurdular...

KÖPEKLER YİNE SALDIRDI

işte katiller

KANA SUSAMIŞLAR

GENÇ VE YETENEKLİ

CANİLERİN AKITTIĞI SON KAN

10 Mart 1983 Perşembe

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1953)

FİYATI 30 LİRA

Şekil 121: 10 Mart 1983-Hürriyet gazetesi

7. 16 Temmuz 1983 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"THY bürosuna bırakılan bombalı bavul patladı; 5 ölü Kudurdular"*** şeklindeki ana başlığında ve *"Paris'in Orly Havaalanı'ndaki saldırıyı yine ASALA üstlendi"* şeklindeki alt başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadeler söz konusudur. Başlıklara bu unsurları

'kudurdular' ve 'yine' kelimeleri kazandırmıştır. Bu kelimeler isyan ve kınama içermektedir. Haberin üst başlığında ise "24 geçmeden, ikinci kanlı saldırı…" şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

24 saat geçmeden, ikinci kanlı saldırı...

Faruk ZABCI bildiriyor

THY Bürosuna bırakılan bombalı bavul patladı; 5 ölü

İŞTE VAHŞET

Şerif Sayın - Nusret Özgül bildiriyor

Brüksel'de ihtimal çok, iz yok

KUDURDULAR

●Paris'in Orly Havaalanı'ndaki saldırıyı yine ASALA üstlendi

LONDRA'DAKİ DURUŞMADA

16 Temmuz 1983 Cumartesi

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Şekil 122: 16 Temmuz 1983 tarihli Hürriyet gazetesi

8. 29 Mart 1984 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"ASALA'dan zincirleme saldırı-Gözü dönmüş Ermeniler, bir dizi kanlı eylem sonucu iki temsilcimizi vurdular"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Köpekler, Tahran'da sabaha kadar havladı"*** şeklindeki ana başlığında gözü dönmüş, köpekler, havladı kelimeleri başlıklara eleştirel ve yargılayıcı unsur kazandırmıştır. 'Göz dönmek' deyimi kınama içerirken, köpekler ve havladı kelimeleri argo ve hakaret içermektedir. Bu başlıkta da ASALA üyeleri köpeklere benzetilerek istiare söz sanatı yapılmıştır (bk. Şekil 123, s.202).

9. 18 Ağustos 1984 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Güney'de operasyon"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

10. 6 Mart 1985 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"Vergi indirimine IMF freni"*** cümlesinde fren kelimesi mecazi anlamda kullanılmıştır.

ASALA'DAN ZİNCİRLEME SALDIRI

Gözü dönmüş Ermeniler, bir dizi kanlı eylem sonucu iki temsilcimizi vurdular

Köpekler, Tahran'da sabaha kadar havladı

Engin BİLGİNER bildiriyor

Tahran Büyükelçimiz Birsel anlattı

'Terorist kendi bombasıyla parçalandı'

29 Mart 1984 Perşembe

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

HALKÇI PARTİ'NİN GÖRÜNTÜSÜ

Şekil 123: 29 Mart 1984 tarihli Hürriyet gazetesi

3.4.1.3.9. 1985-1990 Dönemi

1. 15 Şubat 1986 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Rüşvet yine sır"*** şeklindeki ana başlığında 'yine sır' ifadesi kullanılmıştır. Bu ifade, haber başlığına eleştirel ve yargılayıcı bir özellik kazandırmıştır. Ayrıca bu haber başlığı eksiltili bir cümleden oluşmaktadır. Bunun yanında "Özdağlar'a 2 yıl hapis" şeklindeki üst cümlesi de eksiltili bir cümleden oluşmaktadır. (bk. Şekil 124, s.203).

2. 15 Şubat 1986 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan "ABD Genelkurmay Başkanı *"Önce can, sonra canan dedi"* şeklindeki haberin üst başlığında *"İnsanlar bencildir, önce kendilerini, sonra yakınlarını düşünürler"*[254] *anlamına gelen* 'önce can sonra canan' atasözü kullanılmıştır. Bu atasözünün kullanılması başlığa eleştirel ve yargılayıcı bir özellik kazandırmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Para yok aslansın çok!"*** şeklinde kafiyeli bir ünlem cümlesi kullanılmıştır. Bu başlıkla birlikte eleştirel ve

[254] *Ö Harfi – Atasözleri Sözlüğü*, https://www.dilbilgisi.net/o2-harfi-atasozleri-sozlugu/ (23 Mayıs 2020).

yargılayıcı ifade daha da desteklenmiştir. Ayrıca aslansın denilerek reklam dilinde sıklıkla başvurulan istiare söz sanatı kullanılmıştır. (bk. Şekil 125, s.203).

BUGÜN
TV dergisi
HÜRRİYET - KELEBEK'le birlikte
BAYİNİZDEN İSTEYİNİZ
PAZARTESİ Hürriyet'le birlikte
YILDIZ FALI BEDAVA
ÖZDAĞLAR'A 2 YIL HAPİS
Rüşvet yine sır
Özal: "Meclis'te oylama gerekmez"
Bakan deviren teyp
KADER ANLARI
BİR BAKANIN SONU
15 Şubat 1986 Cumartesi
Hürriyet
TÜRKİYE TÜRKLERİNİN
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1894 - 1982)

Şekil 124: 15 Şubat 1986-Hürriyet gazetesi

ABD Genelkurmay Başkanı "Önce can, sonra canan" dedi
Para yok
"aslansın" çok!
Oramiral Crowe, Türkiye'ye yardım konusunda Hürriyet'e, "Türkiye'nin ihtiyaçlarını yönetim biliyor. Fakat Amerikan ekonomisi sıkıntı içindedir. Kendime bile para bulamıyorum" dedi.
Türk Dostu Amerikalılar Derneği'nin düzenlediği toplantıda konuşan 84 yaşındaki Ankara Büyükelçisi Hupe da, ABD yardımını şöyle özetledi: "İnsan, güzel bir kadınla birlikte olunca istediğini alacağını veya bulacağını sanır. Oysa kadın, kendinde olandan fazlasını veremez."
Seminerde, Türkiye'nin "sahe" istemediğini vurgulayan Genelkurmay Strateji Kuvvet Planlaması Başkanı Tümgeneral Erguvenç ise, "Sanayi ve ekonomik alanda işbirliğini arzuluyoruz" dedi.
Oramiral Crowe, Hürriyet'le Washington muhabiri Tuna Köprülü ile...
13. sayfada

Şekil 125: 15 Şubat 1986-Hürriyet gazetesi

3. 2 Haziran 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan *"Yetti artık-Avrupa Parlamentosu'ndan bölücüye destek-Apo'dan emir… Ve, 30 ölü"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Haberli katliam"*** şeklindeki ana başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadeler kullanılmıştır. 'Yetti artık' 'Ve 30 ölü', 'Haberli katliam' ifadeleri isyan ve kınama içermektedir. Ayrıca bu başlık eksiltili bir cümleden oluşmaktadır.

YETTİ ARTIK Avrupa Parlamentosu'ndan bölücüye destek... Apo'dan emir... Ve, 30 ÖLÜ

"Haberli" katliam

PKK cılar Türkiye'de birleşiyor

Apo'dan "sürekli saldırı" komutu

Hürriyet

İŞTE "HABER"İ

Apocuların lideri Abdullah Öcalan'ın "sürekli saldırı" emrinden ve Avrupa Parlamentosu'nun bölücülere çanak tutan kararından hemen sonra,roketatar ve bombalarla köy basan hainler, çoluk-çocuk dinlemeden 30 yurttaşımızı otomatik silahlarla tarayarak vahşice öldürdüler.

22 Haziran 1987 Pazartesi

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

YIL: 40 SAYI: 14079

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 – 1953)

FİYATI: 130 LİRA (KDV DAHİLDİR)

Mermisi biten korucu Yavuz, saklandığı yerden çocuklarının feryatlarını duyuyordu

"Baba, bizi kurtar"

Şekil 126: 2 Haziran 1987-Hürriyet gazetesi

4. 17 Ekim 1987 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan *"Meclis'te öfkeli gece-İnönü'ye çengel… Küskünlere vaat… Ve muhalefeti bölme taktiği…"* şeklindeki üst başlığında yine 've' bağlacı ile başlığa eleştirel ve yargılayıcı özellik katılmıştır. Bu başlıkta geçen 'çengel' kelimesi mecazi kullanılmıştır (bk. EK 39, s.313).

5. 10 Kasım 1989 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan bir başka haberin ana başlığında ise ***"Devlet zirvesi, silbaştan"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

Ayrıca bu cümlede silbaştan deyimi ve mecaz vardır. Dolayısıyla bu başlık reklam dili unsurları içermektedir (bk. Şekil 127, s.205).

6. 5 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"PKK'ya darbe üstüne darbe"*** şeklinde eksiltili bir cümle yer almaktadır.

7. 8 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Romanya yine kaynıyor"*** şeklindeki ana başlığında 'yine kaynıyor' denilerek başlığa eleştirel ve yargılayıcı bir özellik katılmıştır. 'Kaynıyor' kelimesi mecaz anlamında "Bir yerde huzursuzluk, tedirginlik olmak"[255] demektir. Dolayısıyla bu kelime, olumsuz bir anlama sahiptir. Yine kelimesi de bir şeyin tekrar ettiğini anlatmaktadır, olumsuz anlama gelen bir kelimeyle beraber kullanılması sonucunda eleştiri ve kınama içermiştir (bk. Şekil 128, s.206).

ANKARA'DA HIZLI GÜN

Evren, Çankaya'yı Özal'a devretti... Özal, Akbulut'u Başbakan atadı... Akbulut'un yeni kabinesi belli oldu

Devlet zirvesi, silbaştan

MECLİS'TE YEMİN

KÖŞK'TE TÖREN

EVREN'DEN VEDA

AKBULUT BAŞBAKAN

HABERLERİ 12. ve 13. SAYFADA

ÖZAL'LAR

BUGÜN

ATATÜRK VE GÜNLÜK SİYASET

ANTKABİR'DE

Şekil 127: 10 Kasım 1989-Milliyet gazetesi

[255] *(Birinin) kanı kaynamak*, https://sozluk.gov.tr/?kelime=kan%C4%B1%20kaynamak (23 Mayıs 2020).

Tanklar hâlâ caddelerde

İhtilalde sakat kalanlar ön safta

ROMANYA YİNE KAYNIYOR

Celal DEMİRBİLEK

Şekil 128: 8 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi

8. 9 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Ohh be… Minderde yine varız!"*** şeklinde bir ünlem cümlesi kullanılmıştır. Ünlem cümleleri reklam başlıklarında sıklıkla kullanılmaktadır.

Yurt dışındaki bir şampiyonada 7 yıl aradan sonra ülkemize Avrupa Şampiyonluğu'nu kazandıran Fevzi Şeker'in başarısı sevinç yarattı.

Ohh be... Minderde yine varız!

Türkler, Rıdvan'ı yalnız bırakmıyor

● Spor'da

Şekil 129: 9 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi

9. 15 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Üsküdar'da güvercin katliamı"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Bunu yapan insan olamaz"*** şeklindeki ana başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadeler kullanılmıştır. Katliam, olumsuz anlam taşıyan bir kelimedir; 'Bunu yapan insan olamaz' cümlesi ise isyan ve kınama içermektedir. (bk. Şekil 130, s.207).

Üsküdar'da güvercin katliamı

Artık uçamıyorlar

Bunu yapan insan olamaz

21 sayfada

Şekil 130: 15 Mayıs 1990-Hürriyet gazetesi

3.4.1.3.10. 1990-1995 Dönemi

1. 21 Ekim 1991 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"11 yıl sonra Demirel"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

2. 7 Kasım 1991 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"Kürtçe krizi"*** şeklinde eksiltili bir cümle yer almaktadır.

3. 6 Mart 1992 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Faciada çelişkiler"*** şeklinde eksiltili bir cümle yer almaktadır. (bk. Şekil 131, s.208).

4. 27 Ağustos 1992 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Özal'ın 'Şırnak' baskını"*** şeklinde bir eksiltili cümle yer almaktadır.

5. 3 Ekim 1992 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Aptal Coni"*** şeklindeki ana başlığında ve *"ABD'nin Saratoga uçak gemisinden atılan füzeyle Türk muhbirinin vurulması, tüm dünyayı şaşırttı. Olayda kasıt yoksa, geri tek ihtimal kalıyor: Geri zekalılık. Gemi komutanı yarbayla 4 denizcinin şehit olması, 11 subay ve erin yaralanması, yurtta üzüntü ve tepki yarattı"* şeklindeki spotunda eleştirel ve yargılayıcı ifadeler kullanılmıştır. Haberin başlıklarında aptal, geri zekalı gibi hakaret ve argo içeren

kelimeler yer almaktadır. Ayrıca ***"Aptal Coni"*** ana başlığında şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Coni denilerek Amerikan askerleri kastedilmiştir. (bk. Şekil 132, s.208).

Faciada çelişkiler

Facianın üzerinden iki gün geçmesine rağmen olay aydınlatılacağına, çelişkili açıklamalar pek çok soruyu karanlıkta bıraktı

PATLAMA KAÇTA OLDU?

TEHLİKE SINIRI KAÇ?

BELİRSİZ 5 DAKİKA

UYARI YAPILDI MI?

YAŞAMANIN BURUK TADI

Şekil 131: 6 Mart 1992-Hürriyet gazetesi

Milliyet
Halk Gazetesi

CUMARTESİ 3 EKİM 1992

28 SAYFA ● 3500 LİRA (KDV DAHİL)

Aptal Coni

ABD'nin Saratoga uçak gemisinden atılan füzeyle Türk muhribinin vurulması, tüm dünyayı şaşırttı. Olayda kasıt yoksa, geriye tek ihtimal kalıyor: Geri zekâlılık

Gemi komutanı yarbayla 4 denizcinin şehit olması, 11 subay ve erin yaralanması, yurtta üzüntü ve tepki yarattı

BUGÜN

SİLAH SORUMLULUĞU

YARALI GEMİ

Şekil 132: 3 Ekim 1992-Milliyet gazetesi

6. 25 Ocak 1993 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Susturamazlar"*** şeklindeki ana başlığında isyan içeren bir başlık kullanılmıştır. Haberin üst başlığında "Uğur Mumcu'ya bombalı suikast" şeklinde bir eksiltili cümle yer almaktadır.

7. 30 Nisan 1993 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan *haberin* ***"Hiç ders almıyoruz"*** şeklindeki ana başlığı eleştiri içermektedir. Ayrıca bu başlıkta ders almak deyimi kullanılmıştır.

Hiç ders almıyoruz

Faciada ölü sayısı 26'ya çıktı. Çöp altında 15 kayıp daha var

İhmal, cehalet, boşvermişlik, ilgisizlik, vurdumduymazlık, akıldışılık, denetimsizlik... Karşımıza ya grizu şeklinde çıktı, ya tüner faciası, ya çığ ya da çöp felaketi. Ama hep ölüm, acı, gözyaşı içinde unutuldu

● Ve hiçbirinden ders alınmadı. Her facianın ardından, uyarılar, dilek ve temenniler birbirini izledi. "Biz demiştik" edebiyatı yapıldı. Ama harekete geçen olmadı. Önlem alan olmadı

● Şimdi adeta aynı filmi tekrar seyrediyoruz. Ba-

Şekil 133: 30 Nisan 1993-Milliyet gazetesi

8. 29 Temmuz 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"ANAP'a DYP çengeli"*** şeklinde bir eksiltili cümle yer almaktadır. Çengel mecazi olarak kullanılmıştır.

9. 10 Ekim 1994 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin *"Bahçesehir arsasını Emlak Bankası'na satmayı başardıktan sonra 'hatırlı kişiler'i villa sahibi olmaya teşvik eden Süzer neden bazı isimler için kendi özel çekleriyle para yatırdı*" şeklindeki spotu eleştirel ve yargılayıcı bir anlam taşımaktadır. Haberin ana başlığında ***"Milyarlık çeklerde yatan sırlar"*** şeklinde bir eksiltili cümle kullanılmıştır (bk. Şekil 134, s.210).

10. 21 Kasım 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"İşçiye kıskaç"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

11. 6 Mart 1995 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin başlığında ***"100 yıllık rüya"*** şeklinde bir eksiltili cümle kullanılmıştır.

Milliyet
Halk Gazetesi
10 EKİM 1994
36 SAYFA ● 15.000 TL (KDV DAHİL)
BAHÇEŞEHİR YAĞMASI
Bir Engin Civan Mustafa Süzer dosyası
Milyarlık çeklerde yatan sırlar
Engin Civan
Mustafa Süzer
Bahçeşehir arsasını Emlak Bankası'na satmayı başardıktan sonra "hatırlı kişiler"i villa sahibi olmaya teşvik eden Süzer neden bazı isimler için kendi özel çekleriyle para yatırdı?
SÜZER'İN 540 MİLYON LİRALIK ÇEKİYLE ADINA ÖDEME YAPILANLAR
SÜZER'İN 770 MİLYON 480 BİN LİRALIK ÇEKİYLE ADINA ÖDEME YAPILANLAR

Şekil 134: 10 Ekim 1994- Milliyet gazetesi

3.4.1.3.11. 1995-2000 Dönemi

1. 23 Eylül 1996 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Paket depremi"*** şeklinde bir eksiltili cümle yer almaktadır. (bk. Şekil 135, s.211).

2. 2 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"ANAP sallanıyor"*** şeklindeki cümlesinde sallanmak kelimesi mecazi olarak kullanılmıştır.

Milliyet
BASINDA GÜVEN
İster 37 ekran
BEKO
İster 51 ekran
ARÇELİK
Paket depremi
İş ve siyaset dünyası Refahyol'un kaynaklarını eleştiri yağmuruna tuttu
Nasrettin Erbakan
Sabancı:
Yandım anam

Şekil 135: 23 Eylül 1996- Milliyet gazetesi

3. 3 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"DYP, ezdi geçti"*** şeklindeki cümlesinde 'ezip geçmek' deyimi kullanılmıştır.

HALKLA BERABER
Son Havadis
3 HAZİRAN 1997 SALI
Tüpgaza da zam
DYP, ezdi geçti
8 bin 242 seçmenin katıldığı bir ilçe, 5 beldedeki mini yerel seçimde, oylarını yüzde 28'e çıkaran DYP birinci parti oldu
A Takımı silindi
SİYASET VE SİYASETÇİLER
Oylarda patlama
Seçim sonuçları
Sandık tercihi
DYP'li kadınlardan seçime destek
DYP'ye inandılar
NELER OLACAK?
Erez'e kesin ihraç kararı
Memurlara müjde

Şekil 136: 3 Haziran 1997-Son Havadis gazetesi

4. 7 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Hain işbirliği"*** şeklindeki ana başlığında 'hain' kelimesi kullanılmıştır. Dolayısıyla bu haber başlığında eleştiri, kınama vardır. Ayrıca bu haber başlığında eksiltili bir cümle kullanılmıştır (bk. Şekil 137, s.212).

5. 17 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"İttifak çağrısı"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

7 HAZİRAN 1997 CUMARTESİ

Hain işbirliği

Genelkurmay: İki helikopterimiz, Ermenistan'dan gönderilen ve İran üzerinden K. Irak'a sokulan Rus yapısı SA-7B füzeleriyle düşürüldü

Füze ile saldırdılar

Kobra da hedef oldu

Terörün destekçileri

Şevki Yılmaz'a "Be hey dürzü"

İşte Neyzen'in ünlü şiiri

Tuğrul Türkeş'ten vesayet istemi

DGM'de

DSP'den

Şekil 137: 7 Haziran 1997-Son Havadis gazetesi

6. 24 Haziran 1997 tarihli Son Havadis gazetesinde yer alan haberin ***"Solun kara kedileri"*** şeklindeki ana başlığında ve *"ANASOL için Ecevit başka, Baykal başka telden çalıyor"* şeklindeki spotunda eleştirel ve yargılayıcı ifadeler bulunmaktadır. 'Kara kedi', 'başka telden çalmak' ifadeleri olumsuz bir durumu çağrıştırmaktadır. *"Solun kara kedileri"* ana başlığında eksiltili bir cümle kullanılmış ve kara kedi benzetmesi yapılmıştır. *"ANASOL için Ecevit başka, Baykal başka telden çalıyor"* şeklindeki spotunda ise başka telden çalmak deyimi kullanılmıştır (bk. Şekil 138, s.213).

7. 27 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"IMF'den güvenoyu"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

8. 28 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Adana'da büyük acı"* şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ***"Deprem 105 ölü"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

9. 30 Haziran 1998 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Milyar $'lık adam"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Haberin spotunda ise *"İşadamı Hayyam Garipoğlu, Petrol Ofisi'ni almak için 308 trilyon lirayı gözden çıkardı"* şeklindeki cümlesinde 'gözden çıkarmak' deyimi kullanılmıştır.

Solun kara kedileri

ANASOL için Ecevit başka, Baykal başka telden çalıyor

Vergi oranları yeniden değişiyor

Bodrum Kalesi için protesto zinciri

Baykal'ı terlettiler

Şekil 138: 24 Haziran 1997- Son Havadis gazetesi

10. 18 Şubat 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Tükeniş"*** şeklindeki ana başlığında bir eleştiri vardır. Bu haber başlığında eksiltili bir cümle kullanılmıştır (bk. Şekil 139, s.214).

11. 2 Mayıs 1999 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"Rezalet"*** şeklindeki ana başlığı eleştirel ve yargılayıcı bir unsur taşımaktadır. Rezalet denilerek isyan, kınama, eleştiri yapılmıştır. (bk. Şekil 140, s.215).

12. 26 Kasım 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin başlığında ***"Odalarda seçim heyecanı"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. (bk. Şekil 141, s.215).

13. 30 Haziran 1999 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Bebeklerin ahı idam"*** şeklindeki ana başlığında ve *"30 bin kişinin kanına giren bebek katili Abdullah Öcalan, dünkü tarihi duruşmada vatana ihanet suçundan ölüm cezasına çaptırıldı"* şeklindeki spotu eleştirel ve yargılayıcı ifadeler taşımaktadır. Bu başlıklarda kınama, eleştiri ve isyan içerek 'bebek katil', 'bebeklerin ahı idam' ifadeleri yer almaktadır. (bk. Şekil 142, s.216).

Şekil 139: 18 Şubat 1999-Hürriyet gazetesi

Milliyet
BAŞINDA GÜVEN
2 Mayıs 1999 Pazar 200.000 TL
KARNE HEDİYELERİNİZ GELİYOR
Rengarenk futbol ve basketbol topları!
Birbirinden güzel sanal bebekler!
Bugün Milliyet ve Okul Gazetesi ile tatil armağanlarınız sadece 1.000.000 lira
Sorular çalındı, üniversite sınavı iptal
REZALET
Türkiye şaşkın
Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin Bağlarbaşı'ndaki kampüsünde çuvaldan iki soru kitapçığının çalınması üzerine, ÖSS ertelendi. YÖK Başkanı Kemal Gürüz, "Soruları çalanları şiddetle kınıyoruz. İptalden başka çaremiz yoktu. Kamuoyundan özür diliyoruz" dedi.
Her şey ertelendi
Kemal Gürüz, sınavın Haziran ayı içinde gerçekleşeceğini, 16 Mayıs'ta yapılacak yabancı dil sınavının ise ertelenmediğini açıkladı. Sınavlar aynı salon ve sınıflarda yapılacak. Ertelenmenin, üniversitelerin açılış takviminde de en az bir aylık gecikmeye neden olacağı kaydedildi.
Parmak izi var
İki güvenli kuryeyle gönderilen ve 10'un üzerinde görevli tarafından korunan soruların nasıl çalındığı araştırılıyor. Torbayı açarken elini kesen hırsızın parmak izleri belirlendi. Polis, olayın rant sağlamak için yapılmış olabileceği ihtimali üzerinde duruyor. Haberi sayfa 19'da
ÖSS
Bir hırsız, 1.5 milyon gencin yolunu kesti
Trilyonlar çöpe gitti
Devletin sınav için harcadığı yaklaşık 12 trilyon lira çöpe gitti. Öğrencilerin hazırlık için dershanelere ve yayıncılara ödediği para yaklaşık 150 trilyonu buluyor. Adaylar ve ailelerin sınav için yaptıkları seyahat harcamaları 15 trilyonu buluyor. Sayfa 19'da
Çalınan soru ve cevaplar
Yarın Milliyet'te
İptal kuşağı
İptal şoku yaşayanlar arasındaki Anadolu Lisesi son sınıf öğrencileri, 1992 yılında da benzer skandalın kurbanı olmuştu. 1973'te de çalınan sorular yüzünden üniversite sınavı ertelenmişti. Sayfa 19'da
Soruları basan 150 görevli seçimlerde oy bile kullanamadı.
Sakin olun
Abbas Güçlü
Adayların hepsi aynı felaketi yaşadı. Yarın yayınlanacağımız soruları çözüp eksiklerinizi tamamlar, bu skandalı, şansa dönüştürebilirsiniz. Sayfa 19'da
Başkanın sıkıntısı
Soruların çalınması, ÖSYM Başkanı Fethi Toker'i çok üzdü. Hırsızlığı öğrenir öğrenmez sınavın ertelendiği haberini vermek için televizyonları dolaşan Toker, öğrencilerden özür dilediği sıkıntısından yüzünü kapadı. Mustafa Ünlüer
Adaylar şoka girdi
Erteleme 1.5 milyon adayı perişan etti. Okuldan izin isteyerek, rapor alarak şanslarını sonuna kadar kullanan lise son öğrencileri büsbütün ağladı. Adaylarda psikolojik düşme olduğunu belirten YÖK Başkanı, "Birkaç gün içinde atlatabileceklerini umuyorum" dedi. Haberi sayfa 19'da

Şekil 140: 2 Mayıs 1999-Milliyet gazetesi

Odalarda seçim heyecanı
Trabzon, Erzurum ve Giresun'da Ticaret ve Sanayi Odaları üyeleri seçildi
ERZURUM'DA YÜCELİK
● ERZURUM Ticaret ve Sanayi Odası (ETSO) yönetim kurulu ve üst kurul delegelerini Belirleyen seçimleri ETSO Başkanı Lütfü Yücelik'in listesi kazandı. 17 meslek grubundan çıkan 34 meclis üyesi ilk toplantısında yönetim kurulu ve üst kurul delegelerini belirledi. Lütfü Yücelik yönetim kurulu asil üyeliği ve üst kurul delegeliğine seçildi.
GİRESUN'DA YAMAK
● GİRESUN Ticaret ve Sanayi Odası, meclis başkanı ve yönetim kurulunu seçti. 26 kişiden oluşan meclis üyeleri, yönetim kurulunu belirledi: İbrahim Yamak, Ahmet Bahat, Şenol Sarı, Selim Sağlık, Şenol Kuloğlu, Hasan Tahsin Kahyaoğlu ve Mustafa Tozlu. İhsan Fatoğlu, Meclis Başkanı olurken, İbrahim Yamak yönetim kurulu başkanlığına getirildi.
TRABZON'DA EREN
● TRABZON Ticaret ve Sanayi Odası seçimlerinde Şadan Eren ve Suat Hacısalihoğlu listeleri yarıştı. Büyük çekişme sonunda Eren, 2 oy farkla seçimi kazandı. Hacısalihoğlu'na 24, Eren'e ise 26 oy çıktı.
Şadan Eren
Yeni yönetim
● TTSO yönetimi şu üyelerden oluştu: Şadan Eren, Türkay Gümüş, Adnan Sağlam, Salih Terzi, Namık Somel, Ayhan Sürmen, Aydın Gündoğdu, İsmail İlhan, Cafer Hazaroğlu, Kenan Büyük ve Yaşar Kemal Aksu.
Meclis'e Ulusoy
Meclis başkanlığı görevine de, tek aday olan Ali Osman Ulusoy yine seçildi. Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanlığı seçimine başka aday katılmayınca Ulusoy rakipsiz başkanlığa getirildi. ■ Tekin ATAY/ (dha)
Hürriyet
BÖLGE
Türkiye Türklerindir
26 Kasım 1999 CUMA
Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1953

Şekil 141: 26 Kasım 1999-Hürriyet gazetesi

Hürriyet
Türkiye Türklerindir
30 Haziran 1999 Çarşamba
Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1953
Bebeklerin ahı
İDAM
30 bin kişinin kanına giren bebek katili Abdullah Öcalan, dünkü tarihi duruşmada "vatana ihanet" suçundan ölüm cezasına çarptırıldı.
Tüm suçları sabit
Ankara 2 No'lu DGM, sanık Öcalan'ın "Silahlı terör örgütü PKK'yı sevk ve idare ederek, devletin topraklarından bir kısmını ayırmaya çalıştığının sabit görüldüğünü" açıkladı.
"Flaş" haberler
Yabancı ajanslar, haberi "flaş" koduyla dünyaya duyurdu. CNN başta olmak üzere Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere televizyonları yayınlarını keserek defalarca verdi.
PKK'dan tehditler
Çeşitli açıklamalarla tehditlere başlayan PKK, Avrupa'nın birçok kentinde gösteriler düzenledi. Avrupa başkentlerinde alınan yoğun güvenlik önlemleri artırıldı.
Son sözleri
Ülkenin geleceği barıştan geçiyor
Vatana ihanet suçlamasını kabul etmiyorum. Vatanın birliği için, özgür yaşam için mücadele verdiğime inanıyorum. Cumhuriyete karşı değil, demokratik cumhuriyet için mücadele ettiğime inanıyorum. Tarihi yanlışların büyüttüğü sorun umarım çözüme ulaşır. Bu dava, buna katkı sağlasın, istiyorum. Bundan sonra demokratik cumhuriyet ekseninde adil ve *şerefli bir barış ve kardeşlik için başlangıçtaki kararlı* sözümü, çağrımı tekrarlıyorum. İnsanlığı, devleti ve tüm toplumsal güçleri üzerine düşeni yapmaya çağırıyorum. Ülkenin geleceğinin savaştan değil, barıştan geçtiğine inanıyorum. Herkesi selamlıyorum.
Şehit ailelerinde buruk sevinç
İdam kararı, şehit ailelerinde *buruk bir* sevinç yarattı. Onlar acılarının bir nebze dineceğini söylerken, yurt çapında PKK'yı protesto gösterileri yapıldı.
Kararı işittiği an
Apo, son söz olarak vatana ihanet suçlamasını kabul etmediğini söyledi, barış ve kardeşlikten söz etti. Saat tam 10.28'de Başkan Okyay, idam kararını ve 59. maddeden (cezada indirimi) yararlandırılmadığını açıklarken, Öcalan yuvalarından fırlamış gözleriyle heyete baktı, sonra başını önüne eğdi.
■ ÖCALAN HABERLERİ 3, 19, 20, 21, 22, 23 VE 24. SAYFALARDA ■

Şekil 142: 30 Haziran 1999-Hürriyet gazetesi

14. 6 Mayıs 2000 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Sezer 330 oyla Çankaya'da"* şeklinde eksiltili bir isim cümlesi kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Partisiz, rütbesiz ilk cumhurbaşkanı"*** şeklinde eksiltili bir cümle yer almaktadır.

15. 18 Mayıs 2000 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Kutlu Olsun ATAM işte gençlik ve spor"* şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Sen ilahsın"*** şeklindeki cümlesinde Galatasaray futbol takımı ilaha benzetilmiştir. (bk. Şekil 143, s.217).

Şekil 143: 18 Mayıs 2000-Milliyet gazetesi

3.4.1.3.12. 2000-2005 Dönemi

1. 4 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Fransa kupa sarhoşu"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır (bk. EK 50, s.324).

2. 14 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Bunaldık"*** şeklindeki ana başlığında isyan vardır. (bk. Şekil 144, s.218).

çok ilgi çekici bu savaş politikası belgeselini
larımızın bilgisine sunmak isteriz.

Cumhuriyet'le birlikte...

Salı günü Cum

Hava sıcaklığı 10 ilde 40 derecenin üzerine çıktı

BUNALDIK

Türkiye etkilendi İstanbul Şile'de 45 derece olarak ölçülen sıcaklık Bursa'da 44.2, Antalya ve Diyarbakır'da 44,4, İzmir'de 42 dereceye çıktı. Adana'da nem oranı yüzde 96'yı aştı. Sıcaklığın en fazla hissedildiği öğle saatlerinde halk sokağa çıkmamaya özen gösterdi.

Sıcaklık düşecek Hastanelerde poliklinik hizmetleri yoğunlaştı. Sıcaklığın başta Marmara ve Karadeniz bölgeleri olmak üzere tüm yurtta bugünden itibaren düşmeye başlayacağı açıklandı. İstanbul'da hava sıcaklığının 30 derecenin altına inmesi bekleniyor.

Haber Merkezi - Türkiye, yaz mevsiminin en sıcak gününü dün yaşadı. Öğle saatlerinden itibaren 10 ilde hava sıcaklığı 40 derecenin üzerine çıktı. İstanbul Şile'de 45 derece olarak ölçülen sıcaklık, Bursa'da 44.2, Antalya ve Diyarbakır'da 44.4, İzmir'de 42 dereceye çıktı. Adana'da nem oranı yüzde 96'yı aştı. Sıcaklığın en fazla hissedildiği öğle saatlerinde halk sokağa çıkmamaya özen gösterdi. Sıcakların etkisiyle bayılma, tansiyon ve kalp rahatsızlıklarından dolayı özel ve kamu kurum hastanelerinde poliklinik hizmetleri yoğunlaştı. Yetkililer, hava sıcaklıklarının başta Marmara ve Karadeniz bölgeleri olmak üzere tüm yurtta bugünden itibaren düşmeye başlayacağını açıkladı. İstanbul'da sıcaklığın 30 derecenin altına inmesi bekleniyor.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden sorumlu Devlet Bakanı **Ramazan Mirzaoğlu**, vatandaşlardan çok gerekli olmadıkça sokağa çıkmamalarını istedi. İzmir dün son yıllardaki en sakin günlerinden birini yaşadı.

■ *Arkası Sa. 9, Sü. 2'de*

Şekil 144: 14 Temmuz 2000-Cumhuriyet gazetesi

3. 25 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"Gökçek'ten kart oyunu"*** şeklinde eksitili bir cümle kullanılmıştır.

4. 18 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Yıldıramazlar!"*** şeklindeki ana başlığında isyan bulunmaktadır. Haberin alt başlığında ise "Milliyet'e 5 kurşun" şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

5. 26 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Kredi müjdesi"*** şeklinde bir eksiltili cümle kullanılmıştır.

6. 28 Şubat 2001 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Vampirler"*** şeklindeki ana başlığında ve ise *"Belirsiz döviz kuru ve zam söylentileri yüzünden ilaç satışlarını durduran fırsatçılar, hastaları perişan etti"* şeklindeki spotunda eleştirel ve yargılayıcı ifadeler vardır. 'Vampirler' kelimesi hakaret içerirken, 'fırsatçılar hastaları perişan etti' cümlesi kınama ve eleştiri içermektedir. Bu başlıkta ayrıca eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

7. 23 Haziran 2001 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan ***"FP'yi de yedi"*** şeklindeki ana başlığında 'yedi' kelimesi olumsuz ve mecaz anlamda kullanılmıştır. Argo tabirle "perişan etti, mahvetti" [256]denilmiştir. *"Nazlı Ilıcak, laik cumhuriyete aykırı eylemleriyle Fazilet Partisi'nin kapatılmasına sebep oldu"* şeklindeki spotunda ise FP'nin kapatılmasına aykırı eylemleri yüzünden sebep olan Nazlı Ilıcak eleştirilmiştir.

Hürriyet

3.5 YIL SONRA FAZİLET DE KAPATILDI

FP'yi de yedi

Nazlı Ilıcak, laik cumhuriyete aykırı eylemleriyle Fazilet Partisi'nin kapatılmasına sebep oldu.

Partinin sonunu getiren provokasyon

Kime el atsa, battı

FP'NİN YERİNE İKİ YENİ PARTİ KURULACAK

Erbakan-Erdoğan savaşı başlıyor

'28 Şubat'çılara sütü bozuk demişti

Anamuhalefet DYP'de

Karar için borsa beklendi

Beklenen sürpriz

Tazminat değil sadaka verdiler

'Darbede ABD'nin rolü ne' diye sordu

Aziz Yıldırım 'devam' dedi

Galatasaray'a tatlı kara

Şekil 145: 23 Haziran 2001-Hürriyet gazetesi

[256] *Ekmeğini Yemek*, https://sozluk.gov.tr/?kelime=ekme%C4%9Fini%20yemek (23 Mayıs 2020).

8. 1 Temmuz 2002 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"F-16'lı hoş geldin"*** şeklinde bir eksiltili cümle kullanılmıştır.

9. 16 Temmuz 2002 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Çin işkencesi"*** şeklindeki ana başlığında 'işkence' kelimesinin kullanılması haber başlığına olumsuz bir özellik katmıştır. Bu başlıkta ayrıca eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

10. 15 Aralık 2002 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan *"DYP'de kıratın süvarisi değişti. Çiller'in yerine 'sır küpü' Mehmet Ağar, ezici farkla DYP'nin 6'ncı Genel Başkanı seçildi…"* şeklindeki spotunda 'sır küpü' kelimesinin kullanılması dikkat çekicidir. Olumsuz ve mecaz anlamda kullanılan bu kelime, haber başlığına eleştirel ve yargılayıcı bir özellik kazandırmıştır. Haberin ana başlığında ***"Süvari Ağar"*** şeklinde bir eksiltili cümle kullanılmıştır. Bu cümlede istiare söz sanatı da kullanılmış, Mehmet Ağar süvari yani atlı askere benzetilmiştir.

'Süvari' Ağar

AVRUPA GÜNDEMİ

'Taktik icabı üzgün göründük'

BAŞBAKAN Gül, Kopenhag kararından memnun olduklarını ancak taktik icabı hoşnutsuz göründüklerini söyledi. Gül, "İlk kararı iletmek için Rasmussen aradı. Ama görüşecek bir şey yok deyip telefona çıkmadım" dedi. ■ 19'da

■ Köşk kararı beğenmedi
■ Rum kesiminde bayram
■ Erdoğan: Elhamdülillah iyi

■ Haberleri sayfa 19'da

Hasan Cemal Kopenhag'dan

Oyları topladı, koltuğu kaptı...

Doğru Yol Partisi'nin Genel Kurulu'nda ezici farkla Genel Başkan seçilen Mehmet Ağar, merkez sağda sirleşme değil bütünleşme mesajı verdi. Kasket giydirilen Ağar, "Derin devlet, devletin derinliklerinde değil milletin şuurundadır" dedi.

■ Fotoğraf: Altan Burgucu

DYP'de kıratın süvarisi değişti. Çiller'in yerine 'sır küpü' Mehmet Ağar, ezici farkla DYP'nin 6'ncı Genel Başkanı seçildi...

• Çiller ağladı

"TÜRKİYE'NİN ilk kadın Başbakanı" olan Tansu Çiller, 9.5 yıldır sürdürdüğü DYP Genel Başkanlığı görevinden ayrılırken göryaşına boğuldu. Çiller, veda konuşmasının son bölümünde gözlerinden yaşlar süzülerek, "Veda ettiğim bu makamdır. Allahaısmarladık" dedi.

• Ve Ağar ezdi geçti...

DYP'NİN lider adayları Mehmet Ağar ve İlhan Kesici arasındaki ilk yarış Divan Başkanlığı seçiminde oldu. Ağar'ın adayı büyük farkla kazanınca sonuç da belli oldu. 1109 delegenin oy kullandığı genel başkanlık seçiminde Ağar 815 oy alırken, Kesici 227 oyda kaldı.

14'lük İngiliz âşık babasına teslim

Rachel (solda), İngiltere'den gelen ablasıyla.

MARMARİS'TE tanıştığı Gaziantepli hurmen Mehmet Sedat Ocak'la (24) evlenmek için Türkiye'ye gelen Rachel, İngiltere'den gelen babası Bob Lloyd'a teslim edildi. Rachel, "Burada çok mutluyum" demesine rağmen, ülkesine uçtu. ■ 4'te

Şekil 146: 15 Aralık 2002-Milliyet gazetesi

11. 3 Temmuz 2003 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"Meclis adeta Maliye Bakanı için çalışıyor. Son yasalar bakanın başını dertten kurtardı"* şeklindeki üst başlığı ve ***"Unakıtan yasaları"*** şeklindeki ana başlığı eleştirel ve yargılayıcı özellikler taşımaktadır. Meclisin Maliye Bakanı Kemal Unakıtan için çalışması ve Bakan yararına vergi affı çıkarılmasını eleştirmiştir. Bu başlıkta eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

Meclis adeta Maliye Bakanı için çalışıyor. Son yasalar bakanın başını dertten kurtardı

Unakıtan yasaları

YÖNETİM KURULU'NDAN ÖNCEKİ GÜN İSTİFA ETTİLER

İmar Bankası'nda Uzan depremi

Banka fona geçebilir İmar Bankası Yönetim Kurulu'nu oluşturan Uzan ailesi önceki gün Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na (BDDK) istifalarını iletti. Olağanüstü toplanan BDDK, gelişmeleri değerlendirmeye alırken istifaların kabul edilmesi durumunda bankanın yönetiminin fona geçeceği ileri sürüldü.

HACER BOYACIOĞLU

ANKARA - ÇEAŞ ve Kepez'deki gelişmeler nedeniyle zor günler geçiren Uzan Grubu'na ait İmar Bankası'nda istifa yoku yaşandı. Uzanlar'ın İmar Bankası Yönetim Kurulu'ndan önceki gün istifa ettiği öğrenildi. İstifaların ardından Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) dün olağanüstü toplanarak gelişmeleri değerlendirmeye aldı. İstifaların kabul edilmesi durumunda bankanın yönetiminin fona geçeceği ileri sürüldü. Edinilen bilgiye göre, İmar

■ Arkası Sa. 13, Sü. 2'de

Unakıtan'ın 51 dönümlük arazisinin değeri orman arazilerinin satışı yasallaştıktan sonra artacak.

Vergi affıyla başladı Kemal Unakıtan, bakan olduktan sonra "barış" adı altında kendi önerisiyle hazırlanan vergi affıyla, naylon fatura kullanımı nedeniyle hakkında açılan davada sanık olarak yargılanmaktan kurtuldu. Orman arazilerinin satışına ilişkin yasanın çıkmasıyla da İstanbul'daki 51 dönümlük arazisi yasal nitelik kazanacak.

'Pişkinlik' CHP Grup Başkanvekili Koç, Unakıtan'ın tutumunu "pişkinlik" olarak nitelendirerek "Yasadışılığı kural haline getirmeyi marifet sayan bir anlayış var. Maliye Bakanı, böyle bir müsamerede rol üstlenmiş görünüyor. 'Benim gibi çok insan var' diyor. Yasadışılığı teşvik ediyor" dedi. ■ 6. Sayfada

GÜNCEL | Seviye tespit sınavı | YÖK yasa taslağı | Emniyette atama

Şekil 147: 3 Temmuz 2003-Cumhuriyet gazetesi

12. 7 Aralık 2003 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan ***"Kömür karası"*** şeklindeki haberin ana başlığı eleştirel ve yargılayıcı bir özellik taşımaktadır. Bu başlık eksiltili bir cümledir.

13. 2 Temmuz 2004 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında "İstanbul, son 1,5 ayın meyvelerini topluyor" cümlesinde deyim bulunmaktadır. Haberin ana başlığında ise ***"Kongre bereketi"*** şeklinde kısa, eksiltili bir cümle kullanılmıştır. (bk. Şekil 148, s.222).

İstanbul, son 1.5 ayın meyvelerini topluyor

Kongre bereketi

Geçen yıl "sakıncalı ülkeler" listesindeydik. Tam beş başarılı uluslararası toplantıyla 'güven' mesajı verdik. Şimdi İstanbul yeni kongreleri bekliyor

İlk duruşmada herkese hakaretler yağdırdı

Saddam 'şov' başladı

Önce tutuktu, sonra sertleşti

Nazar değmesin

Kongreci yağıyor

Şekil 148: 2 Temmuz 2004-Milliyet gazetesi

3.4.1.3.13. 2005-2010 Dönemi

1. 20 Ocak 2006 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Yılın golü"*** şeklinde eksiltili bir başlık kullanılmıştır.

YILIN GOLÜ

Hükümetin Ayhan Bermek'i desteklemesine rağmen seçimi Haluk Ulusoy'un kazanması, kulislerde yılın golü olarak yorumlandı.

HALUK ULUSOY 109

AYHAN BERMEK 102

Genel kurulu toplayacağım

Sıra geldi 1 numaraya

Hürriyet

Şekil 149: 20 Ocak 2006- Hürriyet gazetesi

2. 6 Kasım 2006 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"Bir güvercin uçtu"*** şeklindeki cümlesinde Ecevit, güvercine benzetilerek istiare yapılmıştır.

Şekil 150: 6 Kasım 2006-Hürriyet gazetesi

3. 16 Nisan 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin *"Kalpler Ege'de kaldı"* şeklindeki ana başlığında Kalbim Ege'de Kaldı şarkısına gönderme yapılmıştır. Dolayısıyla bu başlıkta popüler kültür ürünü olan bir ifade kullanılmıştır.

4. 26 Nisan 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"367 markajı"*** şeklindeki eksiltili bir cümleden oluşan ana başlığında ve *"CHP'nin cumhurbaşkanlığı oylamasını Anayasa Mahkemesi'ne götürmesini engellemek isteyen Gül ve AKP kurmayları, eksik olan 14 oyu bulup 367'ye ulaşabilmek için adam adama markaja başladılar"* şeklindeki spotunda eleştirel ve yargılayıcı özellikler bulunmaktadır. Başlıklarda geçen 'markaj' kelimesi *"Birinin hareketlerini engelleyici bir biçimde yakından izlemek, ne yaptığını gözlemek"* [257] şeklinde mecazi olarak kullanılmıştır. Bu da başlıklara eleştirel ve yargılayıcı bir özellik kazandırmıştır.

367 MARKAJI

CHP'nin cumhurbaşkanlığı oylamasını Anayasa Mahkemesi'ne götürmesini engellemek isteyen Gül ve AKP kurmayları, eksik olan 14 oyu bulup 367'ye ulaşabilmek için adam adama markaja başladılar.

Kadınlar Çankaya'da türbana karşı

Kadın sivil toplum örgütleri, Köşk'e "Türbanlı First Lady"nin çıkması ihtimaline karşı harekete geçtiler.

■ Çağdaş Yaşamı Destekleme ve Cumhuriyet Kadınları Dernekleri, 29 Nisan'da İstanbul Çağlayan'da düzenlenecek mitingin, Gül'ün Cumhurbaşkanlığı adaylığına yönelik olacağını ve Çankaya'nın laik kalması için eflerinden geleni yapacaklarını açıkladılar. 29 Nisan mitingi, 14 Nisan'da Ankara'da yapılan Cumhuriyet Mitingi'nin devamı olacak. ■ 20. sayfada

İlk turda seçtirmek

AKP kurmaylarının amacı sadece oylamaya katılanların sayısını 367'ye ulaştırmak değil, ilk turda seçtirmek. AKP'lilere, "Yakın olduğunuz muhalefet milletvekillerini iknaya çalışın" talimatı verildi.

4 bağımsız 'tamam' dedi

Önceki gün CHP ve Anavatan ile bazı bağımsızları ziyaret eden Gül, dün de "367 turları"nı sürdürdü. Gül, DYP, SHP ve bazı bağımsızlarla görüştü. 4 bağımsız 'destek' vaat etti. 3'ü oylamaya katılmıyor.

Livaneli: Destek yok

Bağımsız Zülfü Livaneli, "üç önemli makamın aynı partiden olması demokrasiye aykırı olduğu için" destekte bulunmuyor. Yine 3 bağımsız milletvekili Mustafa Sayar, Hakkı Akalın ve Ersoy Bulut da "oylamaya katılmama" eğiliminde.

Bülent Arınç da katıldı

Nuray BABACAN

TBMM Başkanı Arınç'ın da telefonla ikna turuna katıldığı belirtiliyor. Arınç'ın, yanında bağımsız milletvekillerine kulis yapan bir AKP'linin elinden telefonu alarak Gül için oy istediği iddia edildi. ■ 20'de

B PLANI Genel seçim

■ Meclis içindeki destek turlarına devam eden Abdullah Gül, dün DYP lideri Ağar'ı ziyaret etti. Ağar'ın "Üçüncü turda gerekli çoğunluğu sağlayabilirler. Desteğimize ihtiyaçları yok" sözü, ilk turda genel kurula katılmama sinyali olarak algılandı. Gül, "367 bulunmadan yapılan seçimi Anayasa Mahkemesi iptal ederse ne olacak? Bir B planınız var mı" sorusuna, "Genel seçimdir" yanıtını verdi. ■ 20

Borsada tarihi zirve

■ Yabancıların Gül'ün adaylığını olumlu değerlendirmesi ve dış piyasalardaki olumlu hava yüzleri güldürdü. Borsa 48.033 puan kapanışla tüm zamanların rekoruna imza atarken, fazlar 18.28'e geriledi, dolar 1.33 YTL'nin altını gördü. ■ 8'de

Şekil 151: 26 Nisan 2007- Hürriyet gazetesi

5. 28 Nisan 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Köşk mahkemelik"*** şeklinde eksiltili bir başlık kullanılmıştır. Köşk ile cumhurbaşkanlığı anlatılmak istenmiştir.

[257] *Markaj nedir? Markaja alma ne demektir? Anlamları*, https://www.lafsozluk.com/2014/12/markaj-nedir-markaja-alma-ne-demektir.html (23 Mayıs 2020).

6. 3 Ekim 2008 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"AKP'nin DNA'sı ortada"*** şeklindeki cümlesinde kişileştirme vardır.

7. 6 Ekim 2008 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"Yürekler yangın yeri"*** şeklinde uzun bir eksiltili isim cümlesi kullanılmıştır.

5 YKr (KDV içinde) (KKTC'de 1 YTL) KURUCUSU: YUNUS NADİ (1924-1945) BAŞYAZARI: NADİR NADİ (1945-1965)

İDARE

Aktütün şehitleri yurdun dört bir yanında on binlerin katılımıyla uğurlandı

Yürekler yangın yeri

'TAYYİP OĞLUNU ASKERE GÖNDER' Türkiye'nin yüreği dün on beş şehit için dağlandı. Şemdinli ilçesindeki Aktütün Jandarma Sınır Karakolu'na teröristlerce düzenlenen saldırıda şehit olan askerler Eskişehir, Kırıkkale, İstanbul, Erzurum, Adana, Denizli, Antalya, Kocaeli, Mersin, Osmaniye, Siirt, İzmir ve Artvin'de gözyaşlarıyla toprağa verildiler. Eskişehir'deki törene katılan Cumhurbaşkanı Gül, camiye girerken protestoyla karşılaştı. Binlerce kişi "Tayyip oğlunu askere gönder", "Katil PKK, işbirlikçi AKP" sloganları attı. Başbakan Erdoğan'ın İzmir'deki cenazeye gönderdiği çelenk de tepki çekti.

BAKAN AKDAĞ 'SESSİZ' KALDI Şehit Uzman Çavuş Cahit Yıldırım için Erzurum'da düzenlenen tören öncesinde Bakan Recep Akdağ'la görüşen baba Nurettin Yıldırım, "Geri getirmemiz mümkün değil. İhmal mi var? Bu karakol kaçıncı kez basıldı? Niye tedbir alınamıyor?" diye sordu. Yıldırım'ın sözleri karşısında Akdağ sessiz kaldı. Şehit jandarma er Oktay Karakelle için İstanbul'da düzenlenen törende amcası ağlayarak "Sabrımızı tasırdılar" diye bağırdı. Şehit jandarma komando er Halil İbrahim Aralık'ın annesi ise Denizli'de "Bana da silah verin, ben de gideceğim" diyerek ağladı. ■ 6. *Sayfada*

Şehit jandarma er Oktay Karakelle ve er Çağlar Mengü'nün İstanbul'a getirilen cenazeleri Maltepe'de düzenlenen törenin ardından toprağa verildi. Şehit yakınlarının feryatları törene katılan yurttaşların yüreklerini acıyla doldurdu. (Fotoğraf: AP)

SİVİL TOPLUM VE MESLEK ÖRGÜTLERİ

Hain saldırıya lanet yağdı

TOBB, TİSK, Türk-İş, Hak-İş, Türkiye Kamu-Sen ve TESK temsilcilerinin yaptıkları ortak basın açıklamasında, saldırının ulusun ortak geleceğini, çocuklarının aydınlık yarınlarını, istikrarı, ülke bütünlüğünü ve demokrasiyi hedef aldığı belirtilerek "Teröristler asla hedeflerine ulaşamayacaklar" vurgusu yapıldı.

Türkiye Barolar Birliği, kurumların özeleştiri yaparak yeni çözümler üretmek zorunda olduğunu açıkladı. Sivil toplum örgütleri hükümeti göreve çağırırken emekli Albay Erdal Sarızeybek de, "AKP hükümeti, terörle mücadelede somut adımlar atmayarak ulusal güvenliğimizi riske atmakta" dedi. ■ 7. *Sayfada*

Türk jetleri, Irak'ın kuzeyinde PKK'lilere karşı anında hava harekâtı düzenledi

Dalgalanma sürece

Şekil 152: 6 Ekim 2008- Cumhuriyet gazetesi

8. 27 Temmuz 2009 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"Erdoğan'a çağrı"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. (bk. Şekil 153, s.226).

'Kürt açılımı'nı samimi bulmayan DTP'liler 'açık oturum' istedi

Erdoğan'a çağrı

TDH'NİN İLK BİNASI ELAZIĞ'DA AÇILDI

Sarıgül: Biz çözeriz

Şişli Belediye Başkanı ve Türkiye Değişim Hareketi (TDH) lideri Mustafa Sarıgül, Güneydoğu sorununu kendilerinin dışında kimsenin çözemeyeceğini söyledi. Elazığ'ı ziyaret eden Sarıgül , "Güneydoğulu yurttaşlarımız beklesin, Türkiye beklesin. Tüm parti liderlerini Ankara'da toplayacak ve Kürt sorununu mutlaka çözeceğiz" dedi. ■ *8. Sayfada*

'Halk kafanı keser' DTP'li Hasip Kaplan, Kürt sorununun çözümü için çalışma başlatıldığını açıklayan Başbakan Erdoğan'a seslenerek "Kendinize güveniyorsanız sizi Ahmet Türk ile beraber televizyonda açık oturuma davet ediyoruz" dedi. DTP'li Bayındır da "Erdoğan 'Söz ola kese başı' diyor. Sözünü tutmazsan bu halk da senin kafanı keser" diye konuştu. ■ *7. Sayfada*

Gözler 'üçlü zirve'de "Kürt açılımı" ve Öcalan'ın sunacağı ileri sürülen önerilere ilişkin tartışmaların yoğunlaştığı bugünlerde Ankara'da kritik bir toplantı yapılacak. PKK ile mücadele amacıyla Türkiye, Irak ve ABD tarafından geçen yıl oluşturulan "Üçlü Mekanizma" çerçevesinde yarın gerçekleşecek toplantıya Bakan Beşir Atalay ev sahipliği yapacak. ■ *7. Sayfada*

Şekil 153: 27 Temmuz 2009- Cumhuriyet gazetesi

9. 17 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında "2009-2010 Süper Lig Şampiyonu" şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"En büyük Bursa"*** şeklinde bir eksiltili cümle kullanılmıştır. Haberin alt başlıklarında ise "Nefes kesen saatler" ile "Ve timsahın zaferi" şeklinde iki tane eksiltili cümle kullanılmıştır.

10. 18 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Yeraltında can pazarı"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

11. 18 Mayıs 2010 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Gandi yola çıktı"*** cümlesinde CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçtaroğlu Gandi'ye benzetilerek istiare söz sanatı yapılmıştır.

GANDİ YOLA ÇIKTI

Baykal'a rağmen tabandan gelen destekle adaylığını açıklayan Kılıçdaroğlu parti yönetiminin sert itirazına karşılık "Bunlar sağlıklı doğum sancıları" dedi

DESTEK BANA GÜÇ VERDİ

BU İKTİDAR YÜRÜYÜŞÜ

CHP'DE KİM KİMDEN YANA

5 SAATTE SAFLAR NETLEŞTİ

Şekil 154: 18 Mayıs 2010-Milliyet gazetesi

3.4.1.3.14. 2010-2015 Dönemi

1. 2 Haziran 2013 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"#5 günde taksim"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Ayrıca bu başlıkta hastag simgesi kullanılarak sosyal medyaya bir gönderme yapılmıştır.

2. 20 Şubat 2013 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Kampların Melek'i"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

3. 18 Aralık 2013 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Pimi çektiler"*** cümlesinde deyim kullanılmıştır.

89. YIL SAYI: 32214 / 1 TL (KDV içinde) (KKTC'de: 1.5 TL) KURUCUSU: YUNUS NADİ (1924-1945) BAŞYAZARLARI: NADİR NADİ (1945-1991) İLHAN SELÇUK (1992-2010) 18 ARALIK 2013 ÇARŞAMBA

YOLSUZLUK İDDİASIYLA BÜYÜK OPERASYON: Bakan çocukları, bürokratlar, işadamları, bankacıların da aralarında bulunduğu 52 kişi gözaltına alındı

PİMİ ÇEKTİLER

▶ HÜSEYİN GÜLERCE: DEVLET OPERASYONU

▶ ŞÜKÜR'DEN ERDOĞAN'A YANIT: BENİ MİLLET GETİRDİ

Muammer Güler

17 ARALIK DEPREMİ

AKP-cemaat arasında MİT yöneticilerinin ifadeye çağrılmasıyla patlak veren 7 Şubat krizi ve dershane kavgasının ardından en büyük kırılma dün yaşandı. İçişleri, ekonomi ve çevre bakanlarının çocuklarıyla birlikte 52 kişinin "kara para aklama, altın kaçakçılığı, rüşvet" çarkının içinde olduğu ileri sürüldü.

RÜŞVET GÖRÜNTÜLERİ

Savcılığın gizlilik içerisinde başlattığı operasyon öncesi ne Başbakan ne de İçişleri Bakanı bilgilendirildi. Bir bakanın 1.5 milyon dolar rüşvet alırken görüntülerinin olduğu iddia edildi. Çocukları gözaltına alınan bakanlar Güler, Çağlayan, Bayraktar ile Egemen Bağış hakkında dosya hazırlanıp Meclis'e gönderileceği konuşuluyor.

Operasyon AKP'de şok etkisi yarattı. Erdoğan geri adım atmadı

Şekil 155: 18 Aralık 2013-Cumhuriyet gazetesi

4. 22 Eylül 2014 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ise ***"Ölüm Şehri"*** şeklinde kısa ve eksiltli bir cümle kullanılmıştır.

5. 23 Şubat 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Sahte zafer-Şanlı tahliye!"*** şeklindeki eksiltili bir ünlem cümlesi kullanılmıştır. Başlıkta kullanılan sahte kelimesi başlığa eleştirel ve yargılayıcı bir özellik kazandırmıştır. (bk. Şekil 156, s.228).

İRFAN YALÇIN
Son Bahçeler
ROMAN
Cumhuriyet
İRFAN YALÇIN
Son Bahçeler
ROMAN
90. YIL SAYI: 32646 / 1.5 TL (KDV içinde) KURUCUSU: YUNUS NADİ (1924-1945) BAŞYAZARLARI: NADİR NADİ (1945-1991) İLHAN SELÇUK (1992-2010)
23 ŞUBAT 2015 PAZARTESİ
Cumhuriyet SICAK BÖLGEDE
ERK ACARER MÜRŞİTPINAR'DA
MAHMUT ORAL EŞME'DE
SAHTE ZAFER
Şanlı tahliye!
Türkiye, sınırları dışındaki tek toprağı olan ve 8 aydır IŞİD kuşatmasındaki S üleyman Şah Türbesi'ni havaya uçurarak 'emanetleri' sınırına 200 metre uzaklıkta PYD kontrolündeki bölgeye taşıdı
TÜRKİYE
Mürşitpınar
Kobani
Eşme
Süleyman Şah Türbesi
SURİYE
PLAN 10 GÜN ÖNCE YAPILDI
IŞİD PROTESTO ETTİ
9 saatlik operasyon
✔ 21.00: 39 tank, 57 zırhlı araç, 572 personeli taşıyan 100 araç Mürşitpınar'dan Kobani'ye geçti.
✔ 21.02: Bir başka birlik sınıra 200 metre mesafedeki Suriye'nin Eşme köyüne geçti. Türbenin taşınacağı araziye bayrak dikildi.
✔ 00.30: Askeri birlikler Süleyman Şah Karakolu'na ulaştı.
✔ 04.45: 38 kişi ve kutsal emanetlerin nakli tamamlandı. Türbe imha edildi.
✔ 06.03: Eşme'deki yeni türbeyi korumak için kalanlar dışında tüm askerler geri döndü.
Tezkere kullanıldı
Türkiye operasyon için 2 Ekim 2014'te TBMM'de kabul edilen Irak ve Suriye'deki terörist örgütlerden yönelebilecek saldırıların bertaraf edilmesini öngören tezkereyi kullandı.
'Terörist' diyordu, ortak operasyon yaptı
CHP: Bu utanç Türkiye'ye fazla
TÜRK TANKLARI KOBANİ SOKAKLARINDA Süleyman Şah Türbesi'nin tahliyesi için sınırı geçen zırhlı birlikler YPG güçleri eşliğinde Kobani sokaklarından geçerek türbenin olduğu bölgeye gittiler.
Fotoğraf: AFP

Şekil 156: 23 Şubat 2015-Cumhuriyet gazetesi

6. 16 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin başlığında ***"Padişah özentisi"*** şeklindeki eksiltili bir cümleden oluşan ana başlığında özenti kelimesi başlığa eleştirel ve yargılayıcı bir özellik kazandırmıştır.

7. 17 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"TSYD yönetimi bakanlıktan alacağı 2 milyon lira için gazeteciliği feda etti"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Havuz Yazarları Derneği"*** şeklindeki eksiltili bir cümleden oluşan ana başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadeler bulunmaktadır. Türkiye Spor Yazarları Derneği Başkanı'nın İstanbul'daki havuzu sebebiyle Bakanlıktan alacağı 2 milyon lira için gazeteciği feda etmesi eleştirilmiş ve kınanmıştır. Haberin ana başlığında da bu olaya gönderme yapılarak TSYD kelime oyunu ile eleştirilmiştir. (bk. Şekil 157, s.229).

TSYD yönetimi bakanlıktan alacağı 2 milyon lira için gazeteciliği feda etti

HAVUZ YAZARLARI DERNEĞİ

Arif Kızılyalın
Türkiye Spor Yazarları Derneği İst. Şb. Başkanı

Naci Arkan
Türkiye Spor Yazarları Derneği Başkanı

TSYD Başkanı Naci Arkan, derneğin İstanbul'daki havuzu için Gençlik ve Spor Bakanı Kılıç'tan 2 milyon TL'lik destek sözü aldı. Bakanlık, Arif Kızılyalın'ın yolsuzluk haberlerine tepki göstererek bu yardımı geri çekti.

HAVUZ tadilatı için verilecek parayı kaybeden TSYD yönetimi, gazetecilik etiği dışına çıkarak, aynı zamanda TSYD İstanbul Şube Başkanı olan Kızılyalın'ı 'para konusunda hassas olmamakla' suçladı. »SAMİ GÜREL 14'te

FATİH ERDOĞDU

TSYD YÖNETİMİ İSTANBUL ŞUBE BAŞKANI'NI ŞU SÖZLERLE ELEŞTİRDİ:

Bakanlıktan aradılar. 'Sizin şube başkanınız bize neler yazıyor.' Başımızdan aşağı kaynar sular döküldü... 2 trilyon uçtu gitti... Havuzumuz öksüz kaldı...

O şube başkanıyla görüşüp 'Neden böyle yaptın, tam destek sağlamışken bu yazıyı keşke başka birisinin imzasıyla yayımlasaydınız' dedik...

Şekil 157: 17 Mayıs 2015-Cumhuriyet gazetesi

8. 19 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Seçim ayarlı bomba"*** şeklinde eksiltili bir isim cümlesi kullanılmıştır. Seçim ayarlı bombaya benzetilmiştir.

9. 20 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Aşkın meyvesi"*** şeklinde eksiltili bir isim cümlesi kullanılmıştır. Haberin alt başlığında "Tartışmalı ortaklık" şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında ise BMC'ye askeri ataşe" şekline eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

AŞKIN MEYVESİ

Diplomatik görevi olan Katarlı askeri ataşe Ethem Sancak'ın ortağı olarak ticaret yapıyor

Ethem Sancak

TARTIŞMALI ORTAKLIK

DEVLETTEN aldığı ihalelerle büyüyen ve her fırsatta dile getirdiği Erdoğan sevgisini "Mevlana ile Şems'in aşkına' benzeten Ethem Sancak'ın TMSF'den aldığı BMC'nin ortaklık yapısında tartışma yaratacak bir ismin olduğu ortaya çıktı.

Cumhuriyet

Sancak: Erdoğan'ı gördükçe âşık oldum

16 Mayıs 2015.

BMC'YE ASKERİ ATAŞE

KATAR Büyükelçiliği'nde askeri ataşe olarak görev yapan Al Hajri BMC Otomotiv'in imza yetkisine sahip üç isminden biri. Hajri'nin diplomatik görevine rağmen bu ortaklığa nasıl girdiği sorusu yanıt bekliyor. » ÇİĞDEM TOKER 8'de

ŞEMS'İN AŞKI MAHALLEYİ KARIŞTIRDI » 6'da

Mustafa Halef

Şekil 158: 20 Mayıs 2015- Cumhuriyet gazetesi

10. 23 Mayıs 2015 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Rant hırsı mahvetti"*** şeklindeki ana başlığında; *"Koalisyon senaryosu"* ve *"4 yılda büyük düşüş"* şeklindeki alt başlıklarında eleştirel ve yargılayıcı ifadeler kullanılmıştır. Ayrıca bu başlıklar eksiltili cümlelerden oluşmaktadır (bk. Şekil 159, s.231).

11. 26 Mayıs 2015 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin *"AKP yanlısı kalemler, koalisyon senaryolarını gündeme alıp, çöküşte suçlu aramaya başladı"* şeklindeki üst başlığında; AKP yanlısı kalemler denilerek AKP'yi savunan gazeteciler kastedilmiş, çöküşte suçlu aramaya başladıkları için eleştirilmiştir. Haberin ***"Gidiyoruz***

korkusu" şeklindeki eksiltili bir cümleden oluşan ana başlığında ve yine eksiltili bir cümleden oluşan *"Zorla mitinge"* şeklindeki alt başlığında da eleştiri içeren ifadeler kullanılmıştır. (bk. Şekil 160, s.231).

Şekil 159: 23 Mayıs 2015- Hürriyet gazetesi

Şekil 160: 26 Mayıs 2015-Cumhuriyet gazetesi

3.4.1.3.15. 2015-2020 Dönemi

1. 28 Kasım 2015 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"Erdoğan'dan Putin'e sert mesaj"* şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Haberin ana başlığında ise ***"Ateşle oynama"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

2. 3 Haziran 2016 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"Yazıklar olsun"*** şeklindeki ana başlığında isyan vardır. Haberin *"Almanya Parlamentosu, Türkiye ile yüzyıllara dayanan ilişkilerinde derin yara açacak 'Ermeni soykırım tasarısı'nı onayladı"* şeklindeki spotunda yer alan 'derin yara açacak' ifadesinde eleştiri vardır.

Şekil 161: 3 Haziran 2016-Hürriyet gazetesi

3. 2 Ağustos 2016 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"56 bin konutta 0.70 faiz fırsatı"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Bu haber başlığında reklam dilinde sıklıkla başvurulan 'fırsat' kelimesi kullanılmasından ve ikna edici özellikler içermesinden dolayı bu başlık, reklam diline benzemektedir.

4. 7 Ağustos 2016 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Kaset komplosunda organize işler"*** şeklindeki eksiltili bir cümleden oluşan ana başlığında ve *"Emniyet İstihbarat Dairesi'nin 3 birimi, kaset komplosunu organize etti"* şeklindeki spotunda eleştirel ve yargılayıcı ifadeler taşımaktadır. Organize bir şekilde komplo yapılması eleştirilmiştir.

Kaset komplosunda
'ORGANİZE İŞLER'
Emniyet İstihbarat Dairesi'nin 3 birimi, kaset komplosunu organize etti
ÖZEL HABER
Tolga Şardan
CHP eski lideri Baykal başta, siyasetçi, bürokrat ve emekli TSK mensuplarına yönelik kaset komplolarında Emniyet İstihbarat Dairesi'ne bağlı 3 birimin; Haberalma, Organize Suçlarla Mücadele ve Teknik Şube'nin "koordineli" çalıştığı tespit edildi. Hedef kişilerin İstihbarat Dairesi'yle Ankara Emniyeti İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından takibe alınıp görüntülendiği belirlendi. »17'de

Şekil 162: 7 Ağustos 2016- Milliyet gazetesi

5. 11 Aralık 2016 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ***"15 şehit, 108 yaralı lanet olsun"*** şeklindeki ana başlığında 'lanet olsun' denilerek beddua edilmiştir.

15 ŞEHİT, 108 YARALI
LANET OLSUN
İSTANBUL'DA İKİ SALDIRI
Dolmabahçe'de Vodafone Arena Stadyumu'nda oynanan Beşiktaş–Bursaspor maçı bittikten 1.5 saat sonra çevik kuvvet ekibine bombalı araçla intihar saldırısı düzenlendi. Aynı anda Maçka Parkı'nda ikinci patlama oldu. Saldırılarda 15 kişi şehit oldu, 108 kişi yaralandı.
ERDOĞAN: TÜRKİYE NE ZAMAN OLUMLU ADIM ATSA TERÖR KAOSU, VAHŞET ÖNÜMÜZE GELİYOR
OTOBÜSE BİNECEKLERDİ
BAKAN BİLGİ VERDİ
Hürriyet
www.hurriyet.com.tr

Şekil 163: 11 Aralık 2016-Hürriyet gazetesi

6. 3 Ağustos 2018 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Haddini bil ABD"*** şeklindeki ana başlığında eleştiri ve kınama vardır.

SKANDAL YAPTIRIM KARARINA TEPKİ YAĞDI

Haddini bil ABD

Meclis'teki 4 parti ABD'ye karşı ortak bildiri yayımladı. Hükümet ve muhalefet liderleri hukuksuz karardan geri adım atılmasını istedi

Tüm Türkiye birleşti

Hukuksuz, keyfi kararda dönün

Seçim yatırımı mı?

Ekonomiye etkisi

İki bakana telefonda

Şekil 164: 3 Ağustos 2018-Milliyet gazetesi

7. 13 Eylül 2018 tarihli Milliyet gazetesinde yer alan haberin ***"Kaçamazsın"*** şeklinde ana başlığında tepki ifadesi vardır (bk. EK 58, s.332).

8. 16 Aralık 2018 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan haberin ana başlığında ***"Zeytinyağında Halis Kavga"*** şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Bu başlıkta söz sanatı olan kinaye kullanımı göze çarpmaktadır. Başlıkta bahsedilen kişi Halis Komili'dir. 'Halis' denilerek hem gerçek hem de mecaz anlam bir arada kullanılmıştır. Dolayısıyla bir ismin hem gerçek hem de mecaz anlamda kullanılması sonucunda kinaye ortaya çıkmıştır.

ZEYTİNYAĞINDA HALİS KAVGA

Aile yadigârı ünlü zeytinyağı markası Komili'yi 1995'te satan Halis Komili, yıllar sonra sektöre dönmek isteyince kavga çıktı.

KOMİ KÖYÜNDEN AYVALIK'A

YENİ ŞİRKET, YENİ MARKA

Halis Komili, 1993 ile 1997 yılları arasında TÜSİAD Başkanlığı'nı üstlenmişti.

Şekil 165: 16 Aralık 2018- Hürriyet gazetesi

9. 25 Mayıs 2019 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberin üst başlığında *"YSK'nin gerekçesi çiğnendi. Kamu görevlisi olmayanlar ve imamlar seçime görevlendirildi"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Sandık tezgahı"*** şeklindeki eksiltili bir cümleden oluşan ana başlığında eleştirel ve yargılayıcı ifadeler kullanılmıştır. 'Çiğnemek' kelimesi, mecaz ve olumsuz anlamıyla kullanılmıştır. 'Tezgah' kelimesi ise argo anlamıyla kullanılmıştır. Haberin alt başlığında "Beykoz'da 4 kişi" şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır. Haberin bir diğer alt başlığında "İmamlar başkanlar" şeklinde eksiltili bir cümle kullanılmıştır.

YSK'nin gerekçesi çiğnendi. Kamu görevlisi olmayanlar ve imamlar seçimde görevlendirildi

SANDIK TEZGÂHI

CHP LİDERİ KILIÇDAROĞLU:
YSK kendini yok saymıştır

İMAMOĞLU'NA SEVGİ SELİ

BEYKOZ'DA 4 KİŞİ

İMAM BAŞKANLAR

HUKUKÇU TESPİTİ: ÇETVELİ EKSİK OLAN 108 SANDIĞIN 107'SİNDE KAMU GÖREVLİSİ VAR

Şekil 166: 25 Mayıs 2019- Cumhuriyet gazetesi

10. 15 Şubat 2020 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan *haberin "Saraylarla donatılan ülkede 32 milyon kişi borçlu"* şeklindeki üst başlığında ve ***"Halk borçla direniyor"*** Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na gönderme yapılarak, devletin halkı borç içinde bırakması eleştirilmiş ve bu duruma isyan edilmiştir.

Saraylarla donatılan ülkede 32 milyon kişi borçlu

Halk borçla DİRENİYOR

16. OLAĞAN GENEL KURUL

Demokratlar BİRLEŞİN!

388 BİN KİŞİ İLK KEZ KART ALDI

KREDİLER ÖDENEMİYOR

Şekil 167: 15 Şubat 2020- Cumhuriyet gazetesi

3.5. 1945'TEN GÜNÜMÜZE HABER BAŞLIKLARI VE HABER DİLİNİN DEĞİŞMESİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

3.5.1. Seracettin Zıddıoğlu

1. Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

1936 Gaziantep-Kilis doğumluyum. Dergilerde çalışarak gazeteciliğe başladım. İlk yazım 1956 yılında Gençlik Postası'nda çıktı. 1959 yılında Milliyet Gazetesi'nde çalışmaya başladım, 1986 yılına kadar burada çalışmamı sürdürdüm.

İstihbarat Servisi'nde gece muhabiriydim, haber ve röportajlar yapardım. Habere gittiğimde yanımda foto muhabiri de bulunurdu. Bazı zamanlar İstanbul dışında ya da yurt dışında olaylar olurdu, arkadaşlarımı yönlendirir, hemen haber yapmalarını isterdim. O dönemlerde Milliyet'te gece çalışan tek gazeteci bendim. Hürriyet gazetesinde de benim gibi gece çalışan Rıfkı Kadam vardı. Sürekli birbirimize haber atlatırdık.

2. Eğitim durumunuza ilişkin bilgi verebilir misiniz? Eğitiminiz gazetecilik üzerine miydi?

Gaziantep'teyken içim gazetecilikle yanıp tutuşuyordu. İstanbul Fındıkzade'de özel bir gazetecilik okulunun olduğunu duydum. Hemen İstanbul'a gidip kaydımı yaptırdım. Bu gazetecilik okuluna genellikle okumaya susamış olan kişiler gelirdi, kurtuluş olarak görürlerdi orayı. Rahmi Turan, Can Bartu gibi isimler sınıf arkadaşımdı. O okulda üç yıl boyunca eğitim gördükten sonra mezun oldum.

3. Gazetecilik yaptığınız yıllarda gazeteciler, daha çok alaylı mıydı yoksa eğitimli miydi? Bu gazeteciler alaylıysa hangi meslekten geliyorlardı?

Gazeteciler arasında eğitimlilerin oranı yüzde 10 civarındaydı. İktisat mezunu, sanat enstitüsü mezunu, lise mezunu arkadaşlarım vardı. Medreseden yetişen gazeteciler de vardı.

4. Gazeteciliğe başladığınız yıldaki gazetecilik ile günümüzdeki gazeteciliği kıyaslar mısınız, farklılıklar nelerdir?

Eskiden gazetecilikte kurşun kalıplar vardı, dizgilerde sütunlar yapılırdı. 1980'lerde ofset baskı çıktı. Ofset baskının basında yer almasıyla gazete basmak kolaylaştı. Ayrıca bizden evvelki gazeteciler, Burhan Felek gibi, haberi elle yazarmış, 1953'lü yıllara kadar bu böyle devam etmiş. Sonrasında daktilo ile haberler yazılmaya başlanmış. Daha sonra bilgisayar hayatımıza girince haberler, bilgisayarda yazılmaya başlandı. Dolayısıyla artık haber yazmak da kolaylaştı.

3.5.2. Zafer Atay

1. Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

1940 yılında Antakya'da doğdum. Lise eğitimimi orada bitirdim. Daha sonra gazeteci olmak için İstanbul'a geldim. Lise diploma derecem iyiydi. Bu dereceyle İstanbul Üniversitesi'nin gazetecilik enstitüsüne girdim. İstesem başka fakülteye gidebilirdim ama gazeteciliği tercih ettim. Enstitüde okurken, ikinci sınıfın sonunda, Son Havadis gazetesinde muhabirlik yapmaya başladım. Gazetenin o dönemki sahibi Cemil Said Barlas'tı. CHP milletvekilliği ve bakanlık yapmış, bir sürü gazete ve dergi çıkarmış biriydi. Son Havadis gazetesi satılınca Yeni Sabah gazetesine geçtim. Görevim sayfa çizmekti. Sonrasında eğitim için İngiltere'ye gittim. Türkiye'ye dönünce Dış Haberler Servisi Müdürü olarak çalışmaya başladım. Bunun yanında köşe yazarlığı, dış politika yazarlığı da yaptım. Bir dönem (1960'lı yılların başında) Pangaltı'da bulunan yüksek gazetecilik okulunda hocalık yaptım, haber dersi verdim. O zamanlar meslek sahiplerinin ders vermesi yaygın değildi.

Gazeteci uzun yıllar bir gazetede çalışmaz gezer sürekli. Ben de gezdim durdum. HBB televizyonun haber merkezinde ve BRT'de dış politika yorumcusu olarak çalıştım. Ardında Tercüman gazetesine geçtim ve orada 22 yıl boyunca çalıştım. Mesleğimin son döneminde ise Dünya gazetesinde köşe yazarı olarak çalıştım. 2008 yılında, istifa ederek oradan ayrıldım. Ayrıldıktan sonra bazı mesleki dergilere yazı yazdım. Sonuç olarak aşağı yukarı 50 yıl fiili çalıştım. Gazeteciliği severek, isteyerek yaptım. Başka hiçbir meslek yapmayı da düşünmedim.

2. Sizin gazeteciliğe başladığınız zamanlarda sizin gibi gazetecilik mezunu kişiler azınlıkta mıydı, fazla mıydı?

Azınlıktaydı. “gazeteci, okuldan yetişmez” diye bir düşünce vardı o zamanlar. Dünyada da böyleydi. Amerika’da ilk gazetecilik okulu açıldığı zaman “doğuştan gazeteci olunur, okulda öğretilmez” diye bir düşünce hakimdi. Gazeteciliğe başladığım zamanlarda meslek olarak gazeteciliği seçmiş hukuk, iktisat, hatta Jeoloji mezunu bile arkadaşım vardı. Bunun yanında gazetecilik mezunu kişiler oldukça azdı. Ayrıca benim gibi deneyimli, dil ve dış haberi bilen yetişmiş eleman da yoktu.

3. Size göre haber başlıkları ve haber dili, ne zaman ve hangi nedenlerle değişmeye başladı?

Benim gazeteciliğe başladığım yıllarda gazeteler iç politikaya dönüktü. Ankara’dan manşet haberi beklenirdi. Önce İsmet Paşa konuşacak, ardından Başbakan konuşacak şeklinde bir hiyerarşi vardı. Magazin sanki ayıpmış gibiydi. Dolayısıyla gazeteler çok politikti. Dış haberlerle kimse pek ilgilenmezdi. Anadolu haberleri çok zayıftı çünkü bugünkü gibi gazetelerin olanakları yoktu. Bütün haberlerin geliş kaynağı Anadolu Ajansı’ydı.

Cumhuriyet gazetesinin başında babalarının kurduğu gazeteyi yöneten iki kardeş vardı. Hürriyet gazetesinin başında yine babasının kurduğu gazeteyi yöneten Erol Simavi vardı. Tercüman gazetesinin başında gazetecilikten gelme bir patron vardı. Son Havadis gazetesinin patronu ise ekonomist ve yazardı. O da dergiler çıkarmış bir biriydi, basına yabancı değildi sonuçta. Yeni Sabah gazetesinin sahibi Safa Kılıçlıoğlu gazetecilik kökenli değildi ama Babıali’nin gördüğü en önemli patronlardan biriydi. Bir de Akşam gazetesinin başında gemicilik kökenli biri vardı. 1980’lerde gazete sahipliği değişti. İşadamları gazete sahibi olmaya başladılar. Günümüzde ise babadan kalma bir gazeteyi yöneten kimse kalmadı ama bu, bütün dünyada böyle… Çünkü gazetecilik artık tek başına yeterli değil ve televizyon sahibi olmayı da gerekiyor. Dolayısıyla gazete çıkarmak artık çok pahalı bir iş haline geldi. Eskiden az paralarla gazete çıkarılabilirdi, şimdi ise mümkün değil. Mesela eskiden İstanbul’da Pazar günü çıkan bir gazete ancak Salı günü Antakya’ya gelirdi. Trenle gelirdi çünkü gazeteler. Günümüzde ise Adana’da Ankara’da Erzurum’da İzmir’de basılabiliyor artık. Basın hızlandı. Teknolojinin gelişmesi de haber başlıkları ve haber dilini değiştirdi. 1980’lerde renkli baskı-ofset baskı çıktı. Eskiden her gazetenin baskı makinesi yoktu. Bazı gazetelerde daktilo bile yoktu, elle yazılırdı

haberler. Hür Vatan gazetesinde çalışırken elle haber yazdım. Günümüzdeki gibi bilgisayar yoktu. Bunun yanında günümüzde gazete tirajları da düştü. 1940'lardan 1980'lere kadar pasta küçüktü, sonra büyümeye başladı. Dolayısıyla pastadan yiyen sayısı da arttı.

3.5.3. Niyazi Dalyancı

1. Gazetecilik mesleğine ne zaman ve nerede adım attınız? Hangi yayın kuruluşlarında çalıştınız? Kaç yılına kadar mesleğinizi sürdürdünüz?

Gazetecilik mesleğine 1965 yılında Türk Haberler Ajansı (THA) adlı kuruluşun İstanbul, Cağaloğlu semtindeki merkezinde başladım. O yıllarda on kadar elemanın çalıştığı küçük bir ajans olan THA 1969-1970 yıllarında Milliyet, Dünya, Tercüman gibi gazeteler ile Hayat ve Ses gibi dergilerin ortaklığıyla Türkiye'nin bütün illerinde muhabir ve büroları olan örgütlü bir haber ajansına dönüştü. Gene o yıllarda United Press International (UPI) adlı uluslararası ajansın da temsilciliğini alarak gerek o kaynaktan gelen dış haberleri Türkiye'deki abonelerine ulaştırmak, gerek Türkiye haberlerini UPI bültenine aktarmak üzere çalışmaya başladı. THA'da Dış Haberler Şefi olarak çalışmayı sürdürdüm. 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekâtının görüşmelerini Cenevre'de diplomatik muhabir olarak izledim. 1968 yılında THA genel müdürü olarak atandım. 1982 yılında THA, o yıl Güneş gazetesini yayımlamakta olan Çavuşoğlu-Kozanoğlu Holding tarafından satın alınınca, bir grup arkadaşla THA'dan ayrılarak Bağımsız Basın Ajansı (BBA) adlı, daha çok yurtdışı televizyonlara hizmet veren ajansı kurduk. BBA daha sonraki yıllarda Hürriyet gazetesiyle birlikte Dateline Turkey adlı haftalık İngilizce gazeteyi de yayımlamaya başladı. Bu gazetenin yayın yönetmeni olarak görev yaptım. 2005 yılında emekli olduktan sonra Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesinde tam zamanlı öğretim görevlisi olarak çeşitli dersler verdim.

2. Eğitim durumunuza ilişkin bilgi verebilir misiniz?

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İstatistik-Maliye disiplini mezunuyum.

3. Gazetecilik yaptığınız yıllarda gazeteciler daha çok alaylı mıydı yoksa eğitimli miydi? Bu gazeteciler alaylıysa hangi meslekten geliyorlardı?

Bu alaylı, eğitimli ayrımını çok küçümseyici buluyorum. Sizin deyiminizi kullanmak gerekirse evet benim gazetecilik yaptığım yıllarda meslektekilerin çoğunluğu "alaylı" idiler ama eğitimsiz olduklarını söylemek haksızlık olur. Üstelik günümüzdeki "eğitimli" gazetecilerin her gün sergiledikleri Türkçe yanlışları, ifade bozuklukları, haber yazımındaki acemilik ve bilgisizlikleri ile karşılaştırıldığında muhabirinden yazı işleri kadrosuna kadar çok daha "eğitimli" olduklarını söyleyebilirim. Hepsinin de asıl meslekleri gazetecilikti ve başka bir meslekten gelmiyorlardı.

4. Gazeteciliğe başladığınız yıldaki haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklılıklar var mı? Bu farklılıkların neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Gazeteciliğe başladığım yıllarda, özellikle de ajans kökenli habercilik yaptığımdan haber ile yorumun kesinlikle ayrı tutulması temel bir ilkeydi. Bilindiği gibi ajans haberlerine başlık konulmaması, bu işin gazete mutfağında çalışan sayfa düzeninden sorumlu gazetecilere bırakılması bütün dünyada uygulanan temel ilkelerden birisiydi. Gazetelerde o yıllarda atılan haber başlıkları da 1960'lardan 70'lere sonra 80'lere çok değişim göstermiştir. Bu değişim ülkedeki siyasal gelişmelere koşut bir çizgi izlemiştir. Genellikle ana akım gazeteler bunalımlı, şiddet olaylarının yoğun olduğu dönemlerde ulusalcı, iktidarları destekleyen haber başlıkları kullanmayı yeğlemişlerdir. Eklediğiniz örneklerde, "Köpekler" "Kansızlar" gibi başlıklar bu duruma yeterli örnektir.

15 Temmuz 1966 tarihli Hürriyet gazetesinin birinci sayfası o dönemlerin haber başlıkları ve haber seçimi konusunda iyi bir örnektir. 27 Mayıs'tan sonra hapse mahkûm olan eski Demokrat Parti yöneticilerinin affı ile Brigitte Bardot'nun evliliği aynı değerde görülmüş. Sayfanın eteklerinde de o dönem sık sık rastlanan Müslüman olan yabancı haberi var. "Kuran dersi yerine kızlara aşk öğreten imam tevkif edildi" haberi de cabası. Sanırım haber çeşitliliği ile Hürriyet'i okuyucuya ilginç kılmak çabası baskın çıkmış.

Cuma
15
TEMMUZ 1966
TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR
Hürriyet
GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE
Müessisi: SEDAT SİMAVİ
BUGÜN Gazetemiz 8 Sahifedir
Avustralya'ya Gitmek İsteyen İşçileri Ancak Polis Kuvveti Dağıttı
AVUSTRALYA'YA gitmek isteyen işçiler, dün sabah bu işle uğraşan Taksim Topçular Caddesindeki büronun kapı ve camlarını kırmışlardır.
Çalışmak isteği ile müracaat eden işçiler, izdihama sebep olmuşlar ve ancak polis kuvvetleri ile dağıtılabilmişlerdir.
Meclis'teki tartışmalı oturumda
YASSIADA MAHKUMLARI AFFEDİLDİ
ANKARA (HA) — Millet Meclisi'nde dün AF Kanunu tasarısı görüşülürken sert tartışmalar olmuş, bazı milletvekilleri, birbirlerine meydan okumuşlardır. Bu arada CKMP adına konuşan Muzaffer Ovdaî'in, kendisine «Hitler» diyen Nevzat Yalçıntaş'ın «Eşkıyalar» deyişi güçlülere yol açmıştır. Önergelerin birinin görüşülmesinde de CHP'li Naami Oğuz ile AP'li Cihat Turgut, ağır sözlerle birbirlerine hakaret etmişlerdir.
B.B. Evlendi
İZDİHAM: Avustralya'ya gitmek isteyen işçiler izdiham yüzünden dün sabah Taksim'deki büronun camlarını, çerçevelerini kırmışlar ve ancak polis kuvvetlerinin yardımı ile dağıtabilmişlerdir. Fotoğrafta, Avustralya'da çalışmak isteyen işçiler Taksim'deki büronun bulundığı apartmanın kapısı önünde itiş-kakış sıra beklerken görülüyor. (Foto: Haber Ajansı)
"Ölüm Motoru" ndaki uğursuzluk devam ediyor
Bir ceset daha çıkarıldı ve bir dalgıç vurgun yedi
Morali bozulan diğer dalgıçlar dalış yapamadı
BATIK ölüm motoru "Yeni Galatasaray"a dün inen dalgıçlardan 23 yaşındaki Kemal Doğan vurgun yiyerek Çubuklu Dalgıç Okuluna kaldırılmış ve burada tedavi edilmiştir.
Sol omuz başı ile sol kolu vurmuş olan dalgıç, tazyik odasına alınmıştır. Kemal Doğan'ın memleketine gönderilmesi için Çubuklu Dalgıç Okulu yetkilileri, Ege Ekspresi'nin Çubuklu'da durdurulmasını istemişlerdir. Ancak bu istek kabul edilmemiştir. Bu arada Dalgıç Kemal Doğan'ın bir eşi daha yapmuşmuştur da bildirilmiştir.
Donanma makamları, vurgun
CESET VE DALGIÇ: Yelk motorlu "Yeni Galatasaray"ın dün inen dalgıçlarından biri, ölü bir vurgun yiyerek Çubuklu Dalgıç Okuluna kaldırılmış ve burada tedavi edilmiştir. Sağ kolunu kaybetmiş olan dalgıç Kemal Doğan görülmektedir. (Foto: Haber Ajansı)
Kur'an dersi yerine kızlara aşk öğreten imam tevkif edildi
SİVRİHİSAR (HA) — Köyde verdiği Kur'an Kursunda kız öğrencilerine Kur'an yerine, aşk duygusu veren ve kandırıcılığı bilmiş de sevdası bir imam, kızların birinin yazdığı mektupları başka birisine yine mektupla yollamalarını tavsiye edilmiştir. Bu kez ise, mektupları gönderilmiştir.
Ulaş, Sivrihisar İlçesinin Göç-
A.P. Grubunda Bilgiç taraftarları yenildi
AP, aşırı sağcıları affetmiyor
ANKARA, (HA) — AP Grubunda dün kavga ve görüşlerden sonra, aşırı solcular gibi aşırı sağcıların da af dışında tutulması, ittifaka yakın ekseriyetle kabul edilmiş, böylece aşırı sağ savunan Sedettin Bilgiç ve ona bağlı ekip, ağır bir yenilgiye uğramıştır.
Bilindiği gibi daha önce "AP Grubunda Bilgiç taraftarlarının gerçekleşmesi aşırı sol, affın dışında bırakılırken, aşırı sağ affa tâbi tutulmuştu. Ancak dün 67 AP'lin verdiği bir takrir mülakiyet
CHP, Amerika ile ilişkilerimizin temelden değiştirilmesine taraftar değil
ANKARA, (HA) — CHP Ortak Grup Başkanlığı'ndan bir bildiri yayınlayarak CHP'nin bugünkü şartlar içinde Birleşik Amerika ile ilişkilerimizin temelden değiştirilmesine taraftar olmadığını kesinlikle açıklamıştır.
P. HART AÇIKLADI :
"RAPORUN İMZALARI SAHTEDİR,,
ANKARA, (HA) — Danıştay Başkanı İhsan Sabri Çağlayangil'in dün üç saatlik bir görüşme yapan Amerikan Büyükelçisi Parker Hart, basınlarda çıkarılan yanlışlıkları, Türkçesini'n ortaya çıkardığı raporlar hakkında bilgi vermiş. «Bu raporlarınızı imzaları sahtedir» demiştir.
Büyükelçi Hart, Çağlayangil'e raporda adı geçen Aliye Doğan'ın imzalarında bulunan imzaların gönderdiği ve rapordaki imzalar ile karşılaştırılmasını istemiştir.
(Devamı Sa. 7 Sü. 4 de)
ÇILGINLAR GİBİ EĞLENİYOR, ÇILGINLAR GİBİ SEVİŞİYORLARDI.
Prenses Süreyya'nın eski sevgilisi
Gunther Sachs ile Brigitte Bardot, Las Vegas'ta gizlice nikâhlanıp 10 günlük balayı için Meksika'ya gittiler
LAS VEGAS, (Nevada - Birleşik Amerika) — Fransız sinemasının bir numaralı yıldızı seks kraliçesi ve döviz kaynağı Brigitte Bardot ile milletlerarası sosyetenin en ünlü hovardalarından Alman milyoneri Gunther Sachs Von Opel, Perşembe sabahı erken saatte burada, Las Vegas'lı bir avukatın evinde gizlice nikâhlanmışlardır.
Dick, sünnet olurken "Yandım Allah!,, diye bağırdı
20 yaşındaki Hollandalı "DİN,, olarak "MÜSLÜMAN,, lığı seçti
TURGUTLU (HA) — Türkiye'nin Turgutlu'ya gelen Hollandalı dünür bir ailenin 21 yaşındaki öğrencisi oğlu Dirk Kortenhorst, sünnetini müslümanlığa uygun olarak yaptırmak için Turgutlu'ya gelmiştir. Dirk Kortenhorst, Müslümanlığı kabul ettiği için Hollandalı genç, bundan sonraki hayatını Türkiye diktatörü olarak görev Hollandalı öğretmen, Turgutlu'dan sonra gittiği Manisa'da, sünnet çocukları gibi haşlıa takma takmış, sünnet çıkmış, bu fotoğrafı yerine getiren memurlarla konuşturmuşlar. Fakat, olmadı yapılırken, başlangıçta ağrı olmamıştır.
Hollandalı dindaşımız, yeni e-
(Devamı Sa. 7 Sü. 4 de)
Brigitte Bardot ve hayatına giren erkekler
8. Sahifemizde
YARGICI ÖPTÜ
Nikâhı kıyan yargıç, memleketinden sonra gönüyle hasırlarının, Brigitte'nin üzerinde ise, gelinlik yerine mini etek bir elbise bulunmuştu. Nikâh merasimi başlamış birbirlerine bağ Prensesse olarak mandalarından çıkmıştı. Brigitte yaşını 33, Von Opel de 33 olarak yazmışlardır.
Nikâh merasiminde Von Opel'in ayağında beyaz mokasen, beyaz pantolon, beyaz bir gömlek, lâcivert kravat ve lâcivert spor ceket vardı.
Brigitte'in üzerinde ise, gelinlik yerine mini etek bir elbise bulunmuştu. Nikâh merasimi başlamış birbirlerine bağ Prensesse olarak mandalarından çıkmıştı. Brigitte yaşını 33, Von Opel de 33 olarak yazmışlardır.
(Devamı Sa. 7 Sü. 2 de)

Şekil 168: 15 Temmuz 1966- Hürriyet gazetesi

5. Günümüzdeki haber başlıklarına ilişkin neler söyleyebilirsiniz?

1980'lerin ikinci yarısından sonra özel televizyonların yayına başlamasının basılı gazeteleri büyük ölçüde etkilediği görülüyor. Televizyondaki popüler kişiler,

televizyon dizileri gazetelerde haber olarak başköşeyi işgal etmeye başlıyor. Haber başlıkları kısalıyor ve genellikle televizyona gönderme yapan başlıklar atılıyor. 2000'li yıllarda sosyal medya ve internet gazete içeriklerinin bir kez daha dönüşüme uğramasına neden oluyor. Bu kez de internet gazeteciliğindeki başlıkların basılı gazeteleri de etkilediği görülüyor. İnternette "tık" alma çabası nedeniyle bilmece gibi başlıklar atılması basılı yayınlara da sızıyor. Örneğin "O ülkede gene şu oldu" ya da "O kişi gene ortaya çıktı" gibi başlıklar. Okur tıklasın da O ülkenin ya da o kişinin kimliğini öğrensin diye.

Günümüzdeki gazetelerin artık tekelleşmiş ya da iktidar organına dönüşmüş olmaları nedeniyle çoğu zaman aynı manşetle çıkmalarına yorum yapmayı gereksiz buluyorum.

6. 1945'ten günümüze haber başlıkları arasında farklılıklar var mı?

Elbette zaman içinde kullanılan dil ve teknoloji nedeniyle çok büyük değişiklikler oldu. 1940'ların tek parti dönemindeki gazete başlıklarında kullanılan dili günümüz gençlerinin anlaması mümkün değildir. Başlıklar uzun, ağdalı bir dille yazılmış ve kaçınılmaz dizgi hatalarıyla doludur.

7. Size göre haber başlıkları ve haber dilinin değişimi hangi yıldan sonra gerçekleşti? Bu değişimin iyi ve kötü tarafları neler oldu?

Haber dili ve haber başlıklarının değişimi yıllar içinde süregelen bir oluşum. Bu oluşum Türkiye'deki siyasal gelişmelere, teknolojinin sürekli yenilenmesine, gazetelerin okur olarak hedefledikleri kitlelere koşut olarak sürmektedir. Bugün gazete okuru sayısı artan nüfusa karşın cumhuriyet döneminin en düşük düzeyini temsil ediyor. Bu açıdan kalite, güvenirlilik, bilgi edinme hakkı açılarından gazetelerin en tartışmalı dönemi yaşadıkları şaşırtıcı, beklenmeyen bir olgu değil.

3.5.4. Ahmet Özdemir

1. Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

1948 yılında Sivas Şarkışla'da doğdum. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümü mezunuyum. Tarih bölümünden sertifikam var.

1969 yılında musahhih olarak Her Gün'de gazeteciliğe başladım. İstiklal, Hürses, Özgür, Orta Doğu gazetelerinde yazı işleri ve genel yayın müdürü olarak çalıştım.

Burhan Felek Hizmet Ödülü ve birçok ödüller kazandım. Çoğunluğu TRT'de olmak üzere "Folklor Penceresi", "Cönklerden Günümüze Halk Şairlerimiz", "Cumhuriyetimiz Şiirimiz", "Geleceğimizi Aydınlatanlar", "Bir Şiirdir Yaşamak", "Bir Türküdür Yaşamak", "Ozanların izinde", "Türkü Sevdalıları", "Türkülerle Yaşamak", "Yadımıza Düşenler" gibi birçok radyo, televizyon program dizilerinin metin yazarlığını yaptım. Oyunlarım TRT'de yayınlandı. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ve Basın İlan Kurumu'nda Denetleme ve Yönetim Kurulu Üyeliği yaptım. İstanbul gazetesinde köşe yazarlığı ile birlikte, çeşitli dergi ve internet sitelerinde yazın hayatımı sürdürmekteyim.

5'i roman ve öykü, 3'ü şiir, 28'i biyografi, araştırma, derleme, 24'ü araştırma, inceleme, derleme; 16'sı çocuk, 5'i radyo tiyatrosu, 3'ü tiyatro, 10'u güldeste olmak üzere yayınlanmış 90'ın üzerinde kitabım bulunuyor.

2. Gazetecilik mesleğine ne zaman ve nerede adım attınız? Hangi yayın kuruluşlarında çalıştınız? Kaç yılına kadar mesleğinizi sürdürdünüz?

1969 yılında gazetecilik mesleğine adım attım. Her Gün gazetesi, İstiklal, Hürses, Özgür, Ortadoğu, Bizim Gazete, İstanbul gazetelerinde çalıştım. 50 yıldan beridir gazetecilik yapıyorum.

3. Gazetecilik yaptığınız yıllarda gazeteciler daha çok alaylı mıydı yoksa eğitimli miydi? Bu gazeteciler alaylıysa hangi meslekten geliyorlardı?

İlk yıllarda alaylıydı. Sonradan mektepliler aramıza katılmaya başladı. Alaylılar içinde tek tük öğretmen vardı.

4. Gazeteciliğe başladığınız yıldaki haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklılıklar var mı? Bu farklılıkların neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Eskiden haber başlıkları, haberin içeriğinin özetinin özetiydi. Özeti ise başlık altına çıkarılan bir iki kademede çıkarılan haber spotlarıydı. Haberi okumaya zamanınız

olmasa bile haberin başlığı ve spotu size içeriği anlatırdı. Saptırma ve çelişki yaratmazdı. Giderek biraz da reyting kaygısıyla duygu sömürüsü zirve yaptı. Üzüntü, sıkıntı, tehlike, yıkım, felaket ya da şok algısı yaratacak başlıklar atılmaya başladı. Bu başlıklara aldanarak gazeteyi okuyanlar, çoğu zaman haber içeriğinin başlıkla ilgisini çözmeye çalışıyor. Reklam diline benzer başlıklar atılıyor. Netice itibariyle kendinin veya içeriğin reklamını yapıyor.

5. Size göre haber başlıkları ve haber dilinin değişimi hangi yıldan sonra gerçekleşti? Bu değişimin iyi ve kötü tarafları neler oldu?

Şu yıl demek bizi yanılgıya düşürür. Ancak ilk dönüm noktasını televizyonun hayatımıza girmesiyle, ikinci dönüşümün renkli ve çok kanallı olmasıyla başladığını söyleyebiliriz. En son dijital medyanın hayatımızın bir parçası haline gelmesini ekleyebiliriz. Yetmişli yıllardan itibaren, hikâye bileşik zaman kipli anlatım tarzı, görüntülü medyaya özenti ile üçüncü şahıs ağırlıklı geniş zaman kipli anlatıma döndü. Buna iyi veya kötü oldu diyemeyiz. Üretilen mala alıcı varsa, dönüşüm kaçınılmazdır.

Başlık, okura ne sunulacağı hakkında fikir veren ve okuyucunuzun neden okumaya devam etmesi gerektiğini gösteren yani içeriğin temel unsuru. Doğal olarak ilgi çekici, çarpıcı, merak uyandırıcı olacaktır. Günümüzde bir yanda anında ve canlı yayınlarla haber verilirken, siz arkadan bir gün sonra gelecek haberinizin okunması için buna mecbursunuz. Başlığınız merak uyandırıcı bir nitelikte değilse sizden önce canlı yayınla aktarılmış içeriklerde hiçbir şansınız kalmaz. Kaldı ki elinde cep telefonu veya küçük bir fotoğraf makinesi olan her vatandaşın gazeteciliğe soyunduğu ortamdasınız. Ama "şok"lu o merak uyandırma dozunu da ölçülü kullanmayı tavsiye edebiliriz.

3.5.5. Tümer Argın

1. Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

1935 yılında Niğde'de doğdum. 6 yaşında Ankara'ya göç ettik. Babam terziydi, annem ev kadını. 4 kardeşiz, en büyükleri benim. 1960 yılında Ankara'daki Zafer gazetesinde gazeteciliğe başladım. İhtilal olduktan sonra gazete kapandı. Ardından Ulus Adalet, Son Havadis gibi çeşitli gazetelerde çalıştım. Bir dönem Gazeteci Hıncal Uluç'la

beraber Ankara'da açtığımız Delta Ajans'ta reklamcılık da yaptım. 1973 yılında Abdi İpekçi'nin davetiyle Milliyet'e geldim. Babıali'de ilk grafik servisini kurdum. Gazetenin ilavesini hazırladım. Aynı zamanda İstanbul Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda iki sene mizanpaj dersi verdim. Sonra Milliyet'ten Güneş gazetesine geçtim. Güneş'in ilk sayılarını çıkarttım. 1 sene de orada çalıştım. Sonra yine Milliyet'e döndüm, orada bir süre daha çalıştım. Hürriyet'in bünyesinde çıkan Gazete isimli bir gazeteyi sıfırdan hazırladım. O gazete bir sene falan çıktı, sonra kapatıldı. Milliyet'in ilavelerine bakan kişi olarak çalıştım. Sonra yine Hürriyet'in içinde Son Havadis gazetesini hazırladım. Gazetecilik yaşamım 2000 yılında son buldu. Gazetenin mutfağını bilen biriyim. Muhabirlik ve sayfa dizaynı yaptım, karikatür çizdim. Birçok ödülüm var, Ankara ve İstanbul Gazeteciler cemiyetlerinden… Simavi ödülüm var ayrıca, birkaç defa en iyi sayfa ödüllerini de aldım.

2. Eğitim durumunuza ilişkin bilgi verebilir misiniz?

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdim. 1956 yılında ailemin isteğiyle bu fakülteye girdim, 1960 yılında mezun oldum. Hukukla ilgili hiçbir işte çalışmadım.

3. Gazetecilik yaptığınız yıllarda gazeteciler daha çok alaylı mıydı yoksa eğitimli miydi?

Ben, alaylı olarak gazetecilik yaptım. Gazetecilik mesleğine başladığım yıllarda, 1960'larda, ortaokul mezunu bile muhabir vardı. Gazetecilik usta çırak mesleğidir. Uygulama yapmadan, tahta masalarda bu meslek öğretilmez. Önce bir ustayla işi öğrenmeniz gerekir. Ustaların gözetimi altında belli bir süre mesleği yaparsanız. Sonrasında bir bakmışsınız ki gazeteci olmuşsunuz. Dolayısıyla gazete havasını solumadan gazeteci olunmaz.

4. Gazeteciliğe başladığınız yıldaki haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklılıklar var mı? Bu farklılıkların neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Bir habere başlık atılmadan önce haber baştan sona haber okunur. Haberden anladığını, okuyucuya aktarmak istediğini başlık olarak atarsın. Yani habere bir yorum

yaparsın ve ortaya bir başlık çıkar. Bir diğer yöntem de haber metninin içinden çıkarılan bir cümleyi başlık olarak atmaktır. Bilhassa Abdi İpekçi gibi eski gazetecilerin yöntemi buydu. Gazetelerde muhabir geçici başlık atar. Esas başlığı ise redaktörler atar. Sonrasında yazı işleri müdürüne onaylaması için gönderilir. Yazı işleri müdürü onaylarsa sayfa düzenleyen kişiye haberi gönderir.

1960'lı yıllarda haber başlıkları uzundu, haberin yarısı başlık olarak kullanılırdı. Okuyucunun haberi anlaması için uzun başlıklar atılırdı. Sonradan yavaş yavaş başlıklar kısalmaya başladı. Günümüzde çok üstün körü başlıklar atılıyor. Başlık atmak bir sanattır, çok tecrübe gerektirir. Üst başlık ile alt başlık arasında bir uyum olması gerekir ama bazen üst başlığın ve alt başlığın kendi başına bir manası olmalı. Yani uyum çok önemli başlık atarken… Haberin yarısını spot yaparsan da üçkağıtçılık yapmış olursun. Haber başlıklarının ilgi çekmesi gerekiyor, ama çok abartılı olmaması lazım yalancı çıkmamak için. Benim için haberde resim altları çok önemlidir. Resim altı yoksa ben onu resim, gazeteyi de gazete kabul etmem. Günümüzdeki gazetelerde resim altları yok.

5. Size göre haber başlıkları ve haber dilinin değişimi hangi yıldan sonra gerçekleşti? Bu değişimin iyi ve kötü tarafları neler oldu?

Haber başlıkları, ofset baskının 1980'lerde ortaya çıkmasıyla değişmeye başladı. Ofsetin gelmesiyle baskı hızlandı. Ben Hürriyet gazetesinden ayrıldığımda tirajı 750 bindi, günümüzde ise 50-60 bin… Dolayısıyla tiraj düştü. Gazetenin okur profili de çok önemlidir. Okur profilin yaşlıysa puntoyu 10, gençse 8 yaparsın. Bunun yanında gazete sahiplerinin de değişmesi etken. Eskiden gazete sahipleri gazeteciydi, dolayısıyla gerçekten gazetecilik yapılıyordu. Ne zamanki gazete patronları değişti haber başlıkları da yozlaşmaya başladı.

1940'larda o zamanın kıt teknik imkanlarıyla gazeteler çıkarılıyordu. 1960'larda üniversite mezunu çalışanın olmaması sebebiyle gazetelerde birtakım dil bilgisi hataları yapılabiliyordu. Okuyucunun da eğitim durumu yüksek olmadığı için bu hataları anlamıyordu. Günümüzde imkan fazlalaştı, gazeteciler daha eğitimli oldular ama bu sefer de gazetelerde patron yapısı değişti.

3.5.6. Caner Gören

1-Öncelikle sizi kısaca biraz tanıyabilir miyiz?

1954 Eskişehir doğumluyum. 18 yaşıma kadar Eskişehir'de yaşadım. Sonrasında üniversite eğitimim için Ankara'ya gittim ve bir daha da geri dönmedim. 1978 yılında, henüz 23 yaşında bir öğrenciyken, Anka Ajansı'nda gazeteciliğe başladım. O dönem Anka Ajansı'nın kadrosunda Uğur Mumcu, Altan Öymen, Uluç Gürkan, Ahmet Tan vardı. Benim büyük ağabeyimin Altan Öymen ile bir tanışıklığı vardı, ona beni tavsiye etmiş. 1978 yılından 1979 yılının Mart ayına kadar Anka Ajansı'nda çalıştım. Aynı ayda Anadolu Ajansı'na geçtim. Yine tandık vasıtasıyla oldu bu. 1996'da Anadolu Ajansı'ndan da emekli oldum. Emekli olduktan sonra iki yıla yakın Reuters Ajansı'nda çalıştım. E TV isimli Antalya kaynaklı bir televizyon kanalının meclis haberlerini yaptım. Dolayısıyla 2003 yılına kadar sürekli bir yerlerde çalıştım.

2. Eğitim durumunuza ilişkin bilgi verebilir misiniz?

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksekokulu mezunuyum.

3-Gazetecilik yaptığınız yıllarda ve önceki yıllara gazeteciler daha çok alaylı mıydı yoksa eğitimli miydi?

Basın Yayın Yüksekokulu'nun ikinci sınıfında okurken, 1978 yılında, Anka Ajansı'nda çalışmaya başladım. Benim gazeteciliğe başladığım yıllarda gazeteci denilince edebiyatçı anlaşılıyordu. Cümle kurmasını iyi bilen, diksiyonu düzgün kişilerdi gazeteciler. O dönemlerde gazeteciler arasında alaylı ve mektepli sayısı ise yarı yarıyaydı. Anka Ajansı'nda çalışırken Teoman Eren ve Uluç Gürkan bana hem mektepli hem de alaylı olmam için tavsiyede bulundu. Ben de mektepli olarak başlamama rağmen sonrasında bir alaylı gibi gazeteciliğin her alanında çalıştım. Yeri geldi karanlık odayı bile temizledim. Yani sadece fotoğraf çekip haber yazmadım.

4-Gazeteciliğe başladığınız yıldaki haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklılıklar var mı? Bu farklılıkların neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Başlık haberin en kısa özetidir. Başlık bulmak, gazetecilikte çok zor bir iştir. Bu sebeple gazeteciler, başlık bulurken aralarında yardımlaşır. Zaten bu sebeple basın bürolarında masalar arasında duvarlar yoktur. Başlık bulma ile ilgili bir anımı anlatayım size. Almanlar, Ankara'nın çöpünü araştırmak için gelmişlerdi. Bu habere, en kısa ve en etkili şekilde 'Çöpümüz görücüye çıktı' şeklinde başlık attım. Bulduğum bu güzel ve ilgi çekici başlıktı. Bu başlık sayesinde yarım maaş ikramiye almıştım.

1980'li yıllardan sonra Türk basınında yer alan başlıklarda deyimler, kelime oyunları ve sıfatlar sıklıkla kullanılmaya başlandı. Özellikle günümüzde başlıklar kısaldı, anlaşılır ve haberi iyi özetler hale geldi.

Bunun yanında eski haber başlıklarında zaman ifadeleri sıklıkla yer alırdı. Günümüzdeki haber başlıklarında ise zaman ifadeleri yer almıyor. Bu da eski haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasındaki farklılıklardan biri.

5-Size göre haber başlıkları ve haber dilinin değişimi hangi yıldan sonra gerçekleşti? Bu değişimin iyi ve kötü tarafları neler oldu?

1970'li yıllarda yapılan kongre neticesinde İsmet İnönü'nün yerine Cumhuriyet Halk Partisi'nin başına Bülent Ecevit geçti. Ecevit'in partinin başına geçmesinden sonra Türkçeleştirme çalışmaları başladı, haber başlıkları ve haber dilindeki ağdalı kelimeler gitti. Milli Eğitim Bakanlığı'na verilen talimatla okul kitapları Türkçeleştirildi. Olanak ve olasılık gibi kelimeleri Ecevit hem kendisi kullandı hem de halka kullandırttı. Muvaffakiyet yerine başarı; tayyare yerine uçak kelimesi kullanılmaya başlandı. Bu kelimeler tuttu ancak taarruz yerine saldırı kelimesi çok tutmadı. Buna karşın Türk Dil Kurumu'nun yaptığı sadeleştirmenin yüzde 90'ının tuttuğunu söyleyebiliriz. 1980'li yıllarda ise Turgut Özal iktidarıyla beraber gazetecilik arabeskleşti. Bu habercilik, tiraj kaygısıyla yaygınlaştı. Böylelikle sokak dili yani argo Türk haber diline girmeye başladı. Yine magazinleşme de bu dönemde Türk basınına girdi. Dolayısıyla haber başlıkları ve

haber dilindeki değişim, 1970'lerde başladıysa tam anlamıyla etkisini 1980'li yıllarda görmekteyiz. Ben yaşanan tüm bu değişimi olumlu buluyorum.

3.5.7. Ahmet Çitoğlu

1-Eski haber başlıkları ve haber dili ile günümüzdeki haber başlıkları ve haber dili arasında farklılıklar var mı? Bu farklılıkların neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Türk basınında sayfa düzeni yani mizanpajda haberlerin yerleştirilmesi, okurların dikkatini çekecek yazım şekilleri tarihsel bir girişime uyarlanacak olursa çeşitli farklılıkların ortaya çıkacağı görülecektir. Medyamız 1940-50 dönemleri içinde birinci sayfa haberlerinde klasik havadis (haber) türüne sadık kalmış, her gazete ağır başlı, vakur görünümü yayın prensipleri olarak benimsemiştir. Haberlerin kalıplaşmış bir düzeyde kalmasına özen gösterilmiştir. Özellikle haberlerde resmi bir dil kullanıldığı izlenimi fark edilmektedir. Haberlerin içeriği detaylandırılmadan özel malumat şeklinde takdim edilmiştir. Ankara'dan veya başka yerden verilen haberlerin başına kaynağını belirten ibarelerin rumuz olarak konması da gerçekleştirilirdi. O dönemlerde 2. Dünya savaşına ait haberler çokça yayınlanırdı. Bunlar okurların merak ettiği konuların başında geliyordu. Gazete tirajlarının bu haberlere göre artış sağladığı da bir gerçekti. Resimler dünya ajanslarından temin edildiği oranda haberlerin inanırlığı artardı. Haber dilinin resmi ifade kalıpları içerisinde teferruata gidilmeden verilmesi ile okurlar da özet bilgilere sahip olurlardı. Yukarıda da işaret edildiği gibi gazeteler ağırbaşlı, ciddi bir yayın beğenisini korumak için bu monoton sayfa düzeni ve dizaynını uzun yıllar devam ettirmişlerdir. Savaş sonrası demokrasi ortamına geçilmesi dönemi olan 1950'li yıllar itibariyle haberlerin takdiminde, ilgi ve merak uyandırıcı başlıklarla haber sunumu, basınımıza yeni bir soluk getirdi. Haberlerin boyutları genişletildi. Okurların dikkatini ve heyecanını gazetede toplayabilmek için haber başlıklarında yeni bir şekil (stil) denendi. Önceki dönemlerde **''Vekiller Heyeti Toplandı''** şeklinde sunulan haber başlığı yerine **''Mecliste hararetli toplantı''** türünde okurlara parlak ve ilgi çekici değişim sunuldu. Ayrıca haber başlıklarında blok dönemine geçildi. Yani bu bir yenilikti. Ancak başlıkları haberin ifade ve anlamını bozmadan bloklamak hayli ustalık ve bilgi gerektiriyordu. Bazen bir harf ayarlamak için eş anlamlı kelimeyi bulmakta zorlanma oluyordu. Bu da

yazı işleri müdürü veya görsel yönetmenin buluşuna bağlı kalıyordu. Bülten sunumu havası içinde önceleri benimsenen haber türleri özellikle başlık türleri daha esprili kullanılmaya başlandı. Tabii ki gazetecinin ve basın yayın yöneticilerinin hak ve sorumlulukları çerçevesi içinde olmalı idi bu çalışma. Halkın haber alma özgürlüğüne hizmet eden gazeteci sorumluluklarını da yerine getirecekti, getirmek zorundaydı.

2-Size göre haber başlıkları ve haber dilinin değişimi hangi yıldan sonra gerçekleşti? Bu değişimin iyi ve kötü tarafları neler oldu?

Gazeteler son yüz yıl içinde büyük değişiklik yaşamıştır. Özellikle 2. Dünya savaşı sonrası kağıt kalitesi, mizanpaj ve baskı teknolojisinde bir hayli ilerleme kaydedilmiş olup okuyucu beğenisine karşılık verilmiştir. 1950'li yıllarda geçirilen kurşun dönemi 65-70'lere kadar sürmüştür. Dizgiler kurşun harflerle matris denilen karton kalıplara aktarılarak baskı makinelerine takılırdı. Bir hayli uğraş isteyen bu operasyon sektörde, çalışanlar için zehirlenme tehlikesini taşıyordu. Kurşun sayfaların teknik yapımı mürettip denilen kişiler tarafından üstlenirdi. Bu zor işlemin ardından ofset baskı devreye girdi. Tifdruk baskı, onun yanı sıra devasa baskı makineleri gazetecilik ve matbaacılıkta ileri bir adım olarak gelişmeyi sürdürdü. Gazeteler halkın yegane haber alma kaynağı idi. O nedenle pek çok gazete ve dergi yayın hayatına girmişti. Ta ki internet denilen süper gelişimin ortaya çıkışına kadar... Günümüz gazeteciliği artık televizyon ve internet gücüne karşı koyamıyor. Kağıt sıkıntısı da ekstra bir engel olarak karşılarına çıkınca yıkım başlamıştı. Tiraj düşüşleri pek çok gazetenin sonu oluyordu. Bu gazete enflasyonu içinde kaçınılmazdı. İşte bu arada kuponlu gazeteler okuyucuya hediye yarışına girerek rekabeti marketçiliğe taşıdılar. Promosyon dönemi başladı ancak teknoloji büyük bir engeldi gazeteler için. Basın camiası kendi sayfaları içinde yaptığı değişikliklerle bir çıkış arıyordu. Haber dilinin yanı sıra haber başlıklarını değiştiriyor, fotoğraflara takla attırıyordu. Bazı yayınlarda özellikle spor ve magazinde fotoğraf kareleri, yazı, başlık, ikinci ve üst başlık, kutular, hatta resim altları ve oklar ile adeta boğuluyordu. Bu değişimin ardında gelişen teknoloji ve bilgisayar çağına karşı koyamayışın izleri yatıyordu. Düşüş, tiraj kaybı kesin ekonomik değildi. Okuyucu kendisini ilgilendiren haberlere itibar ediyor, beğendiği başlıklarla zenginlik kazanan haberleri okuyordu. Zaten gazete sorumlularının hedefinde de bu vardı ve olmalıydı.

Gazeteyi önce kimlere, hangi kesime sattığını bilmek gazeteciliğin ön şartı idi. Yani okuyucu seviyesi, standardı düşünce önceliği olmalıydı. Bir müdür veya görsel yönetmenin özen göstereceği başlık nasıl olmalı. Ünlü fotoğraf sanatçısı Ara Güler röportajında hangi başlık ilgi çeker? Siz karar verin. İzzet Çapa'nın bu röportajı hayli ses getirmişti.

"Ara Güler 77 yaşında''

Ancak görsel yönetmenin verdiği başlık daha iç açıcı idi.

"ARA'dan 77 yıl geçti''

Birkaç örnek daha…

"Spor'un ANA'sını ağlattık!''

"Havlayan bavul vurgunu''

"Tatil için en lezzetli adresler

Bu tip başlıklar ne kadar artarsa gazetelerin ömrü de o kadar uzun olur diyoruz. Yoksa ne sosyal ne de ekonomik şartlar gelişimi önleyemez.

3.5.8. Süleyman Boyoğlu

1-Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

1955 yılında Erzincan-Refahiye'de doğdum. İlkokul birinci ve ikinci sınıfı doğduğum Bahasor Köyü'nde okudum. Üçüncü sınıfa geçtiğimde yarısı İstanbul'da olan ailemle buluştuk. Esenler-Ayvalıdere İlkokulu'nda eğitimime devam ettim. Esenler Ortaokulu'ndan sonra Sultanahmet Ticaret Lisesi'ni bitirdim. 1980 yılında İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne bağlı Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'ndan (Şimdiki adı Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi) mezun oldum.

2-**Gazetecilik mesleğine ne zaman ve nerede adım attınız? Hangi yayın kuruluşlarında çalıştınız? Kaç yılına kadar mesleğinizi sürdürdünüz?**

Üniversite sınavlarını kazandığımda bir şirkette çalışıyordum, işimi bırakmadım; hem okudum hem de çalıştım. 1980 yılı mezunu olmama karşın, mesleğe okulumu bitirir bitirmez başlayamadım. Nedeni de; çalıştığım iş yerinde beş yıllık bir emeğim vardı. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi oldu. Darbe olunca askeri yönetim kıdem tazminatlarını dondurdu. Kıdem tazminatı alabilmek için ya askere gitmek gerekiyordu ya da yaştan dolayı emekli olmak gerekiyordu. Yedek subaylık için askerlik şubesine başvurdum. İki buçuk yıla yakın bir beklemeden sonra 1983 yılı Mart ayında "Dört aylık kısa dönem askerliğe" alındım. Askerlikten sonra Milliyet gazetesine muhabirlik yapmak için başvurdum. Başka gazetelere de başvurdum, ancak bir yanıt alamadım. Çünkü gazetelerde hâlâ "ahbap-çavuş" ilişkisi sürüyordu. Mutlaka bir tanıdık bulmak gerekiyordu.

İnat etmiştim; mutlaka gazetecilik yapacaktım. Daha önce yaptığım muhasebe işini yapmamaya kararlıydım… Kararlıydım, ama çaldığım kapıların hiçbirisi açılmıyordu… Ta ki gazetecilik okulundan arkadaşım olan ve Hürriyet gazetesinde çalışan Vahap Munyar'ın telefonla; "UBA'da (Ulusal Basın Ajansı) çalışmak ister misin?" diye aramasına kadar… Nihayet beklediğim güzel haberi almıştım; adeta uçarak gittim Cağaloğlu'na… UBA'da muhabir olarak başladığımda 24 Mart 1984 tarihinde yapılan yerel seçimlere günler vardı. Benden tecrübeli ve iyi bir muhabir olan Nihan Gönenç adlı muhabir arkadaşla Doğru Yol Partisi (DYP) İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayı Hüsamettin Cindoruk'un Zeytinburnu'ndaki mitingini izleme görevi verildi. UBA'da bir buçuk yıla yakın (Bunun 4-5 ayı kadrosuz) çalıştıktan sonra, 1986 yılı Aralık ayında Anadolu Ajansı (AA) İstanbul Bölge Müdürlüğü'nde muhabir olarak işe başladım. AA'da emekli olduktan sonra Dünya gazetesi istihbarat servisinde görev yaptım. Üç yıla yakın da Cumhuriyet gazetesi haber merkezinde çalıştım. Cumhuriyet gazetesinde işten çıkarıldım, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nde (TGC) Basın Senatosu Genel Sekreterlik görevine getirildim. Cemiyet'in yayın organı Bizim Gazete'de uzun yıllar "Medya Notları" köşesi hazırladım. TGC Başarı Ödülleri Ön Seçici Kurul Koordinatörlüğü yaptım. Yani 2013 yılı Nisan ayına kadar bir fiil gazetecilik mesleğinin içinde oldum. Cemiyet'te çalıştığım süre içerisinde Babıâli'nin "Vasfiye Ablası" Vasfiye Özkoçak'ın, spor yazarı Doğan Koloğlu'nun hayatını yazdım. Bir de gazeteci anılarından oluşan "Hazandan Önce Babıâli" kitabını kaleme aldım…"

3-Gazetecilik yaptığınız yıllarda gazeteciler daha çok alaylı mıydı yoksa eğitimli miydi? Bu gazeteciler alaylıysa hangi meslekten geliyorlardı?

Ben mesleğe başladığımda gazetelerde ağırlıklı olarak "alaylı" diye tanımladığımız gazeteciler vardı. Onlar çoğunluk "usta-çırak" şeklinde yetişmişlerdi. Alaylı gazetecilerin büyük kısmı gazetecilik okullarından mezun değildi, hatta birçoğu üniversite mezunu bile değildi… Sanırım 1980'den sonra eğitimli, yani okullu gazeteciler Babıâli'ye damgasını vurmaya başladılar. Tabi eğitimli gazetecilerin mesleğe adım atması, varlık göstermesi kolay olmuyordu. Kaprisler, küçümsemeler, çekememezlik yanında gazetecilik okullarının yetersiz oluşu, pratik yapılmaması gibi etmenler de vardı… Mesleğe başlayan mektepli arkadaşlarımızın çoğunun bir fotoğraf makinesi bile yoktu. Ben şanslıydım çalışırken bir Zenith marka fotoğraf makinesi almıştım. Birkaç sene bu Zenith'le olaylara gittim. TGC'de görev yaparken ve gazeteci anılarını kaleme alırken, görüştüğüm gazetecilerin önemli bir kısmı ortaokul, lise, çok azı da üniversite mezunu idi. Gazetecilik okullarından gelen fazla kimse yoktu… Alaylı gazetecilerin bir kısmı fotoğraf çekmeye, kimileri resim, kimileri de karikatür çizmeye meraklı oldukları için, ama mutlaka bir tanıdıkları vasıtasıyla mesleğe adım atmışlardı. Hâlâ da bu kuralın geçerli olduğunu söyleyebilirim…

4-Gazeteciliğe başladığınız yıldaki haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklılıklar var mı? Bu farklılıkların neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Gazeteciliğe başladığımda gazetelerin, dergilerin ve ajansların hemen hemen hepsi Cağaloğlu'ndaydı, sadece Tercüman Cevizlibağ'daydı. Bir de yayın hayatına 1985 yılında başlayan Sabah gazetesi Mecidiyeköy'deydi. Gazetelerin önemli bir kısmı hâlâ 12 Eylül'ün baskı ve korkusunu yaşıyordu çünkü Türkiye olağanüstü bir dönemden geçmişti. Beğenmesek, yeterli bulmasak da demokrasiye doğru adımlar az da olsa yeni yeni atılıyordu. 1983 yılında genel seçimler, 1984 yılında da yerel seçimler yapılmıştı… Yalnız başta sendikalar olmak üzere, baskı grupları üzerindeki baskılar henüz kalkmamıştı. İşçiler grevli, toplu sözleşmeli hakları yeniden elde ediyorlardı. Bu haberler gazete sayfalarında kısa kısa da olsa ancak yer buluyordu. Önceleri daha çok işverenlerin sesi duyuluyordu… Bütün dünyada "yenidünya düzeni" işliyordu. Kar hırsı ve üretmeden

tüketim bütün dünya ülkeleri ve ülkemizde hakim olmaya başlamıştı. İktidarda Anavatan Partisi (ANAP) vardı. Lideri Turgut Özal başbakandı. Özal kendisine muhalefet eden gazeteleri ağır bir şekilde eleştiriyor; "Türkiye'de 2,5 gazete bırakmakla" tehdit ediyordu. Özellikle de hükümetin icraatlarını eleştiren Cumhuriyet gazetesini hedef alıyordu. Ancak geldiğimiz noktada 12 Eylül'ün baskıcı ortamını ve sonrasını aratmayan durumları daha çok yaşıyoruz. İktidar yanlısı gazetelerin çok zaman "ortak başlıkla" çıktığına şahit oluyoruz. Bu duruma sebep sadece siyasiler mi? Tabi ki değil, gazete patronlarının da büyük günahı var… 1980 sonrası bazı gazeteler Kenan Evren, bazıları Turgut Özal yanlısı, bazıları Tansu Çiller, bazıları Mesut Yılmaz yanlısı oldu. Bu yetmiyormuş gibi hükümetler kurup, hükümetler düşürmeye kalkıştılar… Aileden gelen gazete patronluğu el değiştirmeye, holdinglerin eline geçmeye başladı. İlk önce Naci Karacan'ın Milliyet gazetesi, ardından da Sedat Simavi'nin Hürriyet gazetesi holding patronlarının eline geçti. Sağ tandanslı Tercüman ise patronu Kemal Ilıcak'ın ölümünden sonra tutunamadı… Gazetecilerin anlatımlarında gazete başlık ve içeriklerine 1990'lı yıllara kadar gazete patronlarının pek müdahale etmedikleri görülüyor. Ancak bu tarihten sonra gazetecilerin de yöneticilerin de iktidar ve hükümetlere yakınlıklarına göre tavır değiştirdikleri fark ediliyor. Benim mesleğe başladığım yıllarda 12 Eylül'ün getirdiği yozlaşmayla magazin gazeteciliği ön plandaydı. Fikir gazetelerinden çok, spor ağırlıklı gazetelerle açık seçik fotoğrafların birinci ve arka sayfalarda yer aldığı gazeteler tiraj patlaması yapıyordu. Hatta bazıları bir milyonu buluyordu… Silikleştirilen ve baskıdan bunalan insanlar bu fotoğraflara baktıktan sonra buruşturup gazeteyi çöpe atıyorlardı. Bu duruma tabi ki gazete patronlarının devletten ihale almak için adeta yarışıyor olmaları sebepti. Suya sabuna dokunmadan, iktidarı kızdırmadan yayıncılık yapma hedeflenmişti… TRT'den sonra ilk televizyon kanalı olan "Star TV", ardından "Kanal-6" kuruldu ve yayın hayatına başladı, ancak bu kanallar bana göre yazılı basını fazla etkilemedi. İnsanlar kolay kolay yazılı basından vazgeçemiyordu. Eline kitap, dergi, gazete alıp okumak daha cazipti. Sonra pıtrak gibi televizyon kanalları çıktı; toplumu yozlaştırma hızlandı. Düzenli ne kitap ne dergi ne de gazete okuyan kaldı. Üniversitelerde eğitim lise düzeyine çekildi. Geçmişte yaşanan acı olaylardan dolayı okullarda hiçbir şeye karışmamaları istendi. Karışanlarda sürüm sürüm süründürüldü; gözaltına alındı, hapse atıldı, katledildi. Okuyan, sorgulayan gençlik yerine, lümpen gençlik desteklendi…

3.5.9. Orhan Erinç

1-Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

4 Ocak 1936'da Balıkesir'de doğdum. Özel Gazetecilik Okulu'nu bitirdim. Son Posta (14 Şubat 1957-1962), Yeni Sabah (1962-1963), Cumhuriyet (1963-1981) gazetelerinde muhabir, istihbarat şefi, sekreter ve yazı işleri müdürü olarak çalıştım. Kısa bir süre Gece Postası gazetesinde (1962) genel yayın müdürlüğü görevinde bulundum. Hürriyet gazetesinde (1981-1984) köşe yazarı olarak görev aldım. Türk Haberler Ajansı'nda (1984-1985) genel yayın müdürlüğü, Güneş gazetesinde (1987-1990) dizi yazılar ve araştırma müdürlüğü yaptım. 15 Şubat 1993'de Genel Yayın Danışmanı olarak Cumhuriyet gazetesine döndüm. 3 Eylül 1994'de Genel Yayın Yönetmenliği'ne getirildim. 4 Ocak 2001'de köşe yazarı olarak görev yapmaya başladım. 6 Temmuz 2010'da Cumhuriyet Vakfı Başkanlığı'na seçildim ve Cumhuriyet Gazetesi İmtiyaz Sahipliği'ne getirildim. 8 Eylül 2018 itibariyle Cumhuriyet gazetesiyle ilişkim kalmadı. Aralarında haber (1972), röportaj (1963-1970) , inceleme (1967-1968-1970-1971-1972) dallarında olmak üzere 8 Gazetecilik Başarı Ödülü, Türk Dil Kurumu Basın Dil Ödülü (1976), İstanbul Tabip Odası Sağlık Ödülü (1995), Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Basın Özgürlüğü Ödülü (1997) Türkiye Bilişim Vakfı Bilişim Medya Ödülü (1998), Sevda – Cenap And Müzik Vakfı Onur Ödülü gümüş madalyası (1999) Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü (2009) İ.Ü. İletişim Fakültesi 60.Yıl Onur Ödülü (2010),Çağdaş Gazeteciler Derneği Uğur Mumcu Yaşam Boyu Başarı Ödülü (20 Ocak 2018) de bulunan ödüllerim var. Seçim 1977 kitabını hazırladım. Türk Basınında Cumhuriyet'in 60 Yılı" kitabını (1983) İbrahim Örs ile birlikte yazdım. 1960-1972 yılları arasında haber, röportaj ve incelemelerimden seçtiğim 16 konuyu 1996'daki durumları ile yansıtan "Bir Arpa Boyu" (Mart 1996) , "Medya ile Politika"(Ekim 1996), "Pazartesi Yazıları/Şu Bizim Enayi Defteri" (Aralık 1999) "Demokrasiye Kitakse" (Şubat 2005) "Sıkmabaşın Başağrısı"(Mart 2008) "Medya ve Demokrasi Masalları " (Ekim 2008) , "Atatürk'ün Emniyet Müdürü" (Hazırlayan-2010),"10 KASIM Öncesi ve Sonrası-Atatürk'ün Vefatı "(Hazırlayan-Kasım 2011),"10 KASIM/Atatürk'ün Ardından Ne Yazdılar"(10 Kasım 2015-Cumhuriyet) adlı kitaplarım yayımlandı. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurullarında üyelik (1973-1992) ve

Genel Sekreterlik (1983-1990) görevlerinde bulundum. Türkiye Gazeteciler Sendikası'nda Yönetim Kurulu üyeliği (1970-1972) ve Genel Başkanlık (1989-1995) yaptı. 1998'de Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nde Başkan Yardımcısı, 2001'de Başkan seçildim. Nisan 2013'te aday olmayarak yönetimden ayrıldım. Gazeteciler Sosyal Dayanışma Vakfı Yönetim Kurulunda üye olarak (1980-1992) çalıştım. İ.Ü. Basın Yayın Yüksek Okulu'nda (İletişim Fakültesi) Yüksek Lisans Düzeyinde (1983) "Türk Basınının Ortak Sorunları" , Lisans düzeyinde (1986-1995) "Haber Toplama ve Yazma Tekniği" ile "Basın Ahlakı", İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesinde (2006-2007) "Temel Gazetecilik" dersleri verdim. Basın İlan Kurumu (BİK) Yönetim Kurulu üyeliği yaptım. (2001-2009) TGC adına Basın Konseyi'nin kuruluş çalışmalarına katıldım. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nde (TGC) üç dönemde seçimle 36 yıl, Türkiye Gazeteciler Sendikası'nda da iki dönemde seçimle 9 yıl görev yaptım. Cevat Fehmi Başkut ve Nail Güreli'nin ardından iki meslek örgütünde başkanlık yapan üçüncü gazeteci oldum. Basın Şeref Kartı sahibiyim. Evliyim, iki kızım var.

2- Gazeteciliğe başladığınız yıldaki haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklılıklar var mı? Bu farklılıkların nelerdir, neden kaynaklanmaktadır?

14 Şubat 1957'de başladığım eylemli gazetecilik yaşamım 8 Eylül 2018'de sona erdi. Başladığımda basın aleminde durum, özetle şöyleydi. Yaygın gazete türünde yaklaşık 10 gazete vardı ve bunlardan beşinin resmi sahipleri iş adamlarıydı. Ancak gazeteci gazete yöneticileri, meslek kurallarına aykırı yayın yapılmasına hoş gözle bakmazlar, patronlar da gazeteci ve başyazar patronları örnek almayı yeğlerlerdi. En tepedeki gazeteci ile öteki gazeteciler arasındaki ücret farkı bugünkü gibi çok yüksek olmadığı için yazı işleri müdürlüğü ya da umumi neşriyat (genel yayın) müdürlüğü bırakılamaz bir görev değildi. En önemli başka bir özellik de gazeteciliğin her şeyden önce gelmesiydi. Örneğin ben Demokrat Parti milletvekili Selim Ragıp Emeç'in gazetesi Son Posta'da başladım. Kimi ilgilendirirse ilgilensin haber haberdi. Selim Bey 1979 yılı ağustosunda vefat etti. Mezarı başında öğrendik ki Adnan Menderes (DP Başbakanı) bazı haberler nedeniyle kendisine birkaç kez "teessüflerini" bildirmiş. Selim Bey bir kez bile imada bulunmamıştır.

Başlıklarda birbirini izleyen değişiklikleri şöyle sıralayabiliriz. Haberi özetleyen başlık, haberi yorumlayan başlıklar, yaşamı olumlu göstermeyi ve iktidarı desteklemeyi görev sayanların algı yaratma amacıyla düzenledikleri başlıklar…

Haberi özetleyen başlıktan haberi yorumlayan başlığa geçilmesinde, birinci sayfaların yani gazetenin görünen yüzünün, estetik endişelerle hazırlanır olması da etkilemiştir. Bazen manşet için tek kelimelik yer ayrılması başlığı zorunlu olarak yoruma zorlar olmuştur. Öteki nedenler de şunlar olabilir. İlk olarak, gazeteciliğin kullanılmaya en açık meslek olmasından yararlanılarak önce siyasetin, sonra ticaretin, ardından da din ve tarikatın birinci sıraya çıkmasıyla gazeteciğin son sıraya düşmesi sağlanmıştır. Başka bir deyişle Uğur Mumcu'nun "Medyadan ve siyaset, ticaret üçgeni" olarak tanımladığı durum, son dönemde "Medya, siyaset, ticaret, tarikat karesi"ne dönüşmüştür. İkinci olarak ise bilgisayarları günlük yaşama girmesi ve özel kişilerin bilgi aktarımında kullanılmaya başlanmasının yarattığı ortamda çekici görünenlerin yanı sıra televizyonlarda magazin programlarının ölçümlemelerde önde çıktığı açıklamaları da tiraj kavgası nedeniyle etkili olmuştur. Bu tür haberlerin artması, gazete başlıklarına da kaçınılmaz olarak yansımaktadır. Eskiden "Eğlendirerek bilgilendirme" diye tanımlanan magazin içerik değiştirmiş, neredeyse tüm haberle magazin anlayışıyla bakan gazeteler de yayın yaşamına katılmıştır. Kimi gazetelerde spor bölümlerinde dört büyük kulübe ikişer sayfa ayrılması, ekonomi bölümlerinde de sayfaların çoğaltılması bu alanlarda da magazin haberlerine yer açmıştır. Özellikle halkla ilişkiler kuruluşlarının hazırlayarak ilettiği bültenler de hemen hemen sayfalarda aynen yer alır olmuştur. Yazılı basının reklam pastasından aldığı payın azalması, bu uygulamayı "ilan gelir" umudunu diri tutmanın nedeni yapmıştır. Oysa meslek kurallarına göre, ilan amaçlı haberlere "Bu bir ilandır" ibaresinin kullanılması zorunluluktur. Türkiye'de gazetecilik uzun yıllar boyunca sıkıyönetim ve olağanüstü hal koşullarında yapılmaya çalışılmıştır. Hukuksal tanımından yola çıkarsak sansür yoktur çünkü sansür yazılanların baskı öncesinde denetlenmesini ve istenmeyen bölümlerin çıkarılmasını anlatmaktadır. Ancak sansür yoktur ama iktidar ya da yakınları tarafından uygulanan baskılar ve yasalarla yapılan sınırlamalar nedeniyle otosansür hep geçerli olmuştur. Uluslararası kabul görmüş hukuk kuralları yok sayıldığı için, gazeteciler haberlerini ve yorumlarını, sözcükleri büyük bir dikkatle seçerek aktarabilmektedir. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti başkanlarından yazar Burhan Felek bu

durumu şöyle özetlemiştir. ”Dünyada yazılmayacak haber yoktur. Yeter ki yazmasını bilmeli.”

3- Size göre haber başlıkları ve haber dilinin değişimi hangi yıldan sonra gerçekleşti? Bu değişimin iyi ve kötü tarafları neler oldu?

Değişikliklere kesin tarihler vermek mümkün değildir. Ama bazı satır başları belirlenebilir. Gazeteciliğe başladığım günler ve izleyen yıllarda her bakanlığın matbuat müşavirleri (basın danışmanları) vardı. Görevlerinden biri de gazetelerde yer alan yolsuzluk, usulsüzlük haberleri ile ilgilenmekti. Haber tek sütun bile olsa gazeteye bir açıklama gönderilir; ya yalanlanır ya da” Soruşturma açılmıştır” denilirdi. Bu tür haberler için 1965'te başbakan olan Süleyman Demirel kendisine yöneltilen sorulara “Yazmışsa ne olmuş” ya da “Verdimse ben verdim” yanıtlarıyla haberleri dolayısıyla da gazeteleri etkisizleştirmenin yolunu açmıştır. Turgut Özal başbakanlığında, haberlere yorum katma görevleri dışında kalan muhabirleri atlayarak genel yayın yönetmenleri ve köşe yazarları ile ilişki kurmuş. Onları yorum olanaklarından da yararlanmaya başlamıştır. Böyle köşelerde neresi haber, neresi yazarın yorumu olduğu anlaşılamayan yazılar çıkmaya, bu yazılardan manşetler oluşturulmaya başlanmıştır. Övücülüğü ağır basan bu yazıların başlıkları da doğal olarak yorum olmuştur. Ben bu uygulamayı “Köşe muhabirliği “olarak adlandırmıştım. Bu durum aynı zamanda muhabirliği darbe vurulan bir dönemi de getirmiştir. Yanıtlarımı şöyle bitirebilirim. 1957 ve izleyen iki yıl, eleştiri haberlerini gazeteciler için tehlike yaratan bir konuma dönüştürmüştür. Bu süreçte gazetelerin tercihi polis-adliye haberleri olmuş, bugün dahi anılan kimi mahkumlar gazetecileri hapisten kurtaran kişiler sayılmıştır. Yayın yasakları birbirini izlemiş, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı, Önceki Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün demeçleri bile yasaklanmıştır. Bugünlerde de benzer durumlar yaşandığı söylenebilir. Anayasa Mahkemesi'nin bir süre önceki kararına kadar, yürürlükteki Basın Yasası'na, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi, 3üncü madde olarak basın özgürlüğünün tanımı amacıyla eklenmiş olmasına karşın yayın yasağı kararı almak için mahkemelerce kullanılmıştır. Ayrıca Basın Yasası'nda, yasanın sadece yazılı basını bağladığı vurgulanmışken radyo ve televizyonlarda da yasağa gerekçe yapılmıştır. Bir kez daha vurgulamak gerekirse, gazeteciliği uluslararası geçerli kurallara göre yapmak tehlikeli bir

işe dönüşmüş," Araştırmacı/Soruşturmacı Gazetecilik" ise hem kaynaklara ulaşma, hem de kamuoyuna ulaştırma yönlerinden çok zor ve tehlikeli bir uğraş olmuştur.

3.5.10. Mehmet Şevket Uygun

1-Öncelikle sizi biraz tanıyabilir miyiz?

İsmim Mehmet Şevket Uygun… 1942 doğumluyum. Mesleğe 1958 yılında başladım. Gazeteciliğin her alanında çalıştım. Benim mesleğe başladığım yıllarda muhabir her türlü habere giderdi (spor, yangın, olay vs.) 1975 yılından sonra bu değişti. Her alanın kendine göre bir muhabiri olmaya başladı. Yani spor muhabiri, adliye muhabiri, polis muhabiri, magazin muhabiri şeklinde... Ben de foto muhabiri olarak çalıştım. Haberimi yazar, fotoğrafını çekerdim. Eğer yanımızda bir muhabir yoksa haberi ben yazardım. Fotoğrafları biz basardık, yıkardık, kuruturduk. O zaman gazetelerin araçları yoktu. Uzak yerlerdeki habere dolmuşla giderdik, yakın yerlerdekilere ise otobüsle giderdik. O zamanlar basın kartımız da yoktu. Belediyenin bize verdiği kartı kullanırdık.

2-Nerelerde çalıştınız, kaç yılına kadar bu mesleği sürdürdünüz?

1958 yılında Şehir Gazetesi'nde mesleğe başladım. Ardından Son Posta gazetesine geçtim. 1961 yılında bu gazete kapanınca Ekspres gazetesine geçtim. Bu gazetede 1 sene çalıştıktan sonra Tercüman gazetesine geçiş yaptım. 20 sene orada Tercüman'da çalıştıktan sonra emekli oldum. Sonrasında bir süre çalışmadım. Ardından bir arkadaşım beni Milliyet gazetesine çağırdı, orada çalıştım. Daha sonra Sabah grubuna bağlı şimdilerde kapanmış olan bir gazetede çalıştım. Yani toplam 42 sene boyunca gazetecilik yaptım. 2002 yılında gazeteciliği bıraktım.

3.Eğitim durumunuza ilişkin bilgi verebilir misiniz?

Ben ortaokul mezunuyum. Alaylı olarak başladım. Gazeteciliğe meraklıydım. Fotoğrafçılıkla başladım. İstanbul'da Tanju isimli bir fotoğrafçıda çalıştım. Hoşuma gitmedi orası. Sonra bir arkadaşımın vasıtasıyla gazeteciliğe yöneldim. Arkadaşım beni Şehir gazetesine yönlendirdi.

4-Gazetecilik yaptığınız yıllarda gazeteciler daha çok alaylı mıydı yoksa eğitimli miydi? Bu gazeteciler alaylıysa hangi meslekten geliyorlardı?

Bizim zamanımızda İstanbul Üniversitesi'nde gazetecilik enstitüsü vardı. Üniversiteyi kazanamayanlar genellikle oraya giderdi, yedek subay olsunlar diye. Sonradan iletişim fakülteleri kuruldu. Bizim zamanımızda fakülte mezunu azdı, genellikle lise mezunu vardı. Çoğu kişi çekirdekten yetişmeydi. Edebiyatçılar da vardı. Ahmet Kabaklı, Burhan Felek, Hasan Pulur gibi değerli yazarlar gazetecilik yapıyorlardı. Bunun yanında üniversite mezunları da vardı o dönemde gazetecilik yapan.

Eskiden gazetecilere çok önem verirlerdi. Bir basın toplantısında gazeteciler ön planda olurdu. Basın kartınızla her yere girerdiniz. Telefon, uçak yolcuğu, otel konaklaması bizlere yarı yarıyaydı. Benim gazetecilik yaptığım yıllarda yeni mesleğe başlayan bir muhabir tecrübeli muhabirlerin yanına verilirdi. 3 ay denenirdi, bu 3 ay içerisinde kendini gösterirse kadroya alırlardı. Bizim zamanımızda da gazetecilere büyük paralar verilmezdi. 212 sayılı kanunla bize toplu sözleşme hakkı gelmesiyle iyi para almaya başladık. Tek bir ay çift maaş alırdık. Bu 1985 yılına kadar devam etti. Özal hükümeti zamanında da bu durum yavaş yavaş geriye gitmeye başladı. 1975'ten sonra gazetecilik mezunları gazetecilik yapmaya başladılar.

5-Gazetecilik yapmaya başladığınız dönemdeki haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklılıklar nelerdir?

Benim gazetecilik yapmaya başladığım yıllarda (1958 yılı), yazım hatalı ve eski Türkçe kelime kullanılmış başlılar vardı. 1960'lı yıllarda adliyelerde bile eski kelimeler kullanılırdı. Cumhuriyet gazetesinde çok yaşlı insanlar çalışırdı. O yüzden eski dil kullanırdı. Günümüzde başlıklar kısaldı. Daha iyi oldu. Çünkü eski haber başlıkları cümle gibi uzundu.

6-Size göre haber başlıkları ve haber dilinin değişiminin iyi ve kötü tarafları neler oldu?

Benim gazetecilik yapmaya başladığım yıllarda Hürriyet, Milliyet, Tercüman, Akşam, Cumhuriyet, Yeni Sabah, Son Havadis etkili gazetelerdi. Yeni Sabah'ın sahibi

Safa Kılıçlıoğlu, Hürriyet'in sahibi Sedat Simavi, Milliyet'in sahibi ise Ercüment Karaca'ydı. Turgut Özal zamanında gazeteci patronlar basından çekilmeye başladı. Bu hiç iyi olmadı, çünkü insanlar aydınlanamıyor artık.

Benim gazetecilik yapmaya başladığım yıllarda televizyon da yaygın değildi. Herkes haberleri gazeteden ve radyodan alırdı. Ayrıca eskiden gazetelerde telefoto vardı. Ancak tüm gazetelerde yoktu, sadece Anadolu Ajansı, Hürriyet ve Milliyet gazetelerinde vardı. Bunun yanında Anadolu Ajansı'ndan her saatte bir elle yazılan bültenler gelirdi. Mesela Anadolu'da büyük bir yangın olduğunda Anadolu Ajansı bunu gazetelere bültenlerle servis ederdi. Her yarım saatte bir Anadolu Ajansı'na yazı işlerinden telefon edilirdi, haber var mı diye. Dış haberleri de yabancı ajanslar tüm gazetelere servis ederdi. Ayrıca o zamanlarda foto muhabirlerine 12 pozluk bir rulo film verirlerdi. Bir haber için sadece 2-3 poz kullanma hakkın vardı. Her gittiğimiz işten 2-3 poz çeker 12'yi tamamlardık. Çekerken fotoğrafı diğer kareyi çekmek için beklemek lazımdı, süresi vardı. Çok olayı kaçırdım ben onu beklerken. Dolayısıyla eskiden teknolojik imkanların kısıtlı olması gazetecilik açısından sorun teşkil ediyordu. Teknolojinin gelişmesi bu bakımdan iyi oldu.

3.5.11. Hasan Fehmi Ketenci

1-Öncelikle sizi biraz tanıyabilir miyiz?

Hasan Fehmi Ketenci; 1 Haziran 1946 yılında Rize/Çayeli'nde doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Rize Lisesi'nde tamamladım. Özel Kadıköy Mimarlık Üniversitesi'nde bir yıl üniversite eğitimi almak üzere okuduktan sonra, 1967 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi giriş imtihanını kazanarak Yüksek Resim Bölümü'ne girdim. DGSA beş yıllık eğitimi olan bir akademiydi. 3. Sınıftan mezun oluncaya kadar Temel Sanat Kürsüsü ve Perspektif Kürsü Başkanı Nazimi Yaver Yenal hocamın asistanı olarak görev aldım. Hoca ile derslerin ve imtihanların tümüne girdim. Aynı yıl; Yüksek Dekoratif Sanatlar Bölümü ve Yüksek Grafik bölümünde ihtisas eğitimine başladım. Bir yıl sonra Perspektif Kürsüsü Başkanı Hocamın talebi ile asistanlığı görevini üstlendim, Mezuniyet aşamasına kadar Perspektif Kürsüsü asistanı olarak tüm eğitim süreçleri tamamladım. Beş yılın sonunda mezun olurken, kürsü Başkanı Nazimi Yaver Yenal

Hocam, “Ben emekli olacağım, Kürsüyü sana bırakmak istiyorum, asistanlık jürisine girip yasal asistanlık sürecini tamamla ve bu Kürsünün asistanı ol” dedi. Ama ben bir yıl önceden başladığım gazeteciliği çok sevdiğimi ve gazetecilik yapmak **i**stediğimi söyleyerek talebini reddettim. Akademiden mezun olup; o çok sevdiğim gazetecilik yaşamıma profesyonel olarak ilk adımımı attım.

2-Gazetecilik yaşamınız ne zaman başladı, nerelerde çalıştınız, kaç yılına kadar bu mesleği sürdürdünüz?

Gazetecilik yaşamım, yayın hayatına yeni başlayan Günaydın Gazetesi Kadıköy bürosunda reklam, tasarım yöneticisi olarak başladı. Ardından Şişli bürosunda devam etti. 1972 yılının Kasım ayında Milliyet Hey Dergisi Genel Yayın Yönetmeni olan, Doğan Şener (Rahmet ve saygıyla anıyorum) tarafından çağrıldım. Hey Dergisi Teknik Sekreteri (sayfa tasarımcısı) olarak göreve başladım. 1982 yıl Mart ayına kadar Milliyet Gazetesi eklerinde, Hey Dergisi ve orada yaptığımız birkaç haftalık dergide teknik yönetmen olarak çalıştım. 1982 yılının Nisan ayında yayın hayatına yeni giren Güneş Gazetesi’nin iki günlük ekinde yayın yönetmeni yardımcısı olarak görev yaptım. 1983 yılının Kasım ayında Tele Magazin Dergisi Genel Yayın Yönetmeni olarak çalışmaya başladım. Milliyet Yayınları bünyesinde yer alan müzik, magazin, Gözde Kadın dergilerini yayına hazırladım ve Genel Yayın Yönetmenliklerini yürüttüm. 1992 yılı Şubat Ayı’nda emekli oldum, Milliyet yayınlarından ayrıldım, İnterpress Dergi Grubu Yayın Yönetmeni olarak göreve başladım. 1994 yılının Mart ayında İnterperess Dergi grubundan ayrılıp İntermedya Dergi Gurubu’nu kurdum. Ekonomi, politika ile ilgili birçok dergiyi yönettim. 1996 yılının sonuna doğru aktif gazeteciliğe ara verdim ve Ekinciler Holding ve Şirketleri Yönetim Kurulu’nda iletişim, imaj, reklam/tanıtım danışmanlığına başladım. 2000 yılı sonlarına doğru Habaş Grubu ve Anadolubank Yönetim kurulları İletişim Danışmanlığı’nı yürüttüm. Son olarak; 2006-2010 arası Ekinciler Holding İletişim Danışmanlığı ile iş yaşamıma da ara verdim. Aktif gazetecilik yapmadığım dönemlerde bazı yayın organlarında ve web sitelerinde köşe yazıları yazdım. Halen YeniBirlik adlı günlük ulusal gazetede haftada üç gün güncel konularda köşe yazısı yazıyorum. Bu arada; 1884 Yılında başladığım Üniversiteler (İstanbul, Marmara, Galatasaray, Kocaeli, Yeditepe, İstanbul Aydın ve İstanbul YeniYüzyıl üniversitelerinde yazılı ve görsel yayınlar, dergi yayıncılığı, gazetecilik, sayfa tasarımı, grafik tasarım konularında öğretim

görevlisi olarak ders veriyorum. ‘Yongaların Onbin Yıllık Gizemli Dansı’, ‘Görsel İletişim &Amp; Grafik Tasarımı’ adlı ders kitaplarım bulunuyor.

3-Gazetecilik yaptığınız yıllarda gazeteciler daha çok alaylı mıydı yoksa eğitimli miydi? Bu gazeteciler alaylıysa hangi meslekten geliyorlardı?

Gazetecilik yıllarımın önemli bölümünde hem alaylı hem de eğitimli gazeteciler vardı ama alaylı eğitimi uygulamanın içinde olduğu için, eğitimli olanların da bu alaylı eğitiminden geçmiş olmaları gerekiyordu. İyi bir gazeteci olabilmek için bu şarttı. O dönemlerde eğitimli olarak gelenler, alaylıdan çok şey öğrenmeye özen gösterirlerdi. Şimdiki gibi eğitimli-alaylı ayrımı da yoktu. Her iki grubun birbirlerine çok saygın bir bağlılığı vardı. Alaylılar çok iyi öğreticilerdi. Bu düzen, gazetecilikte bilgisayar teknolojisinin iyice etkin olmaya başladığı 1980’li yılların ortalarında, yavaş yavaş değişmeye başladı. Özellikle özel televizyonların çoğalmasından ve televizyonlarda kanal sayılarının hızla artasından sonra değişmeye başladı. Haber yazım şekli ve haber dili değişti, gazete yapmak kolaylaştı, teknolojiyle birlikte haber formatı da değişti, haber yapmadaki özen zayıfladı, kolay habercilik başladı.

4-Gazetecilik yapmaya başladığınız dönemdeki haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklılıklar nelerdir?

O günlerin gazetelerindeki haberler ile günümüz haberlerini kıyaslamak çok zor. O dönemlerde en zor iş, haber yapmak ve onu beğenilen, yayınlanabilir habere dönüştürebilmekti. Yazı işleri yönetimlerinde; Abdi İpekçi, Çetin Emeç, Güneri Civaoğlu, Nezih Demirkent, Doğan Heper gibi öyle büyük, öylesine zor beğenen ustalar vardı ki, haberi olması gereken format dışında yayın yoluna taşıyamazdınız. Gazete sayfa tasarımcıları da çok önemliydi. Haberin sayfa tasarımına girebilmesi için onların formatına da uygun olması gerekiyordu. Tüm sayfa sekreterleri/tasarımcıları sayfa mizanpajlarını yaparken gelen haberleri mutlaka okurlar ve öyle kullanırlardı. Haberi üst ve alt başlıklar okuturdu o zamanlar. Bu başlıkların etkili olması için iyi olması gerekiyordu. Başlıklarla haberin gücü arttırılırdı. O nedenledir ki şimdiki başlıklarla mukayese etmek mümkün değil. Bu söylediklerimin hiçbirisi yok şimdi. Sadece başlık olsun diye atılan, sansasyonel yapıda başlıklar var.

5-Haber başlıkları ve haber dilinin değişimine etki eden faktörler nelerdir?

1970'li yılların tipo baskı sistemlerinden, ofset baskı sistemlerine geçişe, metal harflerin dizilmesi, İBM dizgi sisteminden, metal harflerin entertip dizgi sistemlerine, Letraset ile dizilen başlıklardan compugraphic denilen elektronik dizgi sistemlerine ve bilgisayar sisteminin gelmesi ile bilgisayarda yapılan tipografik yazı sistemlerine geçilmesi… Şimdiki grafik bilgisayarlar başlıkları dahil hurufat/yazı kataloğundan seçeceğiniz yazı karakterleriyle yaptıklarınıza bakınca, teknolojinin iyi gazete yapmak konusunda birçok şeyi alıp götürdüğü görülüyor. Teknoloji, iyi gazeteci olma özellikleriyle birlikte iyi haber yazma özelliklerini de yok etti. Haberler, telgraf metni yazar gibi kısaldıkça kısaldı. Günümüzde masa başında kolay habercilik yapılıyor. Teknolojiyi kötü kullandık, kullanmaya da devam ediyoruz. Gazeteler artık gazete olmaktan çıkmış, ticari amaçla, işverenlere hizmet eder duruma gelmişlerdir. Bunu en önemli nedeni teknoloji oburluğunun egemen olması ve gazete yapma heyecanının yok olmasıdır.

7-Size göre haber başlıkları ve haber dilinin değişiminin iyi ve kötü tarafları neler oldu?

Öncelikle şunu söylemek çok daha doğru olur. Günümüzde haber, haber olmaktan çıkmıştır. Haber yapmadaki o eski özen de yoktur artık. Haberler çok özensiz, başlıkları da anlam yoksunudur. Genelde sırf dikkat çeksin diye başlıklar atılmaktadır. Özensiz kaynak sağlamlığından yoksun bir haber dili vardır. Özellikle 2000'li yıllardan sonra hızla özelliğini kaybetmeye başlayan haber dili sadece haber diye nitelendirilen metinler haline dönüşmüştür. Haber dilinin hiçbir özelliği kalmamıştır. Başlıklar; haberi taşıyan, ona özellik kazandıran, okurun ilgisini çeken, haberin anatomik yapısının en önemli elemanıdır. Başlıklar; bir gazetenin en önemli sunum yöntemi olan sayfa tasarımını en etkin, güçlendiren parçalarıdır. Hem grafik, hem içerik ve hem de görsel olarak olması gerekendir.

3.5.11. Prof. Dr. Baki Asiltürk

1-Eski haber başlıkları ile günümüzdeki haber başlıkları arasında farklıkların sebepleri nelerdir?

1940'lı ve 1950'li yıllarda haber başlıklarında net bir bilgilendirme varken, 1980'li yıllarda neredeyse manipülasyon diyeceğimiz şekilde haber başlıklarında bir aldatma söz konusu. Amaç okuyucu habere baksın, anlamaya çalışsın, gazetede kalsın ki gazetenin reklam alması kolaylaşsın. Ayrıca 1980'lerden sonra gazete başlıklarında reklam dilinin yaygınlaştığını söyleyebiliriz. Kinaye, cinas, istiare, kelime oyunları kullanımı oldukça artmıştır. Eksiltme de önem kazanmaya başlamıştır. Bunun sebebi ise şairlerin gazetelerde köşe yazmaya, düzeltmenlik yapmaya ve reklam metinlerini yazmaya başlamasıdır. Dolayısıyla haber başlıklarının değişiminde edebiyatçıların gazetecilik yapması etkili olmuştur. Çünkü edebiyatçı adam, dili sürekli mecazi olarak kullanır. Manşet de atsa, reklam da yazsa, şiir de yazsa dili mecazidir.

Gazeteler arasında da başlıkların farklılaştığını söylemek mümkündür. Çünkü gazete de başlıklar, okuyucu tipine uygun atılmaktadır. Mesela Son Havadis gazetesinin okuyucuları daha muhafazakar olduğu için gazete muhafazakar kelimeleri tercih eder. Modern okuyucu kitlesine sahip bir gazete ise modern kelimeleri tercih eder.

3.6. Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

1945'ten 2020 yılına kadar Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Son Havadis gazetelerinin birinci sayfalarından yer alan haber başlıklarının ve haber dilinin analiz edilmesinden sonra elde edilen bulgular, analiz öncesinde oluşturulan varsayımların büyük ölçüde doğru olduğunu göstermiştir.

Birinci varsayımda 1945'ten günümüze haber başlıkları ve haber dilinin değiştiği öne sürülmüştür. Varsayımların sınanması amacıyla gerçekleştiren eleştirel söylem analizi, içerik analizi ve mülakatlardan elde edilen bulgulara göre, haber başlıklarının ve haber dilinin 1945'ten günümüze kadar, yapı ve içerik açısından değiştiği görülmüştür. Etken cümlelerden oluşan başlıkların sayısı 1945-1950 döneminde azken, sonraki dönemlerde ve günümüzde artmıştır. Eski kelime kullanımı 1970'li yıllarla

birlikte azalırken, başlıklar eleştirel ve yargılayıcı, reklam diline kayan bir özellik göstermeye başlamıştır. 1945'ten 1995 yılına kadar haber başlıklarının daha çok uzun cümlelerden oluşturulduğu görülürken, 1995 yılından sonra haber başlıkları kısalmıştır. Bu anlamda bulgular, birinci varsayımı doğrulamaktadır.

İkinci varsayımda dilde yapılan değişikliklerin, haber başlıkları ve haber dilini değiştirdiği ileri sürmüştür. Elde edilen verilere göre, 1940'lı yıllara ait haber başlıkları ve haber dilinin, günümüzdeki haber başlıkları ve haber diline kıyasla oldukça farklı olduğu görülmüştür. Bu durumun ortaya çıkmasında dilde 1945 ile 2020 yılları arasında gerçekleştiren çalışmalar etkili olmuştur. 1 Kasım 1928 tarihinde gerçekleşen Harf İnkilabı ile başlayan dilimizden Arapça ve Farsça kelimelerin atılarak yerine Türkçelerin getirilmesi çalışmalarının temeli atılmıştır. Ancak Harf İnkilabı sonrası gazetelerin bazı sütunlarında Arap harfleri kullanılırken, bazı sütunlarında ise Latin harfleri kullanılmaya devam edilmiştir. 1932 yılında Türk Dil Kurumu'nun kurulmasıyla birlikte dilin sadeleştirilmesi ve Türkçenin geliştirilmesi doğrultusunda adımlar atılmaya devam etmiştir. İsmet İnönü zamanında, özellikle 1940-1950 döneminde de yabancı sözcüklerin yerini Türkçe sözcükler almaya devam etmiş, Türkçe sözlük yayınlanmış, anayasa dili sadeleştirilmiş, dil kongresi gerçekleştirilmiştir. 1946 yılında gazeteciler hala yazılarını eski Türkçe ile yazmaya devam etmişlerdir. 1950 yılından sonra Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle dilde sadeleştirme çalışmaları devam etmiştir. 1970'li yıllarda Bülent Ecevit'in iktidara gelmesinden sonra dilde yapılan sadeleştirme çalışmaları haber başlıkları ve haber diline tam anlamıyla yansımaya başlamıştır. Günümüzde de haber başlıkları ve haber dilinde yapılan tüm bu çalışmaların sonuçları görülmektedir. Dolayısıyla 1945'ten 1970'li yıllara kadar haber başlıkları ve haber dili, Arapça ve Farsça kelimelerin yoğunlukta olduğu, ağdalı bir özelliğe sahipken, her gelen iktidarın dil ile ilgili yaptığı değişikler sonucunda günümüzdeki haline ulaşmıştır. Bunun yanında 1945 yılından 1973 yılına kadar haber başlıklarında günümüzdeki yazım kurallarına uygun olmayarak kısaltmaların arasına nokta koyulması, yer adlarının kesme işaretiyle ayrılmaması, ünsüz yumuşamasına aykırı yazım görülmüştür. Dolayısıyla yazım kurallarına uyum 1970'li yıllardan sonra haber başlıklarında görülmeye başlanmıştır. Bu anlamda bulgular, ikinci varsayımı doğrulamaktadır.

Üçüncü varsayımda siyasi sebeplerin haber başlıkları ve haber dilini değiştirdiği ileri sürmüştür. Elde edilen veriler sonucunda siyasi sebeplerin haber başlıkları ve haber dilini değiştirdiği ortaya çıkmıştır. Türkiye'de yaşanan bunalım ve şiddet olaylarının yoğun olduğu dönemlerde ana akım gazeteler, ulusalcı, iktidarı destekleyen haber başlıkları kullanmışlardır. Özellikle darbe dönemlerinde bu etki gözlenmiştir. Bu darbelerin basın üzerinde yarattığı baskıcı ortam sonucunda gazeteler, birinci sayfalarındaki içeriklerini siyasetten magazine kaydırmışlardır. Özellikle 12 Eylül 1980 Darbesi'nin baskı ve korkusu nedeniyle gazeteler, suya sabuna dokunmayan ya da iktidar yanlısı başlıklar atmaya başlamıştır. Bu anlamda bulgular, üçüncü varsayımı doğrulamaktadır.

Dördüncü varsayımda haber başlıkları ve haber dilinin değişmesinde ekonomik sebeplerin etkili olduğu ileri sürülmüştür. Elde edilen verilere göre, haber başlıkları ve haber dilinin değişiminde ekonomik sebeplerin etkili olduğu görülmüştür. Bu ekonomik faktörler ise basın dışı sektörlerden gelen kişilerin gazete patronu olması ve tiraj kaygısıdır. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mülakatlarda da bu etkenler vurgulanmıştır. 1980'li yıllarda gazete sahipliğinin değişmesi, gazeteci patronların yerini diğer mesleklerden gelen patronların alması sonucunda haber başlıkları ve haber dili yozlaşmaya başlamıştır. Eskiden az paralarla gazete çıkarılıyorken, günümüzde gazete çıkarmanın pahalı bir iş haline gelmesi sebebiyle bu maddi yükü büyük holding patronları yüklenmeye başlamıştır. Televizyon da satın almaya başlamışlardır. Tiraj kaygısı nedeniyle birçok gazete özellikle 1990'lı yıllarda yoğun olmak üzere hediye yarışına girmişlerdir. Promosyon dönemi diye adlandırılan bu dönemde, haber başlıkları ve haber dili de değişmiştir. Gazeteyi sattırmak için, spor ve magazin içerikli fotoğraflar, yazı, başlık, ikinci başlık, alt başlık, kutular, resim altları, oklar ile gazetelerin birinci sayfaları süslenmiştir. Bu anlamda bulgular, dördüncü varsayımı doğrulamaktadır.

Beşinci varsayım, 1970'lerden sonra haber başlıkları ve haber dilinde, eleştirel ve yargılayıcı ifadeler yer almaya başladığını ileri sürmektedir. Elde edilen veriler, beşinci varsayımı doğrulamaktadır. Elde edilen verilere göre, 1945-1950, 1950-1955, 1955-1960, 1960-1965 dönemlerinde eleştirel ve yargılayıcı başlıklara hiç rastlanmazken, 1965-1970 döneminden sonra içinde isyan, argo, kınama, beddua, hakaret

barındıran aptal, yuh olsun, kahrolsunlar, yazıklar olsun, hain, köpekler, tezgah, rezalet, haddini bil gibi eleştirel ve yargılayıcı başlıklar Türk basınında görülmeye başlanmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında arabeskleşme etkili olmuştur. Bu anlamda bulgular, beşinci varsayımı doğrulamaktadır.

Altıncı varsayımda, ulaşım ve dağıtım imkanlarının gelişmesinin haber başlıkları ve haber dilini değiştirdiği ileri sürülmüştür. Elde edilen veriler, altıncı varsayımı doğrulamaktadır. Eskiden İstanbul'da basılan bir gazetenin trenle Anadolu'nun bir şehrine gelmesi birkaç gün sürüyorken, günümüzde İstanbul'la aynı anda Anadolu'da satışta olmaktadır. Bu sebeple özelikle 1945'ten 1970'li yıllara kadar haber başlıklarında zaman ifadesi kullanımı fazladır. Gazete, Anadolu şehirlerine geç geldiği için haber başlıklarında zaman belirtme ihtiyacı gözetilmiştir. Bu anlamda bulgular, altıncı varsayımı doğrulamaktadır.

Yedinci varsayım, 1985 yılından sonra reklam diline ait özelliklerin haber başlıklarında yoğun olarak görülmeye başlandığını ileri sürmektedir. Elde edilen veriler yedinci varsayımı da doğrulamaktadır. 1945'ten 2020 yılına kadar incelenen haber başlıkları içinde 1985-2020 yılları arasında reklam dili unsurları içeren (kısa, ilgi çekici, içinde deyimlerin, söz sanatlarının, eksiltmelerin olduğu vb.) haber başlıklarının yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu başlıkların 1985'li yıllardan sonra gazetelerde yoğun olarak görülmesinin sebebi, gazeteyi sattırmak ve o yıllarda edebiyatçıların özellikle şairlerin köşe yazmaya, düzeltmenlik yapmaya başlamasıdır. Bu anlamda elde edilen bulgular, yedinci varsayımı da doğrulamaktadır.

Sekizinci varsayım, baskı ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin, haber başlıkları ve haber dilini değiştirdiğini ileri sürmektedir. Elde edilen veriler, sekizinci varsayımı doğrulamaktadır. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mülakatlarda da dikkat çekilen nokta, baskı ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin haber başlıkları ve haber dilini değiştirdiğidir. 1945'ten 1980'li yıllara kadar kurşun kalıplarla gazeteler basılırken, 1980'li yıllarda renkli- ofset baskı ile gazeteler basılmaya başlanmıştır. Bu sebeple gazete basmak daha hızlı ve kolay haline gelmiştir. İletişim teknolojilerindeki gelişmelerden ise ilk olarak 1980'li yılların ikinci yarından sonra özel televizyonların yayına başlaması etken olmuştur. Gazeteleri büyük ölçüde etkileyen bu gelişme, gazetelerin içeriğini

değiştirmiştir. Gazetelerde popüler kültüre ait kişiler ve ürünler yer bulmaya başlamışlardır. Gazeteler televizyonla rekabet etmek ve televizyonun popülaritesinden yararlanmak için haber başlıklarını daha kısa, ilgi çekici ve televizyona gönderme yapar şekilde atar olmuştur. Özellikle 1940'lı ve 1950'li yıllardaki haber başlıklarında görülen klasik havadis (haber) türü, ağır başlı ve vakur hava zaman içinde yok olmuştur. Haber dilindeki resmi dil ise daha samimi kimi zaman ise esprili bir dile bırakmıştır. Bunun yanında hikâye bileşik zaman kipli anlatım tarzı, görüntülü medyaya özenti ile üçüncü şahıs ağırlıklı geniş zaman kipli anlatıma dönmüştür. Televizyon halkı yozlaştırınca gazetelerdeki haber dili de yozlaşmıştır. Bilgilendirici haber başlıkları yerini manipülasyon ve aldatmaca içeren haber başlıklarına bırakmıştır. İletişim teknolojilerindeki gelişmelerden bir diğeri bilgisayarın hayatımıza girmesidir. Bilgisayar, haber yazma açısından da gazetecilere büyük kolaylıklar sağlamıştır. 1945'li yıllardan 1953'lü yıllara kadar elle yazılan haberler, sonrasında daktilo ile yazılmıştır. Günümüzde ise bilgisayarlarla haberler yazılmaktadır. Dolayısıyla haber yazmak da hızlı hale gelmiştir. Bilgisayarın ardından 2000'li yıllarda internet ve sosyal medyanın da hayatımıza girmesi, gazete içeriklerinin değişiminde büyük rol oynamıştır. İnternet gazeteciliğinin bir özelliği olan 'tık' alma ve haberi okutma çabasını gazetelerdeki haber başlıklarında görmek mümkün olmaktadır. Haberin başlığından habere ilişkin bir ipucunun bulunamayacağı şekilde başlıklar atılarak okuyucuda merak uyandırmak amaçlanmaktadır. Aldatmaca unsuru da bu amaçla kullanılmaktadır. Gazeteler günümüzde, internet ve sosyal medya ile rekabeti için ilgi çekici, çarpıcı ve merak uyandırıcı başlıklar atmaktadır. Bu anlamda elde edilen bulgular, sekizinci varsayımı da doğrulamaktadır.

SONUÇ

Dil, geçmişten günümüze insanlarla iletişimimizi sağlayan en önemli araçtır. Hayatımızda önemli bir yer teşkil etmektedir. İnsanların birbirleriyle anlaşma ihtiyacından doğan dil, zamanla değişebilen bir özelliğe sahiptir. Bu sebeple, 1945 yılındaki dil ile günümüzdeki dil arasında farklılıkların olması doğaldır. 1945 yılından günümüze Türkçe de bu nedenle değişime uğramıştır.

1 Kasım 1928 tarihinde gerçekleşen Harf İnkilabı ile dilimizden Arapça ve Farsça kelimelerin atılarak yerine Türkçelerinin getirilmesi çalışmaları, 1932 yılında Türk Dil Kurumu'nun kurulmasıyla Türkçenin geliştirilmesi ve geliştirilmesi doğrultusunda atılan adımlar; İsmet İnönü iktidarında da devam etmiştir. 1945 yılında anayasa dili sadeleştirilmiş, 1948 yılında Birinci Dil Kongresi gerçekleştirilmiş, 1949 yılında ise dilde sadeleştirme çalışmaları yapılmıştır. 1950 yılından sonra Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle dilde sadeleştirme çalışmaları sürmüştür. 1970'li yıllarda Bülent Ecevit'in iktidara gelmesinden sonra ise dilde yapılan sadeleştirme çalışmaları sonucunda dil, günümüzdeki haline kavuşmuştur. Başa gelen her iktidarın dilde yaptığı değişiklik ve sadeleştirme çalışmalarıyla değişen dil, haber başlıkları ve haber diline de yansımıştır. Yaşanan bu değişim, araştırma kapsamında gerçekleştirilen van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi, içerik analizi ve mülakatlarda da ortaya çıkmıştır.

Araştırmada van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi, mikro açıdan ele alınmıştır. Bu mikro analiz dahilinde de haber başlıklarındaki kelime seçimleri incelenmiştir. İçerik analizi ile desteklenen bu analiz sonucunda eski kelime içeren haber başlıklarının sadece 1945-1950, 1950-1955, 1960-1965 dönemlerinde yazılı basında yer aldığı görülmüştür. Ancak 1970'li yıllarda haber başlıklarındaki dilbilgisi ve dizgi hatalarının devam ettiği görülürken, gerçekleştirilen mülakatlarda da haber dilindeki değişimin kırılma noktasının 1970'li yıllar olduğu tespit edilmiştir. Haber başlıklarındaki dilbilgisi ve dizgi hatalarının sebepleri, 1940'lı yıllardan 1960'lı yıllara kadar gazetelerin tipo baskı tekniğinin getirdiği sınırlı teknik imkanlar ile basılmasıdır. Bunun yanında eğitimli üniversite mezunu gazeteci ve matbaacı sayısının yeterli olmamasıdır. Ofset baskı makinelerinin ve ofset baskı tekniğinin 1980 yılından itibaren Türkiye'de kullanılması, bilgisayar teknolojileri ve yazılımlarındaki gelişmeler, sayfa tasarım programlarının gazete tasarımında

kullanılması gibi yenilikler; gerek gazetelerin sayfa tasarımında gerekse haber başlıklarında yapılan dilbilgisi veya dizgi hatalarını en aza indirmiştir. O yıllardan günümüze doğru gelindiğinde eğitimli, yükseköğrenim görmüş gazeteci ve matbaacı sayısının her geçen gün artması sebebiyle gazetelerde yapılan bu tür hatalar, artık kolay kolay görülmemektedir. Dolayısıyla 1945'ten 1970'li yılara kadar gazetelerde yer alan haber başlıkları ve haber dili; Arapça ve Farsça kelimeler içeren, ağdalı, dilbilgisi kurallarının tam olarak uygulanmadığı bir özellik göstermiştir. 1970'li yıllarla birlikte ise haber dili, Türkçe kelimelerin çoğunlukta olduğu, daha açık ve anlaşılır bir özelliğe kavuşmuştur.

Araştırmada haber başlıklarındaki kelime seçimleri; eleştirel ve yargılayıcı ifade (eleştiri, kınama, isyan, beddua, hakaret, argo gibi) ile reklam dili unsurları (eksiltili, ünlem veya kısa cümleyle oluşturulmuş, içinde söz sanatları, deyim, atasözü, yineleme gibi özellikler barındıran, insan duygularını yansıtan ifadeler) içerip içermediği yönünden de ele alınmıştır. Eleştirel ve yargılayıcı haber başlıklarına 1945-1950, 1950-1955, 1955-1960, 1960-1965 dönemlerinde hiç rastlanmamıştır. 1965-1970 döneminden sonra eleştirel ve yargılayıcı başlıklar az da olsa görülmeye başlarken, 1980-1985 döneminden sonra bu başlıklar artmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasının nedeni, emekli gazetecilerle yapılan mülakatlarda da dikkat çekildiği üzere, Türk toplumunda görülen arabeskleşmedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında devletin batılılaşma politikasına bir tepki olarak halk, doğululaşarak arabeskleşmeyi meydana getirmiştir. 1950'li yıllarda tarımda makineleşmenin yaygınlaşmasıyla halkın köyden kente göç etmesi, kentte yaşanan işsizlik, kente uyum sorunu gibi zorluklar sonucunda doğan arabeskleşme, özellikle 1980'li yıllarda müzikte ve sinemada etkisini arttırmaya başlamıştır. Arabesk şarkılarda geçen isyan içeren sözler, argo, yozlaşan dil, haber başlıklarına da yansımıştır. Arabeskleşmenin bu yıllarda etkisini artırmasında Özal iktidarının yaptığı arabeski yumuşatan politikaların da etkisi olmuştur.

Araştırma kapsamında reklam dili içeren unsurların ise 1980'li yıllardan sonra haber başlıkları ve haber dilinde artışa geçtiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda 1980'li yıllar, haber başlıkları ve haber dilindeki değişimin tam anlamıyla görüldüğü yıllar olması bakımından önem teşkil etmektedir. 12 Eylül 1980 askerî darbesi ile Türk basınında

magazinleşmenin temelleri atılmıştır. Büyük bir baskı içerisinde olan gazeteler, birinci sayfalarında siyasi haberlere daha az yer vererek suya sabuna dokunmayan magazin, spor gibi haberlere daha fazla yer vermeye başlamışlardır. Ayrıca bu yıllarda gazeteci patronlar basından çekilmiş, onların yerini basın dışı sektörlerden gelen kişiler almıştır. Bu kişilerin habere bakış açıları da haber içeriklerine yansımıştır. Haber vermek değil haberi sattırmak en önemli unsur olmuştur. Halka sadece bilgi vererek gazete sattırmanın ekonomik kar getirmeyeceği düşüncesi buna yöneltmiştir. Tabi ki o yıllarda televizyonun da halkın ilgi alanına daha fazla girmesi ve gazetenin tahtını sallaması sonucunda gazeteler, halkı gazete satın almaya yöneltmek için popüler kültür unsurlarına daha fazla yer vermeye başlamıştır. Özellikle 1980'lerin ikinci yarısından sonra özel televizyonların yayına başlaması basılı gazeteleri büyük ölçüde etkilemiştir. Televizyondaki popüler kişiler, televizyon dizileri gazetelerde haber olarak başköşeyi işgal etmeye başlamıştır. Haber başlıkları kısalmış ve genellikle televizyona gönderme yapan başlıklar atılmıştır. Hikâye bileşik zaman kipli anlatım tarzı, görüntülü medyaya özenti ile üçüncü şahıs ağırlıklı geniş zaman kipli anlatıma dönmüştür. Haber dili, haber verme, bilgilendirme amaçlı ağırbaşlı, vakur özelliğini yitirerek, daha samimi, esprili, manipülasyon ve aldatma içeren bir hal almıştır. Haberi okutmayı ve sattırmayı amaçlayan bir dil, haberde kullanılmaya başlanmıştır. Dolayısıyla aynı reklam başlıklarında olduğu gibi kısa, ilgi çekici, bolca söz sanatları, deyimlerin, eksiltmelerin olduğu başlıklar atılmıştır. Böyle bir dil kullanılarak gazetenin satışını arttırmak ve gazetenin reklam almasını kolaylaştırmak hedeflenmiştir.

Araştırmada 1945'ten günümüze haber başlıklarının retorik analizi kapsamında ise sayısal ifade ve zaman ifadesi içeren haber başlıklarının sayısı analiz edilmiştir. Tüm dönemler analiz edildiğinde zaman ifadesi kullanımının günümüze doğru azaldığı görülmüştür. Bunun yanında sayısal ifade kullanımı da günümüze doğru artmıştır. Günümüzdeki haber başlıklarında zaman ifadesi kullanımının azalmaya başlamasının nedeni ise yapılan mülakatlarda da dikkat çekildiği üzere, ulaşım ve dağıtım olanaklarının gelişmesidir. Eskiden İstanbul'da basılan bir gazetenin trenle Anadolu'nun bir şehrine gelmesi birkaç gün sürüyorken, günümüzde ise İstanbul'la aynı anda Anadolu'da satışta olmaktadır. Dolayısıyla gazetelerde artık "dün", "yarın" gibi zaman ifadesi içeren başlıklara rastlanılmamaktadır.

Fiilin etken ya da edilgen olması haberin üslubuna etki eden bir faktör olduğu için araştırmada, 1945 yılından günümüze haber başlıklarının etken-edilgen olma durumu da incelenmiştir. Yapılan sentaktik analiz sonucunda 1945-1950 dönemi hariç diğer tüm dönemlerde etken cümlelerden oluşan başlıkların sayısının edilgen cümlelerden oluşan başlıklara kıyasla yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Sentaktik analiz kapsamında haber başlıklarının uzunluğu kısalığı ve basit-birleşik oluşları da ele alınmıştır. Analiz sonucunda 1995 yılından sonra kısa başlıklarının sayısının arttığı gözlenmiştir. Bunun yanında 1945 yılından günümüze basit ve birleşik cümlelerden oluşan haber başlıklarının sayısının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Bu analiz kapsamında en önemli nokta, haber başlıklarının günümüze doğru kısalmasıdır.

Haber başlıklarının ve haber dilinin değişiminde bilgisayarın hayatımıza girmesi de önemli bir etken olmuştur. Özellikle internet ve sosyal medyanın etkisi oldukça dikkat çekicidir. İnternete ve sosyal medyaya gönderme yapan başlıklar yazılı basında yer almıştır. Ayrıca internet gazeteciliğinde tık alma amacıyla atılan başlıklara benzer, içinde aldatmaca ve manipülasyon barındıran başlıklar da görülmeye başlanmıştır.

Sonuç olarak, araştırma sonucunda 1945'ten günümüze haber başlıkları ve haber dilinin değiştiği ortaya çıkmıştır. Haber başlıkları ve haber dilinin değişiminde Türk dilindeki değişim, siyasi, toplumsal, ekonomik, teknolojik, kültürel gelişmeler ile birlikte ulaşım ve dağıtım imkanlarının gelişmesinin etkili olduğu görülmüştür.

EKLER

EK 1: 16 Temmuz 1948-Hürriyet gazetesi

Ertuğrul

Bursada bir dayak dâvası görülüyor

Bir kişinin ölümüyle neticelenen ve iki senedenberi devam eden

Dâva ağırceza ya tevdi edildi

Bursa 15 (Telefonla) — 15 temmuz 948 de seçimlerden bir kaç gün önce Orhangazide bir hâdise olmuş ve memlekette kargaşalık çıkarmak için gizli toplantılar yaptıkları hükûmete ihbar edilen D.P. mensuplarından bir ikisi karakola getirilerek dövüldüklerini iddia etmişler, bunlardan biri bilâhare ölmüştür. İshak Ertuğrul ve Veliyüttin adlarında ki bu iki kişi adalete müracaat etmişler, fakat sanıklar, jandarma ve memur olduklarından memurin muhakemat kanunu mucibince kaza idare heyetinden karar alınmak lâzımgelmiş, kaza heyeti ademi takip kararı vermiş, vilâyet idare heyeti de aynı kararı tasdik edince otomatikman olan bu kararların Danıştaya gitmesi lâzım geldiğinden kararlar Danıştayca bozulmuş ve aradan iki yıl geçtikten sonra sanıkların lüzumu muhakemelerine karar verilerek duruşmalarına asliye ikinci cezada başlanmıştır.

Hâdisenin cereyan şekli

Muhakeme safahatına nazaran hâdise şöyle olmuştur: İhbar yapılınca (D.P.) li Veliyüttin karakola çağrılmış, fakat oraya götü-

(Devamı Sa. 5. Sü. 4 de)

EK 2: 5 Şubat 1945-Cumhuriyet gazetesi

almaktadır. Kale itina ile seçilen S.S. kıt'aları tarafından muhafaza edilecek-

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

— Arkası sahife

SPOR

Hararetli bir basketbol maçı

Birkaç gün evvel yağan ve hâlâ şehrin muhtelif yerlerinden kalkmıyan kar, stadları da, futbol oynanamıyacak bir hale getirdiği için dün havanın çok güzel olmasına rağmen lik maçları yapılamamıştır. Buna mukabil İstanbul basketbol şampiyonasının dümifinali dört kulüb arasında oynanmış, bu müsabakalar heyecanla takib edilmiştir. Beyoğluspor Takımı, Galatasaray da Kurtuluşu yenmişlerdir. Yukarıki resimde, Galatasaray - Kurtuluş maçından en heyecanlı bir an görülmektedir. Dün yapılan müsabakaların tafsilâtı ikinci sahifemizdedir.

mf aftan bunların fleri sür Maam başkanı rin silâ miştir. Sianto yoktur

Kend

Vec di le kolay la y ğildi Fa Bizd ya ç ları bir tur haf haf da lar va da im

EK 3: 19 Mayıs 1950- Milliyet gazetesi

19 MAYIS 1950 Cuma

Milliyet

MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Son dakika

Celâl Bayarın Cumhurbaşkanlığına gelmesi ihtimali kuvvetleniyor

Demokrat Parti dün bir beyanname neşretti

İktidar değişmesinin vatandaşlarda huzursuzluk doğurmamasını istiyoruz

Partinin teşkilât kademeleri Bayarın Devlet reisi olmasını istiyorlar

Atlantik Paktının stratejisi

Kurulan yüksek komuta heyetinde 12 devletin Dış Bakan Muavinleri de vazife alacaklar

Russell Dorr "Marshall yardımı eskisi gibi devam edecek,, dedi

"Türkiye, İngiltereden sonra en çok yardım gören memlekettir,,

Bayar, cumhurreisi olmamalıdır

Yeni Kabineye kimler girecek?

Başbakan olarak Köprülüden, Milli Savunma için General Fahri Belen,

"Türkiye

EK 4: 1 Ağustos 1950-Milliyet gazetesi

hareket edecektir.

Müthiş cinayet

Bir kadın öz kızını boğup öldürdü, sonrada ağaca asarak intihar süsü vermek istedi

Balıkesir, 31 (Milliyet) — Edremitin Altınoluk bucağına bağlı Avcılar köyünde feci bir cinayet işlenmiş ve bir kadın kendi öz kızını boğarak öldürmüştür.

Yaptığım tahkikata göre bu korkunç cinayet şöyle işlenmiştir: Avcılar köyünden Sabriye Eksam'ın kızı Ünzile u-

[Devamı Sa: 5 Sü: 4 te]

ği
r-
u-

EK 5: 3 Mayıs 1953-Son Havadis gazetesi

3 - Mayıs - 1953 Pazar ● Yıl : 1 ● Sayı : 123 ● Telefon : 14962

Son Havadis

GÜNLÜK SİYASİ AKŞAM GAZETESİ

HER GÜN 6 SAYFA 10 KURUŞ

İnci TEL. 13750 ANKARA AYAKKABI ve TERLİKEVİ

BAŞYAZAR : CEMİL SAİT BARLAS

Geceki deprem

İzmir civarındaki bu depremde büyük hasar olduğu söyleniyor

Karaburun ve Foça ilcelerinde hasar büyük, zarar henüz tesbit edilmiş değildir

İstanbul Ticaret Odası Seçim Tasarısını beğenmedik

Cemil Sait BARLAS

Kandilli Rasathanesi sık, sık deprem kaydediyor

28 general, 80 albay emekliye sevkediliyor

Ordu terfi listesi üzerindeki çalışmalara başlandığı haber veriliyor

Harb Okuluna verilecek şekil

Modern ordularda helikopter

EK 6: 13 Mayıs 1955- Cumhuriyet gazetesi

Paristen Amerikaya hareket edecek Fatin Rüştüye mülâki olmak üzere Maliye ve Ha-

de katılacaktır. Bildirildiğine göre Türkiyeye

— Arkası Sa. 7 Sü 4 te —

İnanılması pek güç olan çok garib bir haber

Yunanistan, Mısırın Suriye ve Suudî Arabistan ile birlikte kuracağı Savunma Paktına giriyormuş

Atina, 12 (T.H.A.) — Mareşal Papagos'un resmî organı Kathimerini gazetesinin bugün Paristen verdiği bir habere göre, halen Pariste bulunan Dış İşleri Vekâletinin umumî kâtibi Exintaris, verdiği bir beyanatta: «Yunanistan; Mısır, Suriye ve Suudî Arabistanın arzuları üzerine bu devletlerin hazırlıyacağı bir savunma paktına girmeğe hazırdır. Esasen Yunanistanın coğrafî durumu da, ayrıca böyle bir bloku idareye de müsaiddir» demiştir.

Exindaris, bu memleketlerin Yunanistanı davet etiğini ileri sürmüştür. Gazeteye göre, bazı Arap deniz devletleri Yunanistanın görüşünü adesteklemişlerdir.

Makarios, Kralla görüştü

Atina, 12 (T.H.A.) — Kıbrıs Ba

— Arkası Sa. 7, Sü. 8 de —

Ek 7: 6 Temmuz 1950-Hürriyet gazetesi

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Temmuz 1950
Sene 3 - No. 789
Fiatı 10 kuruştur.

GÜNLÜK MU

Meclisin dün yaptığı toplantıda

Bazımilletvekillerinin mazbataları hararetli münakaşalara yol açtı

Mazbataların tahkikat için komisyona iadesi kararlaştı

Başbakan da söz alarak muhalif hatiplerin iddialarını reddetti

Pakistanlı
Raza'nın

Kore Harbi

Ünak - şarktan gelen telgraflar, Kore harbinin bir tecavüzmevzuu bir hâdise olmadığını bize göstermiyor. Sükûnu bir tarafa bırakalım, objektif düşünmek olursak, bu harbin bir umumî savaş başlangıcı olduğunu peşinen kabul edebiliriz. Zannımızca, İspanya harbi nasıl Alman ve Rus kuvvetlerinin eğitimine yaramışsa, Kore harbi de Amerikan ve Rus kuvvetlerinin boy ölçüşmelerine sahne olmaktadır. Bu harpte atom ve idrojen bombalarının en korkunç tatbikat sahnelerine şahit olacağımızı umuyoruz.

Bu harbi şimdi Kore'de sanıp Kormin, yani demokrasi taraftarlarıyle komünist taraftarlarının bir muharebesi olarak kabul etmek hata olur. Hakikatte bugün Kore'de dünyayı ikiye bölen ahlâkiyetin çarpışmasına şahit oluyoruz. Vâkıa şimdiden Kore harbi hakkında fikir yürütmek için zaman henüz erkendir. Zira bütün malûmat ajanslarının verdikleri birbirine zıt satırlık telgraflara inhisar etmektedir.

Gazetemiz, bir dünya savaşının ilk kıvılcımlarını saydığı bu hâdise karşısında, ilgisiz kalamazdı. Bu sebeple diğer sütunlarımızda okuyacağınız gibi, Paris muhabirimiz Arsene Fleury'yi Kore harp sahasına göndermiş bulunmaktadır. Yakında oradan gelecek mufassal haberlerin ve bol resimlerin okuyucularımıza aydınlatıcı malûmat sunacağı muhakkaktır.

İlk haberler geldikten sonra, Türk efkârı umumiyesi Kore vukuatının hakiki vechesini öğrenmiş olacaktır.

Kısacası, yeni başlayan bu dramın ilk perdesinin bugün açılmış bulunduğundur. Bakalım bu yeni dramın kahramanları kimler olacak?

Bütçedeki tasarruflar

Maliye Bakanı C. H. P. li bir milletvekiline cevap verdi

Okul ve hastahane inşaatı durmıyacak

Romanya'da bir vatandaşımız mahkûm oldu

Ünü vapuru kaptanı Kâzım Akıncı'a 10 yıl hapis cezası verildi

Hür

GÜNLÜK P

K
HA

Hürriyet Harp Muh
General Mac Arthu

Üçüncü dünya harbini doğurabilecek Kore bi başlar başlamaz icap eden bütün tertibatı Paris mektuplarını okuduğunuz Arsene Fleury'nin tamamlamakla meşgul olan arkadaşımız, Tokyo'da General Mac Arthur'un askerî uçağı ile Kore harp sahasında bulunmaya gideceğine göre, en taze ve en yeni haberleri

Kore harbinin en il
haber ve fotoğrafl

EK 8: 15 Şubat 1956-Cumhuriyet gazetesi

D. P. Grupunda basın işi ve bir yolsuzluk iddiası görüşüldü

Bir C.H.P. mebusunun Yırcalı ve Zorlu için çelik silolar işinden Meclis tahkikatı açilması teklifi uzun müzakerelere sebeb oldu, karar Mecliste verilecek

Kör Ebe Gibi..

EK 9: 28 Mayıs 1960-Cumhuriyet gazetesi

Cumhuriyet

37 nci yıl Sayı 13.867

Cumartesi 28 Mayıs 1960

Türkiyenin kahraman Silâhlı Kuvvetlerimiz tarafından idaresinin ikinci günündeyiz

Meclis feshedildi, yeni Anayasa ve demokratik müesseselerin kurulma hazırlığına başlandı

Siyasî hayatta çok önemli değişikliklere gidiyoruz

Milli Birlik Komitesi, kurucu durumunu iktisap etti, şöhretli ilim adamları, kurucu organda vazife aldılar

Millî Birlik Komitesi Başkanı Org. C. Gürsel'in milletimize hitabesi

Milli Birlik Komitesinin yaptığı basın toplantısında sualler ve cevaplar

Hareketin izahı nedir? - Kimler nezaret altına alındı? - Bayar, Menderes ve arkadaşlarının durumu ne olacak? - Demokrat Parti kalacak mı?

Menderes, Kütahya yolunda yakalandı

Bayar, Refik Koraltan, Adnan Menderes ve 7 Bakan Silâhlı Kuvvetlerimizin muhafazası altında

27 mayıs hareketi nasıl hazırlandı?

Son bir ay zarfında İstanbul'da cereyan edip yazmadığımız olaylar

İnönü sağ ve sıhatte

İstanbul Askeri Vali ve Belediye Başkanı dün basın toplantısı yaptı

Dönüm Noktası

EK 10: 2 Ocak 1965- Son Havadis gazetesi

meselelere gelelim. İnönü, bu- tün, şimdiki hali budur.

Yeni yılın ilk cinayeti

13 yaşında kumar için kaatil oldu

Maktulün akrabaları da intikam almak için karakolu basmak istedi

Yeni yılın ilk cinayeti evvelki gece Fındıklıda 20 liralık bir kumar alacağı yüzünden işlenmiş, bu arada çeşitli suçlardan şehrin muhtelif yerlerinde yakalanan elli kişi de yılbaşını Emniyet Müdürlüğü nezarethanesinde geçirmişlerdir.

Cinayet, Fındıklıda Çelebihamam sokağında Hasan Doğana ait kahvehanede, dört dayısı ve dört amcası ile beraber kılıç açan Küpeli Menüklü isminde 13 yaşında bir çocuk tarafından tornavida ile işlenmiştir.

Aslen Giresunun Menüklü köyü halkından olan 13 yaşındaki Küpeli Menüklü, akrabaları olan İdris Menüklü, Sabri Menüklü, Hasan Menüklü, Gazi Menüklü, Turhan Menüklü, Kemal Veral, Kanber Çakmak, Bahri Çakmak ve Hacıefendi Varol ile gece saat 21 sıralarında kahveye gelmiştir.

İki buçuk saat kadar kendi aralarında oyun oynayan Menklü'ler 23,30 da İsmail Yiğitler ve arkadaşları tarafından kılıca davet edilmişlerdir. Yirmi liraya iskambil açmağa başlıyan kumarbazlardan Küpeli Menüklü'nün dayısı İdris bir ara kaybetmeğe başlamış ve parayı vermek istememiştir.

Bu yüzden Giresunlular ile İsmail Yiğitlerin hemşehrileri ara-

(Devamı Sa. 1, Sü. 6 da)

Sınıf Partisi

Geçenlerde Marksist bir parti ilde
let Partisinin kongresi ve yeni programı
bir Anadolu şehrinde söylediği sözleri,
de okudum. Bu konuşma, üzerinde dur
reken bir kaç noktayı bana hatırlattı. Ç
let Partisinin yeni programı, Türkiye'de
yıllar fikri alanda tartışılacak bazı me
taya atmış bulunmaktadır. Bunların t
aydınlığa kavuşturulması, bir siyasi pa

EK 11: 15 Eylül 1960-Son Havadis gazetesi

YIL: 9

AYGÜN İLE İLGİLİ 100 DOSYA HAZIRLANDI

Bunun sadece belediye başkanlığına ait olduğu diğerleri için çalışıldığı bildiriliyor

Gökay tekrar ifade verdi Akal tevkif oldu

MB. Komitesi bir teklifi reddetti

Niye af yok

Cemil Sait BARLAS

Çocuklara

(GÜVEN KUVUMLU)

EK 12:18 Eylül 1961- Son Havadis gazetesi

Menderes de idam edildi

İnfazdan önce Menderes muayene edildi

TEBLİĞ

M. B. K. İRTİBAT BÜROSU'NUN 61 NUMARALI TEBLİĞİ

1 - Ordinaryüs Profesör Doktor Sedat TAVAT, Amiral Biristol Hastanesi dahiliye servisi Şefi Doktor Nevzat YEGİNSU ve Yassıada Garnizon Hastanesi tabiblerinden Doktor Galip BOZALİOĞLU, Doktor Ahmet KARAHALİLOĞLU, Doktor Zeki KEBABCIOĞLU ve Doktor Sedat YÜRÜTKEN'den müteşekkil Heyet tarafından Düşük Başvekil Adnan MENDERES'in sıhhî muayenesi yapılmış ve sıhhî durumunun tamamen normale döndüğü raporla tesbit edilmiştir.

2 - Yüksek Adalet Divanınca verilen ve M. B. K. ce tasdik edilen idam cezası hükmü infaz edilmiştir.

Tebliğ olunur.

EK 13: 27 Eylül 1960- Son Havadis gazetesi

CELAL BAYAR
Hesap vermekten kaçmak olur mu?

KURUŞ

YIL: 9

AMACIMIZ SOSYAL
KURUCUSU: CEMİ

BAYAR "ÖLMEK İSTİYORUM,, DEDİ

Banyoda bel kemeri ile kendisini boğmak isteyen düşük Cumhurbaşkanının intihar teşebbüsü önlendi

Düşük Cumhurbaşkanı Celâl Bayar, evvelki gün saat 19.45 de Yassıada'da banyo odasında intihara teşebbüs etmiştir.

İntihara teşebbüs esnasında

(Devamı 5 nci sayfada)

Müşterek pazar

Cemil Sait BARLAS

Ticaret Bakanı, gazetelere «Müşterek Pazar» hususundaki görüşünü açıkladı.

Türkiyenin mutlaka müşterek pazara girmek kararında olmadığı yolundaki açıklama çok yerindedir.

Her vakit tekrar ettiğimiz gibi Gümrük duvarlarını kaldırarak müşterek pazara girmek için iyi kalitell, ucuz mal imâl etmek ve ziraî istihsalde bulunmak şarttır. Yalnız mamüller meselesini düşünmek yetmez. Herkes «Müşterek Pazar» denildiği zaman yeni kurulan sanayi'in mahvolacağından korkmaktadır. Bu, doğrudur. Bilhassa kredisiz hiç bir sanayi kurulamıyacağına ve sağlanan kredi diğer %12 faizle ve vergisiyle %30 maliyeti bulduğuna göre «Müşterek Pazar» a dair diğer devletlerle rekabet etmek tabiatiyle mümkün olmayacaktır.

Elbette ki bu hususta ayrı şartlar sağlanmadan daha ucuz mallarla rekabet imkânı olamaz. Fransa bile Almanların ucuz malları karşısında kendi mamullerinin vergilerini iade etmek suretiyle kaçamaklı yol aramıştır. Malın cinsi meselesi de ayrıca bahis konusudur.

Bunun yanında mahsullerimizin durumu da ayrı bahis konusudur.

Müşterek Pazar'a ait anlaşmada zirai mahsullere dair hususi hüküm yoktur. Bizim zirai mahsullerimizin cinsi ve fiatı iyi ve ucuz değildir.

Müşterek Pazar'a girmek kararı vermemiz için ilk şart, mahsul ve mamullerimizin dökümünün yapılması ve yeni, verimli yatırım yolları aranmasıdır.

Ancak ondan sonra karar verilebilir.

Subay adayları Selimiye Askeri Orta Okulunu bitirenlere diplomaları dün törenle verilmiştir. İstiklâl Marşı ile başlanan törende 1. Ordu Kumandanı, Merkez Kumandanı, 66. Tümen Kumandanı ve eski muharipler hazır bulunmuşlardır. (GÜVEN KUYUMLU)

RAPOR

Düşük Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ın intihara teşebbüs etmesi üzerine Yassıada'ya gönderilen Ord. Prof. Dr. İhsan Sübrü Aksel, Prof. Dr. Nacettin Pirzen, Tbb. Yüzbaşı Galip Bozdağoğlu ve Tbb. Ed. Yüzbaşı Ahmet Karakullukçu, Bayarın ilk tedavisini müteakip şu raporu tanzim etmişlerdir:

«İstanbul Valiliğinin yazı davetî üzerine Yassıadaya gelerek Yassıada kumandanlığının talebi ile Sabık Cumhurreisi Celâl Bayarı muayene ettik. Kumandanlık tarafından verilen malûmata göre 25.9.1960 günü saat 10.45 de Celâl Bayar, banyo odasında iken kendi elleriyle yine kendi bel kayışını boğazına sararak intihar suretiyle intihara teşebbüs etmiş, fakat duyulan hırıltı üzerine yetişen nöbetçi subayı tarafından kurtarılmıştır. Aynı gün saat 19.50 de beraberce icra edilen muayenesinde şunlar tesbit edildi:

(Devamı 5 nci sayfada)

"TÜRK-İŞ,, PARTİLERLE ADAYLIK PAZARLIGI YAPACAK

İşçi milletvekilleri için dosya tutuluyor ve faaliyetleri devamlı kontrol ediliyor

Türk - İş idare heyeti, sendikaların tutumları ve seçimlerde işçi teşkilâtlarının partilerle münasebetleri konusu ile ilgili çalışmalara başlamıştır. Yapılan çalışmalarda ana fikir olarak şu noktalar ileri sürülmektedir:

Türk - İş mutlak surette tarafsız olacak, sendikalar çeşitli partileri desteklemeyecektir. Türk - İş üst teşekkül olarak Türk işçisinin menfaatlerine en uygun bir şekilde programında yer veren partiyle pazarlığa girişecektir.

Evvelce olduğu gibi, işçi teşkilâtları partilere iltifat etmeyip, bütün bir teşkilât olarak partilerden gelen teklifleri in-

(Devamı 5 nci sayfada)

Ticaret Odasındaki yolsuzluk iddiası

EK 14: 2 Ocak 1970-Son Havadis gazetesi

1970 BÜYÜK HİZMET YILI OLACAK...

Bu yıl hizmete açılacak tesisler

■ Çukurova, Hopa termik, Hersit, Kovada hidro-elektrik santralleri ■ Erzurum, Ankara Çimento Fabrikaları ■ Zonguldak, Çayırova, Giresun, Aksu, Dalaman Kâğıt Fabrikaları

Bu yıl temeli atılacak tesisler

■ İstanbul Boğaz Köprüsü ■ İskenderun 3. Demir-Çelik tesisleri ■ Marmara Gübre Fabrikası ■ Bolkesir, Afyon, Antalya Kâğıt Fabrikaları ■ Kayseri Çinko Kurşun Fabrikası

Yeni Dev Eserler Yurd Hizmetine Giriyor

Bu yıl 10 milyar liralık tesisler hizmete açılacak 25 milyar liralık tesislerin de temeli atılacak...

ANARŞİSTLERİN TAKTİKLERİ

1917 ihtilali, Anarşizm'in Rusya'daki faaliyetini kısıtlamıştır. Diktatörlük, Anarşistlere harsızlık tanımıştır.

Fakat demokrasi rejimlerinde, Marksistler ve Anarşistler, fırsat düştükçe çiğ birliği yapmaktadırlar. Bu ülkelerdeki Marksistler ve Anarşistler, bilhassa sendikalara ve öğrenci derneklerine nüfuz etmektedirler.

Bu yazımızda, bir fabrika bünyesine sızmış olan Marksistlerin ve Anarşistlerin hâdiseleri nasıl kaotikleştirdiklerini ve sömürdüklerini kısaca anlatacağız.

Dahî ortaklar düşmanlığında, Marksistler ve Anarşistler birleşmektedirler. Her iki grupun adamları, iş yerinde bunuru kaçınmaya beraberce çalışmaktadırlar.

Bizim bir fabrikada, bunalmalık yaratmalar cihazlanır, her iki grup da aradığı fırsatı elde etmektedir.

Marksistler, olayları eğiten değişikliğin tezini destekleyici bir gerekçe çıkarmaya uğraşmaktadırlar. Mesleyi genelleştirerek, özel sektör düzenini suçlu göstermeği ihmal etmemektedirler.

Anarşistler ise, olayı doğrudan doğruya kanun kuvvetlerini yıpratıcı yönde sömürmeğe kaydolmaktadırlar.

Bir Anarşizm taktikçisi, mücadele planını hazırlarken, fabrikanın işgaline yahut maddi esterin tahribine fazla bir önem vermez. Onun asıl amacı, işçiler ile hükümet kuvvetleri arasında bir çatışma meydana getirmeyi temin etmektir.

Bu sebeple, isterse kahırlarak hükümetten yardım istemeğe sevkedecektir. İşçileri polisle düşürtmeye çalışır. Kan döktürüne, bu sefer öğrenciler arasındaki infial hislerini kabartacaktır. «Kanlı polis» olayının, devletin emniyet kuvvetlerine bir etiket gibi yapıştıracaktır.

Polisi itibardan düşürmek ve etkisiz hale sokmak, Anarşistlerin gayelerine doğru ilerlemeye ersinlerinin ilk merhalesidir. Ancak onların bu ilk merhaleye kadar varabilmeleri, mahkemelerin acele mülâhazalara başladığı, Anarşizm, etiklâmetsizlik» demektir. Anarşizm düzeni ve hukuk devleti. Anarşistlerin kaldırmak istedikleri engellerdir. Anarşistler, şiddet kullanan düzenli operasyonel gruplar halinde faaliyet gösterirler. Eğer hâkimler, anarşistlerin esas hedeflerini göz önünde tutarak sıkıntı hissedileri cezalandırılarsa, tahkikler pederinden sarsıtılmaz adam bulamayacaklardır.

Eğer hâkimler anarşistlerin sıkıntı tecavüzlerini hafif sahıta vakaları gibi değerlendirerek yönetirlerse, Asıl sorumluların vaka verisinde aktif rol oynamamış olmalarını bir suçsuzluk nedeni sayarlarsa.. Teyit edilenler birkaç gün sonra bürolarına kavuşarak tekrar faaliyete başlarlarsa.. O vakit anarşistler ilk merhaleye yaklaşmak yönünde devam ettiğini düşünebilirler.

Anarşistlere gösterilen her müsamaha, polis-öğrenci(işçi kanaat dökülmesine yeni bir yönde kaynayabilir.

Anarşistler tahrik kişiler değillerdir. Rolleri, Marksizme sıkıntı sertan kaynaklıktan ibarettir. Ve Marksistlerin iktidara geçer geçmez ilk işleri, onların faaliyetine son vermekten ibarettir.

SON HAVADİS

Kasım Ekenler bir buçuk milyon lira bağışladı

TARSUS, (A.A.)

Köy kalkınmasını hedef tutan özel projelerin mâli portesi 7 milyar lirayı aşıyor

ANKARA, (A.A.)

İlgililerin ifade ettiklerine göre, 1970 Türkiye için büyük bir hizmet yılı olacaktır. Yeni yıl içerisinde bir yandan 1969 ve önceden teşkil edilmiş olan pek çok tesisin temelleri atılacak, öte yandan da yatırım yekûnu milyarları bulan yeni dev eserler yurt hizmetine sokulacak hazırlıkların da temelleri atılacaktır.

Başbakan Süleyman Demirel de bu maksatla 1970 yılı içerisinde yurt çapında birçok gezilere çıkarak bu yeni tesislerin vatandaşlara tahsisine konacaktır.

Demirel 1970'de yaklaşık olarak 25 milyar liralık yeni tesisi yurt hizmetine sunacak bir komisyon temellerini atacaktır. Bu arada yatırım yekûnu 20 milyar lirayı bulan tesislerde de inşaatına devam olunacaktır.

Hizmete girecek olan bu tesislerle yeniden takriben 300 bin kişiye yeni iş sahaları açılmış olacaktır.

1970 yılı içerisinde hizmete sokulacak olan yeni dev eserlerin başlıcaları ilgililer sözüyle sıralanmaktadırlar:

Çukurova, Hopa Termik, Hersit, Kovada Hidro-elektrik santralları, Erzurum, Ankara Çimento fabrikaları, Zonguldak, Çayırova, Giresun, Aksu, Muğla Yalaman Kâğıt Fabrikaları, Samsun, Elâzığ, Mersin Gübre Fabrikaları, Kars, Tütvan, Kayseri, Bursa Et Kombinaları, Yozgat Bira fabrikası ve Eskimeik Barajı.

İNŞAASINA DEVAM OLUNACAK TESİSLER

Evvelki sesiler içerisinde ele alınmış olan yeni yılda inşaatı devam edecek ve 1970'den sonra ikmal olunacak tesislerin yatırım yekûnu ise 20 milyar lirayı bulığ olmaktadır. Bu tesislerden bazıları da şöylece sıralanmaktadır:

İzmir petrol ve yağ rafineriei, Ağrı, Diyarbakır, İstanbul, Bursa, Ankara, Adana et konservaları, Bolu, Konya, Burdur süt fabrikaları, Ambarlı santrali, Karadeniz bakır komplesi, Konya alüminyum tesisleri, Kırıkkale ve Gökçehara barajları ile hidro elektrik santralları.

25 MİLYAR LİRALIK TESİSİN DE TEMELİ ATILACAK

Yeni yıl içerisinde yatırım yekûnu 25 milyar lirayı bulan bazı yeni tesislerin de temelleri atılacaktır. Bu tesislerden bir kısmı da

(Devamı sa. 7, sü. 7'de)

1969 da A.P. iktidarı-

Hükümetin geçen yıl içinde gerçekleştirdiği dev icraatın blançosu bugün 3. sayfamızda.

Yeni yıl sakin başladı

BALENEHLER: İstanbullular 1970'e ooo içinde girmişlerdir. Fotoğrafta Hilton Otelinin ön'ü yalnızda ooo içinde ye- ooo yiyen bir grup görülmektedir. (Foto: HA)

HEZARETTE GEÇİREHLER: 1970 yılı evvelki yılların aksine sakin başladı. Emniyet kuvvetleri yurttaşların yılbaşı geçirmeleri için gerekli tedbirleri almış, alıştır hallede sabaha karşa bütün İstanbul'u taramışlardır. Bu arada fazla alkollü olarak bâdire cihanın ve etkin tavşanı 67 bigi geceyi ezarethanede geçirmiştir. Resimde, gecayi ezarethanede geçiren bir grup, sergüze gözlüğünüzün görülüyor. (Foto: HA)

Geçen yıllara oranla polise çok az iş düştü

Falcı Hayriye Bacıya göre 1970 de kan var

Geride kalan 1969 yılının son çeyreği Elazığ, Sosyal Sigortalar Kurumu Doğum Evinde dokturun kucağında görülüyor. (Foto: HA)

Nüfusu üç milyona yaklaşan İstanbul, 1970'e çok sakin bir şekilde girmiştir. Ölçülerin de bu çevre günlerinden, Bilhassa'ın sonuçlanan sessiz salonmalar- dan sonra yeni yıla hazır içinde girmek isteyen İstanbullular eğlence yerlerini tıklım tıklım doldurmuşlar, tanlarca içki için e günleri anatmaya, yeni yılın ilkinde neşe içinde olmaya çalışmışlardır.

Ayvalık'ı kazın kerseren erin çalışını Türkiye'de de kendisini göstermiştir. Bu çok insan yeni yıla 40 dere- ce sıcak ve yıldızlarında ilaç olarak girmişlerdir.

Geçen yılın en son bilgisi ile yeni yılın ilk beheri erkek olarak dünyaya gelmiştir. Sosyal Sigortalar Kurumu Doğum Evinde

(Devamı sa. 7, sü. 7'de)

Yeni yılın birinci trafik kazasında üç kişi can verdi

(SAKARYA, — THA)

1970 yılının ilk trafik kazası İstanbul - Ankara asfalt karayolunda Hendek ilçesi yakınlarında Karadinandede köyü civarında meydana geldi. Kamyon - tanker çarpışması sonunda 3 kişi öldü.

Şoför Ahmet Türkoğlu yönetimindeki 34 L 5488 plâkalı kamyonla Ankara'dan İstanbul'a gitmekte iken köy içine girdiği sırada Mehmet Bilgiyi yönetimindeki 06 EP 373 plâkalı otomobille çarpıştı. Kaza sonunda sofor Mehmet Bilgi ile birlikte yolcularından

Erdoğan Ulus vefat etti

Banka ölümlerin değerli elemanlarından, Anadolu Ajansında muhabirlikten genel müdürlüğe kadar görevlerde bulunan, Basın-Yayın Genel Müdürü Erdoğan Ulus dün sabaha karşı saat 01'de, bir yakınının evindeki toplantıda geçirdiği kalp krizi sonunda, genç yaşta hayata gözlerini yummuştur.

Yeni yılı bir arkadaşının e-

Odalar Birliğinde Ocakta seçim

Kamu kuruluşu olan birliğin davalarına Danıştay bakabiliyor

ANKARA, (Son Havadis)

Odalar Birliği yönetim kurulu seçimi 5 Ocak tarihinde Türkocağında yapılacaktır.

Seçimin ertelenmesi konusunda Ticaret ve Sanayi Odaları temsilcilerinden Halis Büyükbaşaran tarafından Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen tedbir kararının geçerli olmadığı yetkili bulunulmuş ifade edilmiş, Odalar Birliği kanu

(Devamı sa. 7, sü. 7'de)

Çankaya - Dışkapı arasında metro yapılacak

ANKARA, (HA)

Ankara Belediye Başkanı Vekili Muhlis Şenalp, dün düzenlediği basın toplantısında, konuyla ilk olarak Çankaya — Dışkapı arasında bir metro yapılacağını açıklamıştır.

Şenalp, Belediye Başkanı Ekrem Barlas'ın konu ile ilgili olarak temaslarda bulunacağını, Belediye bütçesinin bu yıl içinde değiştirilmesi için bir kanun

EK 15: 9 Ocak 1970-Son Havadis gazetesi

Son Havadis

CUMA 9 OCAK 1970

A.P.'de tüzük ve disiplin dışı davranışlara son veriliyor

İhraç dosyaları bugün A.P. Haysiyet Divanına veriliyor

Talât Asal Genel Başkan Yardımcılığından istifa etti. İhracı istenen Cevat Önder çok çirkin ithamlarda bulundu

Cinayet... Cinayet...

Bir polis vazife başında öldürüldü

Yerköy Mal Müdürü bir polis tarafından makamında vuruldu

«Ölüm Saçan» Kravatlı Eşkiya

Çoğlükte bulunan bilete bir milyon lira çıktı

Tesadüfen zengin olan aile bayram yapıyor...

5 yaşındaki Eser 1 hafta müddetle 1 milyon liranın üzerinde yatmış

BAKANLAR KURULUNUN KARARLARI AÇIKLANDI

Personel kanunu Mart'ta çıkarılacak

15 çuval saht

paso ele geç

EK 16: 18 Ocak 1970- Son Havadis gazetesi

PAZAR
18
OCAK
1970

Son Hav

Bilgiç ve arkadaşlarının A. P. Meclis Grubunda başlattıkları hareketi gizleyebilmek ve ihraçları önleyebilmek gayesi ile hazırlattıkları

BEKLENEN «MUHTIRA» VERİLDİ...

72 İMZALI MUHTIRANIN METNİ AÇIKLANMADI

ANKARA, (Son Havadis)

Bilgiç ve arkadaşlarının Bakanlık sandalyesi elde etmek amacı ile AP Meclis Grubunda başlattıkları hareketi gizleyebilmek, parti tüzüğüne aykırı davranışlarda bulunan ve Bakanlar Kuruluna küfreden yakınlarını kurtarabilmek için hazırlattıkları «muhtıra» dün Başbakanlığa verilmiştir.

Bilgiç ve arkadaşlarının hazırlatıp 72 milletvekiline imzalattırdığı yazılı müracaata, kendileri tarafından «muhtıra» ismi takılmış ve kapalı bir zarf içindeki metin dün sabah Başbakanlık Özel Kalem Müdürü Muammer Ekonom'a götürülmüştür.

Zarfı Başbakanlığa veren AP milletvekillerinden Bülent Akkaş, Sinasi Gülağaşı, Özer Biçener ve Orhan Davul, Başbakanlıktan ayrıldıkları gazetecilere konuşmuş, «Adalet Partisinde akıl ve mantığın hâkim olmadığı» iddiasını ileri sürmüşlerdir.

YENİ BİR YAFTA

Bir gazetecinin, «konuçları ümitli misiniz?» sorusuna karşılık bu dört milletvekili, «Çok ümitliyiz, partimizde akıl ve mantık dahma ön planda gelmiştir, ümitsizlik değil, akıl ve mantığa güveniyoruz. Partimizin temel felsefesi içinde, bunun ergeç hâkim olacağından çok ümitliyiz» demişlerdir.

Aynı milletvekilleri bu sırada, «Çok iyi niyetler taşıyoruz. Bu şartları da birleştirici yapıcı ve 1946 ruhuna uygun, 1961 ruhuna uygun bir hatırlatmadır» diye konuşmuşlardır.

Böylece Bakanlık sandalyesi elde etmek ve Bakanlar Kuruluna küfredenlerin AP'den ihracını önlemek için girişilen bu teşebbüse «1946 ruhuna bağlılık» yaftası yapıştırılmıştır.

(Devamı sa. 7, sü. 7'de)

BİLGİÇÇİ BİR MİLLETVEKİLİNİN

İFŞAATI

Niçin yazıyorum?..

Bu açıklamalarımda her şey ortaya dökülmüş olacak

Kendimizi tutmin edeceğiz, hırsımızı alacağız diye, koca partiyi, iktidarı zedelediğimizden, milletin ümidini kırdığımızdan habersiz bir şekilde gidiyoruz.

H[illegible]

Ben bu hazırlıklarda sebep olanlar için de bahsedenlerden biriyim.

Artık, her sabah sese ile okuduğum gazetelerden ürkütü duymağa başladım.

Her gün Meclise gidiyorum. Gerek Meclis içindeki arkadaşlarımla ve gerekse bütün partinin halkı tarafı hiç de iç açıcı bir manzara arz etmiyor. Durmadığımız bir yanlış yetiyor. Bu günlerde bunu da, gazeteleri okuduğum zamanki gibi soğuk ile karşılıyorum. Şimdi bu halden ürkütü duymağa başlıyorum.

Geriye bakıyorum. İş bölgelerimizin ve oturma alanı, milletin gayretini ve ümidini görüyorum. Onun çırpınışını, mücadeleci tutarlıyorum. Büyükşehirlerde ve seçim bölgelerinde yükseğe bizi ilkdar yaptığını düşünüyorum.

Sonra dönüp, kendimize, içimize bakıyorum...

Sonra 1969 öncesi ve 1969 sonrası günleri hatırlıyorum... Hatırladıkça da hiç bir hadiseden dolayı almadığımız anlıyorum.

Bir tatlı yine, bir Bilkata Kesinye ve gelene göre değişmemiş anlıyorum... Bazı eski DP milletvekilleri, sağcı sağlığı alanlar, eğitimi sağlığı alanlar, her gün kızıl yüzüyle,

(Devamı sa. 7, sü. 4'de)

GREVİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

B[illegible]

YORUM:

BU NASIL ANLAYIŞ?

Parti tüzük ve kurallarını çiğnemeyi âdet hâline getirenlerin hazırladığı ve bazı masum milletvekillerine de imzalattırarak adına «muhtıra» dedikleri müracaat dün Başbakan'a ulaşmıştır.

Başbakanlıktan çıkarken, «Akıl ve mantığa güveniyoruz. Bunun ergeç hâkim olacağından çok ümitliyiz» diyenlerin, akıl ve mantıktan uzak bir tutumla hazırladıkları bu metni görmemizle beraber, şekli üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

Hiç şüphesiz ki bazı milletvekillerine masumane olarak imzaları attırılan bu metnin altında 72 imza bulunmaktadır. A.P. kadrosunda 269 milletvekili bulunduğuna göre geriye daha 198 milletvekili kalmaktadır. Peki bunlar da bu teşebbüsün aleni kalsına atıp imzalarsa ne

EK 17: 22 Mart 1970-Son Havadis gazetesi

PAZAR
22
MART
1970

Son Ha

Memurlara her yıl yükselme imkânı veren

Personel tasarısı Meclise veriliyor

Kanunun yürürlüğe giriş tarihi 1 Mart 1970 olacak

ASKE
ŞUR
YAR
TOPLAN

HOCALARIN GÜNAHI

Üniversi

İki gün fala yatırılıp tırna sökülen öğre 4 solcu ile edilince d polise aks

Anarş bölün dövü

Bozguncular

Demirel Kıbrıs için Endişe etmeyin" dedi

EK: 18 23 Ocak 1970-Son Havadis gazetesi

Türkiye'deki Komünist Ca

Hakimiyet Milletindir

CUMA 23 OCAK 1970

Son Havadis

Askerî Şura şubatta karar alacak

Askerlik süresinin 18 aya inmesi kesinleşiyor

İkili anlaşmalar için Meclis'te genel görüşme kabul edildi

İnönü NATO hakkında görüşlerini açıkladı...

BM kalkınma programında

Türkiye ile ilgili 4 proje onaylandı

Bilgiç'çiler Muhtıranın metnini basına açıkladılar

Senato kısmi seçimleri 1 yıl erteleniyor

Hasta olan Tağmaç bir haftaya kadar görevine dönecek

Silâhlı Kuvvetler yurt savunması hakkında hükümete bilgi verdi

Balık neslini kurutanlarla mücadele

Gümrükçüler trol ile balık avlayan 5 motoru yakaladı

Bazı motorlar ise muhafaza memurlarına tabanca ile ateş ederek kaçtılar

'Muhtıra,, HAKKINDAKİ TAHLİL YAZISI YARIN Son Havadis'te

Irak'ta idam edilenlerin sayısı 29'a yükseldi

Karakış Ankara İstanbul yolunda trafiği aksattı

Lise öğrencisi güzel kız okula giderken kaçırıldı

BİLGİÇ'Çİ BİR MİLLETVEKİLİNİN İFŞAATI

Bizi Gene Demirel kurtarıyor

Sebepsiz kime ne yapılmıştır ?

EK 19: 31 Ocak 1970-Son Havadis gazetesi

Hâkimiyet Milletindir

CUMARTESİ 31 OCAK 1970

Son Havadis

Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu NATO ile ilgili iddialara cevap verdi

Esnek strateji Türkiyeyi savunmasız bırakmaz

Barış için NATO gereklidir...

Ahmet Topaloğlu

BELEDİYE BAŞKANLARI — Dört Türk Belediye Başkanı İngiltere hükümetinin davetlisi olarak evvelki gün sıcak bir İngiltereyi ziyaret etmişlerdir. Müteakip resimde geçen Belediye Başkanları, resimde, Birmingham'da bir modern mutfağı gezerken görülmektedirler. Soldan sağa, Karabükten Necmettin Beyhoğlu, İstanbul'dan Fahri Atabey, Bursa'dan Kemal Bengu ve Ankara'dan Ekrem Barlas görülüyor.

TEKEL BAKANI BASIN TOPLANTISINDA DEDİ Kİ:

"Kanunlarımızı çıkarcılara göre uygulayamayız,,

İZMİR, (A.A)

Bir otomobil

Alem dönüşü 1 kişin ölümüyle sona er

Aşırı solcuların tedhiş hareketleri üzerine

ODTÜ'de bazı öğrenci

EK 20: 14 Mayıs 1970- Son Havadis gazetesi

Hâkimiyet Milletindir

PERŞEMBE 14 MAYIS 1970 FİATI 50 Krş.

HALK İÇİN HALKLA BERABER

Son Havadis

SAHİBİ: SON HAVADİS A.Ş. ADINA M. KEMAL PEKÜN

SÜNLÜK SİYASİ MÜSTAKİL GAZETE YIL 17 — SAYI: 4479 TELEFON: 26 72 35 (5 Hat)

Aylık Fikir - Bilim - Araştırma ve Aktüalite DERGİSİ TÜRKİYE'nin en geniş ve en kuvvetli yazı kadrosu ile 1. sayısı ÇIKTI

Bakanlar Kurulu karar verdi:

"Gayelerinden ayrılan Dernekler kapatılacak, üniversitelerde huzur bozanlar derhal askere sevkedilecek, silâh ve kesici âlet taşıyanlara ise verilecek cezalar arttırılacak"

MENTEŞEOĞLU

Polis 23 öğrenciyi gözaltına aldı

Fen Fakültesi ile İTİA'da silâh ve mermi ele geçti

ANKARA, (Son Havadis)

Ankara Emniyet Müdürlüğü dün Fen Fakültesi ile İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisinde arama yapmış ve öğrencileri boykot ve fiil durumu teşvik etmelerinden şüphelenilen 23 öğrenciyi gözaltına almıştır.

Yenimahalle Adliye Ceza Mahkemesinde alınan karardan sonra Yenimahalle Savcısı ile birlikte arama yapan polis 23 öğrenciyi yakalamış, ayrıca bir tabanca, 9 mermi, 3 molotof kokteyli, cir, dinamit, 5 torpil (gürültü çıkaran patlayıcı madde), çok sayıda sopa ve demir çubuklar ele geçirmiştir.

Sabahın erken saatlerinde fakülte ve akademinin odalarında gidenmişken yakalanan öğrenciler, duşundan yapılmasını muhtemel saldırıları püskürtmek için binalarda tertibat aldıklarını söylemişlerdir. Oysa bi, öğrencilerden bazıları fen fakültesi öğrencisi, diğerleri başka fakülte ve yüksek okullar öğrencileridir.

(Devamı Sa. 7, Sü. 7'de)

TEDBİR TASARILARI MECLİSE SEVKEDİLECEK

Avrupa Konseyi Yüksek öğretim ve Araştırma Komitesinin 21. toplantısı dün Tarabya Otel'inde başlamıştır. Üç gün devam edecek olan toplantıya 10 ülkeden 200'e yakın delege katılmıştır. Toplantının açış konuşmasını yapan Milli Eğitim Bakanı Prof. Orhan Oğuz, ülkelerle ilerlemesinde en önemli rolü

ANKARA, (Son Havadis)

Bakanlar Kurulu dün saat 18'de Başbakan Demirel'in başkanlığında yaptığı toplantıda, anarşist hareketleri önleyici tedbirler manzumesinden olan cemiyetler kanunu, Türk Ceza Kanunu, Gösteri Yürüyüşleri kanunu ile Askerlik Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesini öngören kanun tasarılarını müzakere etmiş ve bu tasarıların Meclise sevkine karar vermiştir.

Hatırlanacağı üzere, son zamanlarda yurt sathında yaratılan huzursuzluk karşısında, demokratik sistemin aksine bir şekilde işlemesini temin için bazı tedbirler düşünül-

Ankara notları

İsrail askerleri Lübnan'dan çekiliyor

AMMAN, (THA)

İsrail ve Ürdün arasındaki son çarpışma önceki gece kuzey Ürdün vadisinde cereyan etmiştir. Ürdün sözcüsü bir İsrail sözcüsünün bu sözleri yalanlamadan havaya uçurulduklarını açıklamıştır.

EK 21: 13 Ekim 1969-Milliyet gazetesi

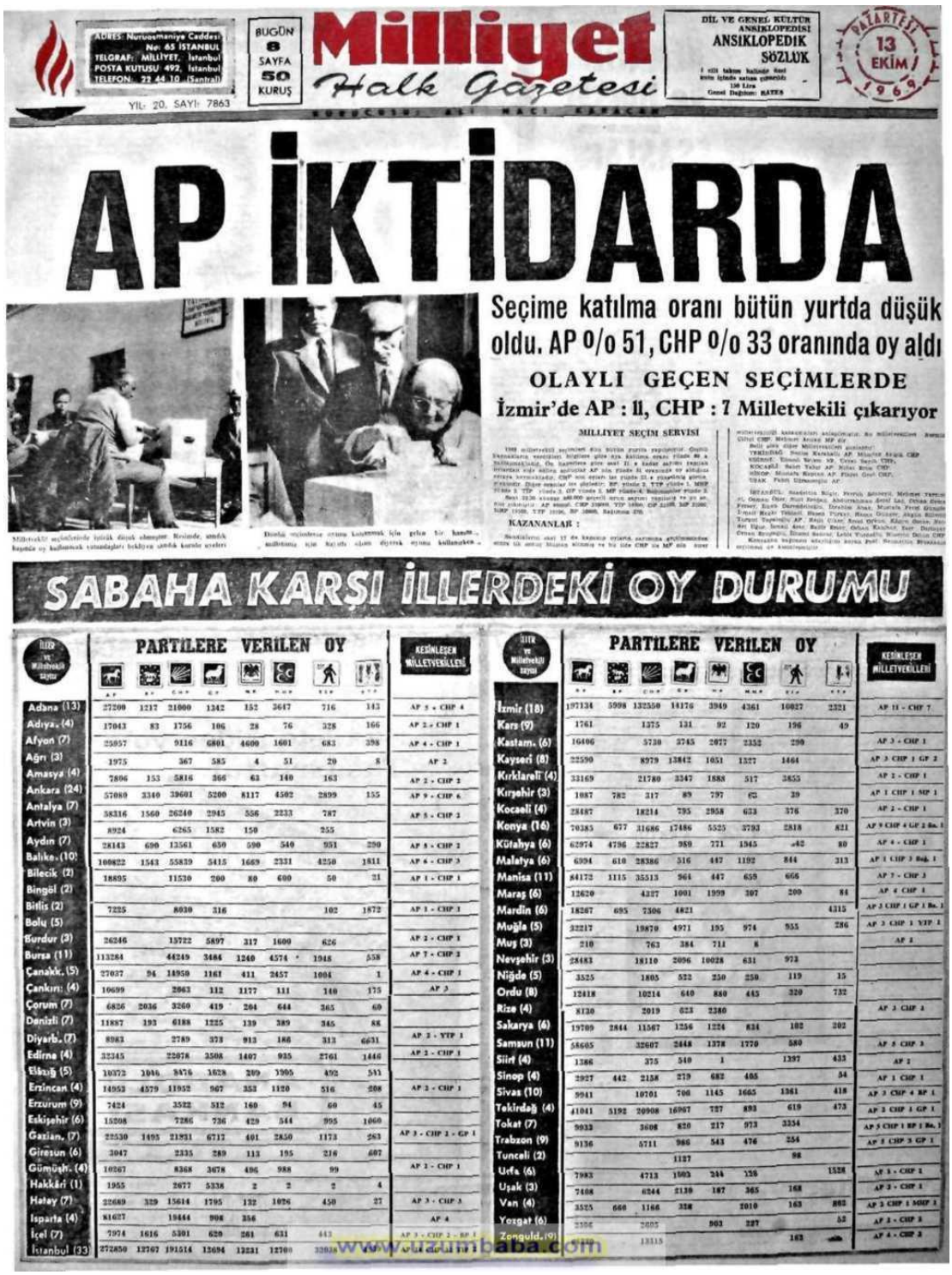

ADRES: Nurusmaniye Caddesi No: 65 İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET, İstanbul
POSTA KUTUSU: 492, İstanbul
TELEFON: 22 44 10 (santral)

BUGÜN 8 SAYFA 50 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

YIL: 20. SAYI: 7863

DİL VE GENEL KÜLTÜR ANSİKLOPEDİSİ
ANSİKLOPEDİK SÖZLÜK

PAZARTESİ 13 EKİM 1969

AP İKTİDARDA

Seçime katılma oranı bütün yurtda düşük oldu. AP %51, CHP %33 oranında oy aldı

OLAYLI GEÇEN SEÇİMLERDE

İzmir'de AP : 11, CHP : 7 Milletvekili çıkarıyor

MİLLİYET SEÇİM SERVİSİ

KAZANANLAR :

SABAHA KARŞI İLLERDEKİ OY DURUMU

İLLER ve Milletvekili Sayısı	PARTİLERE VERİLEN OY								KESİNLEŞEN MİLLETVEKİLLİĞİ
	AP								
Adana (13)	27200	1217	21800	1342	152	3647	716	143	AP 5 - CHP 4
Adıyam. (4)	17043	83	1756	106	28	76	328	166	AP 2 - CHP 1
Afyon (7)	25957		9116	6801	4600	1601	683	398	AP 4 - CHP 1
Ağrı (3)	1975		367	585	4	51	29	8	AP 2
Amasya (4)	7896	153	5816	366	63	140	163		AP 2 - CHP 2
Ankara (24)	57080	3340	39601	5200	8117	4502	2899	155	AP 9 - CHP 6
Antalya (7)	58316	1560	26240	2945	556	2233	787		AP 5 - CHP 2
Artvin (3)	8924		6265	1582	150		255		
Aydın (7)	28143	690	13561	650	590	540	951	290	AP 5 - CHP 2
Balıke. (10)	100822	1543	55839	5415	1669	2331	4250	1811	AP 6 - CHP 3
Bilecik (2)	18895		11530	200	80	600	50	21	AP 1 - CHP 1
Bingöl (2)									
Bitlis (2)	7225		8030	316			102	1872	AP 1 - CHP 1
Bolu (5)									
Burdur (3)	26246		13722	5897	317	1600	626		AP 2 - CHP 1
Bursa (11)	113284		44249	3484	1240	4574	1948	558	AP 7 - CHP 3
Çanakk. (5)	27037	94	14950	1161	411	2457	1004	1	AP 4 - CHP 1
Çankırı (4)	10699		2863	112	1177	111	140	175	AP 3
Çorum (7)	6836	2036	3260	419	264	644	365	69	
Denizli (7)	11887	193	6188	1225	139	389	345	88	
Diyarb. (7)	8983		2789	373	913	186	313	6631	AP 2 - YTP 1
Edirne (4)	32345		22878	3508	1497	935	2761	1446	AP 2 - CHP 1
Elâzığ (5)	10372	1046	8476	1628	209	1905	492	511	
Erzincan (4)	14953	4579	11952	967	353	1120	516	208	AP 2 - CHP 1
Erzurum (9)	7424		3522	512	160	94	60	45	
Eskişehir (6)	15208		7286	736	429	544	995	1060	
Gazian. (7)	22530	1495	21931	6717	401	2850	1173	283	AP 3 - CHP 2 - GP 1
Giresun (6)	3047		2335	289	113	195	216	607	
Gümüşh. (4)	10267		8368	3678	496	988	99		AP 2 - CHP 1
Hakkâri (1)	1955		2677	5338	2	2	2	4	
Hatay (7)	32689	329	15614	1795	132	1026	450	27	AP 3 - CHP 3
Isparta (4)	81627		19444	908	256				AP 4
İçel (7)	7974	1616	5301	620	261	631	443		AP 3 - CHP 2 - BP 1
İstanbul (33)	272850	12707	191514	13694	13231	12700	33938		AP 22 - CHP 11

İLLER ve Milletvekili Sayısı	PARTİLERE VERİLEN OY								KESİNLEŞEN MİLLETVEKİLLİĞİ
İzmir (18)	197134	5998	132550	14176	3949	4361	16027	2321	AP 11 - CHP 7
Kars (9)	1761		1375	131	92	120	196	49	
Kastam. (6)	16406		5730	5745	2077	2352	290		AP 3 - CHP 1
Kayseri (8)	22590		8979	13842	1051	1327	1464		AP 3 CHP 1 GP 2
Kırklareli (4)	33169		21780	3347	1888	517	3655		AP 2 - CHP 1
Kırşehir (3)	1087	782	317	89	797	65	29		AP 1 CHP 1 MP 1
Kocaeli (4)	28487		18214	795	2958	633	376	370	AP 2 - CHP 1
Konya (16)	70385	677	31686	17486	5525	3793	2818	821	AP 9 CHP 4 GP 2 Ba. 1
Kütahya (6)	62974	4796	22827	989	771	1545	462	80	AP 4 - CHP 1
Malatya (6)	6994	610	28386	516	447	1192	844	313	AP 1 CHP 3 Bağ. 1
Manisa (11)	84172	1115	35513	964	447	655	666		AP 7 - CHP 3
Maraş (6)	12620		4227	1001	1999	307	209	84	AP 4 CHP 1
Mardin (6)	18267	695	7306	4821				4315	AP 2 CHP 1 GP 1 Ba. 1
Muğla (5)	32217		19879	4971	195	974	955	286	AP 3 CHP 1 YTP 1
Muş (3)	210		763	384	711	8			AP 2
Nevşehir (3)	28483		18110	2096	10028	631	972		
Niğde (5)	3525		1805	522	250	250	119	15	
Ordu (8)	12418		10214	640	880	445	320	732	
Rize (4)	8130		2019	623	2380				AP 3 CHP 1
Sakarya (6)	19709	2844	11567	1256	1224	834	102	302	
Samsun (11)	58605		32607	3448	1378	1770	580		AP 5 CHP 3
Siirt (4)	1386		375	540	1		1397	433	AP 2
Sinop (4)	2927	442	2158	279	682	485		54	AP 1 CHP 1
Sivas (10)	9941		10701	706	1145	1665	1361	418	AP 3 CHP 4 BP 1
Tekirdağ (4)	41041	5192	20908	16967	727	893	619	473	AP 2 CHP 1 GP 1
Tokat (7)	9033		3608	820	217	973	3354		AP 5 CHP 1 BP 1 Ba. 1
Trabzon (9)	9136		5711	986	543	476	254		AP 5 CHP 3 GP 1
Tunceli (2)				1127			98		
Urfa (6)	7983		4713	1503	344	138		1528	AP 3 - CHP 1
Uşak (3)	7408		6344	2139	187	365	168		AP 2 - CHP 1
Van (4)	3525	660	1166	358		2010	163	883	AP 3 CHP 1 MSP 1
Yozgat (6)	2206		2005		903	227		52	AP 2 - CHP 1
Zonguld. (9)	13315						163		AP 4 - CHP 3

www.uzumbaba.com

EK 22: 10 Ekim 1971-Cumhuriyet gazetesi

Cumhuriyet

48. yıl, sayı: 16948

10 Ekim Pazar 1971

ÜLKÜ OKUL ANSİKLOPEDİSİ'dir.

Baca, Seven, Özdoğan beraat etti

Koçalak, Uçar ve Onursal 5'er yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı

İnönü konuştu ve görüşünü açıkladı:

"Ya bu hükümet desteklenmeli ya çokluk partisine verilmeli,,

Sunay, Demirel'le "Durumu,, görüştü

ORGENERAL TAĞMAÇ VE AVCI DA GÖRÜŞMEDE HAZIR BULUNDULAR

AP Grubu Ön Tedbirler Tasarısını eleştirdi

Gezmiş ve 17 arkadaşı idama mahkûm oldu

Esnaf ve sanatkârlar dertlerini Hükümete iletti

Bakanlar Kurulunda son siyasi gelişmeler görüşüldü

Bakana, Senato kararına itiraz hakkı tanınıyor

5 üniversite ortak taslak hazırladı

KAMU KURULUŞLARI YERLİ TİP OTO KULLANACAK

855 BİN LİRALIK KAÇAK RADYO MALZEMESİ ELE GEÇİRİLDİ

TABELÂ, İLÂN VE REKLÂMLAR TÜRKÇE OLACAK

Yunanistan, Kıbrıs için BM çerçevesinde anlaşmayı kabul edecek

Emekliler için vakıf kuruluyor

EK 23: 12 Mart 1971-Hürriyet gazetesi

CUMA - 12 MART 1971

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Müessisi : SEDAT SİMAVİ

YILDIRIM BASKI

ORDU ÜLTİMATOM VERDİ

"Hükûmet çekilsin,,

Ordu'da bütün izinler kalktı

BİRLİKLER ALARMDA

ANKARA. —Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarının Cumhurbaşkanı ile Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlarına verdiği muhtıra hasına aşıklanmadan önce Silâhlı Kuvvetlerdeki bütün izinler kaldırılmış ve verilmiş izinler de iptal edilmiştir.

Gece saat 24'e doğru Genelkurmay başkanlığından Türkiye'deki bütün birlik komutanlarına gönderilen şifreli mesajlarla izinlerin iptali ve kaldırılması bildirilmiştir.

HÜKÛMET TOPLANDI

NASIL BASINA VERİLDİ?

BAKIRKÖY'deki evinde sol yayınlar, Karl Marks, Lenin ve Mao'nun fotoğrafları üzerinde de bir tabanca bulunan Halk eğitmeni Halit Özkal Emniyet Müdürlüğünde

El-Fetih'te gerilla eğitimi gören liseli yakalandı

SİYASİ Polis, Halit Özkal adında liseli bir öğrenciyi tabanca taşımak ve yasaklanmış yayınları evinde bulundurmak suçu ile adliye sevketmiştir.

Milli Hükûmet kurulmazsa ORDU idareye el koyacak

GENEL Kurmay Başkanı Orgeneral Memduh Tağmaç, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Faruk Gürler, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Celâl Eyiceoğlu, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhsin Batur, bugün Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlıklarına ortak imza ile bir muhtıra vermişlerdir. Genel Kurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarının ortak imzalı muhtıralarında şöyle denilmektedir:

7+7=14

Okuyucularımıza 14 Murat otomobili armağan ediyoruz

EK 24: 20 Temmuz 1974-Hürriyet gazetesi

20 Temmuz 1974 Cumartesi

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

SENE : 27 - No: 9432

Müessisi: SEDAT SİMAVİ (1896-1965)

FİYATI HER GÜN 100 KURUŞ

YILDIRIM BASKI

Ecevit: Allahım insanları felaketten korusun dedi

MEHMETÇİK KIBRIS'TA

ECEVİT'İN SÖZLERİ:

TÜRK PARAŞÜTÇÜLERİ YEŞİL ADAYA İNİYOR

Bir Rum hücumbotu batırıldı

14 ilde sıkıyönetim ilân edildi

Sıkıyönetim ilan edilen iller

Sovyet paraşütçüleri alarmda

ANKARA, (Hürriyet) — Türk Hükümeti bu sabaha karşı Kıbrıs'a müdahale kararı almış ve Türk Silâhlı Kuvvetleri saat 05.00'ten itibaren harekâta başlamışlardır.

LEFKOŞE ÇARPIŞMALARI

LEFKOŞE, (A.A.)- İngiliz kaynaklarına göre Kıbrıs Rum Ulusal Muhafız Örgütü Lefkoşe Havaalanını Türk kuvvetlerine karşı korumaksızın terketmiş durumdadır. Bu arada Lefkoşe'de Türklere ve Rumlar arasında çatışmalar çıkmıştır.

Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır...

www.uzumbaba.com

EK 25:2 Şubat 1979-Milliyet gazetesi

ADRES: Nuruosmaniye Caddesi No: 65 İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET, İstanbul
POSTA KUTUSU 492 İstanbul
TELEFON: 224410 (Santral)
YIL: 29, SAYI: 11226
BUGÜN 16 SAYFA 350 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

Alitalia
Hergün: 16.25-Roma
(Sabit hark)

CUMA 2 ŞUBAT 1979

Evine giderken silahlı saldırıya uğrayan

ABDİ İPEKÇİ ÖLDÜRÜLDÜ

Abdi İpekçi, 1929'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi'nde Hukuk Fakültesini okudu. Bu sırada "Kırmızı Beyaz" spor gazetesinde ilk makaleleri yayımladı. Daha sonra Yeni İstanbul ve Yeni Sabah gazetelerinde Beyoğlu muhabirliği yaptı. Bir süre sonra İstanbul Ekspres gazetesinde Yazı İşleri Müdürü olarak çalışan Abdi İpekçi askerliğini Kore'de yaptı. Askerden döndükten sonra 1954'de Milliyet gazetesinde Genel Yönetmen olarak göreve aldı. "Durum" başlığı altında gazetenin başmakalelerini yazdı. Abdi İpekçi, Gazeteciler Sendikası Başkanlığı, Basın Şeref Divanı üyeliği, Milletlerarası Basın Enstitüsü Yönetim Kurulu üyeliğinde bulundu ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü'nde uzun yıllar öğretim üyeliği yaptı. Gazetecilik alanında pek çok başarı ödüllerı de kazanan Abdi İpekçi evli, biri kız biri erkek iki çocuk babası idi.
ESERLERİ: Afrika, Dünün İçyüzü, İstiklal Atatürk'ü Anlatıyor, Liderler Diyor ki, Dünyanın Dört Bucağından.

KURŞUNUN KIRDIĞI KALEMİ

Katil, Abdi İpekçi'nin kullandığı otomobilin yanına yanaştı ve sağ camdan kurşunlarını boşaltmaya başladı (yanda). Genel Yayın Önetmenimiz saldırıya uğradığını anlayınca hareket etmek istedi ama, direksiyona hâkim olamayıp direğe çarptı. Kurşunlardan biri İpekçi'nin içcebindeki kaleme rastladı ve kırdı (üstte)

- **Genel Yayın Yönetmenimiz saat 20.00'de otomobiliyle giderken, evine 100 metre kala pusu kuran katil, otomobiline yanaştı ve beş el ateş etti. Kalbinden iki, karın boşluğundan bir ve kolundan iki yara alan İpekçi hastaneye kaldırılırken yolda öldü**
- **1.75 boyunda ve açık renk elbiseli katil koşarak kaçtı. Abdi İpekçi, saldırıya uğradığını anlayınca hareket etti ama, direksiyona hâkim olamayarak direğe çarptı**
- **Vak, «Cinayet planlı işlenmiştir» dedi**

GENEL Yayın Yönetmenimiz ve Başyazarımız Abdi İpekçi, dün saat 20.40'da, gazetenden evine dönerken, Teşvikiye'de menfur bir silahlı saldırıya uğrayıp ve hayatını kaybetmiştir.

Dün akşam "Durum" yazısını yazdıktan sonra saat 19.30'u sularında gazeteden ayrılan Başyazarımız Abdi İpekçi, evinin bulunduğu Teşvikiye Karakol Sokağı'na otomobiliyle girdiği sırada, trafik ışıklarında ve kırmızı ışık nedeniyle durmuştur. Tam bu sırada otomobiline yaklaşan kimliği meçhul bir kişi, tabancasıyla ateş etmiştir. İpekçi, bu silahlı saldırı sonucunda kalbinden, iki kez boşluğundan ve kolundan iki kurşun yarası almıştır. İpekçi, saldırı sonucunda kontrolünü kaybetmiş olduğu otomobilini kontrol altına alamayarak direğe çarpmıştır.

Devamı S. 14. S. 7'de

Ali Başarel'i de kaybettik

● 39 yıllık gazeteci, Milliyet'in Dış Haberler Servisi memurlu Başarel, Bu- Haberi 3. Sayfada

SALDIRI HER YERDE KINANDI


```
ST1
 0 2729 44
 URGENT
 ASSASSINATION-S
 ISTANBUL, TURKEY (AP) -- ABDI IPEKCI, ONE OF TURKEY'S MOST
 INFLUENTIAL JOURNALISTS AND EDITOR OF THE INFLUENTIAL ISTANBUL
 DAILY MILLIYET, WAS ASSASSINATED BY GUNMEN THURSDAY NIGHT IN A SUB
 URBAN SECTION OF ISTANBUL, THE STATE TELEVISION REPORTED.
  IPEKCI WAS GUNNED DOWN BY A PISTOL FIRE DURING THE RUSH HOUR AND
 IPEKCI DIED OF GUNSHOT WOUNDS IN A HOSPITAL A FEW HOURS LATER, THE
 TELEVISION SAID.
  IPEKCI, ALSO A NOTED EDITORIALIST, WAS KNOWN FOR HIS MODERATE
 (MORE)(KOUACI)

0426 01 FEB 79
```

AP ajansı haberi dünyaya böyle yaydı

Dünyanın en ünlü haber ajansı AP, genel Yayın Yönetmenimiz ve Başyazarımız Abdi İpekçi'nin öldürülüşünü, bütün dünyaya yaymıştır. AP ajansı bu konuda şu haberi vermiştir:

"Türkiye'nin en ünde gelen gazetecilerinden ve Milliyet Gazetesi'nin Genel Yayın Müdürü, sitemli kişiler tarafından öldürüldü. Aynı zamanda gazetenin başyazarı olan İpekçi, ölmlı tutumuyla tanınmıştı."

AP'nin bu haberi Londra BBC ve Atina radyoları tarafından da yayınlanmıştır. BBC ayrıca, Ntewsyeal programında İpekçi'ye ilgili ayrıntılı haber vermiştir.

ECEVİT'İN MESAJI

«Bu cinayet, demokrasiye ve Türkiye'nin saygınlığına karşıdır»

● İpekçi'nin öldürülmesi üzerine bakanlar derin üzüntülerini bildirdiler, CHP Genel Sekreterliği bildiri yayımladı

Menfur cinayeti işleyen Başbakan Ecevit, "Bu cinayeti işleyenler Türk demokrasisine ve Türkiye'nin saygınlığına karşı da bir suikast işlemişlerdir" demiştir.

Abdi İpekçi'nin ağır yaralanışını öğrenen Başbakan Ecevit, hemen telefonla gazeteci ve İpekçi'nin kardeşleri Sait Cemil Karaosmanoğlu'yla görüştü. Genel Yayın Müdürü Hüsnü Tuğcu'yu da arayarak, cenazenin bir an önce yakınlarının ve kendisinin olanak sonuçlanmasıyla ilgili gelişmelerden her an haberdar edilmesini istemiştir.

İpekçi'nin ölümü üzerine Ecevit, şunları söylemiştir:

"Çok büyük acı içindeyim. Abdi İpekçi'nin aramızdan ayrılmasına neden olan bu korkunç cinayet karşısında acı içerisindeyim. Abdi İpekçi, bütün dünyada büyük kıvanç veren bir değerli gazeteci, yazar ve insandı. Bu cinayeti işleyenler, Türk demokrasisine, Türkiye'nin saygınlığına karşı da bir suikast işlemişlerdir. Devletimizin ve kendisini tanıtma olanaklarından her zaman kıvanç duyduğum değerli yazar ve gazeteci Abdi İpekçi'nin yazın ailesinin, Milliyet gazetesindeki tüm değerli arkadaşlarının ve bütün basın mensuplarının acılarını yürekten

Devamı S. 14. S. 9'da

Yerli, yabancı basın kuruluşları cinayet karşısında büyük tepki gösterdi

Abdi İpekçi'nin öldürülmesi bütün basın kuruluşları tarafından şiddetle kınanmıştır.

Yalnız Türkiye'de değil, tüm dünyada bütün bir tarihte barışçının temsilcisi olan Uluslararası Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu dün gece olağanüstü bir toplantı yaptı.

Toplantıda, Cumhuriyet tarihinde ilk kez bir başyazarın böylesine alçakça bir eylemle öldürülmesinden büyük vahşetle üzerinde durulmuş ve oley şiddetle kınanmıştır.

Bu arada, Türk basının nesnel bir tavır takınmasını istemiştir.

Devamı S. 14. S. 8'de

DEMİREL'İN MESAJI

«Menfur cinayetten büyük üzüntü duydum»

AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, gazetemiz Genel Yayın Müdürü ve Başyazarı Abdi İpekçi'nin öldürülmesi nedeniyle Milliyet Gazetesi sahibi Ertuğrul Karacan'a bir mesaj göndererek üzüntülerini bildirmiştir.

AP Genel Başkanı Demirel'in mesajı şöyledir:

"Milliyet Gazetesi Başyazarı Abdi İpekçi'nin menfur bir cinayete kurban gitmesinden ınuazzam üzüntü duydum.

Daha sonra paylaşır, Milliyet Gazetesi yazı ailesine taziyetlerini sunarım. Saygılarımla."

Türkeş: «Bu kanlı suikast Türk demokrasisine yönelmiştir»

MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş de gazetemizi telefonla arayarak şu mesajı iletmiştir:

"Sayın Abdi İpekçi'nin menfur bir suikast sonucunda öldürüldüğünü derin bir teessürle öğrenmiş bulunmaktayım. Olaydan çok büyük üzüntü duydum. Sayın Abdi İpekçi'ye yönelen bu kanlı suikast onun şahsında Türk demokrasisine de yönelmiştir. Kaldıkı ki en ilkel yaklaşımlarla ve silahların pusqusuna inilen silâhsız bir eldeğin cesaya çarpışmalıdır. Sayın İpekçi'ye bu alçakça suikastı düzenleyenler Türkiye'yi yıkmak isteyen ve

Devamı S. 14. S. 10'da

ABDİ İPEKÇİ'nin SON DURUM YAZISI

İRAN'DA BEKLENENLER

HUMEYNİ adını başında yaşanların acıkları sonuç ilk anlaşılmış olmuş gözüküyor. Şah, tahtından inmiştir ülkeden uzaklaştırılmış. Şu lider, sürgün yaşamının son yıllarında dönüşünün milyonların başına geçmek üzere İran'a dönmüştür.

Ama Humeyni, ülkenin yönetimini de eline geçirebilecek midir? Bunu, nasıl başaracaktır? Şu mu, yasal yoldan mı? Kendisine karşı güçler ne yapacaktır? Özellikle silahlı kuvvetlerin tutumu ne olacaktır?

Sanlar bir yana, Humeyni, ülkesini gözlüğe ve şimdi kendisine bir kurtarıcı olarak bekleyenlerin, onu tek amaçlı yaşatılarla ne yapacaklarını bekleyenlere hayallerini gerçekleştirecek midir?

Kesinlik kesinlikle sanılıyorsunuz bu sorular. Şahlı ve vasal başkalar yanıtlamaktadır ve Humeyni'nin dönüşü ile İran'da başlayan karışıklıkların artık sonuçlanacağı, ülkenin yeni bir düzene kavuşacağı düşünülmektedir.

* * *

Kuşkusuz, karışıklıkların ülkenin, uzun süreyi bulacak ve nasıl sonuçlanacağı bilinmeyen bir istikrarsızlığa düşmesi bekleniyor.

Humeyni'nin mücadelesine İran'ın her kesiminden destek sağlayıp ülke hayatında hâkimiyet kurmasının ardından başlayacak olan reformlarla ülkenin en iyi örgütlenmiş bir kurumunu temsilcisi durumundadır. Şah yönetimine karşı mücadelede Tudeh Partisi'nin de bu yönde katkıda bulunacağı bilinmektedir. Ve Şah, ülkeyi muhalefetine rağmen bir süreliğine de olsunlarına yönetebilen ordunun, Şah'ın yanında, başka bir seçeneği kalmamıştır.

*Bu sahnede gerçek pazı büyükler. Ama bizlerinin görü önemli etkisi yoktur. Ama bizlerinin görü önemli etkisi yoktur. İşin temelinde sosyo ekonomik nedenler vardır. Bunlar, sağlıksız gelişmeye yönelik gerçek etken bulan. Bunlardan önemli başlıcaları, temelde sosyo ekonomik farklılıkların ★ adaletsizliklerin yarattığı bilinmeli. Açığa çıkarılmalıdır. O farklılıklar ve adaletsizlikler düzeltilmelidir. Bu farklılıkların ve adaletsizliklerin giderilmesinde, sorun çözülmesinde, sorun çözülmesinde, sorun çözül

EK 26: 17 Mart 1978-Milliyet gazetesi

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SÜRESİZ OLARAK KAPATILDI

ÜNİVERSİTEDEN ÇIKAN ÖĞRENCİLERE BOMBA ATILDI: 5 ÖLÜ, 5'İ AĞIR 44 YARALI VAR

KREDİ

Ecevit: «Halka barışı çok görenlerin hadleri bildirilecektir»

Başbakan, bugün liderlerle toplantı yapıyor

İtalya'nın eski başbakanı Aldo Moro kaçırıldı

BEGİN: «ASKERÎ HAREKAT BİTTİ»

EK 27: 25 Mayıs 1977-Milliyet gazetesi

ECEVİT ve DEMİREL'in seçim tahminleri

BUGÜN 3. SAYFADA

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

YIL: 28, SAYI: 10617

BUGÜN 16 SAYFA 150 KURUŞ

ÇARŞAMBA 25 MAYIS 1977

DEMİREL SİVASLI'DA SALDIRIYA UĞRADI

- AP Lideri, seçim otobüsü üzerinde konuşurken önce bir sandalye fırlatıldı sonra taş yağmuru başladı, 3'ü koruma polisi 10 kişi hafif yaralandı
- Uşak'ta da olaylar çıkınca Demirel, «Türkiye'de faşizm olsa böyle bağıramazsınız, burnunu sürterler adamın» dedi

- Ecevit: «CHP iktidarında düşünce ve inanç özgürlüğü önündeki sınırlar kalkacak»
- Bozbeyli: «On yaşındaki çocuktan profesöre kadar herkes ideoloji bulaştı»
- Erbakan: «Sanayicileri teşvik için sekiz türlü kredi vereceğiz»
- Boran: «Seçim komünizm düşmanlığının derde deva olmadığını gösterecektir»

DURUM

DEMİREL'E SALDIRI VE CHP...

BEDRİ, LİDERLERİN PEŞİNDE

EK 28: 26 Kasım 1979-Milliyet gazetesi

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

26 KASIM 1979

DEMİREL, 21 OY FARK YAPTI

229 KABUL
208 RED
1 ÇEKİMSER

CHP'li Şenses, Demirel'e güven oyu verdi

OLAY 3

2 CHP'li istifa etti, 1'i de Disiplin Kurulu'nda

GÖRÜŞÜM

TERÖR ve... PES!

GÜNÜN DİĞER HABERLERİ

Tam-Güncülerden 90'ar bin liralar geri alınmayacak

Askeri Şûra, bugün toplanıyor. Demirel, Şûra'dan sözlü olarak askerliğin kısaltılmasını isteyecek

Sıkıyönetim bölgelerine emekli subayların vali yapılması düşünülüyor

ANKARA'DA PATLAYAN BOMBAYI ÜLER TİKKO'CU 2 GÜNCÜN YAPTIĞI SAPTANDI

www.tozumbaba.com

EK 29: 26 Temmuz 1975-Hürriyet gazetesi

26 Temmuz 1975 Cumartesi

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Amerika'lılara tanınan imtiyazlar kaldırıldı

Ambargo kararının kalkmaması üzerine:

Türk dış politikasında yeni bir devir başlıyor

Washington

Ford Meclisden kararın birkez daha gözden geçirilmesini istedi. Başkan ile Kissinger, Korutürk ve Demirel'e "ttidalli hareket" için mesaj yağdırdı

Ankara

Dün akşam toplanan Bakanlar Kurulu bu sabahtan itibaren bütün Amerikan üslerinin faaliyetlerinin durdurulmasını ve derhal Türk Silâhlı Kuvvetlerine devrini kararlaştırdı

Üslere el koyduk

EL KONAN DEV RADAR ÜSSÜ:

Türkiye için artık Amerika yok

Savaşı, azrail kazandı

Yılların dostluğu 15 dakikada bitti

Doğan ULUÇ yazıyor

El koyduğumuz Amerikan üsleri

Telsiz sanayii kuruluyor

7 kişi yangında can verdi

Ecevit: Amerika'nın tutumu Düyun-u Umumiyeden daha kötü

Herkese bir Renault ikinci çekilişi bugün İzmir'de yapılıyor

www.uzumbaba.com

EK 30: 30 Mayıs 1977-Milliyet gazetesi

Sirkeci Garı'nda ve Yeşilköy Havaalanı Dış Hatlar Terminalindeki emanetçilere bırakılan bavulların içerisinde dinamit olduğu bildiriliyor

SEÇİMLERE 5 GÜN KALA

NUTUKLAR VE SALDIRILAR SÜRÜYOR

BEDRİ, LİDERLERİN PEŞİNDE

DURUM

ETKİLİ ve ETKİSİZ TAKTİKLER...

Polis ve jandarma Ayasofya'da namaz kılınmasına engel oldu

EK 31: 2 Mayıs 1977- Cumhuriyet gazetesi

EDEBİYAT
YÖNETEN
NURİ PAKDİL
MAYIS SAYISI BÜTÜN KİTAPÇILARDA
YILLIĞI 20 LİRA
P. K. 50 Basmahane—ANKARA

Cumhuriyet

33. YIL SAYI: 10951 Kurucusu: YUNUS NADİ 200 KURUŞ 2 MAYIS 1977 PAZARTESİ

ari dersanesi
YAYINLARINA TERCİH EDİNİZ

Törene yüzbinlerce kişi katıldı

OLAYLARIN TERTİP OLDUĞUNU BELİRTEN BELEDİYE BAŞKANI AHMET İSVAN, «TOPLUM POLİSİ ŞEFİNE SULAR İDARESİNİN ÜZERİNE MEVZİLENEREK ATEŞ EDENLERİ GÖSTERDİĞİM SIRADA DÖVÜLMEYE BAŞLANDIM» DEDİ.

1 Mayıs kanlı bitti: 33 ölü

(İSTANBUL HABER SERVİSİ)

DİSK'in düşündüğü ve çok sayıda devrimci, demokratik kuruluşun katıldığı 1 Mayıs mitingi, 8 saatin yüce bir ülkü, gerçekten görkemli ve çok etkili bir disiplin içinde sürdürülmüştü. Sendikalı işçiler, demokrasiyi özgür temsilcileri, saptanan düzen içinde, yürüyüşler ve yüce saptanan düzen içinde, görkemli bir şekilde Taksim alanına girmişlerdi...

EK 32: 15 Aralık 1979-Cumhuriyet gazetesi

ÖZEL DÖRTLER DERSANESİ

Cumhuriyet

50. Yıl; Sayı: 19893 Kurucusu : YUNUS NADİ 500 Kuruş 15 Aralık 1979 Cumartesi

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK yıldız dersanesi

IMF ile uzlaşıldı : Devalüasyon kesin

Devalüasyon oranının yüzde 40 dolayında gerçekleşmesi bekleniyor

Katlı kur kalkıyor kamu ürünlerine zam yapılacak

Yalçın DOĞAN

Türkiye'de görevli 4 Amerikalı Florya'da silahlı saldırı sonucu öldürüldü

Demirel: "Ecevit bize tanklar dolusu fuel-oil bıraktı da içtik mi onu ?,,

Gelir Vergisi düşürülüyor maktu vergiler artırılıyor

İstanbul'da konutlara yapılan fuel-oil dağıtımı durduruldu

Haberi 5 sayfada

TEK tarafından verilen elektriğe zam geliyor

Haberi 5 sayfada

Ecevit: "Hükümetin ömrünün uzun olacağını sanmıyorum,,

Adana'da 2 Manisa ve

EK 33: 6 Mart 1985-Milliyet gazetesi

Para Fonu, vergi dilimlerinin ayarlanması için 3 kesin koşul ileri sürdü

Vergi indirimine IMF freni

İşte, IMF'nin şartları

1. Gelir Vergisi'nde bozulan denge sağlanmalı
2. Azalan gelir artmalı
3. Milli gelirle birlikte, vergi gelirlerini de artıracak esneklik sağlanmalı

Maliye Bakanlığı yetkilileri, "Son kararı Başbakan verecek" diyor. Özal, Gelir Vergisi'nin %70'ini ödeyen ücretlilerin yükünü azaltıp, %30 ödeyen tüccar ve işadamının yükünü artıracak bir formül bulacak. Başbakan ne yaparsa yapsın, sonuçta, toplam Gelir Vergisi artırılmış olacak

İki büyük enerji projesi askıya alındı

EK 34:18 Şubat 1983-Cumhuriyet gazetesi

BAŞKENT GÜNLERİ
Müşerref Hekimoğlu

Cumhuriyet

YAŞANANLARDAN İZLER-İZLENİMLER
Kâzım Yenice

18 ŞUBAT 1983 PERŞEMBE

İhmal mi, kaza mı?

Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis'i Ankara'dan Diyarbakır'a götüren askeri uçak havalandıktan kısa süre sonra düştü. Bitlis ve beraberindeki üç subay ile bir astsubay şehit oldu

Güvercinlik Askeri Havaalanı'ndan kalktıktan sonra Esenboğa'ya acil iniş isteyen, ancak iki motorundan birinin alev alması sonucu Yenimahalle'de yere çakılan B-200 tipi uçak, çok sık arıza yaptığı için askeri çevrelerde 'sabıkalı' olarak anılıyor. Uzmanlar, uçağın bakımının önemli olduğuna, en küçük aksaklığın ciddi sonuçlar yaratabileceğine dikkat çekiyor ■ 19. Sayfada

YILDIZ BLOKLARI
YAHYA KEMAL CAD
BELKO AIR
AKSEMSETTİN CADDESİ
YILDIZ BLOKLARI
EMLAKBANK SPOR TESİSİ
POSTA İŞLEME MERKEZİ

EK 35: 28 Ekim 1981-Milliyet gazetesi

TÜRK BAYRAĞINIZI Milliyet'LE BUGÜN İSTEYİNİZ

Milliyet
Halk Gazetesi

BUGÜN 14 SAYFA 10 LİRA

YIL: 32, SAYI: 12208

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

28 EKİM 1981 ÇARŞAMBA

Meclis, Başkanlık Divanını seçti

CUMHURİYET TARİHİNİN 15. MECLİS BAŞKANI

İkinci turda Sadi Irmak 158 oyun 67'sini aldı

IRMAK BAŞKAN

İŞTE Milliyet'İN VERDİĞİ BAYRAK

İŞTE BAYRAĞIN BİLİMSEL ÖLÇÜLERİ

Milliyet in VERDİĞİ BAYRAK NASIL HAZIRLANDI

Trafik kazalarında 13 kişi öldü

MGK, yüksek öğrenim yasa tasarısını görüştü

ILUSU: PAPANDREU'NUN

Roma polisi, Ergenekon'

EK 36: 21 Mayıs 1983-Cumhuriyet gazetesi

60. Yıl; Sayı: 21096 — Kurucusu : Yunus NADİ — 40 TL. — 21 Mayıs 1983 Cumartesi

Siyasal yaşama üç parti daha katıldı

Esener: Büyük Türkiye Partisi, Özal: Anavatan Partisi, Calp: Halkcı Parti

Dün sabah ilk olarak Turgut Özal Anavatan Partisi'nin, daha sonra Necdet Calp Halkçı Parti'nin ve 9.30'da da Esener Büyük Türkiye Partisi'nin kuruluş bildirgelerini ve evraklarını İçişleri Bakanı Selahattin Çetiner'e verdiler.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Üç yeni parti daha dün kuruldu. Emekli Orgeneral Ali Fethi Esener'in Büyük Türkiye Partisi (BTP), Turgut Özal'ın Anavatan Partisi (ANA. P.) Necdet Calp'in Halkçı Parti'si (HP) kuruluş bildirisi ve belgelerinin İçişleri Bakanlığına sunulmasıyla tüzel kişilik kazandılar.

İçişleri Bakanlığına dün ilk olarak saat 08.30'da Turgut Özal geldi. Özal'ın yanında Nejat Eldem, Cahit Aral, Leyla Yenigr ve Hüsnü Doğan bulunuyordu. İçişleri Bakanı Selahattin Çetiner, Turgut Özal ve arkadaşlarını makam odasının kapısında karşıladı.

Daha sonra **Turgut Özal** yeni kurdukları partinin «Anavatan Partisi» olduğunu belirterek, başvurusunu **Selahattin Çetiner**'e verdi. İçişleri Bakanı, **Turgut Özal**'ın başvurusunu aldıktan sonra şunları söyledi:

«Sayın Özal, partinizle aziz milletimize, güzel yurdumuza ve partinin mensuplarına uğurlu olsun. Bu anda tüzel kişiliğini kazanmış oluyor. Bizi tebrik ederim, başarılar dilerim.»

İçişleri Bakanı **Selahattin Çetiner**'in konuşmanın arasında «partinize» sözcüğünün üzerinde vurgulama yaptığı dikkat çekti.

Turgut Özal, daha sonra bir büyük boyut kâğıda çizilmiş olan «Anavatan Partisi»nin amblemini gösterdi. Amblem, yeşil turuncu çizginin içinde bal petekli Türkiye haritası, bu haritanın üzerinde ari'den oluşuyor. Partinin rumuzu ise, büyük harflerle ANA. P.

İçişleri Bakanı ile birlikte **Turgut Özal**, amblemi bir süre izlediler.

Turgut Özal, çıkarken selâmeten geldiği kadar mil lethizmle hizmet yoluna çıkmış bulunuyorsa. Zaten amb-

lemimiz ve partimizin ismi de bunu gösteriyor.» dedi. Özal'ın bu sözleri üzerine Selahattin Çetiner «Tekrar hayırlı uğurlu olmanızı dilerim, tekrar tebrik ederim. Alında belgenizi genel sekreterlik size verecektir» biçiminde konuştu.

Selahattin Çetiner, Turgut Özal ve arkadaşlarını yine makam koğnundan uğurladıktan sonra Özal, İçişleri Bakanlığı Genel Sekreterliğine giderek, parti başvurusu için alındı belgesini aldı.

Halkçı Parti

Halkçı Partinin 9 kurucu üyesi dün saat 8.45'de İçişleri Bakanlığına geldiler. Kurucu üyelerin başında **Necdet Calp**, ile eğitimcileri temsilen **Besim Göçer**, hayvancıları temsilen **Günseli Özkaya**, köylü ve çiftçileri temsilen **Refet Yılmaz**, işçileri temsilen **Mehmet Sahir**, Dİsk'li temsilen **Ayhan Fırat**, eski parlamenterleri temsilen **Naci Cihal**, asker hukukçuları temsilen **Mucip Atalık**, tüccarları temsilen **Niyazi Arsa** bulundu. Üst katta kuruluş bildirgesi ve dünyaca verilecek odada Halkçı Parti kurucularını İçişleri Bakanı **Selahattin Çetiner** karşıladı ve tek tek ellerini sık

Necdet Calp ve arkadaşları İçişleri Bakanlığından çık

Parti kurucuları ve kimlikleri — 7. Sayfada

BTP

Esener: 12 Eylül harekâtının

ANA.P

Özal: Siyasi mücadelenin tek

HP

Necdet Calp: Birleşmeye her

EK 37: 10 Eylül 1984-Hürriyet gazetesi

Hürriyet'ten yeni şans

7 kişiye 7 mily

İlk kupon 16 Eylül'de Kelebek'te / Geniş b

Yılmaz Güney öldü

İŞTE, SON RESİMLERİ

Yılmaz Güney, Paris'teki son günlerinde iyice çökmüştü (sağda). Kaçak sanatçının avurtları, adeta birbirine yapışmış, rüzgâr sarıp iyice sürüklemişti. Güney'in kendisiyle birlikte Avrupa'da yaşayan genç eşi Fatoş Güney (solda), kocasının mum gibi erimesine dakika dakika tanıklık etti.

- Yumurtalık Hâkimi Sefa Mutlu'yu öldürmekten hükümlü sinema sanatçısı Yılmaz Güney, Paris'te tedavi edilmekte olduğu hastanede kanserden can verdi...
- 47 yaşında ölen Yılmaz Güney, cezasını çekerken yurt dışına kaçmış, Türkiye aleyhindeki faaliyetlerinden ötürü Ocak 1983'te Türk vatandaşlığından çıkarılmıştı. (Yazısı 12. sayfada)

10 Eylül 1984 Pazartesi

EK 38: 13 Ekim 1987- Hürriyet gazetesi

1 Kasım'da seçim yok

...Ve Meclis, toplanıyor

Yeni kanun, yeni tarih

● İnönü, Demirel ve Ecevit; Seçim Kanunu'nun tümüyle rafa kaldırılması amacıyla, yeni bir yasa çıkarılması için Meclis'e "teklif" vermekte anlaştılar.

● Seçim Yasası'na önseçime imkân veren bir madde eklenmesiyle yetinen üç muhalefet partisinin, bu kez "yeni yasa" istemesinde, Ecevit'in ısrarı etkili oldu.

● Seçim için yeni bir yasa çıkarılması ve yeni bir tarih tespiti, TBMM gündemine gelirken "1 Kasım" suya düştü. "Meclis'i toplayacağını" bildiren TBMM Başkanı Karaduman bunun tarihini belirlemek içinse, Anayasa Mahkemesi "iptal" kararının Resmi Gazete'de yayınlanmasını beklediğini açıkladı.

● 18. sayfada

Muhalefette "tarih" çatlağı

13 Ekim 1987 Salı

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1953)

FİYATI: 100 LİRA (KDV DAHİLDİR)

kalp yetmezliğinden

EK 39: 17 Ekim 1987-Hürriyet gazetesi

Vehbi Koç yazdı...

Yarın Hürriyet'te

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

MECLİS'te öfkeli gece

İnönü'ye çengel... Küskünlere vaat... Ve, muhalefeti bölme taktiği...

Özal'ın son manevrası

Seçim acelesinin ardındaki açmaz

Özal'ın telaşı: Borç paniği

EK 40: 25 Mart 1989-Miliyet gazetesi

● KONDA Kamuoyu Araştırma Grubu, İstanbul'daki gelişmeleri dikkate alarak, belediye başkanlığı için iki değişik anket yaptı. Birinci ankette seçmene adayın adı belirtilerek tercihini bildirmesi istendi. Sonuç: Bedrettin Dalan %45, Nurettin Sözen %27. İkinci ankette ise oy pusulası verilen seçmenden parti adına göre değerlendirme istendi. Bunda da sonuç: ANAP: %32.7, SHP %30.8

● KONDA yetkililerine göre, bu durumda Dalan belediye başkanı seçilecek, ancak oy oranı %33 ile %46 arasında oynayabilecek

● KONDA anketine katılan aynı seçmenler il genel meclisi için yaptıkları değerlendirmede, ANAP'a yüzde 26.8, SHP'ye yüzde 35.2 oranında oy verdi. Oyların öteki partilere dağılımı ise şöyle: DYP %16.2, DSP %12.1, diğerleri % 9.7

HABERİ 6. SAYFADA

Milliyet
Halk Gazetesi
CUMARTESİ 25 MART 1989
18 SAYFA ● 500 LİRA (KDV DAHİL)

Başbakan, "Muhalefete düşerseniz, ne olur?" sorusunu böyle yanıtladı:

'Ben muhalefet olmam'

● "Ben siyasetçi adam değilim. Eğer seçim neticeleri, işleri rahat götüremeyeceğimiz noktaya gelirse, yüzde 1 ihtimalle bu netice çıkarsa, 'ne haliniz varsa, görünüz' derim"

● Başbakan Özal, dünkü basın toplantısında, yeni seçim kozlarını açıkladı, üstüne basa basa, 'Ben, muhalefette olmam, olmam, olmam' dedi, 'sürpriz'ini ise TV konuşmasına bıraktı, şunları söyledi:

ERKEN SEÇİM: "Bu memlekette, Süleyman Bey'i iktidarda görmek isteyenler çok olursa, kimseye karışmayız. İnönü'yü bu hallyle iktidarda görmek isteyenler çok olursa, 'Buyurun, yapın' deriz. Bunun reyle alakası yok. Bakalım, şöyle bir, koltuğa yapışık değilim"

Muhalefetten Özal'a cevap

İNÖNÜ

'Güle güle'

"Muhalefette kalmam" diyen Özal'a, "Kimin muhalefet, kimin iktidar olacağına vatandaş karar verir" sözleriyle

EK 41: 8 Mart 1990-Hüriyet gazetesi

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

8 Mart 1990 Perşembe

Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1953

Sabah evinden çıkıp gazeteye gelirken 7 kurşunla vuruldu

Çetin Emeç'i şehit verdik

Otomobiline bindiği sırada kalleşçe bir saldırıya uğrayan yazarımız ve yönetim kurulu üyemiz, olay yerinde hayatını kaybetti...

Türk basınının ortak açıklaması:

TERÖRE LÂNET demokrasiye saygı

TÜRK basınının seçkin mensubu, Hürriyet Gazetesi Yönetim Kurulu Üyesi ve Yazarı sevgili meslektaşımız **Çetin Emeç**'in, şoförü **Sinan Ercan**'la birlikte haince öldürülmesi karşısında, basın kuruluşları ve gazetelerin temsilcileri, 7 Mart 1990 günü Gazeteciler Cemiyeti ile Türkiye Gazeteciler Sendikası ve Türkiye Gazete Sahipleri Sendikası'nın ortak çağrısı üzerine Gazeteciler Cemiyeti'nde bir araya gelmişlerdir.

Temsilciler, **Çetin Emeç**'in Türk basınını büyük acıya boğan hunharca öldürülmesinin basın özgürlüğüne yönelttiği bir saldırı niteliğini aşarak demokrasiye yönelmiş olduğunda görüş birliğine varmışlardır.

Karanlık güçlerin Türkiye'yi sürüklemek istedikleri süreci önlemenin bir tek yolunun terörle etkili bir mücadele olduğunu belirten temsilciler, **Çetin Emeç**'in katilleri ile birlikte terörün lânetlenmesini kararlaştırmışlardır.

Türk basınının temsilcileri, Türkiye'nin demokrasi ile yönetilmesi ilkesinden vazgeçilemeyeceğine ve bunun da TBMM'nin varlığı ile kaim olduğuna olan inançlarını bir kere daha vurgulamışlardır.

Ülkenin tek temsilcisi olan TBMM'nin terörün önlenmesinde ve arkasındaki karanlık güçlerin ortaya çıkarılmasında üstlenmek zorunda olduğu görevi yerine getirmesi için çağrıda bulunulmasını da gerekli görmüşlerdir.

Temsilciler, bu tür saldırıların Türk basınının ülke çıkarlarını korumada üstlendiği kutsal görevi engelleyemeyeceğini belirtmekte ve **Çetin Emeç**'in anısı önünde, saygıyla, eğilmektedirler.

ANKA ● BAROMETRE ● BUGÜN ● CUMHURİYET ● DÜNYA ● EKONOMİK BÜLTEN ● GÜNAYDIN ● GÖNEŞ ● HÜRRİYET ● MİLLİYET ● SABAH ● TAN ● TERCÜMAN ● YENİ ASIR ● ZAMAN ● TÜRKİYE ● FOTOSPOR ● GÖLGE ADAM ● GAZETECİLER CEMİYETİ ● TÜRKİYE GAZETECİLER SENDİKASI ● TÜRKİYE GAZETE SAHİPLERİ SENDİKASI ● İZMİR ● AFYON ● ARDEŞEN ● AKSARAY ● ANTALYA ● BALIKESİR ● BOLU ● BURDUR ● BURSA ● ÇANKIRI ● ÇORUM ● ÇUKUROVA ● DENİZLİ ● DOĞU ANADOLU ● EDİRNE ● ERZİŞEHİR ● GİRESUN ● GÜNEYDOĞU ● KASTAMONU ● KIRIKKALE ● KOCAELİ ● KONYA ● KÜTAHYA ● NEVŞEHİR ● ORDU ● 19 MAYIS ● SİNOP ● TRABZON ● UŞAK ● YOZGAT ● ZONGULDAK GAZETECİLER CEMİYETLERİ ●

● Yüzleri kar başlığı ile maskelenen iki terörist, otomobilinin arka koltuğunda gazetesini okumaya hazırlanan Yönetim Kurulu Üyemiz ve yazarımız Çetin Emeç'i çapraz ateşe alıp kurşun yağmuruna tuttu. Vücuduna 7 kurşun saplanan Emeç, olay yerinde öldü. İki kurşun da vücudunu sıyırıp geçti...

● Tabancalar patlamaya başlayınca panikle kapılıp kaçmaya çalışan şoförü Sinan Ercan arkasından ateş edilerek iki kurşunla öldürüldü. Katiller, içinde iki kişi olan Doğan marka otomobille kaçtı. Otomobilin bir gece önce Etiler'de Avukat Erdoğan Tuncer'den silah zoruyla gasp edildiği anlaşıldı.

● 20 sayfada

Katiller, böyle çapraz ateşe aldılar

Çetin Emeç, her sabah olduğu gibi, dün de saat 09.20'de Suadiye'de Süyanı Sokak'taki Yalı Apartmanı'ndan gazeteye gelmek üzere çıkmıştı. Kahpe pusuyu kuran katiller, otomobilin arka koltuğunda oturan Çetin Emeç'i, sağdan ve soldan yaklaşarak çapraz ateşe aldılar. Olay sırasında kaçmak isteyen şoförü Sinan Ercan'ı da ateş ederek arkadan vuran katiller, biraz ilerde kendilerini beklemekte olan Doğan marka otomobile atlayarak olay yerinden süratle uzaklaştılar... O sırada dehşet içinde olayı pencereden izleyen yakınları, hemen aşağı inerek Yönetim Kurulu üyemiz ve yazarımız Çetin Emeç'i ve şoförü Sinan Ercan'ı Göztepe Sosyal Sigortalar Hastanesi'ne götürdüler. Ama acı son değişmedi...

Demokrasi ve özgürlük savunucusuydu

Çetin Emeç... Doğma büyüme gazeteci... Tâ çocukluk yıllarında babası Selim Ragıp Emeç'in sahibi olduğu "Son Posta" Gazetesi'nde başlayan mesleki heyecanı, dün kahpe kurşunlarla verdiği son nefesine kadar sürdü. Emeç, 38 yıllık meslek yaşamında daima demokrasiyi, özgürlüğü, çağdaşlığı savunmuş, Atatürk ilkelerine bağlılığından en zor dönemlerde bile ödün vermemişti. Çetin Emeç, arkasında 55 yıllık onurlu bir yaşam, yürekli bir kalem bırakarak kalleş bir saldırı sonucunda aramızdan ayrıldı. Türk basını onu unutmayacak.

Gazeteciler bugün

Ek 42: 6 Mart 1995-Hürriyet gazetesi

BUGÜN FUTBOLSEVERLERE BÜYÜK ARMAĞAN

ALBÜM + 4 KART

Her gün 4 büyüklerden futbolcu kartı ve nefis bir ALBÜM herkese

Pırıl pırıl beşlik süper kartlar! Hürriyet bu süper kartları biriktirmeniz için nefis bir de albüm veriyor.

Sevdiğiniz futbolcular, tam takım, tam kadro! Özel çekilmiş fotoğrafları, tüm ayrıntılarıyla futbol yaşamları...

Bitmedi! Sürprizler geliyor, bekleyin! Gazetenizi mutlaka oyarlar, kadronuz eksik kalmasın. İlk dört kart ve Albüm'ünüzü bugün Hürriyet'le birlikte beyinizden isteyiniz...

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

6 Mart 1995 Pazartesi

Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1953

Derbi Cim-Bom'un

100 yıllık rüya

Türkiye, 19'uncu Yüzyıl'da başlattığı Batılılaşma hareketinde bugün tarihi bir adım atıyor ve gümrük duvarlarını yıkarak Avrupa ile gümrük birliği uygulamasına başlıyor.

Duvarlar yıkılıyor

Yıl sonunda başlıyor

3 ayrı deklarasyon

Kürt sorununa değinilecek

TBMM'ye çok iş düşüyor

YENİ HAYAT

TÜKETİCİ KORUNACAK

DOĞUBANK A ELVEDA

BÜTÇE AÇIĞI

TEMİZ ÇEVRE

TAM DEMOKRASİ

ÇOCUK İŞÇİLER

OTOMOBİL BEKLEYECEK

AVRUPA VİZESİ

ANLAŞMADA NELER VAR?

Çiller: Bunu biz başardık

Hürriyet yürekten destekliyor

3.2 milyar dolar geliyor

Bugün, hayatımın en mutlu günü

Cem Duna: Avrupa ile tarihi adım

6 Mart 1995

Gümrük Birliği 4 özel sayfa

HÜRRİYET BÜYÜK PİYANGO BAYRAM ŞENLİĞİ'5. GÜN ÇEKİLİŞİNDE ARMAĞAN KAZANANLAR 10. SAYFADA

EK 43: 10 Kasım 1989- Milliyet gazetesi

Ölümünün 51. yılında ulu önderin huzurundayız

Ata'yı anıyoruz

● Cumhuriyetimizin kurucusu büyük liderimiz Atatürk'ü bugün ulusça anıyoruz. Bugün saat tam 9.05'te bütün Türkiye onun için duruyor ve kalpler yine onun için çarpıyor

● Saat 9.05'te verilecek "İ" işareti ile tüm yurtta saygı duruşuna geçilecek. Aynı anda fabrikalar sirenlerini, taşıtlar klaksonlarını çalacak ve bayraklar yarıya indirilecek

● SHP ve DYP sabah 9.05'te Anıtkabir'de yapılacak Atatürk'ü anma törenlerine katılmayacak. İki partinin lider ve temsilcileri Anıtkabir'de ayrıca tören düzenleyecek. DSP ise törene katılacağını açıkladı HABERİ 9. SAYFADA

Milliyet

Halk Gazetesi

CUMA 10 KASIM 1989

18 SAYFA ● 500 LİRA (KDV DAHİL)

ATATÜRK POSTERİNİ BUGÜN İSTEYİN

EK 44: 11 Temmuz 1993- Hürriyet gazetesi

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

11 Temmuz 1993 Pazar

Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1963

PAZAR KEYFİNİZ

BUGÜN SUPER Show

YİNE DOPDOLU

Gazetenizle birlikte

Keşke yalnız gelse

ÖZEL HABER

Yılmaz, yarın Çiller'le yapacağı görüşme için, "Keşke yanına SHP'li bakan almadan yalnız gelseydi. Kendisiyle daha rahat konuşabilirdik" dedi.

KOALİSYONU KONUŞABİLİRDİK

SHP'Lİ VALİLERDEN ŞİKÂYET

ÖNCE BİZİLE GÖRÜŞMELİYDİ

SEÇİM TARİHİNİ TARTIŞABİLİRİZ

İŞTE ÇİLLER E DESTEK ŞARTLARIM

KENDİ İÇİNDEKİ UYUM

DIŞARIYA YENİ BİR

ERDİNÇ'AN A KİMSE GİTMEDİ

1000 FAİLİ MECHUL

2000 SHP'Lİ ANAP'TA

Ertuğrul ÖZKOK

EK 45: 14 Aralık 1994-Cumhuriyet gazetesi

Cumhuriyet

Necati Cumalı
VİRAN DAĞLAR

Rusya, ambargoyu deldi

1991 yılından bu yana Rusya'nın, Macaristan üzerinden Bosnalı Sırplara silah yardımı yaptığı ve Bosna'ya yönelik BM ambargosunu deldiği belirlendi

EVREN DİĞDİ

Zam kasırg geliyo

Ciller şeriatı tanıyor

EK 46: 27 Ağustos 1992-Hürriyet gazetesi

Öğretmenlere, öğrencilere ve velilere müjde..

DEV ATLAS SETİ

Türkiye ve dünyadaki son değişikliklerle 3 atlas birden

Yeni Coğrafya Atlası

Atlaslarınız Milli Eğitim Bakanlığı'nın ders programlarına uygundur. Onları kitaplığınızda değil, yanınızda, çantanızda taşıyın.

Türk Tarihi Atlası

Her biri 7 kupona

Yeni Atlas

Çekilişsiz, kurasız herkese... Getirin kuponunuzu alın Atlas'ınızı.

Yeni Coğrafya Atlası'nızın ilk kuponu Cumartesi Hürriyet'te!

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

27 Ağustos 1992 Perşembe

Kurucusu: Sedat Simavi 1896-1953

Irak, fiilen parçalandı

● ABD ve müttefikleri, dün Bağdat'a bir ültimatom vererek Irak uçaklarının 32'nci paralelin güneyinde uçmasını yasakladılar. Bugünden itibaren yasak bölgeye giren Irak uçakları düşürülecek. Irak uçakları, Kürtlerin yaşadığı kuzeye de uçamıyor. Böylece ülke fiilen 3'e bölünmüş oldu.

● Irak, silahların patlayacağını savundu ve savaşı önlemek için Türkiye'nin de yeralacağı bir komite kurulmasını istedi. CNN televizyonu, Körfez Savaşı'ndaki gibi yayın yapmaya başladı. ● 15. sayfada

Özal'ın 'Şırnak' baskını

Cumhurbaşkanı dün ani bir kararla MGK ve Bakanlar Kurulu'nu bugün Diyarbakır'da toplantıya çağırdı. Özal, "Ben gidiyorum, gelen gelir" diyerek uçağına atlayıp Şırnak'a gitti...

● Cumhurbaşkanlığı, toplantı yazısını çağrı değil, bildirim üslubunda yazdı. Yazıda, "Sabah Milli Güvenlik Kurulu, öğleden sonra da Bakanlar Kurulu toplantısı yapılacaktır" denildi...

Alınak, Meclis'i birbirine kattı

EK 47: 7 Kasım 1991-Cumhuriyet gazetesi

Konut Destek Kredisi'yle kavuşun!
PAMUKBANK
iyi bankadır

KURUCUSU YUNUS NADİ (1924-1945) BAŞYAZARI NADİR NADİ (1945-1991)
7 KASIM 1991 PERŞEMBE

Yeni Meclis'in açılışında bazı HEP kökenlilerin 'farklı yemini' üzerine olay çıktı

Kürtçe krizi

Zana'dan Kürtçe slogan HEP kökenli SHP milletvekilleri Meclis'teki yemin törenine yakalarında Kürt ulusal renkleri olan sarı - kırmızı - yeşil mendillerle katıldılar. Başında aynı renkleri taşıyan bir bantla Meclis'e gelen HEP kökenli SHP milletvekili Leyla Zana, iki kez yemin etti ve Kürtçe slogan attı. Zana Meclis'in çoğunluğu tarafından protesto edildi.

Anayasa baskısı HEP kökenli SHP Diyarbakır kontenjan milletvekili Hatip Dicle yemine başlarken 'anayasa baskısı' altında ifadesini kullanınca Meclis karıştı. Başkan Septioğlu'nun uyarısı üzerine bu kez 'Anayasanın 81. maddesine göre' diyen Dicle, bir kez daha protesto edildi. Cumhurbaşkanı Özal yaptığı açıklamada, "Bu çirkin gösterileri şiddetle kınıyorum" dedi. 4. Sayfada

MECLİS'TEN SES VE SÖZ BAŞKENT'TEN AHMET TAN 12. Sayfada ▶ DEMİREL: HİSLERİMLE HAREKET ETMEM 5. Sayfada

EK 48: 21 Kasım 1994-Cumhuriyet gazetesi

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ (1924-1945) BAŞYAZARI: NADİR NADİ (1945-1991)

İşçiye kıskaç

▶DPT'nin 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı staretjisine göre; çalışanların emeklilik için prim ödeme süreleri uzatılacak ve SSK gelirlerinin arttırılması için "prime tabi olmayan kazançlardan da prim kesilecek." Ayrıca, emekli aylığı ödemelerinin başlatılabilmesi için de asgari yaş sınırlaması getirilecek. Plan stratejisinde bunlara ek olarak "daha yüksek emekli maaşı almak isteyenlerden, daha yüksek prim kesilmesi" de öngörülüyor. ■ *3. Sayfada*

▶Kamu kesimi çalışanları hükümetin uygulamaları yüzünden bu yıl boyunca; ücretlerin dondurulması, ikramiye tarihlerinin geri çekilmesi, zorunlu tasarrufta yapılan yeni düzenleme, asgari ücretin bir ay geç belirlenmesi, 5 Nisan istikrar paketiyle vergi iadesinin kaldırılması nedeniyle ve 1994 zamlarının enflasyon karşısındaki erime payı dışlanmak koşuluyla, toplam olarak 85 trilyon liraya eş değer hak ve kazanç yitirdi. ■ *3. Sayfada*

▶PTT'nin özelleştirilmesini, grev ve sendikalaşma hakkının engellenmesini, baskı ve sürgünleri kınamak ve hükümeti son bir kez uyarmak isteyen PTT çalışanları bir hafta sürecek eylemleri boyunca dağıtım ve abone hizmetleriyle, vezne ödemelerini durduracaklar, santrallerin bakım ve onarımını yapmayacaklar. Eylemin ikinci gününden sonra, telefonların çevir sesi vermesi zorlaşacağından kitle iletişimi felce uğrayacak. ■ *3. Sayfada*

EK 49: 17 Haziran 1997-Son Havadis gazetesi

HALK İÇİN HALKLA BERABER

Son Havadis

17 HAZİRAN 1997 SALI

Kesintisiz 8 yıl bir başka bahara

ittifak çağrısı

DYP Genel Başkan Yardımcısı Hasan Ekinci, ANAP'a sürpriz bir çağrıda bulunarak, RP'ye karşı ittifak önerdi

Yılmaz: İstifa sözü dedikodu

Hedefleri barış

MHP'de gizli ittifak

AKLIMA TAKILAN SORULAR...

Senin gibi bacıya can kurban

Erbakan: 283 oyumuz hazır

Casino kapatmaya Demirel'den veto

EK 50: 4 Temmuz 2000-Cumhuriyet gazetesi

Fransa kupa sarhoşu

11. Avrupa Futbol Şampiyonası'nın finalinde İtalya'yı yenerek zafere ulaşan Fransa'nın başarısı futbol dünyasında büyük yankı uyandırdı. 1998 Dünya Kupası'ndan sonra 2000 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda da zirveye çıkan Fransızların çifte şampiyonluğu "futbolda Fransız ihtilali" şeklinde yorumlandı. Başkent Paris başta olmak üzere Fransa'nın birçok kentinde yaşam dururken Champs Elysées Meydanı'nı dolduran onbinlerce kişi "Yaşa Fransa" diye bağırdı. ■ *Spor'da*

EK 51: 7 Aralık 2003-Milliyet gazetesi

Milliyet'le Pazar çok daha güzel

1 Milliyet Gazetesi

2 Milliyet Pazar

3 Bulmaca Dergisi

4 Kirpi Dergisi

Milliyet

www.milliyet.com.tr

BASINDA GÜVEN

7 Aralık 2003 Pazar 250.000 TL

KÖMÜR KARASI

Milliyet ÖZEL HABER

Fakir vatandaşlara dağıtılmak üzere Van'a gönderilen ama "buharlaşan" 30 ton kömür kaymakamlık görevlilerinin evinde bulundu

• 170 ton ortada yok

Zeytin değil Alzheimer satıyorlar

DİKKAT: Zeytini karartmak için kullanılan tekstil boyaları ölüm saçıyor

ZEYTİNİ, zehirli tekstil boyası veya demir sülfat gübresi ile karartıyorlar. "Kararsın, parlasın" diye zeytin havuzuna atılan demir parçaları Alzheimer hastalığı yapıyor. "Kanserojen" diyerek Avrupa'da tekstil boyamalarında bile yasaklanan bu boyalarla karartılmış zeytinler, çarşı pazarda serbest satılıyor.

Bülent Yardımcı'nın haberi Milliyet Business'ta

'Bush, aşırı sağcılardan

EK 52: 3 Ekim 2008-Cumhuriyet gazetesi

CHP lideri Baykal asıl çeteleşme olayının Deniz Feneri'nde olduğunu söyledi

'AKP'nin DNA'sı ortada'

'Sistemli yolsuzluk' Baykal, Deniz Feneri soruşturmasıyla "AKP'nin DNA'sı"nın ortaya çıktığını belirterek "DNA, hücrelerin temel altyapısıdır. Kimliğinin mührüdür. AKP'nin DNA'sı Deniz Feneri olayında görüldü. Bu imtiyazlar Bakanlar Kurulu kararıyla bunlara verilmiştir" dedi. Söz konusu olayda bir "siyaset çetesi" bulunduğunu vurgulayan Baykal, "Asıl çeteleşme Deniz Feneri'nde.Yapay çete üretmeye kimse çalışmasın" diye konuştu.

Erdoğan'a 'prim' yanıtı Baykal, Başbakan Erdoğan'a canlı yayında tartışma önerisini ve dokunulmazlıkların kaldırılması çağrısını yineledi. Erdoğan'ın "Ona prim verecek adım atmam" sözlerini değerlendiren Baykal, "Niye bu kadar karamsar, umutsuzsun. Belki kendin prim yaparsın. Niye kendine güvenmiyorsun. Başlangıçta havlu attın. O prim yapar diyorsun. Belki sen yaparsın, geliver canım" dedi. **GÜRSU KUNT'un haberi** ■ *5. Sayfada*

METİN AND

Çağdaş bir Şaman

Dionisos ve Arlecchino'nun sırdaşı, Karagöz ve Hacivat'ın dostu, Meddah ve Kavuklu'nun yoldaşı bir bilim adamını yitirdik... Metin And, Anadolu yollarında Hitit ve Sümer'e uzanırken, Avrupa sahnelerinde Doğu'nun, Osmanlı'da Batı'nın izlerini sürer. Kerbela'da İmam Hüseyin'i

EK 53: 20 Mayıs 2010-Milliyet gazetesi

Milliyet
BASINDA GÜVEN
www.milliyet.com.tr
20 Mayıs 2010 Perşembe 50 Kr
KKTC satış fiyatı 1,5 TL

Ünlü tarihçi Hanri Benazus imzalı
DÜNYA MİLLETLERİ GÖZÜYLE ATATÜRK
Lüks kağıda altın yaldızlı baskı
Milliyet'le 29 kupona BUGÜNDEN İTİBAREN KATILABİLİRSİNİZ

SİZİ BEKLİYORUZ

Türkiye, yerin 540 metre altından bir ses bir nefes bekliyor.
30 YÜREKLİ MADENCİMİZ için az da olsa hâlâ umut var

- Koray Kebapçı (mühendis)
- Ramazan Yavuz (mühendis)
- Adem Çengel
- Ahmet Karabektaşoğlu
- Dursun Kartal
- Erdem Alkin
- Ekrem Akkaya
- Engin Düzcük
- Erkan Taşdemir
- Erman Çaylıoğlu
- Hasan Akbaba
- Hasan Ersin
- Hüseyin Arslan
- İlker Bebek
- İsmail Fidan
- Kadir Ötgüç
- Murat Özbay
- Mustafa Zoroğlu
- Ramazan Bakıroğlu
- Sabri Özdal
- Sadık Kocakaya
- Şamet Aydın
- Serkan Yılman
- Şahin Ataman
- Şahin Tavukçu
- Şeref Akdoğan
- Tarık Candemir
- Veli Akyüz
- Volkan Candemir
- Yunus Ekmekçi

Madencilerin bekleyişi sürerken tek umut, çoğu emekli olmuş 'kurt madencilerin" ocağa gelen hava borularını kırarak temiz hava sağlamış olmaları ihtimali.
Fotoğraf: Evrim Aydın/AA

Maden ziyaretinde protesto gerilimi

ZONGULDAK VALİLİĞİ

EK 54: 2 Haziran 2013-Hürriyet gazetesi

EK 55: 18 Mayıs 2015-Cumhuriyet gazetesi

Cumhuriyet

PAZARTESİ 18 MAYIS 2015 91. YIL SAYI: 32730 KURUCUSU: YUNUS NADİ (1924-1943) BAŞYAZARLAR: NADİR NADİ (1943-1990) İLHAN SELÇUK (1992-2010) FİYATI 1,5 TL (KDV içinde) KKTC'DE 2 TL

OKURLARIMIZA TEŞEKKÜRLER

TİRAJ rakamları, yıllar sonra, onbinlerce evde yeniden bir "Cumhuriyet kitaplığı" oluşmaya başladığını kanıtlıyor. » CAN DÜNDAR 3'te

73 BİN 500 70 BİN 67 BİN

Bekir Ağırdır: AKP tabanı başkanlığı, ihaleleri, parti içindeki tasfiyeleri sorguluyor

BÜYÜ BOZULDU

AKP'liler de, anketler de, muhalefet de iktidarın seçime giderken zayıfladığı konusunda hemfikir

Erdoğan da istifa etmeli

AKP SİYASETTEN SİLİNMELİ

YENİ bir tartışma başlatan MHP lideri Devlet Bahçeli, 7 Haziran'da AKP'nin iktidardan düşmesi halinde Recep Tayyip Erdoğan'ın da Cumhurbaşkanlığı'ndan istifa etmesi gerektiğini belirtti. MHP lideri, iktidar olmaları halinde Saray'da periyodik Bakanlar Kurulu toplantısına izin vermeyeceklerini belirtti ve "AKP Türk siyasi hayatından silinmeli" dedi. » 6'da

ERDEM GÜL

Yeni bir tartışma başlatan MHP lideri Bahçeli.

Başkanlık için %60 hayır çıkar

SEÇİM 8 MİLYONUN ELİNDE

KONDA'NIN Genel Müdürü Bekir Ağırdır "Seçimin kaderi, kutuplaşmanın dışında kalan 8 milyon kişinin elinde" dedi. Ağırdır, şu anda başkanlık için bir referandum yapılsa yüzde 60 oranında "hayır" oyu çıkacağını söyledi. "AKP'nin 276'nın altına inme ihtimali de var" diyen Ağırdır'a göre Erdoğan'ın meydanlara çıkıp seçime dahil olması AKP'nin beklediği etkinin tersini üretebilir. » 10'da

SELİN ONGUN

Bekir Ağırdır

Bu seçimlik oyum CHP'ye

ERDOĞAN OYU DÜŞÜRDÜ

HÂLÂ AKP üyesi olan eski milletvekili Reha Çamuroğlu, Erdoğan'ın her mitinginin partinin oylarını düşürdüğünü savundu. AKP'nin bugünkü durumunu 2002'deki DSP'nin çöküşüne benzeten Çamuroğlu, bu seçimlik oy tercihinin CHP'den yana olacağını da açıkladı. Çamuroğlu, "TSK itiraz etmeseydi Erdoğan çoktan Suriye'ye girerdi" dedi. » 11'de

TÜREY KÖSE

AKP üyesi olan eski milletvekili Reha Çamuroğlu

EK 56: 2 Ağustos 2016-Milliyet gazetesi

56 BİN KONUTTA 0.70 FAİZ FIRSATI

39 FİRMA KATILIYOR

Emlak Konut GYO'nun hayata geçirdiği 0.70 faizle 120 ay vadeli konut satış kampanyasına GYODER de katıldı. 39 firmanın yer aldığı kampanyada 56 bin konut, 3 bin 200 ofis bulunuyor. Kampanyanın geçerlilik tarihi 1 Ağustos-31 Ağustos olarak belirlendi. GYODER Yönetim Kurulu Başkanı Aziz Torun, kampanya kapsamındaki projelerin 50 milyar TL'lik değeri olduğunu söyledi. » 6'da

EK 57: 6 Ağustos 2016-Milliyet gazetesi

kiler başta uluslararası prodüksiy
geçmeye hazırlanıyor. »KIVANÇ

İSTİHBARATTA YENİ FORMÜL: MİT+GİM

Hükümet, MİT, Emniyet ve Jandarma'nın iç istihbaratının tek çatı altında toplanacağı Güvenlik İstihbarat Müsteşarlığı (GİM) adlı bir kurum oluşturulmasının hesabını yapıyor. MİT'in ise dış istihbarat odaklı çalışması planlanıyor. İki kurumun Cumhurbaşkanlığı'na bağlı olması düşünülüyor. Bu kapsamda MİT Müsteşarı Hakan Fidan, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ve hükümete görüşlerini aktardı. »14'te

EK 58: 13 Eylül 2018-Milliyet gazetesi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Beştepe'de TÜSİAD heyetini kabul etti

süreç olmadı" dediği Türkiye Varlık Fonu'nun yönetimi değişti

Bankası Genel Müdürü Hüseyin Aydın, Borsa İstanbul Yönetim Kurulu Üyesi Erişah Arıcan, Fuat Tosyalı ve Zafer Sönmez diğer yönetim kurulu üyeleri oldu. »8'de

REYHANLI SALDIRISININ PLANLAYICISI LAZKİYE'DE PAKETLENDİ

KAÇAMAZSIN

MİT, terörist Yusuf Nazik'i Suriye'de rejimin en korunaklı kentlerinden Lazkiye'nin merkezinden alıp Türkiye'ye getirdi

Takibe alındı

MİT, 2013'te 53 kişinin ölümüyle sonuçlanan Reyhanlı'daki bombalı saldırının planlayıcısı Yusuf Nazik'in, rejim güçlerinin koruduğu Lazkiye'de bulunduğunu belirledi. Takibe alınan Nazik'in, rejimden aldığı kimlik ve imkanlarla, korumalı bir hayat sürdüğü tespit edildi. Ekipler, rutinlerini analiz ettiği Nazik'e Lazkiye şehir merkezinde nokta operasyon yaptı.

Emir Şam'dan

Rejim güçleriyle çatışmaya girilmeden kıskıvrak yakalanan Nazik, TSK'nın desteğiyle güvenli yollar üzerinden Türkiye'ye getirildi. Saldırıyı arkadaşlarıyla yaptıklarını itiraf eden Nazik, emri Suriye istihbaratından aldığını söyledi; "Türkiye devletinden kaçamadım, pişmanım. Suriye'de yakalayıp getirdiler. Suriye'deki arkadaşlarıma sesleniyorum, yol yakınken dönün" dedi. »13'te

MİT nefes aldırmıyor

MİT, son bir yılda çok sayıda firari teröristi, ses getiren operasyonlarla yakalayarak yurda getirdi. MİT 29 Mart'ta Kosova'da 6 üst düzey FETÖ mensubunu yakaladı. 10 Nisan'da 3 FETÖ mensubu Gabon'da ele geçirildi. 12 Temmuz'da da Azerbaycan ve Ukrayna'da 2 FETÖ üyesi yakalandı. FETÖ'nün sosyal medya uzmanıysa 15 Temmuz'da Ukrayna'da paketlendi. »13'te

EKONOMİ VE SANDIK »GÜNERİ CIVAOĞLU yazdı...

YEREL SEÇİM »TUNCA BENGİN yazdı...

RUSYA KİMİ VURUYOR? »HAKKI ÖCAL yazdı...

Kale direği öldürdü

EK 59: 28 Kasım 2015-Hürriyet gazetesi

Hürriyet

Türkiye Türklerindir

28 Kasım 2015 Cumartesi www.hurriyet.com.tr Fiyatı: 1 TL

ERDOĞAN'DAN PUTİN'E SERT MESAJ

ATEŞLE OYNAMA

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Putin'in açıklamalarından fevkalade rahatsız olduğunu vurguladı ve "Rusya'ya sa-mimiyetle ateşle oynamamasını tavsiye ediyoruz" dedi.

GÖĞÜS GÖĞÜSE SAVAŞI BİLİRİZ

"Defalarca söyledik, Rusya'nın Suriye'de ne işi var. 360 bin cana mal olan Esed rejimini desteklemek, muhalifleri vurmak, Rusya'ya giden vatandaşlarımıza eziyet etmek, yardım amaçlı TIR'ları vurmak ateşle oynamaktır. Bu millet bugüne kadar kimseyi bıçaklamamıştır. Göğüs göğüse savaşmayı bilen bir millettir." » 22

RUS ŞİRKETLERİ DAİŞ'LE ORTAK

"Rus Devlet Başkanı'nın açıklamaları kabul edilebilir değildir. Türkiye, DAİŞ'ten petrol al-mıyor. Tam aksine ABD Hazine Bakanlığı açık-ladı. Rus şirketleriyle DAİŞ'in ortaklaşa Suriye rejimine petrol sattığını belgelediler. Biz bir terör örgütünden petrol alacak kadar hayal-yetsiz değiliz, bunu böyle bilesiniz." » 22

Bayburt'ta konuşan Erdoğan, Paris'teki iklim zirvesinde Putin'le yüz yüze görüşmek istediğini söyledi.

Rusya vize

Cumhuriyet

Tutuklanan Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Erdem Gül

TUTUKLAYACAKLA

BENİ DİLE

Cumhuriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Can Dündar, MİT TIR'lar nedeniyle ifadeye gitmeden bir gece önce eşi Dilek'le ne konuştukları

SABAHA KADAR UYUMADIK

Can Dündar'la çarşamba öğleyin buluş-tuk. "Abi Dilek'le sabaha kadar konuştuk. Uyuyamadım" diye başladı söze, ekledi: "Avukatlarım, gelip evden almamalarını iyi bir işaret olarak görüyor ama ben aynı görüşte değilim. Çok büyük bir ihtimalle tutuklama kararı çıkaracaklar."

HAYATIMIZI PLANLADIK

EK 60: 31 Mart 2020-Hürriyet gazetesi

BİZ BİZE YETERİZ

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan salgınla mücadele günlerinde mağduriyet yaşayan dar gelirlilere destek için "Milli Dayanışma Kampanyası" başlatıldığını duyurdu. Açılışı da 7 aylık maaşını bağışlayarak yaptı.

11 MİLYON $ DESTEK

Erdoğan, "Bugün itibarıyla bu kampanya için 11 milyon dolar hayırseverlerimizden gelen destek var" dedi.

ÖNCE İSİMLER BELİRLENECEK

■ "Biz Bize Yeteriz Türkiyem" sloganıyla başlatılan kampanya için il ve ilçelerde Sosyal Yardımlaşma Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahipleri belirlenecek. Toplanan yardımlar, gerekirse muhtarlıklar aracılığıyla adresine ulaştırılacak. Vatandaşlar kampanyaya, açılan yardım hesaplarına para yatırarak veya cep telefonlarından kısa mesaj göndererek bağış yapabilecek.

KABİNE MAAŞINI BAĞIŞLADI

■ Cumhurbaşkanı Erdoğan "Kampanyayı 7 aylık maaşımı bağışlayarak açıyorum. Bakan arkadaşlarımız da bu ayki maaşlarını bağışladı" dedi. Tüm milletvekillerini, bürokratları ve özellikle işadamlarını kampanyaya davet eden Erdoğan "Zekatlarını ramazanda dağıtmayı planlayan vatandaşlarımız da buraya bağışta bulunabilir" çağrısı yaptı. » 16'da

Erdoğan başkanlığındaki kabine toplantısı videokonferans yöntemiyle gerçekleştirildi

BU FOTOĞRAFI HATIRLAYACAĞIZ

■ 4.5 saatlik kabine toplantısı sonrası Ulusa Sesleniş konuşması yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İnşallah yaşadığımız sıkıntılı günleri geride bıraktığımızda, hatırlayacağımız en güzel şeylerden biri bu birlik, beraberlik, kardeşlik, dayanışma fotoğrafımız olacaktır" dedi.

İŞTE O HESAPLAR

KORONA YAZ **8119**'a KISA MESAJ GÖNDER. 10 TL BAĞIŞTA BULUN!

Ziraat Bankası – Ankara Kamu Kurumsal Şubesi 1745
IBAN TR 65 0001 0017 4503 2156 2050 21

Ziraat Katılım – Ankara Kurumsal Şubesi
IBAN TR 22 0020 9000 0014 3597 0000 45

Vakıfbank – T.A.O. Koleji Şubesi
IBAN TR 55 0001 5001 5800 7319 2018 04

Vakıf Katılım – Ankara Kurumsal Şubesi
IBAN TR 45 0021 0000 0003 4994 7000 01

Halkbank – Bakanlıklar Şubesi
IBAN TR 34 0001 2009 4080 0005 0002 30

■ Kampanyaya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın kamu bankalarında açtığı hesaplara para yatırarak katılabilirsiniz.

MAKARNA, SÜT

Hırsızlar

KAYNAKÇA

Kitaplar

Akca, Emel Baştürk. "İdeoloji - Dil - Söylem ve Anlam İlişkisi: Medyada Anlamın Toplumsal İnşası", İsmet Parlak (Ed.), **Medyada Gerçekliğin İnşası: Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış** içinde. İstanbul: Çizgi Yayınları, 2009.

Aksan, Doğan. **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2003.

Aksan, Doğan. **Türkçenin Bağımsızlık Savaşımı Son 75 Yılda Türkiye Türkçesi**. 1.Baskı. Ankara: Bilgi Yayınevi, 2007.

Alankuş, Sevda. **Gazetecilik ve Habercilik, Habercinin El Kitabı Dizisi:4.** 1. Baskı. İstanbul, Türkiye: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 2003.

Altun, Abdüllersek. **Türkiye'de Gazetecilik ve Gazeteciler**. Ankara: Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları, 1995.

Aslan, Esra ve Ezel Tavşancıl. **İçerik Analiz ve Uygulama Örnekleri**. 1.Baskı. İstanbul: Epsilon, 2001.

Batı, Uğur. **Reklamın Dili**. 4. Baskı. İstanbul: Alfa Yayınları, 2016.

Besen, Haluk. **Türkiye'de Gazetecilik, Gazeteler ve Gazeteciler**. 1. Baskı. İstanbul: İnkilap Kitapevi, 1997.

Cereci, Sedat. **Haber ve Röportaj Tekniği.** 1. Baskı. Ankara: Kitabevi Yayınları, 2005.

Ceyhun, Demirtaş. **Babıali'nin Şu Son Kırk Yılı**. 2.Baskı. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1985.

Charon, Jean Marie. **Medya Dünyası.** Çev: Oya Tatlıpınar. 1. Baskı. İstanbul, İletişim Yayınları, 1992.

Develioğlu, Ferit. **Türk Argosu**. 6.Baskı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1980.

Dilçin, Cem. **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**. 12.Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2019.

Doğramacı, Emel. **Atatürk'ten Günümüze Sosyal Değişmede Türk Kadını.** 1.Baskı. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi**,** 1993.

Dumanlı, Ekrem. **Haber Kılavuzu**. İstanbul: Zaman Yayınları, 2003.

Gezgin, Suat. **Medya ve Eğitimde Birikimlerim.** İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 2002.

Girgin, Atilla. **Haber Yazmak**. 2. Baskı. İstanbul: Der Yayınevi, 2002.

Hepçilingirler, Feyza. **Dedim: Ah!.** 3.Baskı**.** İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000.

İnuğur, M. Nuri. **Basın Yayın Tarihi**. İstanbul: Çağlayan Kitapevi, 1982.

Kejanlıoğlu, D. Beybin. **Türkiye'de Medyanın Dönüşümü**. 1.Baskı. Ankara: İmge Kitabevi, 2004.

Korkmaz, Zeynep. **Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi**. 1. Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1963.

Köse, Hüseyin. **Medya ve Tüketim Sosyolojisi.** 1. Basım. Ankara: Ayraç Kitap Evi, 2010.

Mardin, Şerif. **Türk Modernleşmesi**. 26.Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları, 2018.

Öngören, Mahmut Tali. **Türkiye'de Televizyonla İlgili Çeşitli Tarihler**. Ankara: AİTTA GHİYO Yayınları, 1982.

Öymen, Altan. **Değişim Yılları.** 3. Baskı. İstanbul: Doğan Kitapçılık, 2004.

Özbay, Cahit. **Haberden Yayına Gazetecilik**. 1.Baskı. İstanbul: Der Yayınları, 2007.

Özerkan, Şengül (Ed.). **Haber Analizi ve Arşiv İncelemeleriyle Türkiye'de 9 Gazete.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2009.

Özerkan, Şengül. **Medya, Dil ve İletişim**. 1.Baskı. İstanbul: Martı Yayınları, 2001.

Özgentürk, Nebil. **Basının Kısa Tarihi Cumhuriyetten Günümüze**. 1.Baskı. İstanbul: Alfa Yayınları, 2008.

Özkırımlı, Atilla. **Türk Dili Dil ve Anlatım**. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2001.

Özüdoğru, Murat. **Eleştirel Söylemden Eleştirel Okumaya.** 1.Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık, 2016.

Parsa, Seyide. **Televizyon Haberciliği ve Kuramları**. İzmir: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 1993, s.31.

Sapir, Edward. **XX.Yüzyıl Dilbilimi**. 1.Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu, 1983.

Schneider, Wolf ve Paul-Josef Raue. **Gazetecinin El Kitabı**. Işık Aygün (çev.). 1.Baskı. Ankara: Konrad Adenauer Vakfı Yayınları, 2000.

Sertel, Zekeriya. **Hatırladıklarım**. 1.Baskı. İstanbul: Yaylacık Matbaası, 1968.

Sözen, Edibe. **Söylem**. İstanbul: Paradigma Yayınları, 1999.

Tokgöz, Oya. **Temel Gazetecilik**. 9. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 2012.

Tokmakçıoğlu, Erdoğan. **Türk Basın Tarihi.** 1. Baskı. Ankara: İsim Yayınevi, 2011.

Topuz, Hıfzı. **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**. 7.Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003.

Tura, Saffet Murat. **Freud'dan Lacan'a Psikanaliz**. 3. Baskı. İstanbul: Kanat Kitap, 2005.

Uçak, Olcay. **Değişen Gazetecilik ve Yeni Yasal Düzenlemeler**. 1.Basım. İstanbul: Derin Yayınları, 2011.

Uçar, Tevfik Fikret. **Görsel İletişim ve Grafik Tasarım**.1.Baskı. İstanbul: İnkilap Yayınevi, 2004.

Unat, Nermin Abadan. **Batı Avrupa ve Türkiye'de Basın Yayın Öğretimi**. Ankara: Sevinç Matbaası, 1972.

Yıldız**, Göktürk. Dünyada ve Türkiye'de Barış Gazeteciliği: Olanaklar ve Eleştiriler**. 1.Baskı. İstanbul: Sosyal Yayınları, 2012.

Yılmaz, S. Hakan. **Her Yönüyle Gazetecilik**. 1. Baskı. Konya: Literatürk Academia, 2009.

Yüksel, Erkan ve Halil İbrahim Gürcan. **Haber Toplama ve Yazma**. 1. Basım. Konya: Tablet Kitabevi, 2005.

Zincirkıran, Necati. **Hürriyet ve Simavi İmparatorluğu.** 1. Baskı. İstanbul: Gençlik Yayınları, 1994.

Süreli Yayınlar

Bulunmaz, Barış. "Holdingleşme Ekseninde Türk Medyasında Tekelleşme Sorunu". **Öneri Dergisi.** Cilt.9, Sayı.36, Temmuz 2011, ss.237-246.

Güz, Nurettin ve Hayrullah Yanık, Ceren Yeğen. "İletişim Fakülteleri Eğitim Sistemine Yönelik Yeni Bir Yaklaşım", **International Journal of Social Sciences and Education Research**. Cilt.3, Sayı.5, Ekim 2017, ss.15-46-1560.

Uzun, Ruhdan. "İstihdam Sorunu Bağlamında Türkiye'de İletişim Eğitimi ve Öğrenci Yerleştirme", **İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi**. Sayı.25, (Yaz-Güz 2007), ss.117-134.

Diğer Yayınlar

Bıyık, Ahmet. "Yazılı Basında Görsel Unsurların Haber Dizaynındaki Önemi", **Yayımlanmamış Doktora Tezi**. Selçuk Üniversitesi SBE, 2007.

Gönülal, Yasemin Özcan "Cumhuriyet Dönemi Dil Tartışmalarının Türk Dili Eğitimine Yansımaları (Toplum Dil Bilimi Bakımından Bir İnceleme", **Doktora Tezi**. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2012.

Hacışabanoğlu, Mehmet Sağnak. "1983-1993 Arasında Medya-Politika İlişkileri", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, 1996.

Karpuz, M. Hakan. "Popüler Kültür ve 1980 Sonrası Habercilik Anlayışındaki Değişiklikler", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, 2007.

Özdemir, Mine. "1980 Sonrası Türk Toplumunun Yazılı Basın Yoluyla Siyasi Yaşama Dair Bilgilendirilme Süreci", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, 2009.

Öztürk, Ali Özgün. "Dil Devrimi Sonrası Türkiye Türkçesine Giren Türkçe Kelimelerin Söz Varlığına Etkileri", **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Gazi Üniversitesi SBE, 2008.

Yaşar, Hüseyin. "Dil Politikaları Bağlamında Türkiye'de Dil Hareketleri (1980-2015), **Yayımlanmamış Doktora Tezi**. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBE, 2016.

Kişisel Görüşmeler

Argın, Tümer.-Emekli Gazeteci- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme. İstanbul: 28 Aralık 2019.

Asiltürk, Baki. -Prof. Dr- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme. İstanbul, 27 Kasım 2019.

Atay, Zafer.-Emekli Gazeteci-"1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme. İstanbul: 7 Kasım 2019.

Boyoğlu, Süleyman.-Emekli Gazeteci- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi konulu görüşme. İstanbul: 2 Ocak 2020.

Çitoğlu, Ahmet.-Emekli Gazeteci- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değimi" konulu görüşme. İstanbul: 19 Ağustos 2019.

Dalyancı, Niyazi.-Emekli Gazeteci- "1945'ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi" konulu görüşme. İstanbul: 5 Kasım 2019.

Erinç, Orhan.-Emekli Gazeteci- “1945’ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi” konulu görüşme. İstanbul: 13 Kasım 2019.

Gören, Caner.-Emekli Gazeteci- “1945’ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi” konulu görüşme. İstanbul: 29 Nisan 2019.

Ketenci, Hasan Fehmi-Emekli Gazeteci-Akademisyen- “1945’ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi” konulu görüşme. İstanbul: 25 Haziran 2020.

Özdemir, Ahmet.-Emekli Gazeteci-“1945’ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi” konulu görüşme. İstanbul: 6 Kasım 2019.

Uygun, Mehmet Şevket-Emekli Gazeteci- “1945’ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi” konulu görüşme. İstanbul: 24 Temmuz 2019.

Zıddıoğlu, Seraceddin.-Emekli Gazeteci- “1945’ten Günümüze Haber Başlıkları ve Haber Dilinin Değişimi” konulu görüşme. İstanbul: 27 Temmuz 2019.

İnternet Kaynakları

Aktaş, Celalettin. “İnternetin Gazeteciliğe Getirdiği Yenilikler”, *Selçuk İletişim Dergisi.* 2007, Cilt.5, Sayı.1, ss.30-41. https://dergipark.org.tr/download/article-file/177921 (19 Nisan 2019).

Altun, Ayşin. “Devletin Dile Müdahalesi”, *Altüst Dergisi*. 2012, http://www.altust.org/2012/08/devletin-dile-mudahalesi/ (31 Mayıs 2020).

Arıtürk, Cem. “Hayata Arabesk Bakmak”, *Milliyet*, 17 Haziran 2018, https://www.milliyet.com.tr/pembenar/doc-dr-cem-ariturk/hayata-arabesk-bakmak-2690513 (10 Eylül 2020).

Aşut, Atilla. “Dünden Bugüne Mürettip Hataları”, *Birgün Gazetesi. (*18 Mart 2019). https://www.birgun.net/haber/dunden-bugune-murettip-hatalari-250269 (20 Haziran 2020).

Aşut, Atilla. “Olanak ve Olasılık”, *Birgün Gazetesi.* 6 Mart 2017. https://www.birgun.net/haber/olanak-ve-olasilik-149493 (26 Haziran 2020).

Barış, Dolunay Akgül ve Ahmet Serkan Ece. “Cumhuriyet’ten Günümüze Toplumsal Kültürel Değişim Sürecinde Müzik ve Müzik Eğitimi”, 2007, https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/BARI%c5%9e-Dolunay-Akg%c3%bcl%ef%80%aa-ECE-Ahmet-Serkan-CUMHUR%c4%b0YET%e2%80%99TEN-G%c3%9cN%c3%9cM%c3%9cZE-TOPLUMSAL-K%c3%9cLT%c3%9cREL-DE%c4%9e%c4%b0%c5%9e%c4%b0M-S%c3%9cREC%c4%b0NDE-M%c3%9cZ%c4%b0K-VE-

M%c3%9cZ%c4%b0K-E%c4%9e%c4%b0T%c4%b0M%c4%b0.pdf (10 Haziran 2020).

Bulunmaz, Barış. "Türk Basın Tarihi İçerisinde Demokrat Parti Dönemi ve Sansür Uygulamaları", *Öneri Dergisi*. 2012, Cilt.10, Sayı.37, ss.203-214.

https://dergipark.org.tr/download/article-file/165696 (14 Mayıs 2019).

Can, Ali. "Basın Dili", *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 2003, Cilt.3, Sayı.5, ss.32-39, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/289657 (22 Mayıs 2019).

Cereci, Sedat. "Türkiye'deki Televizyon Kanallarında Yayınlanan Haber Bültenlerinde Dilin Kullanılma Biçimi: Masalsı Anlatım", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*
Journal of the Human and Social Science Researches. 2013, Cilt. 2, Sayı.1, ss.7-24. http://www.itobiad.com/download/article-file/92693 (19 Nisan 2019).

Çağlar, Şebnem. "Haber Toplama ve Yazma", İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/gazetecilik_ue/habertoplamaveyazma.pdf (1 Mayıs 2020).

Çelik, Hilal ve Halil Ekşi, "Söylem Analizi", *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2008, Cilt 27, ss.99-117, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2114 (25 Mayıs 2019).

Çınar, Bekir ve Leman Karahan, "Reklam Dilinde Kullanılan Edebî Sanatlar", *Electronic Turkish Studies*. Cilt 4, Sayı.8, ss. 891-916.
http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20%20EDEBIYATI/bekir_cinar_leman_karahan_reklam_dili_edebi_sanatlar.pdf (12 Nisan 2020).

Çiçekler, Ahmet Naim, Tuncer Can ve Mehmet Yalçın Yılmaz. "Türk Dil Devrimi ve Amerikan Dil Planlaması: Mukâyeseli Bir İnceleme", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. 2018, Cilt 58, Sayı 2, ss.323-343.
https://cdn.istanbul.edu.tr/file/1CD58DF90A/13E785E6713240D5B51854CFB6343DCD?doi=10.26650/TUDED485808 (5 Haziran 2020).

Demirer, Temel. "Eleştirisiz Bir Hayat, Diz Çöktürülmüş bir Arabesk", *Görüş21*, 5 Ağustos 2020, https://gorus21.com/elestirisiz-bir-hayat-diz-cokturulmus-bir-arabesk/ (11 Eylül 2020).

Dilidüzgün, Şükran. "Türkçe Öğretiminde Haber Metinleri - Metin Yapısı Bağlamında Etkinlik Oluşturma*", Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 2014, Cilt.2, Sayı.3, ss.89-100. http://www.anadiliegitimi.com/issue/1360/16036 (9 Mayıs 2019).

Doruk, Özlem, “Disiplin Toplumu ve Haber Söylemi: Gökkuşağı Derneği’nce Yapılması Planlanan Yürüyüşün Engellemesine İlişkin Haberlerin Çözümlenmesi”, *GİFDER*, 2013, Cilt 2, Sayı 1, ss.106-132, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/83874 (9 Ağustos 2020).

Ekin**,** M. Tuğba Yıldız. “Spor Basınında Futbol Anlatım Dili: Manşet ve Başlıklar”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2005, Cilt.18, Sayı.1, ss.93-106. http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/tugba_yildiz_ekin_futbol_mansetler_dil.pdf (22 Şubat 2019).

Ercilasun, Ahmet B. “Tarihi Akışı İçinde ve Cumhuriyet Döneminde Türk Dili”, *Bal-Tam Türklük Bilgisi.* 2004, Yıl.1, Sayı.1, ss.10-23. http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/ahmet_b_ercilasun_tarihi_akisi_icinde_cumhuriyet_doneminde_turk_dili.pdf (31 Mayıs 2020), s.14-19.

Gönülal, Yasemin Özcan. “Dil-Toplum İlişkisi Açısından Türkiye'de 1940 Sonrası Dil Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 2011, Cilt.6, Sayı.1, ss.1155-1166. http://www.turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=1954 (10 Haziran 2020).

İnal, Ayşe. “Haber Metinlerine Eleştirel Bir Bakış: Temel Sorunlar ve Örnek Çalışmalar”, file:///C:/Users/Hp/Downloads/Haber+Metinlerine+Ele%C5%9Ftirel+Bir+Bak%C4%B1%C5%9F+-+A.+%C4%B0NAL.pdf (19 Mayıs 2020).

İnce, Işıl. “Reklam Diline Dilbilimsel Bir Bakış”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 1993, Cilt.10, Sayı.1, ss.231-245. https://arastirmax.com/en/publication/hacettepe-universitesi-edebiyat-fakultesi-dergisi/10/1/reklam-diline-dilbilimsel-bir-bakis/arid/bfed55d4-7407-4ede-877d-215f69491312 (12 Nisan 2020).

Kaya, A.Yalçın, “Spor Basınında Dil Kullanımı”, *Selçuk İletişim Dergisi*, 2002, Cilt.2, Sayı.2, ss.142-149. http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/12898 (11 Nisan 2020).

Kara, Emine Arduç ve Hayrullah Yanık. “İnternet Haberciliğinde Dil Sorunu-Argo Kullanımı Üzerine Bir İçerik Analizi”, *Sosyal Bilimler Dergisi The Journal of Social Science*. 2017, Yıl.4, Sayı.11, ss.832-846. https://www.academia.edu/33757412/%C4%B0NTERNET_HABERC%C4%B0L%C4%B0%C4%9E%C4%B0NDE_D%C4%B0L_SORUNUARGO_KULLANIMI_%C3%9CZER%C4%B0NE_B%C4%B0R_%C4%B0%C3%87ER%C4%B0K_ANAL%C4%B0Z%C4%B0_LANGUAGE_ISSUE_ON_INTERNET_JOURNALISM-A_CONTENT_ANALYSIS_ON_THE_SLANG_USE (3 Mayıs 2019).

Kara, Mehmet. “1960-1980 Yıllarındaki Dil Tartışmalarına Art Zamanlı Bir Bakış”, *Türk Yurdu Dergisi*. 2011, Yıl.100, Sayı.288, https://www.turkyurdu.com.tr/yazar-yazi.php?id=1595 (5 Haziran 2020).

Kaymal, Cansu. “Kırdan Kente Göçün Kültürel Sonuçları: Gecekondulaşma ve Arabeks”, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017, Cilt.5, Sayı.15, ss.1499-1519. chrome-extension://ohfgljdgelakfkefopgklcohadegdpjf/http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1503157526.pdf (10 Eylül 2020).

Kazaz, Mete. “Geleneksel Habercilikten İnternet Haberciliğine Geçiş Sürecinde Spor Basını” *Selçuk İletişim*. 2007, Cilt.4, Sayı.4, ss.220-229. https://dergipark.org.tr/download/article-file/177954 (13 Mayıs 2019.

Koç, Raşit ve Rıdvan Demirci. “Yeni Türk Harflerinin Kabulü ve Konuyla İlgili Tartışmalar”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2018, Sayı:41, ss.31-50. http://static.dergipark.org.tr/article-download/8573/8d28/cd5c/5c758885e434c.pdf? (29 Mayıs 2020), s.45-46.

Korkmaz, Zeynep. “Dilde 'Doğal Gelişme ve Devrim Açısından Türk Dil Devrimi”, *Türkoloji Dergisi*, 1970, Cilt.4, Sayı.1, ss.97-114. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/650274, (4 Nisan 2020).

Küçüközyiğit, Uğur. “Teknolojiyle Hızlanan Haber Akışı ve Bir Haber Değeri Unsuru Olarak Güncelliğin Dönüşümü”, *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)*. 2016, Cilt.1, Sayı.1, ss.86-95. https://www.researchgate.net/publication/303489815_Teknolojiyle_hizlanan_haber_akisi_ve_bir_haber_degeri_unsuru_olarak_guncelligin_donusumu_Acceleration_of_news_flow_by_technology_and_transformation_of_timeliness_as_a_news_value (12 Haziran 2020).

İmer, Kamile. “Cumhuriyet Döneminde Türkçenin Özleştirilmesi Üzerine Düşünceler”, *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*. 1994, Cilt.5, ss.17-20. http://dad.boun.edu.tr/tr/download/article-file/273972 (14 Nisan 2020).

Mengü, M.Murat, “Reklam Sloganları ve Tüketici Zihni”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. 2006, Cilt.0, Sayı.25, ss.109-121. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/212246 (12 Nisan 2020).

Millî Eğitim Bakanlığı. Gazetecilik-Türk Basınının Doğuşu ve Gelişimi. 2011, http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/T%C3%BCrk%20Bas%C4%B1n%C4%B1n%C4%B1n%20Do%C4%9Fu%C5%9Fu%20Ve%20Geli%C5%9Fimi.pdf (22 Haziran 2020).

Olgundeniz, Seda Sünbül ve Ayşe Çatalcalı, “Dergi Kapaklarında Kullanılan Haber Başlıklarının Dili ve Söylemi: Diyet ve Moda Haberleri Aracılığıyla Oluşturulan Kadın Kimlikleri”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi.* 2011, Cilt.7, Sayı.1, ss.174-191.

http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/12119/Seda%20S%c3%bcnb%c3%bcl%20OLGUNDEN%c4%b0Z%2c-Ay%c5%9fe%20%c3%87ATALCALI.pdf?sequence=1&isAllowed=y (15 Mayıs 2019).

Öz, Sibel. "Arabeskle mi Barışıyoruz Yoksa Popüler Kültürle mi?", *Evrensel*. 17 Ocak 2019, https://www.evrensel.net/haber/371242/arabeskle-mi-barisiyoruz-yoksa-populer-kulturle-mi (10 Eylül 2020).

Özçağlayan, Mehmet. "Gazetelerin Gelişimi ve Gazeteciliğin Geleceği (Yeni Teknolojiler ve Medya Ekonomisi Açısından Genel Bir Değerlendirme)", *Marmara İletişim Dergisi.* 2008, Sayı.13, ss.131-159. http://dspace.marmara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11424/3080/5000013314-5000022822-1-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y (9 Haziran 2020), s.135.

Özgen, Murat. "1980 Sonrası Türk Medyasında Gelişmeler ve Magazinleşme Olgusu", 2nd *International Symposium, Communication in the Millenium: A Dialogue Between Turkish and American Scholars*. 2004, Cilt.2, ss.465-477. http://baskanlikreferandumu.siyasaliletisim.org/blog/2008/06/16/1980-sonras-tuerk-medyasnda-gelimeler-ve-magazinleme-olgusu/ (15 Nisan 2020).

Özyal, Burak. "Tık Odaklı Habercilik: Tık Odaklı Haberciliğin Türk Dijital Gazetelerindeki Kullanım Biçimleri", *Global Media Journal TR Edition*. 2016, Cilt.6. Sayı.12, ss.273-301. http://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/Burak%20%C3%96ZYAL.pdf (20 Nisan 2019).

Peksevgen, Burcu Sabuncuoğlu. "Global Dünyada Değişen Basın ve Gazetecilik", *Global Media Journal Tr Edition*. 2016, Cilt.6, Sayı.12, ss.587-600. https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/Burcu%20SABUNCUO%C4%9ELU%20PEKSEVGEN.pdf (25 Mayıs 2020), s.591.

Sılkım, Şemsi. "Daktilolu İlk Muhabir Olmanın Fiyakasını Yıllarca Yaşadım", *Yeniçağ Gazetesi*. 24 Nisan 2011, https://www.yenicaggazetesi.com.tr/daktilolu-ilk-muhabir-olmanin-fiyakasini-yillarca-yasadim-17972yy.htm (14 Temmuz 2019).

Yolyapar, Mehmet. "Genlerimizde Var Olan Uygarlığa Dönmeliyiz" *Çorum Haber.* 6 Temmuz 2018, http://www.corumhaber.net/genlerimizde-var-olan-uygarliga-donmeliyiz-makale,8134.html (11 Eylül 2020).

Yurdigül, Yusuf ve İ. Etem Zinderen, "Yeni Medyada Haber Dili (Ayşe Paşalı Olayı Üzerinden Geleneksel Medya ve İnternet Haberciliği Karşılaştırması)", *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*. 2012, Cilt.2, Sayı.3, ss.81-91. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/138336 (10 Nisan 2020).

Güncel Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/ (28 Nisan 2020).

Haber nedir?, https://m.bianet.org/bianet/medya/1466-haber-ve-habercilik (11 Nisan 2020).

Medya Okuryazarlığı İçerikleri, http://medyatiki.blogspot.com/2013/06/gazete-ve-dergilere-iliskin-temel.html (11 Nisan 2020).

Söz Oyunları Nedir?, https://www.nkfu.com/soz-oyunlar-nedir/ (14 Temmuz 2019).

İstiare (Eğretileme) Söz Sanatı, https://www.edebiyatciyim.com/istiare-egretileme-soz-sanati/ (14 Temmuz 2019).

Eğretileme Metafor Nedir Örnekleri, https://www.derszamani.net/egretileme-metafor-nedir-ornekleri.html (14 Temmuz 2019).

Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması Düz Değişmece), https://www.edebiyatfakultesi.com/edebi-sanatlar/mecaz-i-mursel (14 Temmuz 2019).

Haber Yazma Üzerine Derleme, https://docplayer.biz.tr/483814-Haber-yazma-uzerine-derleme.html (10 Nisan 2020).

Mili Eğitim Bakanlığı. Gazetecilik. https://tmpf.org.tr/wp-content/uploads/2018/01/haber_yazma1.pdf (10 Nisan 2020).

Gazeteci İktidar İlişkileri ve Altemur Kılıç Örneği, 2008, http://apoletlimedya.blogspot.com/2008/08/gazeteci-iktidar-ilikileri-ve-altemur.html (10 Haziran 2020).

Çalışmalarımız (2005), http://tdk.gov.tr/tdk/calismalar/calismalarimiz-2005/ (31 Mayıs 2020).

Dil Devrimi, https://tr.wikipedia.org/wiki/Dil_Devrimi (6 Haziran 2020).

Güncel Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/?kelime=g%C3%B6z%C3%BC%20(veya%20g%C3%B6zleri)%20d%C3%B6nmek (22 Mayıs 2020).

Ö Harfi – Atasözleri Sözlüğü, https://www.dilbilgisi.net/o2-harfi-atasozleri-sozlugu/ (23 Mayıs 2020).

(Birinin) kanı kaynamak, https://sozluk.gov.tr/?kelime=kan%C4%B1%20kaynamak (23 Mayıs 2020).

Ekmeğini Yemek, https://sozluk.gov.tr/?kelime=ekme%C4%9Fini%20yemek (23 Mayıs 2020).

Markaj nedir? Markaja alma ne demektir? Anlamları, https://www.lafsozluk.com/2014/12/markaj-nedir-markaja-alma-ne-demektir.html (23 Mayıs 2020).

Haberin Nitelikleri, https://ders.im/dokuman/haberin-nitelikleri (14 Haziran 2020).

Ünsüz Yumuşaması, https://www.turkcede.org/yeni-ogrenenlere-turkce-ogretimi/dilbilgisi-anlatimlari/335-unsuz-yumusamasi.html (20 Haziran 2020).

Kesme İşareti (’), http://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/kesme-isareti/ (20 Haziran 2020).

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler Nedir, https://toplumsal-degismeyi-etkileyen-faktorler.nedir.org/ (22 Haziran 2020).